

วัดในเมืองเชียงใหม่ที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2557
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

WAT IN CHIANG MAI AS APPEARED IN HISTORICAL MAPS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture Program in Architecture

Department of Architecture

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	วัดในเมืองเชียงใหม่ที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์
โดย	นายภกช ต้นสุวัฒน์
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต จุลาสัย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศิลป์

.....คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจฤดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจฤดี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต จุลาสัย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรศรี โปวาทอง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริชา วงศ์พยัต)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ผุสดี ทิพทัส)

ภกช ต้นสุวัฒน์ : วัดในเมืองเชียงใหม่ที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์ (WAT IN CHIANG MAI AS APPEARED IN HISTORICAL MAPS) อ.ที่ปริกษาวชิยานิพนธ์หลัก: ศ. ดร.บัณฑิต จุลาสัย, 325 หน้า.

ด้วยวัดเป็นองค์ประกอบสำคัญของเมืองเก่าเชียงใหม่ จึงมีผู้วิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับวัดมากมาย ส่วนใหญ่จะอ้างอิงวัดที่มีอยู่ในปัจจุบันบ้าง หรือวัดที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์บ้าง จึงมีวัดอุประสงค์ศึกษาวัดภายในเขตกำแพงเมืองชั้นในและชั้นนอก (กำแพงดิน) ที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม สรุปเป็นฐานข้อมูลที่ต้อง รวมทั้งทราบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ในจำนวนแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ที่สำรวจพบจำนวน 9 ฉบับ พบว่ามีแผนที่ระบุที่ตั้งและชื่อวัดชัดเจน เพียง 5 ฉบับ ได้แก่ แผนที่เมืองนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 พบวัด 88 แห่ง ส่วนแผนที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2499 แผนที่บริเวณอำเภอเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503 แผนที่ Changwat Chiang Mai พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 พบวัด 71, 63, 58 และ 53 แห่ง ตามลำดับ ทั้งนี้นอกจากจำนวนวัดที่ลดลงแล้ว ยังพบว่าชื่อวัดและสถานภาพของวัดในแต่ละแผนที่แตกต่างกัน พิจารณาวัดบนตำแหน่งเดิมในแผนที่ประวัติศาสตร์ทุกฉบับ พบวัดทั้งสิ้น 98 แห่ง แบ่งเป็นวัดที่ปรากฏในทุกแผนที่ 52 แห่ง และวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ 46 แห่ง ทั้งนี้สถานภาพวัดในแต่ละแผนที่แตกต่างกัน คือ ปรากฏเป็นวัด 73 แห่ง วัดร้าง 21 แห่ง ส่วนวัดอีก 4 แห่ง บางแผนที่ระบุเป็นวัด บางแผนที่ระบุเป็นวัดร้าง

ในขณะที่การสำรวจภาคสนาม พบวัดทั้งหมด 77 แห่ง แบ่งเป็นวัด 58 แห่ง เป็นวัดเดิม 55 แห่ง และวัดที่บูรณะขึ้นใหม่ 3 แห่ง ส่วนวัดร้าง 19 แห่ง ตรงกับวัดในแผนที่ 18 แห่ง อีกทั้งยังพบเพิ่มอีก 1 แห่ง ทั้งนี้มีวัดจำนวน 22 แห่ง ที่เปลี่ยนแปลงไปเป็น โรงเรียน 7 แห่ง บ้านพักอาศัย 6 แห่ง สถานราชการ 4 แห่ง ผนวมรวมกับวัดอื่น 2 แห่ง และกลายเป็นถนน สวนสาธารณะ และสมาคม อีกอย่างละ 1 แห่ง

การศึกษาครั้งนั้นนอกจากจะระบุตำแหน่งและที่ตั้งของวัดในเขตเมืองเก่าได้ถูกต้องชัดเจนแล้ว ยังพบการใช้สอยอื่นที่เกิดขึ้นในบริเวณวัดและวัดร้างในปัจจุบันทั้ง 33 แห่ง ได้แก่ โรงเรียน 11 แห่ง บ้านพักอาศัย 13 แห่ง สถานราชการ 1 แห่ง ร้านค้า 10 แห่ง และพิพิธภัณฑ 2 แห่ง

ภาควิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์

ลายมือชื่อ .....

สาขาวิชา สถาปัตยกรรม

นิติน

ปี 2557

ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษา .....

การศึกษา

หลัก

5573342525 : MAJOR ARCHITECTURE

KEYWORDS: HISTORICAL MAP / CHIANGMAI / TEMPLES

PAGOJ TUNSUWAT: WAT IN CHIANG MAI AS APPEARED IN HISTORICAL MAPS. ADVISOR:
PROF. BUNDIT CHULASAI, Ph.D., 325 pp.

Temples are a key element of Chiang Mai, a number of studies have been conducted about temples in this city. Most of these studies refer to currently existing temples or those found in historical documents. This study aims to explore temples within the inner and outer city wall (an extensive earthen rampart) that appear on historical maps and field surveys. This will enable the summarization of an accurate and up-to-date database of temples in Chiang Mai.

Nine historical maps of Chiang Mai have been documented, but only five of these indicate the location and names of the temples. These are as follows: the City of Chiang Mai map (2436 BE, 88 temples), the Chiang Mai municipal map (2499 BE, 71 temples), the Chiang Mai district map (2503 BE, 63 temples), the Changwat Chiang Mai map (2506 BE, 58 temples) and the Changwat Chiang Mai map (2521 BE, 53 temples). The names and locations of temples varied from map to map. Out of a total number of 98 temples, 52 temples appeared on all maps, and 42 temples appeared on some maps. In addition, the temple statuses were as follows: 73 active temples, 21 abandoned temples, and 4 temples with ambiguous status.

The field survey revealed 77 temples. 58 of these can currently be found in the city, including 55 existing in original condition, and three that have been renovated.. Out of the remaining 19 abandoned temples, 18 appear on the maps, and 1 temple does not appear on any map. In addition, 22 temples have been replaced by the following structures: seven schools, six houses, four government offices, two combined with nearby temples, one road, one public park and one association office.

This study has also indicated the location of each temple in Chiang Mai's Old City. 33 temples, abandoned and otherwise, have also been adapted to other uses , including eleven schools, thirteen houses, ten shops, two museums, and one government office.

Department: Architecture

Student's Signature .....

Field of Study: Architecture

Advisor's Signature .....

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือดีเยี่ยมจาก ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต จุลาสัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่การวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาของท่าน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจิติ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรศรี โทวาทอง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาริชา วงศ์พยัต กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และศาสตราจารย์ กิตติคุณ ผุสดี ทิพทัส กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ได้สละเวลาในการตรวจพิจารณา ตลอดจนให้คำปรึกษาและสั่งสอนวิทยาการความรู้ต่าง ๆ รวมถึงตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณกรมแผนที่ทหาร หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และหอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยพายัพ ที่กรุณาสับสนุนข้อมูลแผนที่ประวัติศาสตร์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณแม่ ที่ให้กำลังใจและดูแลด้วยความห่วงใยตลอดมา จนทำวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	1
สารบัญแผนที่	1
สารบัญแผนผัง	1
สารบัญรูปภาพ	1
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา	6
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	7
2.1 พุทธศาสนาและประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่	7
2.2 วัดในเมืองเชียงใหม่.....	11
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานศึกษาแผนที่ประวัติศาสตร์	17
บทที่ 3 แผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่.....	20
3.1 ประวัติการทำแผนที่ของไทย	20
3.2 ประวัติการทำแผนที่ของเมืองเชียงใหม่ในสมัยรัชการที่ 5.....	21
3.3 แผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่.....	22

บทที่ 4 ผลการศึกษา วัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ และผลจากการสำรวจ ภาคสนาม.....	41
4.1 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่จากแผนที่ประวัติศาสตร์.....	42
4.1.1 การสร้างชุดแผนที่ขึ้นใหม่.....	42
4.1.2 จำนวนวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่.....	61
4.2 การเปรียบเทียบตำแหน่งที่ตั้งของวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์.....	62
4.2.1 วัดทั้งหมดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์.....	62
4.2.2 การปรากฏของวัดในแผนที่ประวัติศาสตร์.....	69
4.3 การสำรวจภาคสนาม.....	79
4.3.1 วัดทั้งหมดที่ปรากฏจากการสำรวจวัด.....	79
4.3.2 สถานภาพวัดที่ปรากฏจากการสำรวจ.....	87
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	98
5.1 วัดในปัจจุบัน (58 แห่ง).....	113
5.2 วัดร้างในปัจจุบัน (19 แห่ง).....	114
5.3 วัดที่ไม่พบในปัจจุบัน (22 แห่ง).....	116
5.4 ข้อเสนอแนะ.....	122
รายการอ้างอิง.....	123
ภาคผนวก ก.....	126
ภาคผนวก ข.....	225
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	325

สารบัญตาราง

ตาราง 1 จำนวนวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่.....	61
ตาราง 2 วัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่	71
ตาราง 3 สถานภาพและการใช้ประโยชน์ของวัดจากการสำรวจ.....	89
ตาราง 4 สถานภาพของวัดและการใช้สอยอื่นที่ปรากฏในแผนที่และการสำรวจ.....	107

สารบัญแผนที่

แผนที่ 1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา	5
แผนที่ 2 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	43
แผนที่ 3 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436.....	44
แผนที่ 4 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	47
แผนที่ 5 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	48
แผนที่ 6 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	51
แผนที่ 7 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503.....	52
แผนที่ 8 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	55
แผนที่ 9 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506.....	56
แผนที่ 10 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	58
แผนที่ 11 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521.....	59
แผนที่ 12 แผนที่วัดทั้งหมดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์	70
แผนที่ 13 วัดทั้งหมดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์และการสำรวจ	88
แผนที่ 14 การปรากฏของวัดในแผนที่ประวัติศาสตร์.....	103
แผนที่ 15 สถานภาพของวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์	104
แผนที่ 16 สถานภาพของวัดและการใช้สอยอื่นในพื้นที่ที่ปรากฏในการสำรวจ	106

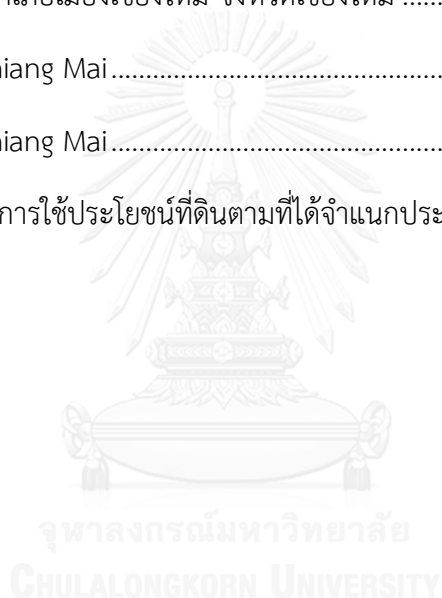
สารบัญแผนผัง

แผนผัง 1 จำนวนวัด แบ่งตามสถานภาพและการปรากฏบนแผนที่ประวัติศาสตร์	78
แผนผัง 2 จำนวนวัดแบ่งตามสถานภาพและการปรากฏในปัจจุบัน.....	97
แผนผัง 3 การเปลี่ยนแปลงของวัดระหว่างแผนที่และการสำรวจ	121

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพ 1 แผนที่เมืองนครเชียงใหม่	23
รูปภาพ 2 Chiangmai	25
รูปภาพ 3 City of Chiangmai, Siam.....	27
รูปภาพ 4 เชียงใหม่.....	29
รูปภาพ 5 แผนที่เขตต์เทศบาลนครเชียงใหม่	31
รูปภาพ 6 แผนที่บริเวณอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	33
รูปภาพ 7 Changwat Chiang Mai.....	35
รูปภาพ 8 Changwat Chiang Mai.....	37
รูปภาพ 9 แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ 7..	39

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เชียงใหม่ ตั้งขึ้นในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 19 เพื่อเป็นศูนย์กลางการปกครองของล้านนา โดยเชียงใหม่ตั้งอยู่ในแอ่งกว้างขวางและมีน้ำอุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการเกษตร ทั้งสามารถติดต่อค้าขายกับเมืองท่าได้สะดวก เมืองเชียงใหม่ถูกวางผังเป็นกำแพงสองชั้น กำแพงชั้นในรูปสี่เหลี่ยม และกำแพงชั้นนอกเป็นคันดินโอบล้อมกำแพงชั้นในเฉพาะด้านทิศตะวันออกและทิศใต้

เชียงใหม่สร้างความเข้มแข็งแก่อาณาจักรโดยการรวบรวมเมืองน้อยใหญ่ที่กระจายตัวอยู่ตามที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งเมืองเหล่านี้เป็นอิสระจากกัน มีกษัตริย์ปกครอง มีวัฒนธรรมเป็นของตัวเอง และนับถือศาสนาพุทธมาช้านาน โดยในยุครุ่งเรืองของล้านนา เป็นช่วงที่อาณาจักรสามารถขยายอำนาจออกไปอย่างกว้างขวาง เมืองเชียงใหม่จึงมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางการค้าระดับภูมิภาค และยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่เมืองใกล้เคียง ศาสนาพุทธจึงอยู่คู่กับเชียงใหม่และได้รับการทะนุบำรุงเสมอมา เมื่อล้านนาค่อย ๆ เสื่อมอำนาจลงเวลาต่อมาจึงตกอยู่ในการปกครองของพม่า ในช่วงแรกแม้จะมีศึกสงครามก็ยังมีการทำบุญในพระพุทธศาสนา สะท้อนสังคมล้านนายังมีสภาพปกติ แตกต่างจากช่วงหลังที่พม่าปกครองล้านนาอย่างกดขี่ จึงเกิดการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองท้องถิ่น และหันไปสวามิภักดิ์ต่อสยามในการขับไล่พม่า ความยึดเหนี่ยวของสงครามทำให้เมืองเชียงใหม่ถูกทิ้งร้างยาวนานยี่สิบกว่าปีกระทั่งได้รับการฟื้นฟูอีกครั้งหลังจากที่ขับไล่พม่าสำเร็จ แต่ก็ไม่สามารถฟื้นฟูได้ทั้งหมด จึงมีวัดร้างในเมืองเชียงใหม่ถูกทอดทิ้งสี่มา¹ หลังจากสยามได้เข้าครอบครองล้านนาในฐานะประเทศราช ต่อมาถูกปรับเป็นมณฑลพายัพ และในที่สุดก็กลายเป็นเพียงจังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ต่อมาสงครามโลกครั้งที่สองได้มีกระทบต่อเชียงใหม่ในช่วงหลังสงครามสิ้นสุดคือ ค่าครองชีพสูง ทำให้ชาวบ้านทำมาหากินยากลำบาก และไม่อาจทำนุบำรุงให้วัดอยู่รอดต่อไปได้ จึงเกิดวัดร้างขึ้นทั่วไปในเชียงใหม่อีกครั้ง แต่จากนั้นไม่นานสถานการณ์บ้านเมืองจึงค่อย ๆ เข้าสู่ภาวะปกติ

¹ สรัสวดี อ๋องสกุล. ประวัติศาสตร์ล้านนา. พิมพ์ครั้งที่ 5. (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2551), หน้า 324 - 336

หลังจากนั้นเป็นต้นมา ได้เกิดโครงการต่าง ๆ จากภาครัฐเข้ามาพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ต่อมาจึงเกิดโครงการบูรณะและพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นวัดเป็นสำคัญ พร้อมกันนั้นกระแสเรือพื้นท้องถิ่นโดยอาศัยสำนักประวัติศาสตร์ชุมชนก็เติบโตขึ้นด้วย ดังเห็นในปัจจุบันที่มีการบูรณะวัดร้างขึ้นมาใหม่ เหตุนี้ทำให้วัดในเมืองเชียงใหม่ถูกเลือกเป็นกรณีศึกษาในหลายงานวิจัยและเอกสารหลายเล่ม ในแต่ละงานวิจัยมีกรณีศึกษาจากวัดแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ สามารถจำแนกได้ดังนี้

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่ศึกษางานอนุรักษ์และปรับปรุงทางกายภาพของวัดในเมืองเชียงใหม่ งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบทางสถาปัตยกรรม งานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบการประดับตกแต่ง และที่สำคัญคืองานวิจัยทางด้านโบราณสถานของกรมศิลปากรที่รวบรวมวัด วัดร้าง ตลอดจนงานสำรวจโบราณสถานเมืองเชียงใหม่ ดังนี้ ศิลปากร² “ทะเบียนโบราณวัตถุสถานทั่วราชอาณาจักร” จังหวัดเชียงใหม่ โดยระบุว่ามิมีโบราณสถานวัด 29 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ กรมศิลปากร³ “การขึ้นทะเบียนโบราณสถานภาคเหนือ ในเขตความรับผิดชอบของหน่วยศิลปากรที่ 4 ตามโครงการสำรวจ และขึ้นทะเบียนโบราณสถานของกองโบราณคดี” ระบุว่าจังหวัดเชียงใหม่มีโบราณสถานวัด 48 แห่ง “ทะเบียนโบราณสถานทั่วราชอาณาจักร (พ.ศ. 2524 - 2533)”⁴ ระบุว่ามิมีโบราณสถานวัดในจังหวัดเชียงใหม่ 35 แห่ง ส่วนใน “รายงานการสำรวจโบราณสถานเมืองเชียงใหม่”⁵ กรมศิลปากรพบโบราณสถานวัด 108 แห่ง

นอกจากกรมศิลปากรแล้ว ยังมีผู้ศึกษาวิจัยเรื่องวัดและวัดร้าง อีก ดังนี้ ธนธร เหลี่ยมวานิช⁶ “รายงานการสำรวจศึกษาวัดร้างเมืองเชียงใหม่” สำรวจพบวัดร้าง 75 วัด ในบริเวณเมืองเชียงใหม่ “สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ”⁷ รวบรวมวัดร้างทั่วเชียงใหม่ได้จำนวน 140 แห่ง อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และสุรพล คำรันทกุล^{8,9} “วัดร้างในเวียงเชียงใหม่” สามารถรวบรวมรายชื่อวัดร้าง ในเมือง

² กรมศิลปากร. "ทะเบียนโบราณวัตถุสถานทั่วราชอาณาจักร." (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ, 2516.)

³ กรมศิลปากร. "การขึ้นทะเบียนโบราณสถานภาคเหนือ ในเขตความรับผิดชอบของหน่วยศิลปากรที่ 4 ตามโครงการสำรวจ และขึ้นทะเบียนโบราณสถานของกองโบราณคดี." (2525.)

⁴ กรมศิลปากร. "ทะเบียนโบราณสถานทั่วราชอาณาจักร (พ.ศ. 2524-2533)." เล่มที่ 2. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2533.)

⁵ กรมศิลปากร. "รายงานการสำรวจโบราณสถานเมืองเชียงใหม่." (กรมศิลปากร, 2530.)

⁶ ธนธร เหลี่ยมวานิช. "รายงานการสำรวจศึกษาวัดร้างเมืองเชียงใหม่." (สำนักศิลปากรที่ 8 เชียงใหม่, 2553.)

⁷ "ภาคเหนือ." สารานุกรมวัฒนธรรมไทย (2542)

⁸ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และสุรพล คำรันทกุล. "วัดร้างในเวียงเชียงใหม่." (เชียงใหม่: สำนักงานเลขานุการสถาบันวิจัยสังคม, 2529.)

เชียงใหม่ จำนวน 127 วัด และหนังสือ “ทำเนียบวัดแห่งประเทศไทยรวม 72 จังหวัด”¹⁰ รวบรวมรายชื่อวัดในอำเภอเมืองเชียงใหม่ทั้งหมด 117 วัด และกรมการศาสนาจัดพิมพ์รายชื่อวัดในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 121 วัด¹¹ ใน “วัดทั่วราชอาณาจักร ตามระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2525”

จากการศึกษางานวิจัย วิทยานิพนธ์ และหนังสือต่าง ๆ ที่กล่าวมา พบว่าวัดที่ใช้เป็นกรณีศึกษามีจำนวนแตกต่างกัน ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนั้น ๆ ทำให้วัดในเมืองเชียงใหม่ที่ปรากฏในแต่ละเอกสารและงานวิจัยมีจำนวนแตกต่างกัน เกิดความไม่ชัดเจนทั้งจำนวน สถานภาพ และตำแหน่งที่ตั้งของวัดในเมืองเชียงใหม่

เมื่อศึกษาถึงแนวทางในการค้นคว้าเพื่อหาคำตอบในเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า มีวิทยานิพนธ์และงานวิจัยหลายเรื่องที่ใช้แผนที่เป็นเครื่องมือหลักในการศึกษาประวัติศาสตร์เกี่ยวกับองค์ประกอบเมือง สามารถใช้แผนที่เป็นปัจจัยหลักในการตรวจสอบข้อมูล ชื่อ ที่ตั้ง และการเปลี่ยนแปลงสภาพเปรียบเทียบกับการสำรวจพื้นที่จริงในปัจจุบัน อาทิ ควิน ลิมบี¹² ศึกษาตึกแถวจากแผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2450 ใน "การศึกษาตึกแถวในสมัยรัชกาลที่ 5 จากแผนที่กรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2450 เขตสัมพันธวงศ์" โดยนำข้อมูลในแผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2450 เป็นหลัก เนื่องจากเป็นแผนที่ที่ถูกต้องเขียนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 และแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งอาคาร และการใช้สอยอาคารอย่างครบถ้วน จึงนำแผนที่ พ.ศ. 2450 เปรียบเทียบกับแผนที่ในปัจจุบันเพื่อระบุตำแหน่งอาคารที่ยังคงปรากฏบนแผนที่ พ.ศ. 2450 จากนั้นลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ปรากฏในปัจจุบันเพื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบสถาปัตยกรรมในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงทำให้ได้ตำแหน่งตึกแถวที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ชัดเจน กิตติพงษ์ พฤกษชาติ¹³ ศึกษาสะพานจากแผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2450 พ.ศ. 2454 พ.ศ. 2464 พ.ศ. 2475 และ พ.ศ. 2555 ใน "สะพานในกรุงเทพฯ สมัยรัชการที่ 5" เป็นการวิจัยโดยใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ด้านตำแหน่งสะพาน วันที่ก่อสร้าง วันที่รื้อถอนสะพาน โครงสร้าง

⁹ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และสุรพล คำริห์กุล. "วัดร้างในเวียงเชียงใหม่." พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้งเฮาส์, 2539.)

¹⁰ "ทำเนียบวัดแห่งประเทศไทย รวม 72 จังหวัด." (กรุงเทพฯ: วัชรินทร์การพิมพ์.)

¹¹ กรมการศาสนา. "วัดทั่วราชอาณาจักร ตามระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2525." เล่มที่ 1. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2525.)

¹² ควิน ลิมบี. "การศึกษาตึกแถวในสมัยรัชกาลที่ 5 จากแผนที่กรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2450 เขตสัมพันธวงศ์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553.)

¹³ กิตติพงษ์ พฤกษชาติ. "สะพานในกรุงเทพฯ สมัยรัชการที่ 5." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554.)

สะพาน และองค์ประกอบของสะพาน มาระบุตำแหน่งของแต่ละสะพานในแผนที่กรุงเทพฯ ในปีต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสะพาน รวมทั้งกายภาพของเมืองในแต่ละช่วง ผลสรุปคือมีสะพานในอดีตทั้งหมด 169 สะพาน เหลือเพียง 1 สะพานที่ยังคงรูปแบบโครงสร้าง และองค์ประกอบต่าง ๆ ของสะพานในอดีตไว้ได้ทั้งหมด และสรายุทธ ทรัพย์สุข และจักรพร สุวรรณนคร¹⁴ ศึกษาศาสนสถานจากแผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2430 พ.ศ. 2450 พ.ศ. 2475 และ พ.ศ. 2550 ใน "โครงการการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางกายภาพของศาสนสถานภายในกรุงรัตนโกสินทร์ จากแผนที่ประวัติศาสตร์ พ.ศ. 2430 - 2550" ซึ่งเป็นแผนที่ที่แสดงรายละเอียดอย่างครบถ้วนทั้ง แม่น้ำ คลอง อาคาร ถนน เป็นต้น แล้วแปลงข้อมูลแผนที่เป็นแผนที่เฉพาะทาง คือแผนที่แสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมภายในศาสนสถาน แผนที่แสดงองค์ประกอบน้ำภายในศาสนสถาน แผนที่แสดงองค์ประกอบขอบเขตภายในศาสนสถาน และแผนที่องค์ประกอบถนนและพื้นที่ว่างภายในศาสนสถาน เพื่อนำมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของศาสนสถานทั้ง 41 แห่ง

จากการศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้แผนที่ในการตรวจสอบทั้ง 3 งานวิจัย พบว่าแผนที่เป็นข้อมูลขั้นต้นที่มีความชัดเจน สามารถใช้เป็นเครื่องมือหลักในการตรวจสอบทางประวัติศาสตร์ได้ จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาวัดในเมืองเก่าเชียงใหม่ โดยใช้แผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ หลายยุคสมัย เป็นข้อมูลหลักในการศึกษา ร่วมกับการสำรวจพื้นที่ทางกายภาพในปัจจุบัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

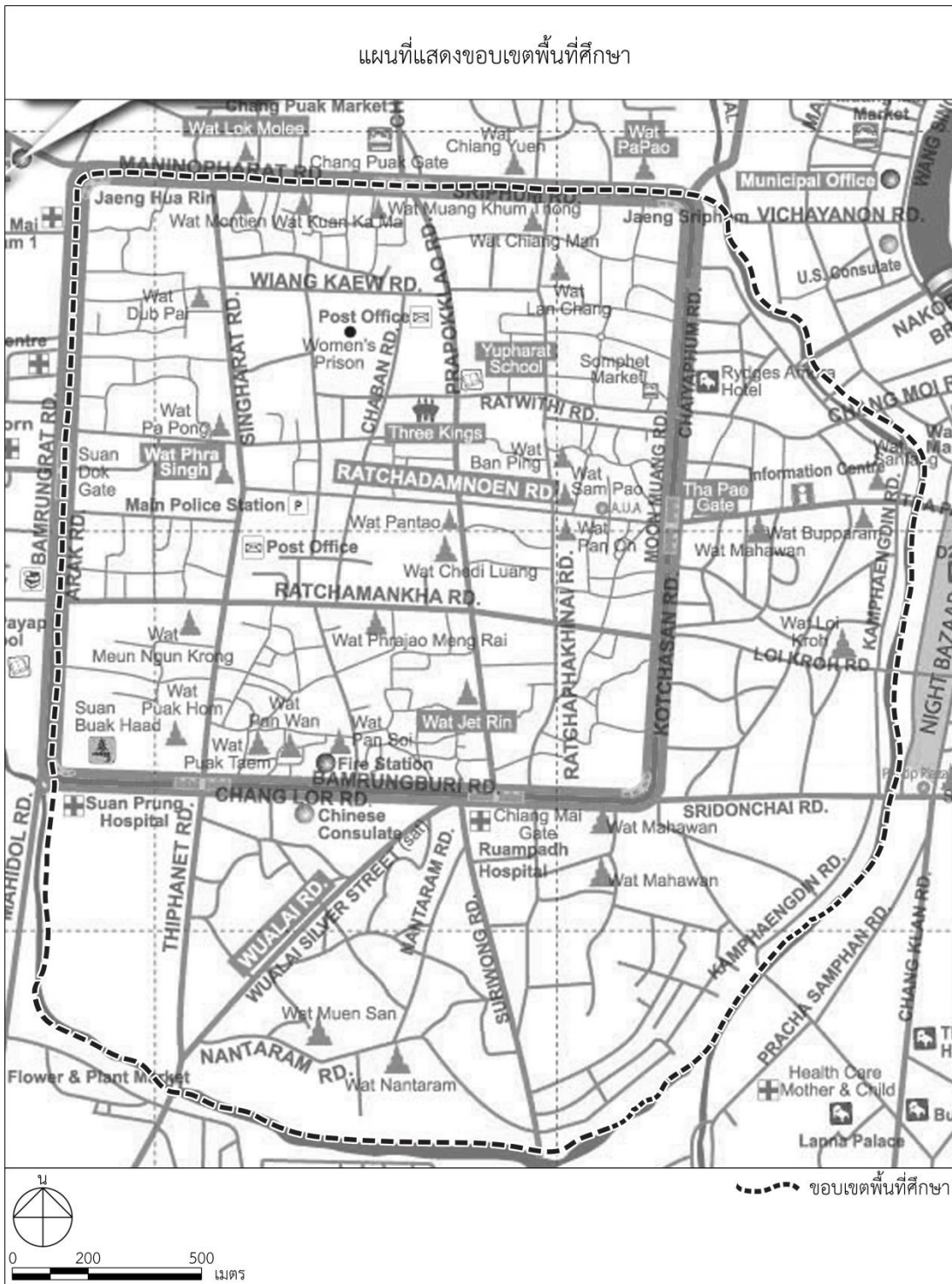
1.2.1 ศึกษาตำแหน่งที่ตั้งของวัดในเมืองเก่าเชียงใหม่ โดยมุ่งตรวจสอบและเปรียบเทียบตำแหน่งที่ตั้งจากแผนที่

1.2.2 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพวัดในเมืองเก่าเชียงใหม่ จากหลักฐานตำแหน่งที่ตั้งในแผนที่ประวัติศาสตร์ เอกสาร และการสำรวจ

¹⁴ สรายุทธ ทรัพย์สุข และจักรพร สุวรรณนคร. "โครงการการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางกายภาพของศาสนสถานภายในกรุงรัตนโกสินทร์ จากแผนที่ประวัติศาสตร์ พ.ศ. 2430 - 2550." สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2552.)

แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา

แผนที่ 1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา พื้นที่ภายในกำแพงและคูเมือง ทั้งส่วนเมืองสี่เหลี่ยมที่มีกำแพงอิฐล้อมรอบ และเมืองชั้นนอกรูปโค้งคล้ายครึ่งวงกลมที่มีคันดินล้อมรอบ ซึ่งมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ตามแนวคูเมืองฝั่งเหนือ ตั้งแต่แจ้งหัวริน ถึงแจ้งศรีภูมิ
ทิศตะวันออก	ตามแนวคลองแม่ข่า ตั้งแต่แจ้งศรีภูมิ ถึงประตูระแกง
ทิศใต้	ตามแนวลำคูไหวและคลองแม่ข่า ตั้งแต่ประตูระแกง ถึงประตูหายยา
ทิศตะวันตก	ตามแนวลำคูไหวและคูเมืองฝั่งตะวันตก ตั้งแต่ประตูหายยา ถึงแจ้งหัวริน

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษารวบรวมแผนที่เมืองเชียงใหม่จากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ กรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ท้าวasukri หอสมุดแห่งชาติ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยพายัพ เป็นต้น
2. คัดเลือกแผนที่ที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกแผนที่ที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของวัด ชื่อวัด
3. สรรวจวัดที่ปรากฏบนแผนที่
4. สรรวจที่ตั้งวัดจากการสำรวจภาคสนามในเมืองเชียงใหม่
6. เปรียบเทียบวิเคราะห์ข้อมูล ที่ตั้ง สถานภาพของวัด จากแผนที่และการสำรวจ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของวัด จัดทำเป็นฐานข้อมูล
7. สรุปผลของการศึกษา สร้างแผนที่ฉบับใหม่ที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของวัดในเมืองเชียงใหม่

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีแผนที่ใหม่ที่แสดงที่ตั้งของวัดในเมืองเชียงใหม่ครบถ้วนสมบูรณ์
2. มีข้อมูลจำนวนวัดในเมืองเชียงใหม่ที่มีตำแหน่งถูกต้อง รวมทั้งข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพวัดในเมืองเชียงใหม่เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการศึกษาในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้จะกล่าวถึงประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับวัดในเมืองเชียงใหม่

2.1 พุทธศาสนาและประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่

ตั้งแต่ก่อนก่อตั้งดินแดนล้านนาในพุทธศตวรรษที่ 19 มีหลักฐานจากตำนานต่าง ๆ ว่า ได้มีเมืองขนาดเล็กกระจายตัวอยู่ตามที่ราบระหว่างหุบเขา แต่ละเมืองมีประวัติศาสตร์เป็นของตนเอง เป็นอิสระจากกัน มีกษัตริย์ปกครอง มีวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น และมีพัฒนาการแตกต่างกันตามศักยภาพ แต่ละเมืองจะมีความสัมพันธ์อยู่ 2 รูปแบบ¹ คือ แบบเครือข่าย คือการขยายตัวออกไปสร้างอีกเมือง และให้ญาติปกครอง และความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม เช่นการยอมรับให้ทริภุญไชยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนา ดังนั้นในช่วงก่อนการก่อตั้งอาณาจักรล้านนา ได้มีเมืองตั้งตามที่ราบลุ่มแม่น้ำกระจายทั่วไป รวมทั้งมีการยอมรับพระพุทธศาสนามาช้านานแล้ว

ก่อนก่อตั้งเมืองเชียงใหม่พระยามังรายผู้ครองแคว้นโยนกได้รวบรวมเมืองเล็กเมืองน้อยใกล้เคียงเมืองเงินยาง แล้วสร้างเมืองเชียงรายใน พ.ศ. 1805 จากนั้นสร้างเมืองเชียงตุง และเมืองฝาง แล้วเข้ายึดครองเมืองทริภุญไชยราว พ.ศ. 1835 ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคนี้ มีอำนาจทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม หลังจากพระยามังรายครองเมืองทริภุญไชยได้สองปี จึงย้ายไปสร้างเวียงกุมกามราว พ.ศ. 1837 แล้วให้เมืองทริภุญไชยเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนา² หลังจากทีสร้างเวียงกุมกามเป็นเมืองราชธานีได้ไม่นานก็เคลื่อนย้ายมาที่เชียงใหม่ให้เป็นศูนย์กลางการปกครองใน พ.ศ. 1839

ในการก่อตั้งเมืองเชียงใหม่ พระยามังรายได้เชิญพระยงำเมืองกษัตริย์เมืองพะเยา และพ่อขุนรามคำแหงกษัตริย์เมืองสุโขทัย มาร่วมกันวางผังเมือง ผังเมืองเชียงใหม่จึงมีลักษณะเป็นกำแพงสองชั้น กำแพงชั้นในรูปสี่เหลี่ยม และกำแพงชั้นนอกรูปพระจันทร์เสี้ยวเป็นคันดินโอบล้อมกำแพงชั้นใน เฉพาะด้านทิศตะวันออกและทิศใต้³ เมืองเชียงใหม่มีที่ตั้งที่เหมาะสมต่อการเป็นศูนย์กลางของ

¹ สรัสวดี อ๋องสกุล. "ประวัติศาสตร์ล้านนา." พิมพ์ครั้งที่ 5. (กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2551), หน้า 113

² สรัสวดี อ๋องสกุล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 76.

³ สรัสวดี อ๋องสกุล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 124.

อาณาจักรล้านนา มีทั้งน้ำหล่อเลี้ยงสมบูรณ์ ตั้งอยู่ในแอ่งที่มีพื้นที่กว้างขวางสำหรับทำเกษตรกรรม และเป็นศูนย์กลางการค้าเพราะสามารถติดต่อค้าขายกับเมืองท่าได้สะดวก⁴

ในยุคเริ่มก่อตั้งอาณาจักรล้านนานั้น จำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งให้อาณาจักร ด้วยการรบเพื่อขยายอำนาจไปยังเมืองต่าง ๆ โดยในช่วงนี้เน้นการขยายพื้นที่ทางตอนเหนือ เนื่องจากทิศใต้มีอาณาจักรสุโขทัย จากนั้นสร้างเมืองนาย และเชียงตุง แล้วสร้างเมืองเชียงแสนบนเมืองเงินยางให้เป็นศูนย์กลางการปกครองล้านนาตอนบน ต่อมาจึงสามารถผนวกเมืองพะเยาได้สำเร็จ

ในยุครุ่งเรืองที่สุดของล้านนา (พ.ศ. 1898 – 2068) อาณาจักรล้านนามีอาณาเขตกว้างขวางกว่าทุกสมัย สามารถครอบครองแพร่และน่าน โดยมีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการค้าระดับภูมิภาคที่เจริญรุ่งเรือง และเป็นถึงศูนย์กลางการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังเมืองต่าง ๆ ภายในอาณาจักร ขณะนั้นนอกจากพุทธศาสนิกายพื้นเมืองที่รับมาจากทริภุญไชยตั้งแต่สมัยพระยามังรายแล้ว ยังมีพุทธศาสนิกายรามัญจากสุโขทัยศูนย์กลางอยู่ที่เวียงสวนดอก และพุทธศาสนิกายสีหลจากลังกาศูนย์กลางอยู่ที่วัดป่าแดงหลวง⁵ ได้เข้ามาเผยแผ่ในเชียงใหม่ตามลำดับ จากความเจริญทางพระพุทธศาสนาของเชียงใหม่ได้นำมาสู่การสังคายนาพระไตรปิฎกในสมัยพระเจ้าติโลกราช⁶ พระสงฆ์ในสมัยต่อมาจึงมีความรู้ความเชี่ยวชาญในภาษาบาลี และได้เขียนวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนามากมาย เช่น จามเทวีวงศ์ (ประวัติพระนางจามเทวี) สิหิงคินิทาน (ประวัติพระพุทธสิหิงค์) ชินกาลมาลีปกรณ์ (ประวัติพุทธศาสนา) ตำนานมูลศาสนา (ประวัติพระพุทธศาสนาและการประดิษฐานพระพุทธศาสนาในดินแดนล้านนา เน้นนิกายรามัญ) เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีปัญญาสาตก ซึ่งเป็นวรรณกรรมชิ้นเอกของล้านนา และยังเป็นต้นกำเนิดของวรรณคดีไทยหลายเรื่อง เช่น สมุทโฆษคำฉันท์ สังข์ทอง เป็นต้น และมีการแปลเป็นฉบับพม่า ฉบับลาว ฉบับเขมร และเชียงตุง

แต่เนื่องจากราชการขาดระบบอำนาจรวมศูนย์⁷ จึงทำให้ขุนนางในเชียงใหม่ และเมืองในการปกครองของล้านนา เพิ่มพูนอำนาจขึ้น และเริ่มคานอำนาจกษัตริย์ กระทั่งเหล่าขุนนางมีอำนาจเหนือกว่ากษัตริย์สามารถปลดหรือแต่งตั้งกษัตริย์ได้ อาณาจักรล้านนาจึงเข้าสู่ยุคเสื่อม (ยุคเสื่อมและการล่มสลายของอาณาจักร พ.ศ. 2069 -2101) รวมทั้งการรุกรานจากพม่าและกรุงศรีอยุธยา ซึ่งทั้งคู่

⁴ สรัสวดี อ๋องสกุล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 125.

⁵ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และสุรพล คำรินทร์กุล. "วัดร้างในเวียงเชียงใหม่." พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้งเฮาส์, 2539), หน้า 2.

⁶ สรัสวดี อ๋องสกุล. "ประวัติศาสตร์ล้านนา." พิมพ์ครั้งที่ 5. (กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2551), หน้า 170.

⁷ สรัสวดี อ๋องสกุล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 173 - 183.

รับเทคโนโลยีอันทันสมัยจากต่างชาติโดยตรง จึงได้เปรียบในการทำสงคราม กระทั่ง พ.ศ. 2101 เชียงใหม่จึงตกเป็นเมืองขึ้นพม่า

พม่าปกครองล้านนาโดยให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางล้านนาตามเดิม ในระยะแรกแต่งตั้ง กษัตริย์จากราชวงศ์มังรายปกครองเชียงใหม่ หลังจากนั้นได้แต่งตั้งให้เจ้านายของพม่าเข้ามาปกครอง เชียงใหม่โดยตรง เชียงใหม่ต้องส่งส่วย เครื่องบรรณาการ และกำลังคนในยามเกิดศึกสงคราม ในช่วง ร้อยปีแรกที่พม่าปกครอง แม้จะมีศึกสงครามก็ยังมีการทำบุญในพระพุทธศาสนา⁸ สะท้อนสังคม ล้านนายังมีสภาพปกติ และกษัตริย์พม่ายังคงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามแบบอย่างกษัตริย์ล้านนา⁹ แตกต่างจากร้อยปีหลังที่พม่าปกครองล้านนาอย่างกดขี่ จึงเกิดการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมือง ท้องถิ่น ทั้งกลุ่มพระภิกษุ กลุ่มไพร่ และกลุ่มเจ้าเมือง ในช่วงนี้พระภิกษุที่สำคัญ คือ พระภิกษุวัดดวง ดี (เจ้าขี้หูด) ซึ่งเป็นพระภิกษุที่มีผู้คนเลื่อมใสศรัทธามาก โดยหลังจากเจ้าปัตยิตเมืองเชียงใหม่คืนจาก พม่าได้ใน พ.ศ. 2304 จึงไปขอให้พระภิกษุวัดดวงดีลาสิกขาออกมาเป็นเจ้าครองเมืองเชียงใหม่¹⁰ แต่ ในอีกสองปีถัดมาพม่าก็สามารถยึดเชียงใหม่คืน

ในระยะเวลากว่าสองร้อยปีที่พม่าปกครองเชียงใหม่ ไม่มีวัดพม่าที่สร้างขึ้นใหม่ นอกจาก วัดเดิมที่มีการเปลี่ยนแปลงทรงเจดีย์เป็นแบบพม่าบ้าง¹¹ กระทั่ง พ.ศ. 2314 จำบ้านบุญมา และเจ้ากาวิละ ได้หันไปสวามิภักดิ์ต่อพระเจ้าตากสินมหาราช และขอความช่วยเหลือในการขับไล่พม่าออกจาก เชียงใหม่ หลังจากล้านนาหันมาสวามิภักดิ์ต่อสยาม เชียงใหม่ก็อยู่ในฐานะเมืองประเทศราช แต่ก็ยังไม่สามารถขับไล่พม่าออกไปได้ทั้งหมด ต่อมารัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้พระยาภาววิละได้รับตำแหน่งเจ้า เมืองเชียงใหม่ พระยาภาววิละจึงรวบรวมกำลังพลแล้วยกทัพขับไล่พม่าออกจากดินแดนล้านนาได้ ทั้งหมด โดยระหว่างที่ตีเชียงใหม่คืนจากพม่าถึง 2 ครั้ง ชาวบ้านในเมืองเชียงใหม่ได้อพยพแยกย้าย ออกไป เชียงใหม่จึงถูกทิ้งร้างยาวนาน 20 กว่าปี ทำให้พุทธศาสนานิกายพื้นเมืองที่สืบทอดต่อกันมา ตั้งแต่สมัยพระยามังรายได้สูญสลาย

จากนั้นเจ้ากาวิละได้กวาดต้อนผู้คนจากเมืองต่าง ๆ ทั้ง 52 หัวเมือง เข้ามาฟื้นฟูเชียงใหม่¹² เรียกว่า "เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง" ซึ่งคนเหล่านั้นได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานพร้อมนำศาสนาและ วัฒนธรรมของตัวเองมาด้วย เชียงใหม่ในยุคนี้จึงมีพุทธศาสนาหลากหลายนิกาย โดยการฟื้นฟู

⁸ สรัสวดี อ๋องสกุล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 289.

⁹ สรัสวดี อ๋องสกุล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 292.

¹⁰ สรัสวดี อ๋องสกุล. "ประวัติศาสตร์ล้านนา." พิมพ์ครั้งที่ 5. (กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2551), หน้า 302 - 307.

¹¹ วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง. "สถาปัตยกรรมเชียงใหม่." (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543), หน้า 10.

¹² วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง. เรื่องเดียวกัน. หน้า 10.

เชียงใหม่ครั้งนี้ได้ฟื้นฟูราชประเพณีเดิมและสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทั้งช่วง ตลาด บ้านเรือนขุนนาง ป้อม กำแพงเมือง และวัด แต่สามารถปฏิสังขรณ์ได้เพียงบางวัด เนื่องจากยุคทองของล้านนาได้สร้างวัดเป็นจำนวนมาก จึงมีวัดร้างในเมืองเชียงใหม่ถูกทอดทิ้งสืบมา¹³

เมื่อถึงยุคล่าอาณานิคมของมหาอำนาจตะวันตก รัฐบาลสยามในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงเข้ามามีบทบาทในเชียงใหม่มากขึ้น ได้มีการลงนามในสัญญาเชียงใหม่ เพื่อป้องกันไม่ให้อังกฤษใช้กรณีพิพาทเรื่องป่าไม้เป็นข้ออ้างในการเข้ายึดครองล้านนา และได้ส่งข้าหลวงเข้ามาเป็นผู้ควบคุมดูแลสนธิสัญญาประสานงานกับกรุงเทพฯ และให้คำแนะนำเจ้าเมือง แต่อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาเมืองชายขอบของล้านนาก็ถูกแบ่งแยกตกเป็นของประเทศพม่า จีน และลาว

กระทั่งสยามรวมหัวเมืองประเทศราชล้านนาเข้าสู่ส่วนกลางสมัยรัฐสมบูรณาญาสิทธิราชย์ใน พ.ศ. 2442¹⁴ กลายเป็นมณฑลพายัพ สยามจึงลดบทบาทเจ้าเมืองลงจนไม่มีอำนาจในการปกครอง และยกราชการทั้งหมดให้ขึ้นกับข้าหลวงประจำนครรัฐบาลได้จัดการปฏิรูปด้านการศึกษา ศาสนา ทำนุบำรุงบ้านเมือง และปรับเปลี่ยนความคิดจิตใจให้รู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสยาม ส่งผลให้เอกลักษณ์ของล้านนา ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมแบบล้านนา ค่อย ๆ กลายเป็นสยามตามลำดับ โดยในด้านศาสนาได้กำหนดให้ผู้ที่มิสืบทอดอุปสมบทต้องรู้หนังสือไทย¹⁵ และส่งเสริมให้ภิกษุและสามเณรเรียนหนังสือไทย พุทธและเทศน์เป็นภาษาไทยกลาง การสนับสนุนดังกล่าวทำให้อักขระพื้นเมืองค่อย ๆ หายไป

จากนั้นคณะราษฎรได้ปฏิรูปการปกครองใน พ.ศ. 2475 ได้ยกเลิกมณฑลเทศาภิบาลลง มณฑลพายัพจึงสลายตัว เปลี่ยนฐานะเป็นเพียงจังหวัด แต่เชียงใหม่ยังคงมีความสำคัญมาจนถึงปัจจุบัน มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครอง เมืองเชียงใหม่เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านกายภาพ จากการพัฒนาและขยายตัวของสังคม การปกครอง การศึกษา และเศรษฐกิจ ดังเช่น การจัดตั้งสถานที่ราชการและสถาบันศึกษาต่าง ๆ และนอกจากนั้นยังเกิดเส้นทางคมนาคมใหม่ คือ เส้นทางรถไฟใน พ.ศ. 2464 และท่าอากาศยานใน พ.ศ. 2477

ต่อมาประเทศไทยได้เผชิญสงครามโลกครั้งที่สอง ระหว่าง พ.ศ. 2484 - 2488 ชาวบ้านในเชียงใหม่เรียกว่า สงครามญี่ปุ่น เนื่องจากทหารญี่ปุ่นเข้ามาอาศัยกระจายอยู่ทั่วเมืองเชียงใหม่ มีวัดเป็นที่พักอาศัยและการพยาบาล หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง ได้ส่งผลให้ค่าครองชีพสูงขึ้น

¹³ สรัสวดี อ๋องสกุล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 324 - 336.

¹⁴ วิฑูรย์ เหลียวรุ่งเรือง. เรื่องเดียวกัน. หน้า 16.

¹⁵ สรัสวดี อ๋องสกุล. "ประวัติศาสตร์ล้านนา." พิมพ์ครั้งที่ 5. (กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2551), หน้า 142.

ทำมาหากินยากลำบาก และชาวบ้านไม่อาจทำนุบำรุงให้วัดอยู่รอด จึงเกิดวัดร้างขึ้นทั่วไปใน
เชียงใหม่¹⁶

เมื่อผ่านพ้นช่วงครามโลกไปแล้ว ได้เกิดโครงการจากภาครัฐเข้ามาพัฒนาเชียงใหม่มากมาย จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ ด้วยการส่งเสริมการศึกษาชั้นอุดมศึกษา โดยตั้งโรงเรียนแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่งเสริมการพัฒนาเมืองหลักทั่วประเทศ ด้วยการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน โดยเชียงใหม่ได้รับการพัฒนาด้านท่าอากาศยาน และผังเมือง ทำให้เชียงใหม่เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มีการอพยพเข้ามาหางาน ศึกษาต่อ และท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของแหล่งการค้า โรงแรม และสถานที่ท่องเที่ยว จึงเกิดโครงการบูรณะและพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นวัดเป็นสำคัญ พร้อมกันนั้นกระแสเรือพื้นท้องถิ่นโดยอาศัยสำนักประวัติศาสตร์ชุมชนก็เติบโตขึ้นด้วย¹⁷ ดังเห็นในปัจจุบันที่มีการบูรณะวัดร้างขึ้นมาใหม่ ได้แก่ วัดโลกโมฬี และวัดปิ่นเส้า

2.2 วัดในเมืองเชียงใหม่

จะเห็นได้ว่าพุทธศาสนาและประวัติศาสตร์เชียงใหม่มีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องมายาวนานตั้งแต่ก่อนก่อตั้งเมืองเชียงใหม่จนถึงปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดสิ่งเคารพเนื่องในพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีวัดมากมายโดยเฉพาะในเขตเมืองเก่า และมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วัดในเมืองเชียงใหม่จึงได้รับการอนุรักษ์ เหตุนี้ทำให้วัดในเมืองเชียงใหม่ถูกเลือกเป็นกรณีศึกษาในหลายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับวัดในเมืองเชียงใหม่ โดยแบ่งตามเนื้อหาแต่ละด้าน ดังนี้

2.2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงด้านกายภาพ

ชาตรี ดะนัย¹⁸ ศึกษา 7 วัดในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการปรับปรุงการรับรู้เชิงทัศนของวัดในเมืองเชียงใหม่” โดยเลือกจากวัดที่เป็นการรับรู้เชิงทัศน คือ วัดบนดอย (วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร) วัดศูนย์กลางเมือง (วัดเจติยหลวงวรวิหาร และวัดสวนดอก) วัดแกนเมือง (วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร) วัดหัวข่วง (วัดแสนเมืองมาหลวง) และวัดป่าอรัญญาสี่ (วัดอุโมงค์ และวัดเจ็ดยอด) เพื่อสร้างแนวทางการปรับปรุงการรับรู้เชิงทัศนของวัดในเมืองเชียงใหม่

¹⁶ สรัสวดี อ๋องสกุล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 578 - 579.

¹⁷ สรัสวดี อ๋องสกุล. เรื่องเดียวกัน. หน้า 628.

¹⁸ ชาตรี ดะนัย. "แนวทางการปรับปรุงการรับรู้เชิงทัศนของวัดในเมืองเชียงใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2552.)

ประวุฒิ แยมยलगาม¹⁹ ศึกษา 84 วัดในเมืองเชียงใหม่ และวัดเชิงดอยสุเทพ 6 วัด ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณวัดในเมืองเชียงใหม่”

สุพิชฌาย์ เมืองศรี²⁰ ศึกษา 3 วัด ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวทางการปรับปรุงคุณภาพเชิงทัศน์บริเวณมุมมองสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเขตเมืองเชียงใหม่” คือ วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร และวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร จากทั้งหมด 33 วัด ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดย 3 วัดที่เลือกเนื่องจากได้รับการแนะนำจากสื่อมากที่สุด มีมุมมองสำคัญหลากหลาย มีประเด็นปัญหาเชิงทัศน์ชัดเจน และเป็นเอกลักษณ์ แล้วหาแนวทางการปรับปรุงคุณภาพ เชิงทัศน์ภายในวัดดังกล่าว

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร²¹ เสนอวัดในเชียงใหม่ 11 วัด เพื่อพัฒนาทางกายภาพของวัด ใน “คู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพประเภทวัด” คือ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดปราสาท วัดเจดีย์หลวง วัดพันเตา วัดเชียงใหม่ วัดเจ็ดยอด วัดสวนดอก วัดกู่เต้า วัดพระธาตุดอยสุเทพ วัดอุโมงค์ และวัดป่าแดงหลวง

สุรพล ดำริห์กุล และวรลัญจก์ บุญยสุรัตน์²² ศึกษาวัดร้าง 39 แห่งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีซากโบราณสถาน ในงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมโบราณสถานร้างเมืองเชียงใหม่”

ผศ. ม.ล. สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์²³ พบปัญหาการอนุรักษ์วัดสำคัญ 7 วัดในเชียงใหม่ ในงานวิจัยเรื่อง “ปัญหาการอนุรักษ์โบราณสถานและวัดในเชียงใหม่” ได้แก่ วัดพระธาตุดอยสุเทพ วัดพระธาตุศรีจอมทอง วัดดอกเอื้อง วัดเจ็ดยอด วัดเจดีย์หลวง วัดพระสิงห์ และวัดบ้านปาง

¹⁹ ประวุฒิ แยมยलगาม. "การวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณวัดในเมืองเชียงใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2537.)

²⁰ สุพิชฌาย์ เมืองศรี. "แนวทางการปรับปรุงคุณภาพเชิงทัศน์บริเวณมุมมองสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเขตเมืองเชียงใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. (2553.)

²¹ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร. "คู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพประเภทวัด." เล่มที่ 2 วัดในภาคเหนือ.

²² สุรพล ดำริห์กุล และวรลัญจก์ บุญยสุรัตน์. "การศึกษาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมโบราณสถานร้างเมืองเชียงใหม่." มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, (2540.)

²³ สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์. "ปัญหาการอนุรักษ์โบราณสถานและวัดในเชียงใหม่." (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2539.)

งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงด้านกายภาพ พบว่าในแต่ละงานวิจัยมีจำนวนวัดแตกต่างกัน และวัดที่ใช้ศึกษาต่างมีที่มาดังนี้ วัดที่เป็นการรับรู้เชิงทัศน์ วัดในเมืองเชียงใหม่ วัดที่ได้รับการแนะนำจากสื่อ วัดร้างที่มีซากโบราณสถาน วัดที่พบปัญหาการอนุรักษ์ และผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดวัดที่จะศึกษา พบว่างานวิจัยของ ประวุฒิ แยมยลงาม ซึ่งมีขอบเขตเป็น วัดในเมืองเชียงใหม่ สามารถครอบคลุมจำนวนวัดได้มากที่สุด

2.2.2 งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

ธีรยุทธ อินทจักร²⁴ ศึกษาวิหาร 10 วัด ที่สร้างหรือซ่อมแซมช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นมณฑลพายัพ (ก่อน พ.ศ. 2426) ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาวิหารล้านนาสกุลช่างเชียงใหม่เพื่อออกแบบบริหารวัดโลกโมฬี” โดยศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ปรากฏบนวิหารของวัดต่อไปนี้ วัดเกตการาม วัดบุพพาราม วัดปราสาท วัดพระสิงห์ วัดศรีเกิด วัดสำเภา วัดทุ่งอ้อ วัดหางดง วัดอินทราวาส (วัดต้นแก้ว) และวัดพระธาตุศรีจอมทอง

บุษยา บริบูรณ์²⁵ ศึกษาเจดีย์ 6 วัดในเชียงใหม่ ในงานวิจัยเรื่อง “พระธาตุเจดีย์ในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย” จากเจดีย์ที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแตกต่างกันทั้ง 6 แห่ง ได้แก่ วัดพระสิงห์ วัดสวนดอก วัดป่าแดงหลวง วัดเชียงใหม่ วัดเจดีย์หลวง และวัดพระธาตุอภัยสุเทพ

สมหมาย เปรมจิตต์ กมล ศรีวิชัยนันท์ และสุรสิงห์สำรวม ฉิมพะเนา²⁶ ได้ร่วมกันศึกษาเจดีย์ 11 วัดในเชียงใหม่ ในงานวิจัยเรื่อง “พระเจดีย์ในลานนาไทย” จากเจดีย์ที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแตกต่างกันทั้ง 11 แห่ง ได้แก่ วัดเจ็ดยอด วัดติโลกราช วัดอุโมงค์ วัดสวนดอก วัดสามฝั่งแกน วัดพระสิงห์ วัดบุพพาราม วัดเซตวัน วัดตโปทาราม วัดพุกหงษ์ และวัดเจดีย์ปล่อง

จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา²⁷ ศึกษาเจดีย์ 77 วัดทั่วเชียงใหม่ ใน “พระเจดีย์เมืองเชียงใหม่” แบ่งเป็นวัด 44 วัด และวัดร้าง 33 วัด เพื่อจัดกลุ่มทางสถาปัตยกรรม จากนั้นกำหนดอายุจากลักษณะทางสถาปัตยกรรมดังกล่าว

²⁴ ธีรยุทธ อินทจักร. "การศึกษาวิหารล้านนาสกุลช่างเชียงใหม่เพื่อออกแบบบริหารวัดโลกโมฬี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2545.)

²⁵ บุษยา บริบูรณ์. "พระธาตุเจดีย์ในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย." มหาวิทยาลัยศิลปากร, (2514.)

²⁶ สมหมาย เปรมจิตต์ กมล ศรีวิชัยนันท์ และสุรสิงห์สำรวม ฉิมพะเนา. "พระเจดีย์ในลานนาไทย." เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, (2524.)

²⁷ จิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา. "พระเจดีย์เมืองเชียงใหม่." (เชียงใหม่: วรณรักษ์, 2541.)

งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบทางสถาปัตยกรรม พบว่าในแต่ละงานวิจัยมีจำนวนวัดแตกต่างกัน และวัดที่ใช้ศึกษาต่างมีที่มาดังนี้ เริ่มจากการใช้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมเป็นตัวกำหนด คือ ศึกษาวิหาร และศึกษาเจดีย์ จากนั้นใช้ปัจจัยด้านอื่น ๆ เพื่อให้ขอบเขตแคบลง คือ วัดที่สร้างหรือซ่อมแซมก่อน พ.ศ. 2426 วัดทั้งจังหวัดเชียงใหม่ และผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดวัดที่จะศึกษา พบว่างานวิจัยของจิรศักดิ์ เดชวงศ์ญา ซึ่งมีขอบเขตเป็น เจดีย์ทั่วเชียงใหม่ โดยศึกษาจากวัดและวัดร้าง จึงสามารถครอบคลุมจำนวนวัดได้มากที่สุด

2.2.3 งานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบการประดับตกแต่ง

ไกรสิน อุ่ใจจินต์²⁸ ศึกษาบุษบกธรรมมาสน์จาก 20 วัดในเมืองเชียงใหม่ ในสารนิพนธ์เรื่อง “บุษบกธรรมมาสน์เมืองเชียงใหม่” โดยมุ่งศึกษารูปแบบลักษณะและลวดลายที่ปรากฏบนบุษบกธรรมมาสน์ และมีประวัติวัดบางส่วน โดยเลือกจากวัดในขอบเขตคูเมืองสี่เหลี่ยม

เรือตรี เหมันต สุนทร²⁹ ศึกษา 16 วัดในเมืองเชียงใหม่ที่ปรากฏนักษัตรในตำแหน่งต่าง ๆ บนอาคาร โดยเลือกจากวัดในขอบเขตคูเมืองสี่เหลี่ยม ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “สิบสองนักษัตรความเชื่อที่แสดงออกในงานศิลปกรรมล้านนา : กรณีศึกษาวัดในเมืองเชียงใหม่”

สินรี จ้อยรักษา³⁰ ศึกษาตัวมอม 12 วัดในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในงานวิจัยเรื่อง “ตัวมอม : ที่มาของรูปแบบหน้าที่ในงานประดับวัดในเมืองเชียงใหม่” แบ่งเป็นเขตเมืองเก่าเชียงใหม่ 10 วัด ได้แก่ วัดพระสิงห์ วัดบุพพาราม วัดพันเตา วัดพันอ้น วัดสำเภา วัดมหาวัน วัดแสนฝาง วัดหมื่นสาร วัดธาตุคำ และวัดดับภัย และอยู่นอกเขตเมืองเก่า 2 วัด ได้แก่ วัดศรีโคง และวัดพระธาตุดอยสุเทพ

พนมบุตร จันทรโชติ³¹ ศึกษาประติมากรรมรูปสัตว์ 9 วัดในเชียงใหม่ที่ปรากฏหลักฐานการก่อสร้างหรือบูรณะในพุทธศตวรรษที่ 24 ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาประติมากรรมรูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรมทางศาสนาของเมืองเชียงใหม่ ในพุทธศตวรรษที่ 24” แบ่งเป็นวัดในเขตเมือง

²⁸ ไกรสิน อุ่ใจจินต์. "บุษบกธรรมมาสน์เมืองเชียงใหม่." สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2525.)

²⁹ เหมันต สุนทร. "สิบสองนักษัตรความเชื่อที่แสดงออกในงานศิลปกรรมล้านนา : กรณีศึกษาวัดในเมืองเชียงใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2552.)

³⁰ สินรี จ้อยรักษา. "ตัวมอม : ที่มาของรูปแบบหน้าที่ในงานประดับวัดในเมืองเชียงใหม่." มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2548.)

³¹ พนมบุตร จันทรโชติ. "การศึกษาประติมากรรมรูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรมทางศาสนาของเมืองเชียงใหม่ ในพุทธศตวรรษที่ 24." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2536.)

เก่า 6 วัด คือ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดปราสาท วัดพันเตา วัดศรีเกิด วัดบุพพาราม และวัดดับภัย
วัดนอกเขตเมืองเก่า 3 วัด คือ วัดป่าแดงมหาวิหาร วัดพระธาตุศรีจอมทอง และวัดโลกโมลี

มารุต อัมรานนท์³² ศึกษาलयูนปั้นจาก 5 วัดในเชียงใหม่ ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “ลายปูน
ปั้นประดับสถาปัตยกรรมในเมืองเชียงใหม่ สมัยราชวงศ์มังราย” ได้แก่ วัดป่าแดงหลวง วัดมหาโพ
ธาราม วัดเจดีย์หลวง วัดพระธาตุศรีจอมทอง และวัดโลกโมลีอาราม

งานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบการประดับตกแต่ง พบว่าในแต่ละงานวิจัยมีจำนวนวัดแตกต่างกัน
กัน และวัดที่ใช้ศึกษาต่างมีที่มาดังนี้ เริ่มจากการใช้องค์ประกอบการประดับตกแต่งเป็นตัวกำหนด คือ
วัดที่มีบุษบกธรรมาสน์ วัดที่มีลายนักษัตร วัดที่มีตัวมอม วัดที่มีประติมากรรมรูปสัตว์ และวัดที่มีลาย
ปูนปั้น จากนั้นใช้ปัจจัยด้านอื่น ๆ เพื่อให้ขอบเขตแคบลง คือ วัดในคูเมืองสี่เหลี่ยม วัดที่มีหลักฐานว่า
สร้างหรือบูรณะในพุทธศตวรรษที่ 24 และผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดวัดที่จะศึกษา พบว่างานวิจัยของ ไกร
สิน อุ๋นใจจินต์ ซึ่งมีขอบเขตเป็น วัดที่มีบุษบกธรรมาสน์ในคูเมืองสี่เหลี่ยม สามารถครอบคลุมจำนวน
วัดได้มากที่สุด

2.2.4 เอกสารโบราณสถาน

กรมศิลปากร³³ จัดทำ “ทะเบียนโบราณวัตถุสถานทั่วราชอาณาจักร” เมื่อ พ.ศ. 2516
จังหวัดเชียงใหม่มี 30 แห่ง แบ่งเป็นวัด 25 วัด กำแพงและคูเมือง 1 แห่ง และอื่น ๆ 4 แห่ง

กรมศิลปากร³⁴ จัดทำ “การขึ้นทะเบียนโบราณสถานภาคเหนือ ในเขตความรับผิดชอบของ
หน่วยศิลปากรที่ 4 ตามโครงการสำรวจ และขึ้นทะเบียนโบราณสถานของกองโบราณคดี” เมื่อ พ.ศ.
2525 ในขอบเขตความรับผิดชอบดังกล่าว มีโบราณสถาน 53 แห่ง แบ่งเป็นวัด 34 วัด วัดร้างและ
เจดีย์ 14 แห่ง กำแพงและคูเมือง 2 แห่ง และอื่น ๆ 3 แห่ง

³² มารุต อัมรานนท์. "ลายปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรมในเมืองเชียงใหม่ สมัยราชวงศ์มังราย." วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2524.)

³³ กรมศิลปากร. "ทะเบียนโบราณวัตถุสถานทั่วราชอาณาจักร." (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ, 2516.)

³⁴ กรมศิลปากร. "การขึ้นทะเบียนโบราณสถานภาคเหนือ ในเขตความรับผิดชอบของหน่วยศิลปากรที่ 4 ตาม
โครงการสำรวจ และขึ้นทะเบียนโบราณสถานของกองโบราณคดี." (2525.)

ตาม “ทะเบียนโบราณสถานทั่วราชอาณาจักร (พ.ศ. 2524 - 2533)”³⁵ ระบุว่า มี
โบราณสถานวัดในจังหวัดเชียงใหม่ 35 แห่ง

ใน “รายงานการสำรวจโบราณสถานเมืองเชียงใหม่”³⁶ เมื่อ พ.ศ. 2530 กรมศิลปากรพบ
โบราณสถาน และได้บันทึกลงรายงานทั้งหมด 77 แห่ง แบ่งเป็นวัด 69 แห่ง กำแพงและคูน้ำ 3 แห่ง
ช่อง 2 แห่ง สำรวจวัดไม่พบ 1 แห่ง วัดอยู่นอกเขตสำรวจ 1 แห่ง และวัดไม่เหลือสภาพ 1 แห่ง

ใน “รายงานการสำรวจศึกษาวัดร้างเมืองเชียงใหม่” ธนธร เหลี่ยมวานิช³⁷ เมื่อ พ.ศ. 2553
สำรวจพบวัดร้าง 75 วัด โดยอยู่ในเขตกำแพงเมืองสี่เหลี่ยมชั้นใน เขตกำแพงเมืองชั้นนอก และเขต
ปริมณฑลโดยรอบ

ใน “สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ”³⁸ เมื่อ พ.ศ. 2542 รวบรวมข้อมูลด้านกายภาพ
สาเหตุที่ร้าง และข้อมูลทางเอกสาร 140 แห่ง ทั่วเชียงใหม่ แบ่งเป็นวัดที่สามารถระบุตำแหน่งที่ตั้ง
ชัดเจน 102 แห่ง และไม่ทราบตำแหน่งที่ตั้ง 37 แห่ง

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และสุรพล ดำริห์กุล^{39, 40} เมื่อ พ.ศ. 2529 และจัดพิมพ์ใหม่อีกครั้งใน
พ.ศ. 2539 ได้รวบรวมรายชื่อวัดร้าง 127 วัด ในเมืองเชียงใหม่ ใน “วัดร้างในเวียงเชียงใหม่” จาก
เอกสารประวัติศาสตร์ จากนั้นใช้หลักฐานโหนดที่ดิน โบราณคดี และจากการสัมภาษณ์ เพื่อสืบหาวัด
เหล่านั้น ทั้งนี้สามารถระบุตำแหน่งที่ตั้งของวัดได้ชัดเจน 88 แห่ง ไม่ทราบตำแหน่งที่ตั้ง 27 แห่ง ไม่
สามารถระบุตำแหน่งที่ตั้งได้อย่างชัดเจนอีก 12 แห่ง

เอกสารโบราณสถาน พบว่าในแต่ละเอกสารมีจำนวนวัดแตกต่างกัน โดยมุ่งศึกษาเฉพาะ
โบราณสถาน และวัดร้าง โดยวัดที่ปรากฏต่างมีที่มาดังนี้ ทะเบียนโบราณสถาน วัดร้าง และรายชื่อวัด
จากเอกสารประวัติศาสตร์ พบว่าเอกสารทะเบียนโบราณสถานมีจำนวนโบราณสถานวัดเพิ่มขึ้นเป็น

³⁵ กรมศิลปากร. "ทะเบียนโบราณสถานทั่วราชอาณาจักร (พ.ศ. 2524-2533)." เล่มที่ 2. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2533.)

³⁶ กรมศิลปากร. "รายงานการสำรวจโบราณสถานเมืองเชียงใหม่." (กรมศิลปากร, 2530.)

³⁷ ธนธร เหลี่ยมวานิช. "รายงานการสำรวจศึกษาวัดร้างเมืองเชียงใหม่." (สำนักศิลปากรที่ 8 เชียงใหม่, 2553.)

³⁸ "ภาคเหนือ." สารานุกรมวัฒนธรรมไทย (2542.)

³⁹ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และสุรพล ดำริห์กุล. "วัดร้างในเวียงเชียงใหม่." (เชียงใหม่: สำนักงานเลขานุการ
สถาบันวิจัยสังคม, 2529.)

⁴⁰ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และสุรพล ดำริห์กุล. "วัดร้างในเวียงเชียงใหม่." พิมพ์ครั้งที่ 2. (กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีน
ติ้งเฮาส์, 2539.)

ลำดับ ส่วนเอกสารที่ใช้รายชื่อวัดในเอกสารประวัติศาสตร์พบจำนวนวัดมากกว่าเอกสารอื่น ๆ แต่กลับพบวัดที่ไม่สามารถระบุตำแหน่งที่ตั้งได้

2.2.5 ในเอกสารอื่น ๆ

หนังสือ “ทำเนียบวัดแห่งประเทศไทยรวม 72 จังหวัด”⁴¹ รวบรวมรายชื่อวัดในอำเภอเมืองเชียงใหม่ทั้งหมด 117 วัด แบ่งเป็นตำบลพระสิงห์ 16 วัด ตำบลศรีภูมิ 22 วัด ตำบลหายยา 9 วัด ตำบลช้างม้อย 7 วัด ตำบลช้างคลาน 9 วัด ตำบลช้างเผือกป่าตัน 7 วัด ตำบลสุเทพ 8 วัด ตำบลแม่เหียะ 6 วัด ตำบลป่าแดด 6 วัด ตำบลวัดเกต 7 วัด ตำบลฟ้าฮ่าม 5 วัด ตำบลสันผีเสื้อ 5 วัด ตำบลท่าศาลาหนองป่าครั่ง 5 วัด และตำบลหนองหอย 5 วัด

กรมการศาสนาจัดพิมพ์รายชื่อวัดในอำเภอเมืองเชียงใหม่ 121 วัด⁴² ใน “วัดทั่วราชอาณาจักร ตามระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2525” แบ่งเป็นตำบลพระสิงห์ 16 วัด ตำบลศรีภูมิ 26 วัด ตำบลหายยา 9 วัด ตำบลช้างม้อย 7 วัด ตำบลช้างคลาน 9 วัด ตำบลช้างเผือก - ป่าตัน 7 วัด ตำบลสุเทพ 8 วัด ตำบลแม่เหียะ 6 วัด ตำบลป่าแดด 6 วัด ตำบลวัดเกต 7 วัด ตำบลฟ้าฮ่าม 5 วัด ตำบลสันผีเสื้อ 5 วัด ตำบลท่าศาลา-หนองป่าครั่ง 5 วัด และตำบลหนองหอย 5 วัด

เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวัด พบว่าเป็นการรวบรวมรายชื่อวัดทั่วประเทศที่ปรากฏในขณะนั้น พบว่าวัดในอำเภอเมืองเชียงใหม่ของเอกสารทั้งสองเล่มมีจำนวนแตกต่างกันอยู่ 4 แห่ง

จากการศึกษางานวิจัย วิทยานิพนธ์ และหนังสือต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด พบว่าวัดที่ใช้เป็นกรณีศึกษามีจำนวนแตกต่างกัน ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนั้น ๆ ทำให้วัดในเมืองเชียงใหม่ที่ปรากฏในแต่ละเอกสารและงานวิจัยมีจำนวนแตกต่างกัน เกิดความไม่ชัดเจนทั้งจำนวน สถานภาพ และตำแหน่งที่ตั้งของวัดในเมืองเชียงใหม่

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานศึกษาแผนที่ประวัติศาสตร์

เมื่อศึกษาถึงแนวทางในการค้นคว้าเพื่อหาคำตอบในเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า มีวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยหลายเรื่องที่ใช้แผนที่เป็นเครื่องมือหลักในการศึกษาประวัติศาสตร์เกี่ยวกับองค์ประกอบเมือง สามารถใช้แผนที่เป็นปัจจัยหลักในการตรวจสอบข้อมูล ชื่อ ที่ตั้ง และการเปลี่ยนแปลงสภาพเปรียบเทียบกับการสำรวจพื้นที่จริงในปัจจุบัน อาทิ

⁴¹ "ทำเนียบวัดแห่งประเทศไทย รวม 72 จังหวัด." (กรุงเทพฯ: วชิรินทร์การพิมพ์.)

⁴² กรมการศาสนา. "วัดทั่วราชอาณาจักร ตามระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2525." เล่มที่ 1. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2525.)

ควิน ลิมป์⁴³ ศึกษาตึกแถวจากแผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2450 ใน "การศึกษาตึกแถวในสมัยรัชกาลที่ 5 จากแผนที่กรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2450 เขตสัมพันธวงศ์" โดยนำข้อมูลในแผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2450 เป็นหลัก เนื่องจากเป็นแผนที่ที่ถูกเขียนขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 และแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งอาคาร และการใช้สอยอาคารอย่างครบถ้วน จึงนำแผนที่ พ.ศ. 2450 เปรียบเทียบกับแผนที่ในปัจจุบันเพื่อระบุตำแหน่งอาคารที่ยังคงปรากฏบนแผนที่ พ.ศ. 2450 จากนั้นลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่ปรากฏในปัจจุบันเพื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบสถาปัตยกรรมในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงทำให้ได้ตำแหน่งตึกแถวที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ชัดเจน

กิตติพงษ์ พุกษชาติ⁴⁴ ศึกษาสะพานจากแผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ.2450 พ.ศ. 2454 พ.ศ. 2464 พ.ศ. 2475 และ พ.ศ. 2555 ใน "สะพานในกรุงเทพฯ สมัยรัชการที่ 5" เป็นการวิจัยโดยใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ด้านตำแหน่งสะพาน วันที่ก่อสร้าง วันที่รื้อถอนสะพาน โครงสร้างสะพาน และองค์ประกอบของสะพาน มาระบุตำแหน่งของแต่ละสะพานในแผนที่กรุงเทพฯ ในปีต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสะพาน รวมทั้งสภาพของเมืองในแต่ละช่วง ผลสรุปคือมีสะพานในอดีตทั้งหมด 169 สะพาน ปัจจุบันเหลือเพียง 1 สะพานที่ยังคงรูปแบบโครงสร้าง และองค์ประกอบต่าง ๆ ของสะพานในอดีตไว้ได้ทั้งหมด

สรายุทธ ทรัพย์สุข และจักรพร สุวรรณนคร⁴⁵ ศึกษาศาสนสถานจากแผนที่กรุงเทพฯ พ.ศ. 2430 พ.ศ. 2450 พ.ศ. 2475 และ พ.ศ. 2550 ใน "โครงการการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางกายภาพของศาสนสถานภายในกรุงรัตนโกสินทร์ จากแผนที่ประวัติศาสตร์ พ.ศ. 2430 - 2550" ซึ่งเป็นแผนที่ที่แสดงรายละเอียดอย่างครบถ้วนทั้ง แม่น้ำ คลอง อาคาร ถนน เป็นต้น แล้วแปลงข้อมูลแผนที่เป็นแผนที่เฉพาะทาง คือแผนที่แสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมภายในศาสนสถาน แผนที่แสดงองค์ประกอบน้ำภายในศาสนสถาน แผนที่แสดงองค์ประกอบขอบเขตภายในศาสนสถาน และแผนที่องค์ประกอบถนนและพื้นที่ว่างภายในศาสนสถาน เพื่อนำมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของศาสนสถานทั้ง 41 แห่ง

⁴³ ควิน ลิมป์. "การศึกษาตึกแถวในสมัยรัชกาลที่ 5 จากแผนที่กรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2450 เขตสัมพันธวงศ์."

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553.)

⁴⁴ กิตติพงษ์ พุกษชาติ. "สะพานในกรุงเทพฯ สมัยรัชการที่ 5." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554.)

⁴⁵ สรายุทธ ทรัพย์สุข และจักรพร สุวรรณนคร. "โครงการการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางกายภาพของศาสนสถานภายในกรุงรัตนโกสินทร์ จากแผนที่ประวัติศาสตร์ พ.ศ. 2430 - 2550." สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2552.)

วรชาติ มีชูบท⁴⁶ ศึกษาจากแผนที่เมืองนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 ใน “ย้อนอดีตล้านนา ตอน รวมเรื่องนำรู้จากแผนที่เมืองนครเชียงใหม่” ใช้แผนที่ของ พันโท พระวิภาคภูวดล (เจมส์ แมคคาร์ธีย์) เจ้ากรมแผนที่ และคณะ ในสมัยพระเจ้าอินทวิชยานนท์ โดยหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอภาพรวมของเมืองเชียงใหม่จากสถานที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏบนแผนที่ แล้วเชื่อมโยงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ทั้งเอกสารและภาพประกอบ เพื่อสืบหาความเป็นมาของสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในเมืองเชียงใหม่

จากงานวิจัยการศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้แผนที่ในการตรวจสอบทั้ง 4 งานวิจัย พบว่าวิธีการศึกษาข้อมูลโดยอาศัยแผนที่นั้น เป็นข้อมูลขั้นต้นที่มีความชัดเจน สามารถใช้เป็นเครื่องมือหลักในการตรวจสอบทางประวัติศาสตร์ได้ ดังนั้น ข้อมูลวัดในเมืองเชียงใหม่ที่มีผู้รวบรวมไว้หลายเล่ม แต่ปรากฏว่าข้อมูลที่ตั้ง ตลอดจนจำนวนวัดที่รวบรวมนั้น มีข้อมูลที่ไม่เหมือนกันและไม่ตรงกัน หากเราสามารถใช้อยู่ในการตรวจสอบที่ตั้งและรายชื่อของวัดที่ปรากฏในยุคนั้นต่าง ๆ เพื่อศึกษาข้อมูล ร่วมกับการสำรวจภาคสนาม ผลการศึกษา น่าจะสามารถให้คำตอบในเรื่องที่ตั้งของวัด จำนวน รายชื่อ และสถานภาพที่แปรเปลี่ยนไปได้อย่างชัดเจนและสมบูรณ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁴⁶ วรชาติ มีชูบท. "ย้อนอดีตล้านนา ตอนรวมเรื่องนำรู้จากแผนที่เมืองนครเชียงใหม่." (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.)

บทที่ 3

แผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่

แผนที่ คือภาพจำลองที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ เป็นที่ยอมรับกันในสากลว่าแผนที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้มนุษย์มีความเข้าใจในข้อมูลต่างๆตามวัตถุประสงค์ของแต่ละแผนที่ ในประเทศไทยนั้น มีการเขียนแผนที่เพื่อการใช้งานมานานแล้ว เช่น แผนที่ภูมิประเทศ แผนที่การตั้งค่ายในตำราพิชัยสงคราม เป็นต้น สำหรับการทำแผนที่ตามมาตรฐานสากลในประเทศไทยนั้น เริ่มอย่างจริงจังในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีการตั้งกองทำแผนที่ขึ้น และพัฒนาจนกลายเป็นกรมแผนที่ โรงเรียนแผนที่ และเกิดแผนที่ชุดต่างๆ มากมาย ดังมีประวัติความเป็นมาของการทำแผนที่ในประเทศไทย ประวัติการทำแผนที่เมืองเชียงใหม่ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ที่ผู้วิจัยรวบรวมมาได้ 9 ราวต่างยุคสมัยและมีวัตถุประสงค์ในการทำแผนที่ที่แตกต่างกัน

3.1 ประวัติการทำแผนที่ของไทย

หลังจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินกลับจากประพาสอินเดีย พ.ศ. 2415 ได้ทรงแต่งตั้งให้ นายเฮนรี อลาบาสเตอร์ เข้ารับราชการและเป็นที่ปรึกษาส่วนพระองค์ ใน พ.ศ. 2416 โดยนายเฮนรีได้กราบบังคมทูลถวายคำแนะนำในการพัฒนาบ้านเมืองด้วยวิชาการสมัยใหม่หลายสาขา รวมทั้งวิชาการสำรวจและทำแผนที่ ใน พ.ศ. 2418 จึงเกิดกองทำแผนที่ทดลองขึ้น และได้เริ่มสำรวจทำแผนที่กรุงเทพฯ แผนที่วงสายโทรเลข และแผนที่ปากอ่าวสยาม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

กระทั่ง พ.ศ. 2423 รัฐบาลอังกฤษได้ขออนุญาตเข้ามาวางโครงข่ายสามเหลี่ยมต่อเนื่องจากประเทศอินเดีย และขอสร้างหมุดหลักฐานทางแผนที่ที่ภูเขาทองและพระปฐมเจดีย์ ทำให้ข้าราชการไทยหวั่นวิตกมาก เนื่องจากประเทศล่าอาณานิคมมักขอเข้าสำรวจก่อน แล้วจึงถือโอกาสเข้ายึดครองภายหลัง แต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ทำตามคำขอของอังกฤษ พร้อมทั้งเจรจาบาทบาท นายเจมส์ เอฟ แมคคาร์ธี พนักงานทำแผนที่อังกฤษเข้ามารับราชการเพื่อวางรากฐานการทำแผนที่ของไทย

ในระยะแรกกองสำรวจและทำแผนที่ ได้ทำแผนที่ตามความต้องการของหน่วยราชการต่าง ๆ ต่อมาความต้องการแผนที่เพิ่มขึ้นจนกองทำแผนที่ไม่สามารถทำได้ จึงตั้งโรงเรียนทำแผนที่ขึ้นใน พ.ศ. 2425 หลังจากนั้นจึงตั้งกรมแผนที่ขึ้นใน พ.ศ. 2428 นายแมคคาร์ธี ได้รับพระราชทานยศเป็น ร้อย

เอกพระวิภาคภูวดล ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้ากรม ขณะนั้นกรมแผนที่ได้ออกสำรวจพื้นที่ต่าง ๆ และจัดทำแผนที่พระราชอาณาจักรสยาม ตลอดจนแผนที่มณฑลต่าง ๆ

ใน พ.ศ. 2435 กรมแผนที่ได้ออกไปสังกัดกระทรวงเกษตราธิการ งานทำแผนที่ในระยะนี้ส่วนใหญ่จึงเกี่ยวกับโฉนดที่ดิน และแผนที่การใช้ที่ดินในมณฑลต่าง ๆ ต่อมา พ.ศ. 2442 – 2447 ได้กระจายโรงเรียนแผนที่ออกตามหัวเมือง และใช้เป็นศูนย์การทำแผนที่ประจำภูมิภาค

ต่อมาใน พ.ศ. 2452 กรมแผนที่ได้ออกมาเป็นหน่วยงานราชการขึ้นตรงต่อกองทัพบก และในช่วงหลังจากนี้ตั้งแต่ พ.ศ. 2452 – 2506 เป็นช่วงที่ความต้องการแผนที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนไม่สามารถทำแผนที่ได้ทันตามความต้องการ ใน พ.ศ. 2472 จึงได้เริ่มทดลองถ่ายภาพทางอากาศเพื่อทำแผนที่ขึ้นเป็นครั้งแรก และเป็นกรมทำแผนที่จากรูปถ่ายทางอากาศเมื่อ พ.ศ. 2494 ต่อมาโอนเข้าร่วมกับกรมแผนที่ทหารบก ใน พ.ศ. 2497 กรมแผนที่จึงย้ายมาสังกัดในกองบัญชาการทหารสูงสุด และเปลี่ยนชื่อเป็น “กรมแผนที่ทหาร” มาจนถึงปัจจุบัน¹

3.2 ประวัติการทำแผนที่ของเมืองเชียงใหม่ในสมัยรัชการที่ 5

หลังจากสถาปนากกรมแผนที่ขึ้นใน พ.ศ. 2428 จึงเริ่มสำรวจภูมิประเทศรอบ ๆ เขตแดน และแผนที่ผังเมือง โดยกรมแผนที่ได้ส่งนักเรียนทำแผนที่ขึ้นมาสำรวจและรังวัดทำแผนที่เมืองเชียงใหม่เป็นครั้งแรกเมื่อราว พ.ศ. 2428 – 2429 หลังจากนั้นแผนที่ระวางแรกที่กรมแผนที่รวบรวมข้อมูลจากการสำรวจคือ “แผนที่พระราชอาณาเขตสยามรวมทั้งหัวเมืองประเทศราช” หรือ “Map of The Kingdom of Siam and its Dependencies” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “แผนที่แมคคาร์ธี” แผนที่ระวางนี้ได้ส่งไปพิมพ์ที่อังกฤษใน พ.ศ. 2430 พิมพ์แล้วเสร็จใน พ.ศ. 2431 ภายในแผนที่ระวางนี้ได้แทรกแผนที่ผังเมืองขนาดย่อไว้สามเมือง คือ Plan of Bangkok, Plan of Chiang Mai และ Plan of Luang Prabang แสดงให้เห็นว่าทั้งสามเมืองเป็นเมืองที่มีความสำคัญระดับต้น ๆ ของพระราชอาณาจักรสยาม

ต่อมาใน พ.ศ. 2436 สยามเสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงแก่ฝรั่งเศส ซึ่งปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รัฐบาลจึงนำแผนที่เมืองเชียงใหม่ที่ได้สำรวจและจัดทำไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2428 – 2429 มาแก้ไขเฉพาะส่วนที่สำคัญ แล้วเร่งจัดพิมพ์แผนที่ “เมืองนครเชียงใหม่” ให้ทันใช้ในการปกป้องเชียงใหม่จากการล่าอาณานิคม

¹ กรมแผนที่ทหาร. "ที่ระลึกครบรอบวันสถาปนา 100 ปี กรมแผนที่ทหาร 3 กันยายน 2528." (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2528), หน้า 1 - 6.

หลังจากที่สูญเสียดินแดนบางส่วน จึงปรับแก้แนวเขตของพระราชอาณาจักรสยามให้ตรงกับอาณาเขตที่มีอยู่จริงใน พ.ศ. 2443 และตีพิมพ์เผยแพร่ใน พ.ศ. 2443 เช่นกัน และยังคงแผนที่ผังเมืองขนาดย่อทั้งสามเมืองไว้ โดยในแผนที่เมืองเชียงใหม่ใหม่นั้น มีการปรับเพิ่มสะพานข้ามแม่น้ำปิง²

ดังนั้นแผนที่เมืองเชียงใหม่ปรากฏครั้งแรกใน “แผนที่แมคคาร์ธี” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2431 ต่อมาได้ปรากฏแผนที่ “เมืองนครเชียงใหม่” ใน พ.ศ. 2436 และแผนที่เมืองเชียงใหม่ได้ปรากฏอีกครั้งใน “แผนที่แมคคาร์ธี” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2443

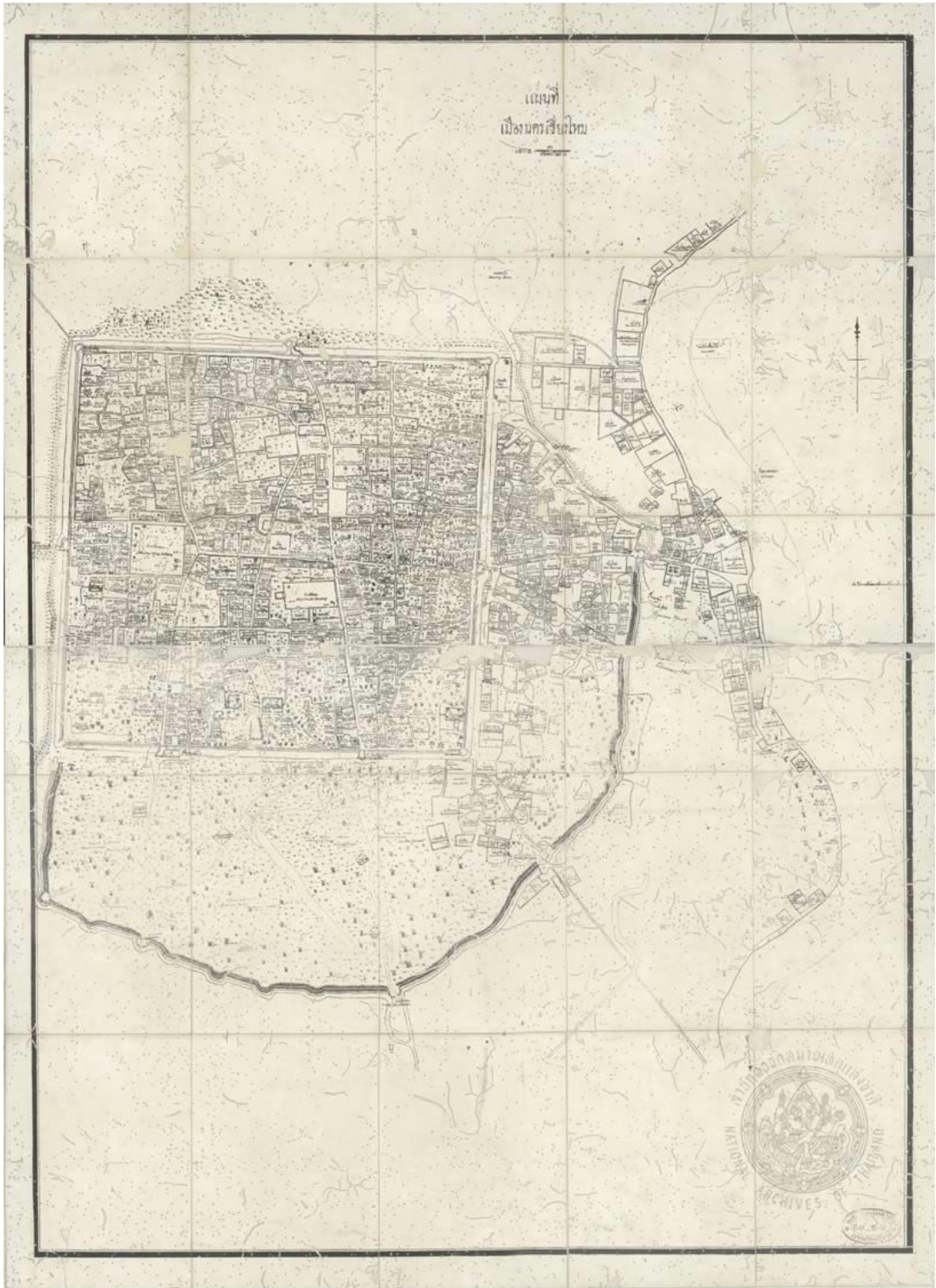
3.3 แผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่

จากการค้นคว้าแผนที่เมืองเชียงใหม่จากแหล่งข้อมูลต่างๆ พบแผนที่ที่เกี่ยวข้องกับเมืองเชียงใหม่ต่อไปนี้

1. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436
2. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2443
3. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2466
4. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2482
5. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499
6. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503
7. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506
8. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521
9. ผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2527

โดยแต่ละแผนที่มีข้อมูลเบื้องต้นดังนี้

² วรชาติ มีชูบท. "ย้อนอดีตล้านนา ตอนรวมเรื่องนำรู้จักจากแผนที่เมืองนครเชียงใหม่." (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), หน้า 1 - 12.

รูปภาพ 1 แผนที่เมืองนครเชียงใหม่

1. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

ข้อมูลพื้นฐาน

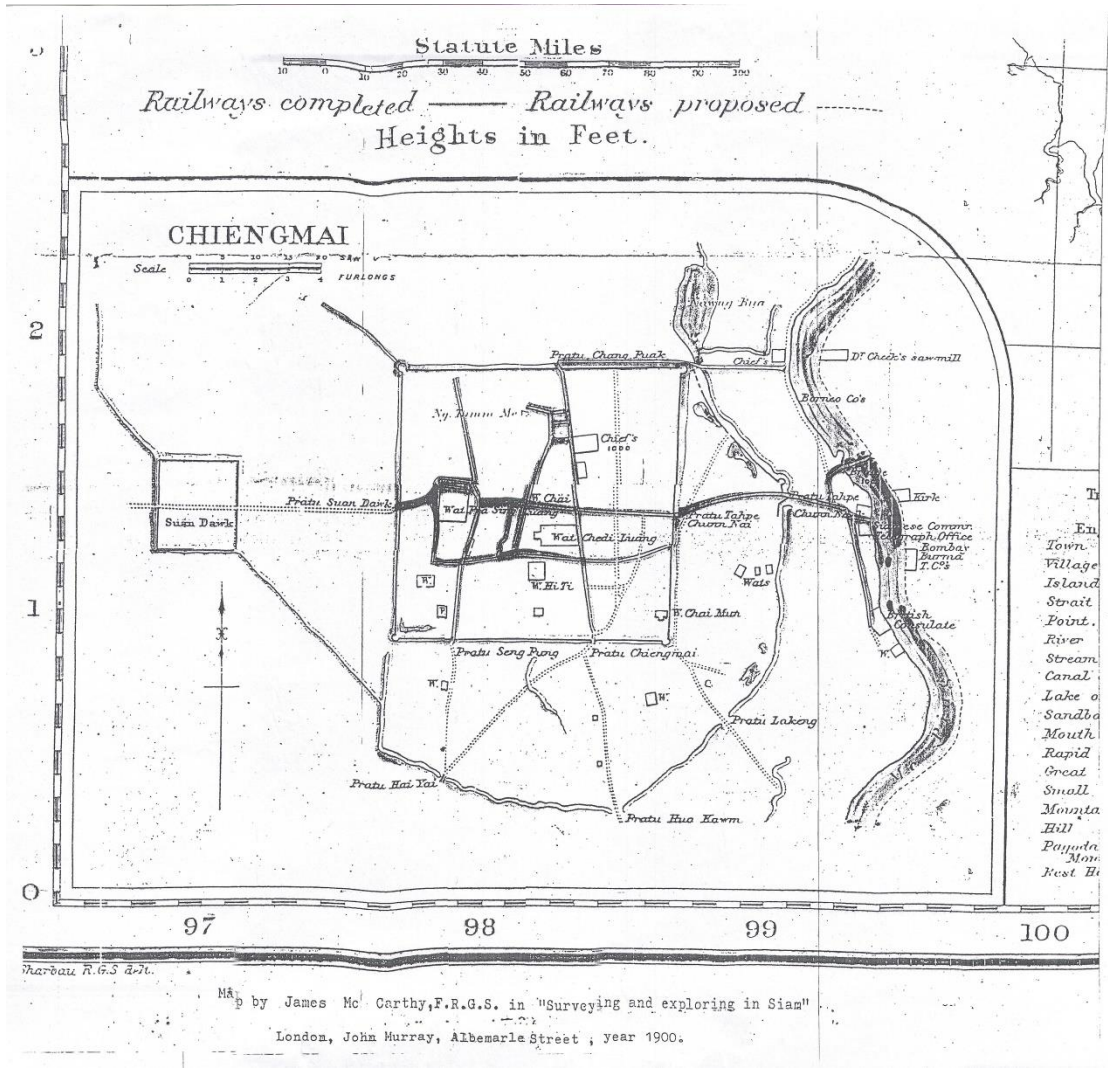
ชื่อแผนที่	แผนที่เมืองนครเชียงใหม่
มาตราส่วน	1/7920
ขนาด	30.5 × 41.5 นิ้ว
ที่มา	หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ท่าวาสุกรี
ปีที่สำรวจ	พ.ศ. 2428 - 2429
พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2436

แผนที่ฉบับนี้มีชื่อว่า “แผนที่เมืองนครเชียงใหม่” จัดพิมพ์ชาวค้าลงบนกระดาษขนาด 30 ½ × 41 ½ นิ้ว ในมาตราส่วน 1 : 7920 แต่ไม่ได้ระบุช่วงเวลาการจัดพิมพ์ และผู้จัดทำ แผนที่ฉบับนี้ถูกจัดทำและรังวัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อราว พ.ศ. 2428 – 2429 โดยนักเรียนทำแผนที่ จากนั้นถึงระยะเวลากระทั่งในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2436 ประเทศไทยสูญเสียดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง และดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำสาละวิน ไทยจึงเร่งนำแผนที่ที่ได้ทำรังวัดมาแก้ไขและจัดพิมพ์ แผนที่ฉบับนี้จึงมีชื่อว่า “แผนที่เมืองนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2436”³

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงแม่น้ำปิงฝั่งตะวันออก แสดงสภาพธรรมชาติได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ ศาสนสถาน พระเจดีย์ แนวกำแพงและคูเมือง แนวเขตที่ดินที่ถือครองของแต่ละบุคคล ซึ่งได้ระบุไว้อย่างละเอียดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ส่วนถนนเป็นเพียงที่ว่างระหว่างแนวเขตที่ดินเท่านั้น

ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัด 2 รูปแบบ คือ บริเวณวัด และเจดีย์ บนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งจะพบสถานภาพของวัด 3 รูปแบบคือ วัด วัดร้าง และเจดีย์ แต่ความเก่าของเอกสาร ตัวอักษรจึงเลอะเลือน

³ วรชาติ มีชูบท. "ย้อนอดีตล้านนา ตอนรวมเรื่องนำรู้จักแผนที่เมืองนครเชียงใหม่." (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), หน้า 7 - 12.

รูปท้าว 2 Chiangmai

2. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2443

ข้อมูลพื้นฐาน

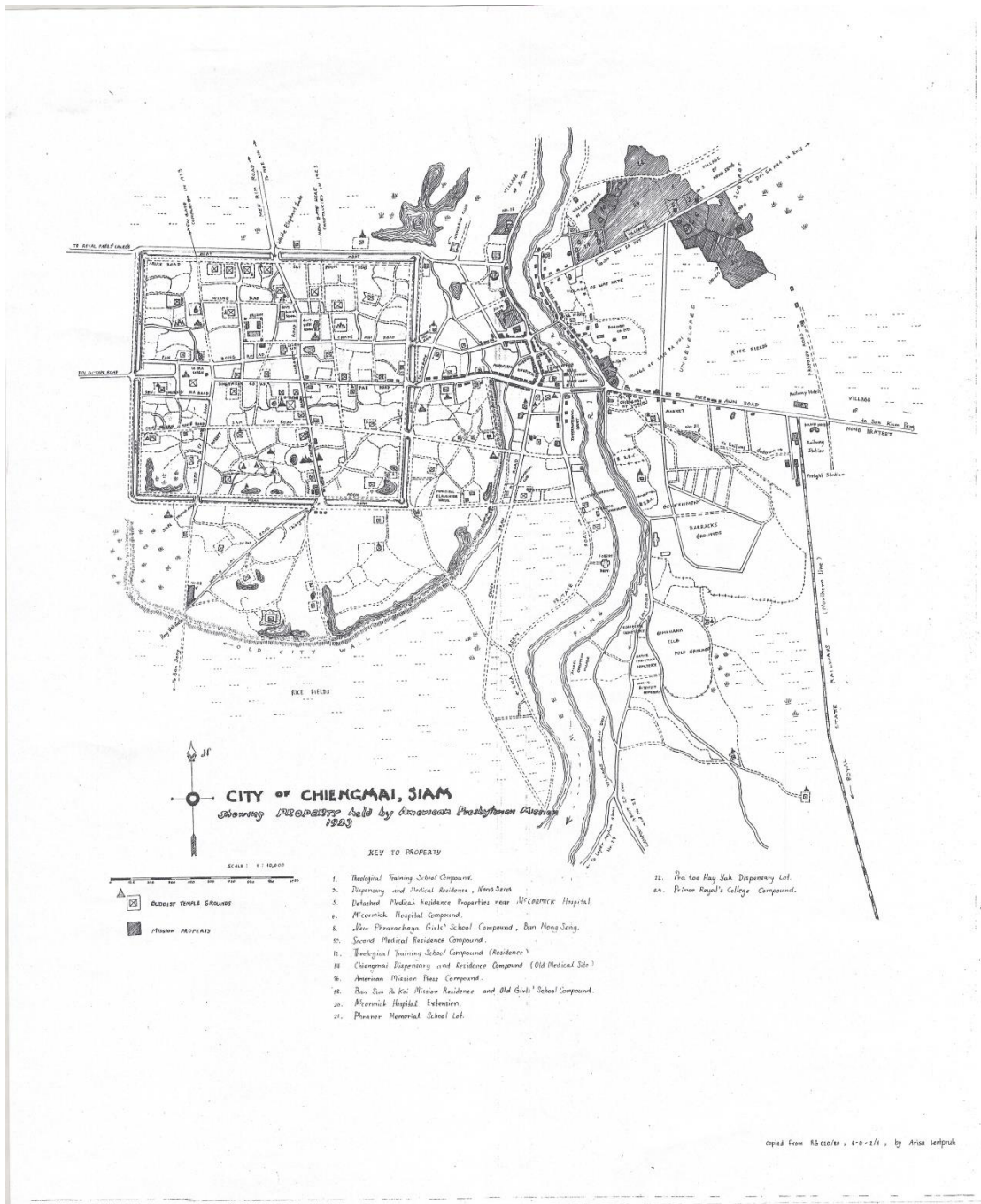
ชื่อแผนที่	Chiengmai
มาตราส่วน	-
ขนาด	-
ที่มา	หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยพายัพ
ปีที่สำรวจ	-
พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2443

แผนที่ฉบับนี้มีชื่อว่า “Chiengmai” สำเนาชาวตำลงบนกระดาษ ใช้มาตราส่วนรูปแท้ ไม่ได้ระบุช่วงเวลาที่จัดพิมพ์ แผนที่ฉบับนี้เป็นแผนที่ขยายของเมืองเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเพียงบางส่วนของแผนที่พระราชอาณาเขตสยามรวมทั้งหัวเมืองประเทศราช หรือที่รู้จักในนาม “แผนที่แมคคาร์ธี” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2443⁴

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2443 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงแม่น้ำปิงฝั่งตะวันออก แสดงสภาพธรรมชาติได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โคตรข่ายถนน ศาสนสถาน สะพาน ที่ทำการราชการ และห้างร้านสำคัญ

ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัดด้วยบริเวณวัด ทั้งนี้พบว่าใช้สัญลักษณ์เดียวกันแทนสถานที่อื่น ๆ และบนตำแหน่งของวัดระบุชื่อบ้าง ไม่ระบุชื่อบ้าง โดยชื่อวัดเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือตัว “พ.” จึงไม่สามารถทราบจำนวนและสภาพของวัดแต่ละแห่ง

⁴ วรชาติ มีชูบท. "ย้อนอดีตล้านนา ตอนรวมเรื่องนำรู้จักแผนที่เมืองนครเชียงใหม่." (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), หน้า 2.

รูปภาพ 3 City of Chiangmai, Siam

3. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2466

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อแผนที่	City of Chiangmai, Siam
มาตราส่วน	1 : 10,000
ขนาด	57.5 × 76 เซนติเมตร
ที่มา	หอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยพายัพ
ปีที่สำรวจ	-
พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2466

แผนที่ฉบับนี้มีชื่อว่า “City of Chiangmai, Siam” คัดลอกโดย นางสาวอริศรา เลิศพฤกษ์ ด้วยหมึกคาลงบนกระดาษขนาด 57.5 × 76 เซนติเมตร ในมาตราส่วน 1 : 10,000 จากต้นฉบับพิมพ์เขียว เขียนโดยมิชชันนารี เพื่อแสดงอสังหาริมทรัพย์ในครอบครองของ American Presbyterian Mission ใน พ.ศ. 2466

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2466 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โคร่งข่ายถนน ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ สถานีรถไฟและเส้นทางรถไฟ เป็นต้น

ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัด 3 รูปแบบ คือ บริเวณวัด อาคารในวัด และเจดีย์ การปรากฏมีความแตกต่างกันไปคือ ปรากฏสัญลักษณ์ครบทั้ง 3 รูปแบบในวัดเดียว ปรากฏเฉพาะบริเวณและอาคารในวัด และปรากฏเฉพาะเจดีย์ และบนตำแหน่งของวัดไม่ระบุชื่อวัด จึงไม่สามารถทราบชื่อและสถานภาพของวัดแต่ละแห่ง

รูปภาพ 4 เชียงใหม่

4. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2482

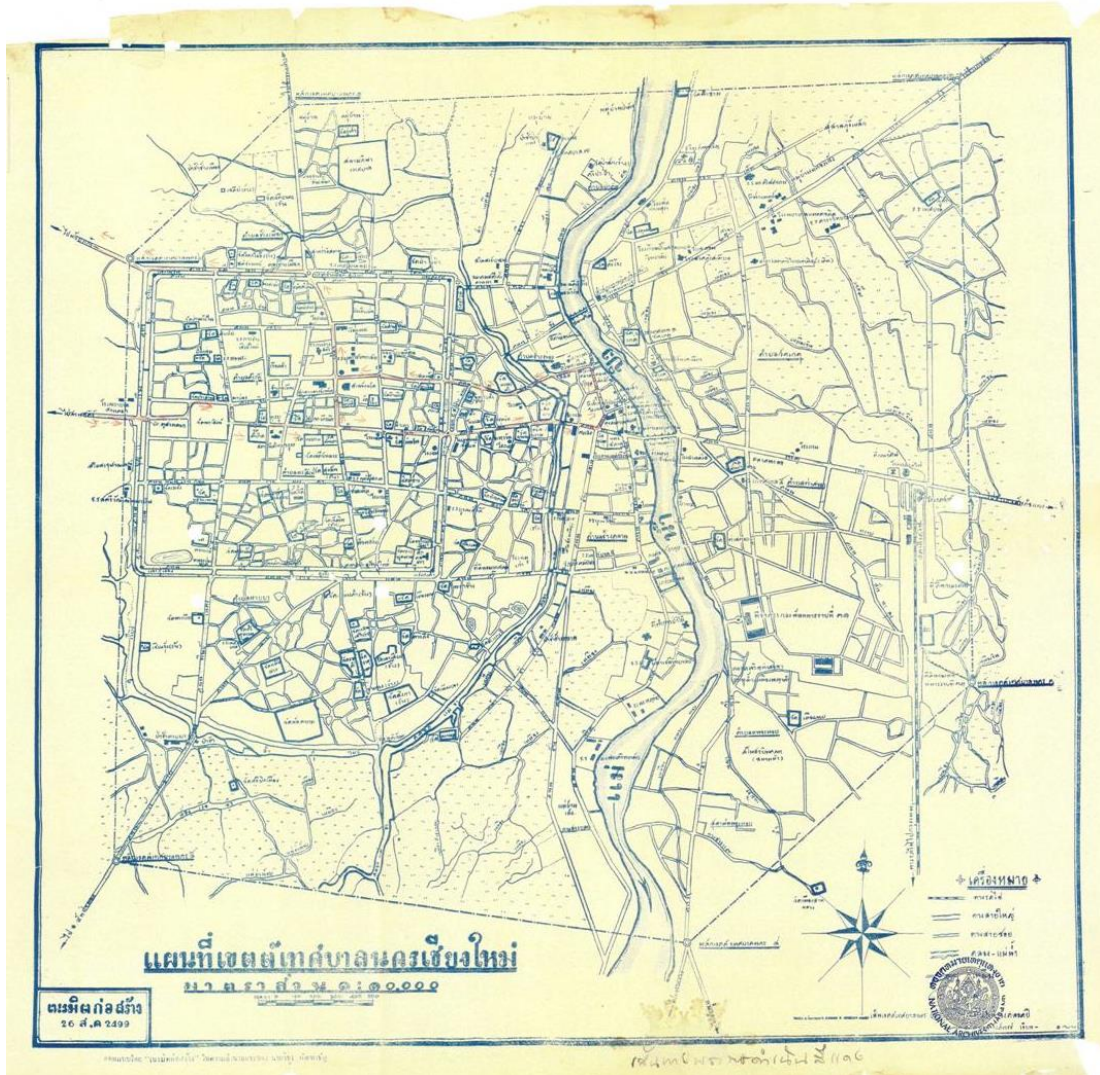
ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อแผนที่	เชียงใหม่
มาตราส่วน	1 : 15,000
ขนาด	-
ที่มา	ห้องปฏิบัติการแผนที่ประวัติศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีที่สำรวจ	-
พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2482

แผนที่ฉบับนี้มีชื่อว่า “เชียงใหม่” เป็นพิมพ์เขียว ในมาตราส่วน 1 : 15,000 เขียนโดย รัตน์ เมื่อ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2482 แต่ไม่ได้ระบุปีที่สำรวจ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2482 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวคูเมือง โคตรข่ายถนน ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ สถานีรถไฟและเส้นทางรถไฟ เป็นต้น

ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัดด้วยบริเวณวัด แต่ไม่ระบุชื่อวัด ทั้งนี้พบว่าใช้สัญลักษณ์เดียวกันแทนสถานที่อื่น ๆ และบนตำแหน่งของวัดบางวัดเขียนชื่อเป็นภาษาไทย จึงไม่สามารถทราบจำนวนและสถานภาพของวัดแต่ละแห่ง

รูปภาพ 5 แผนที่เขตต์เทศบาลนครเชียงใหม่

5. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

ข้อมูลพื้นฐาน

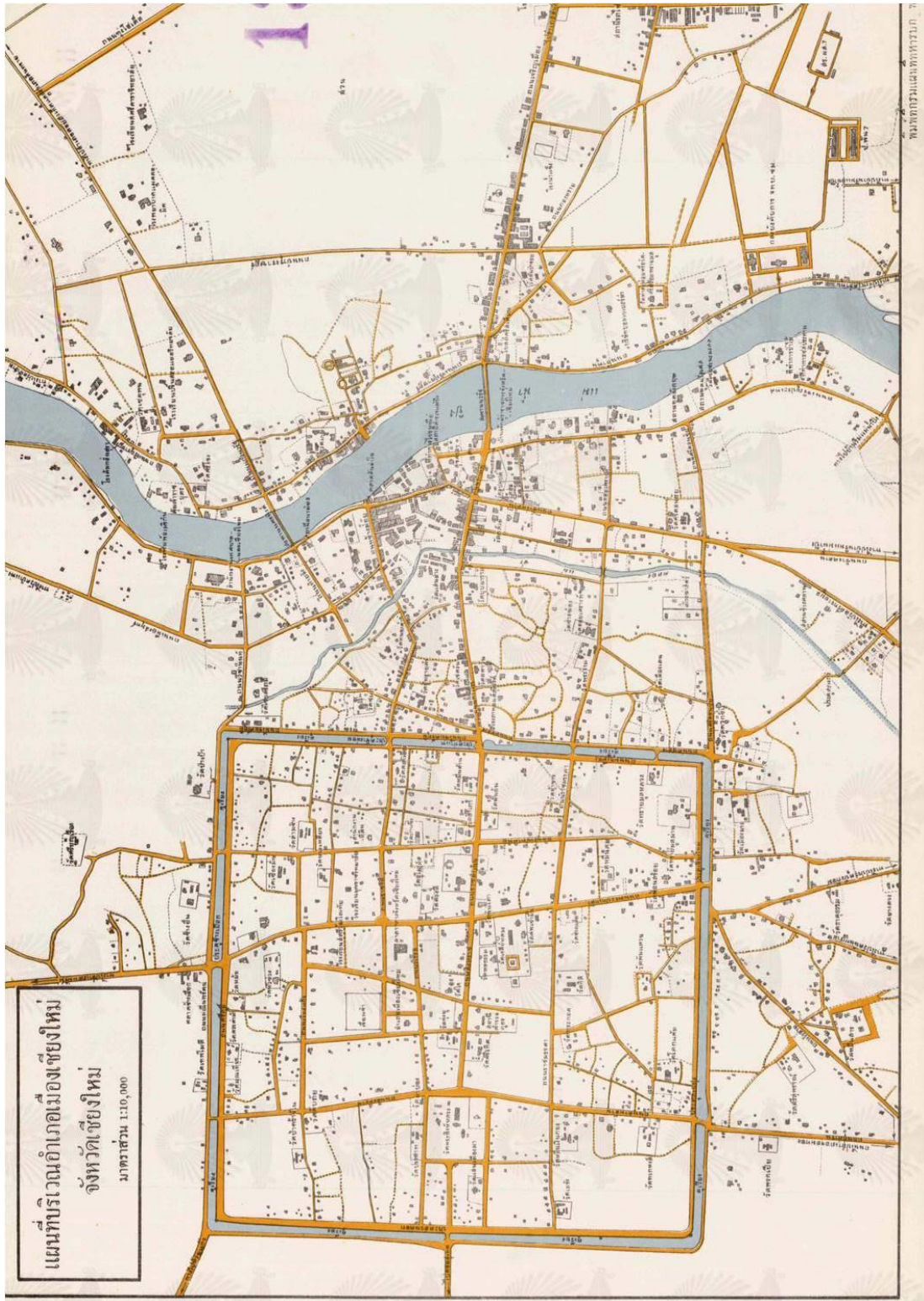
ชื่อแผนที่	แผนที่เขตต์เทศบาลนครเชียงใหม่
มาตราส่วน	1 : 10,000
ขนาด	18 × 19 นิ้ว
ที่มา	หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ท่าวาสุกรี
ปีที่สำรวจ	-
พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2499 โดยเนรมิตก่อสร้าง

แผนที่ฉบับนี้มีชื่อว่า “แผนที่เขตต์เทศบาลนครเชียงใหม่” จัดพิมพ์หมึกสีน้ำเงินลงบนกระดาษขนาด 18 × 19 นิ้ว ในมาตราส่วน 1 : 10,000 เขียนขึ้นเมื่อ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2499 โดยเนรมิตก่อสร้าง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โครงข่ายถนน ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ สถานีรถไฟและเส้นทางรถไฟ เป็นต้น

ส่วนข้อมูลที่ปรากฏในบัตรรายการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ได้ระบุชื่อแผนที่ฉบับนี้ไว้ว่า “แผนที่เขตต์เทศบาลนครเชียงใหม่ แสดงแนวเส้นทางต้อนรับประธานาธิบดีโซการ์โน แห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย 13 มี.ค. 2504” แผนที่ฉบับนี้จึงปรากฏเส้นทางการเดินทางด้วยลูกศรสีแดงกำกับลงไปบนแผนที่ และแสดงให้เห็นว่าแผนที่ฉบับนี้ถูกนำไปใช้ในปี พ.ศ. 2504

ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัดด้วยบริเวณวัด บนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นภาษาไทย หากวัดร้างจะวงเล็บต่อท้ายชื่อวัดว่าร้าง

รูปภาพ 6 แผนที่บริเวณอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

6. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

ข้อมูลพื้นฐาน

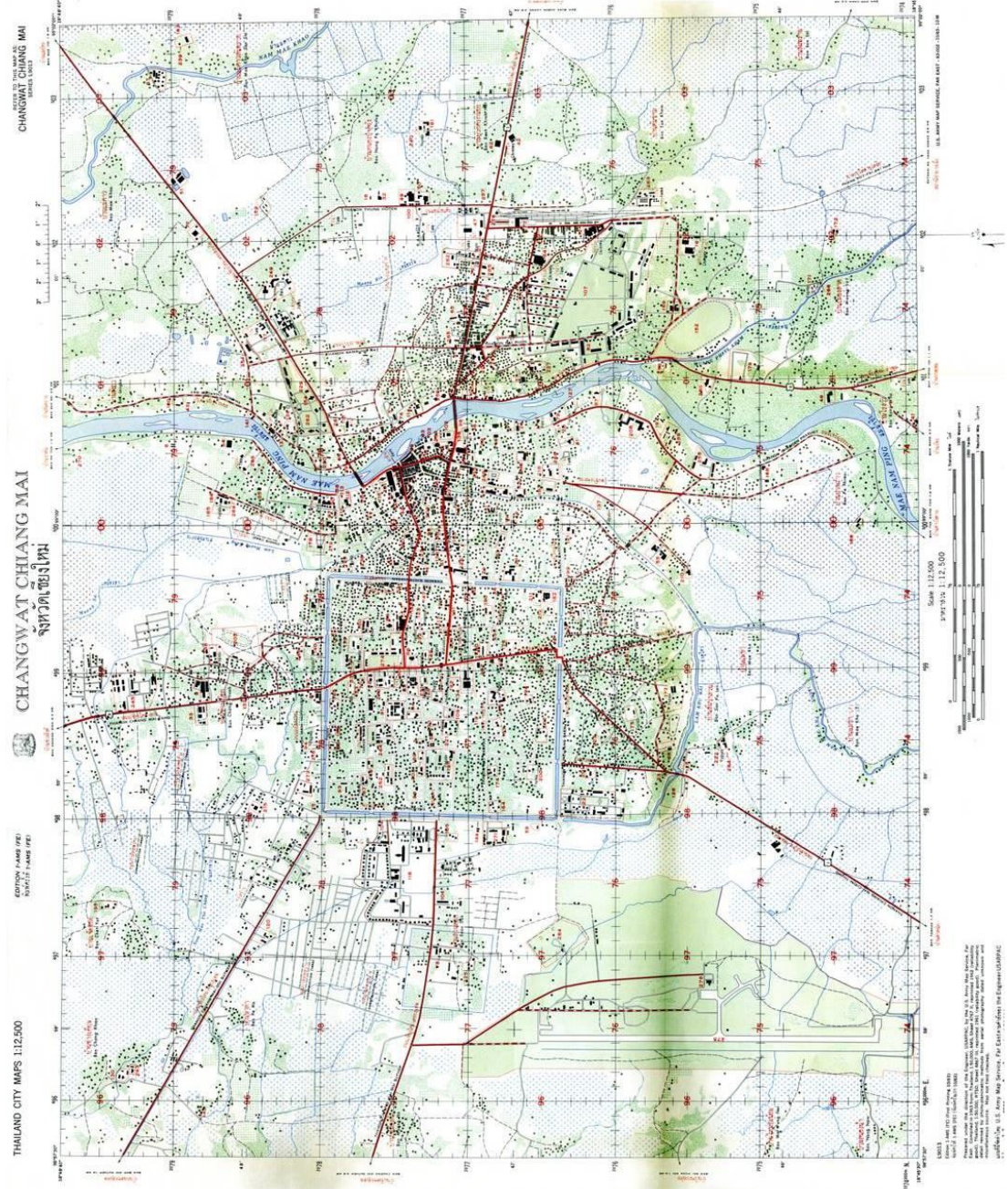
ชื่อแผนที่	แผนที่บริเวณอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
มาตราส่วน	1 : 10,000
ขนาด	-
ที่มา	ห้องปฏิบัติการแผนที่ประวัติศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีที่สำรวจ	พ.ศ. 2503
พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2503 โดยกรมแผนที่ทหารบก

แผนที่ฉบับนี้มีชื่อว่า "แผนที่บริเวณอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่" จัดพิมพ์สามสี คือ สีดำ สีส้ม และสีฟ้า ในมาตราส่วน 1 : 10,000 แผนที่ฉบับนี้เป็นแผนที่ 1 ใน 70 แผนที่ที่ถูกสำรวจและเขียนขึ้นโดยกรมโยธาเทศบาล ซึ่งมีหน้าที่ก่อสร้างถนนและระบบสาธารณูปโภค ต่อมากรมแผนที่ทหารได้รวบรวม แก้ไข จัดพิมพ์ และนำออกเผยแพร่ในปี พ.ศ. 2503 ซึ่งได้รวบรวม แก้ไข จัดพิมพ์ และนำออกเผยแพร่ในปี พ.ศ. 2503 ประกอบด้วยแผนที่อำเภอเมืองของแต่ละจังหวัดทั่วราชอาณาจักรไทย⁵

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดินบางส่วน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โครงข่ายถนน ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ และพื้นที่สำคัญอื่น ๆ รวมทั้งอาคารบ้านเรือนทั่วไป

ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัด 2 รูปแบบ คือ บริเวณวัด และอาคารในวัด บนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นภาษาไทย ซึ่งจะพบสถานภาพเฉพาะวัด ไม่ปรากฏวัดร้าง

⁵ นิจ หิณชิระนันท์. สัมภาษณ์โดย ปริณญ์ เจียรณนิโชติชัย, 9 กุมภาพันธ์ 2555.

รูปทาบ 7 Changwat Chiang Mai

7. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อแผนที่	Changwat Chiang Mai
มาตราส่วน	1 : 12,500
ขนาด	72 × 110 เซนติเมตร
ที่มา	กรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม
ปีที่สำรวจ	รวบรวมใน พ.ศ. 2506 จากแผนที่ระวาง 4767-II (พ.ศ. 2505) 4867-III (พ.ศ. 2504) และภาพถ่ายทางอากาศไม่ปรากฏวันที่
พิมพ์ครั้งแรก	U.S. Army Map Service, Far East

แผนที่ฉบับนี้มีชื่อว่า "Changwat Chiang Mai จังหวัดเชียงใหม่" จัดพิมพ์สี่สี คือ สำดำ สีแดง สีฟ้า และสีเขียว ในมาตราส่วน 1 : 12,500 จัดทำโดย U.S. Army Map Service, Far East ตามคำสั่งของ the Engineer USARPAC ได้รวบรวมใน พ.ศ. 2506 จากแผนที่ประเทศไทยมาตราส่วน 1 : 50,000 ของ AMS ระวาง 4767-II พิมพ์ใหม่ใน พ.ศ. 2505 และแผนที่ประเทศไทยมาตราส่วน 1 : 50,000 ของกรมแผนที่ทหารบกไทยระวาง 4867-III พิมพ์ใหม่ใน พ.ศ. 2504 รายละเอียดทางราบได้แก้ไขใหม่โดยวิธี Photo-panimetric จากภาพถ่ายทางอากาศซึ่งไม่ปรากฏวันที่ และจากหลักฐานต่าง ๆ แผนที่นี้ยังไม่ได้ตรวจสอบในภาคสนาม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเวียงสวนดอก เมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ ป่าไม้ ที่ลุ่ม เป็นต้น และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โครงข่ายถนนแบ่งตามลักษณะผิวจราจร ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ สถานีรถไฟและเส้นทางรถไฟ ท่าอากาศยาน และพื้นที่สำคัญอื่น ๆ รวมทั้งอาคารบ้านเรือนทั่วไป

ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัด 3 รูปแบบ คือ บริเวณวัด อาคารในวัด และเจดีย์ โดยการปรากฏมีความแตกต่างกันไปคือ ปรากฏสัญลักษณ์ครบทั้ง 3 รูปแบบในวัดเดียว ปรากฏเฉพาะบริเวณและอาคารในวัด และปรากฏเฉพาะเจดีย์ และยังใช้สัญลักษณ์เดียวกันแทนสถานที่อื่น ๆ ยกเว้นเจดีย์ ส่วนบนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นตัวเลข ซึ่งเชื่อมโยงตรรกะนี้ประกอบแผนที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในแผนที่ฉบับนี้พบสถานภาพของวัด 2 รูปแบบคือ วัด และวัดร้าง

รูปภาพ 8 Changwat Chiang Mai

8. แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

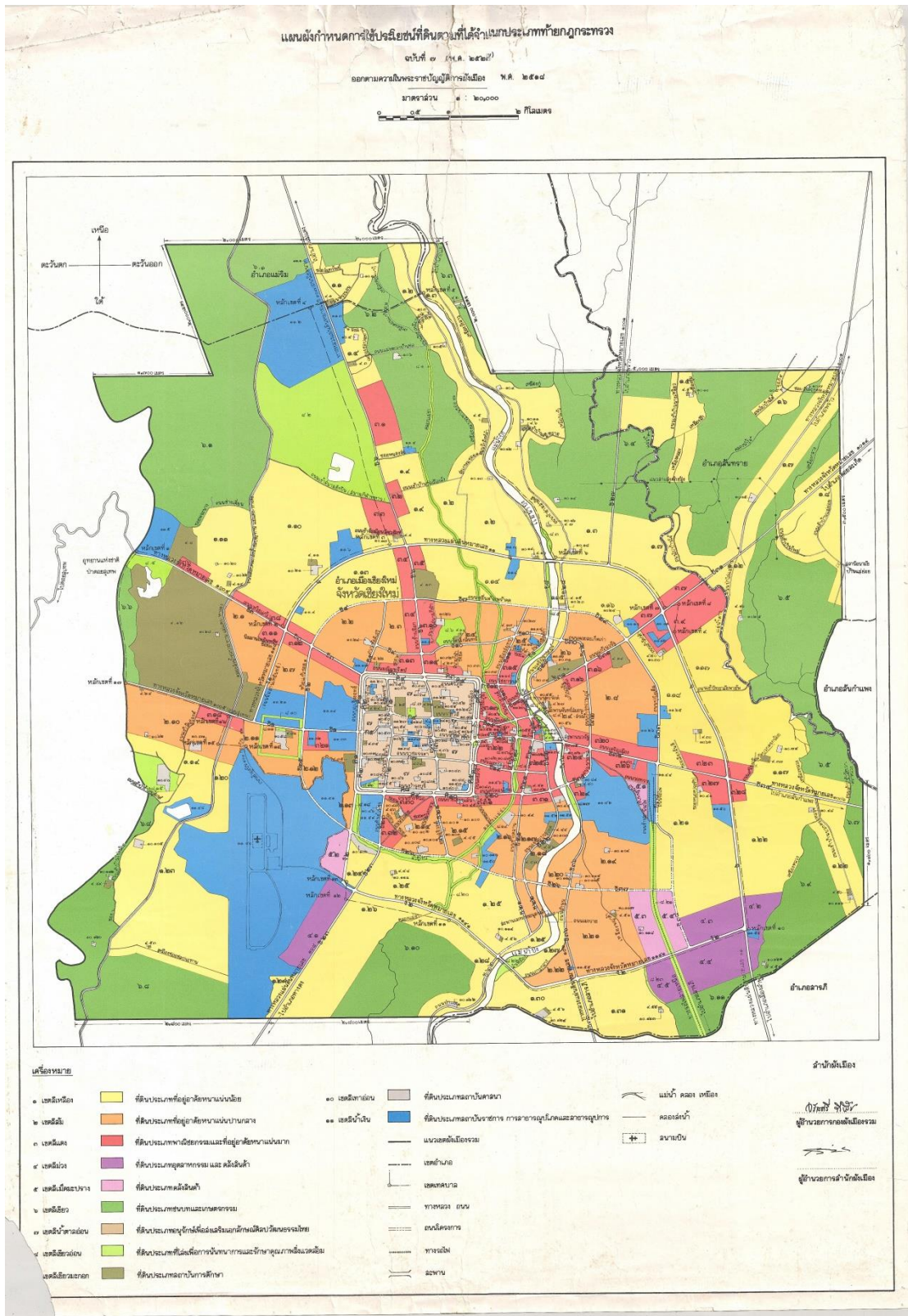
ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อแผนที่	Changwat Chiang Mai
มาตราส่วน	1 : 12,500
ขนาด	90 × 140 เซนติเมตร
ที่มา	ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีที่สำรวจ	ธันวาคม พ.ศ. 2519
พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2522 กรมแผนที่ทหาร กรุงเทพมหานคร

แผนที่ฉบับนี้มีชื่อว่า "Changwat Chiang Mai จังหวัดเชียงใหม่" จัดพิมพ์สี่สี คือ สำดำ สีแดง สีฟ้า และสีเขียว ในมาตราส่วน 1 : 12,500 จัดทำโดย กรมแผนที่ทหาร ได้เขียนรวบรวมใน พ.ศ. 2522 ด้วยวิธีโฟโตแกรมเมตรีจากรูปถ่ายทางอากาศ ซึ่งทำการถ่ายเมื่อ ธันวาคม 2519 ทำการสำรวจจำแนกรายละเอียดรูปถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2521 โดยข้อมูลแผนที่ถูกต้องถึง พ.ศ. 2521

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเวียงสวนดอก เมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ หนองน้ำ ป่าไม้ ที่ห่อม เป็นต้น และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โครงข่ายถนนแบ่งตามลักษณะผิวจราจร ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ สถานีรถไฟ และเส้นทางรถไฟ ท่าอากาศยาน และพื้นที่สำคัญอื่น ๆ รวมทั้งอาคารบ้านเรือนทั่วไป

ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัดด้วยรูปวิหาร ส่วนบนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นตัวเลข ซึ่งเชื่อมโยงตรรกษนิประกอบแผนที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในแผนที่ฉบับนี้พบสถานภาพเฉพาะวัด ไม่ปรากฏวัดร้าง

รูปภาพ 9 แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภททำกฎกระทรวงฉบับที่ 7

9. ผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2527

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อแผนที่	แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ 7
มาตราส่วน	1 : 20,000
ขนาด	65.4 × 94.6 เซนติเมตร
ที่มา	สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่
ปีที่สำรวจ	-
พิมพ์ครั้งแรก	พ.ศ. 2527

ผังเมืองรวมฉบับนี้มีชื่อว่า “แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทท้ายกฎกระทรวง ฉบับที่ 7” จัดพิมพ์สี่สี คือ สีดำ สีแดง สีฟ้า และสีเขียว ในมาตราส่วน 1 : 20,000 จัดทำโดย สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่

ผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2527 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณอำเภอเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติได้แก่ แม่น้ำ คลอง และแสดงการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินแบ่งด้วยสีแตกต่างกัน ได้แก่ ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก อุตสาหกรรมและคลังสินค้า คลังสินค้า ชนบทและเกษตรกรรม อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ที่โล่งเพื่อการนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันราชการ รวมทั้งโครงข่ายถนน ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟและเส้นทางรถไฟ

ในผังเมืองรวมฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัดด้วยบริเวณสีเทา ส่วนบนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นตัวเลข ซึ่งเชื่อมโยงท้ายกฎกระทรวง

จะเห็นได้ว่า แผนที่ที่เกี่ยวข้องกับเมืองเชียงใหม่ นั้น มีความหลากหลาย แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการใช้งาน เช่น แผนที่แสดงผังเมืองรวม แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม เป็นต้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องคัดเลือกแผนที่ที่แสดงข้อมูลของวัด ที่ตั้ง รายชื่อวัด ที่ชัดเจน เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

บทที่ 4
ผลการศึกษา
วัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่
และผลจากการสำรวจภาคสนาม

เมื่อรวบรวมแผนที่เกี่ยวกับเมืองเชียงใหม่มาได้แล้ว จึงนำมาศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดที่ปรากฏในแผนที่แต่ละระวาง เพื่อหาแผนที่ฉบับที่แสดงข้อมูลที่ตั้งของวัด ขอบเขต และรายชื่อวัดที่จะสามารถนำมารวบรวมจัดทำเป็นฐานข้อมูลเดียวกันได้ ดังที่ได้กล่าวมาในบทที่ 3 แล้วว่า แผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ ที่ผู้วิจัยรวบรวมมาได้ นั้น มีความหลายหลาย แตกต่างกันไปตามประเภทวัตถุประสงค์ของการใช้งาน และหน่วยงานของผู้จัดทำ

จากการศึกษาแผนที่ประวัติศาสตร์ทั้ง 9 แผนที่ พบว่าแผนที่ที่มีความชัดเจน สามารถใช้เป็นเครื่องมือหลักในการตรวจสอบทางประวัติศาสตร์ พบทั้งหมด 5 แผนที่ ดังนี้ แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 ทั้งนี้ เนื่องจากแผนที่แต่ละระวางที่นำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาวิเคราะห์นี้ จัดทำขึ้นต่างยุคต่างสมัยและต่างจุดประสงค์ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องสร้างแผนที่หลักขึ้นมาใหม่ ให้เป็นมาตรฐาน เพื่อระบุตำแหน่งที่ตั้งของวัดในแผนที่แต่ละระวาง เมื่อจัดการแผนที่ให้เป็นระบบเดียวกัน จะทำให้เราสามารถมองเห็นความแตกต่างของข้อมูลวัดในแผนที่แต่ละระวางได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ในบทนี้ จะแสดงผลการศึกษาทั้งหมด โดยแบ่งเป็น การศึกษาวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ฉบับ รวบรวมรายชื่อวัดที่ปรากฏบนแผนที่ทั้งหมด จากนั้นจึงไปสำรวจภาคสนามยังพื้นที่จริงภายในตัวเมืองเชียงใหม่ ใช้ชุดแผนที่ที่สร้างขึ้นใหม่เป็นแผนที่หลัก แล้วรวบรวมรายชื่อวัด บันทึกสภาพปัจจุบันด้วยภาพถ่ายและบันทึกข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของวัด ดังมีหัวข้อดังต่อไปนี้

- 4.1 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่จากแผนที่ประวัติศาสตร์
- 4.2 การเปรียบเทียบตำแหน่งที่ตั้งของวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์
- 4.3 การสำรวจภาคสนาม

ทั้งนี้ เนื่องจากเอกสารมีจำนวนมาก เพื่อให้งานวิจัยมีความกระชับ ผู้วิจัยจึงแสดงตัวอย่างผลของการศึกษาวิเคราะห์และสำรวจบางตัวอย่าง และนำผลการศึกษาทั้งหมดไปแสดงอยู่ในภาคผนวก

4.1 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่จากแผนที่ประวัติศาสตร์

จากแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ทั้ง 5 แผนที่ สามารถจำแนกข้อมูลของวัดที่ปรากฏบนแผนที่ได้ดังนี้

การแสดงตำแหน่งวัด

- แสดงตำแหน่งวัดโดยใช้ขอบเขตของวัด ได้แก่ แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2506
- แสดงตำแหน่งวัดโดยใช้สัญลักษณ์แทนวัด ได้แก่ แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

การระบุชื่อวัด

- แสดงชื่อวัดบนตำแหน่งวัดในแผนที่ ได้แก่ แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 และ พ.ศ. 2503
- กำกับหมายเลขบนตำแหน่งวัดพร้อมเชื่อมโยงรายชื่อวัดด้านข้างของแผนที่ ได้แก่ แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521

4.1.1 การสร้างชุดแผนที่ขึ้นใหม่

จากรูปแบบการแสดงตำแหน่งของวัด การระบุชื่อวัด ขนาด และมาตราส่วน ของแต่ละแผนที่ มีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยใช้แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 เป็นฐานในการศึกษา แล้วจึงสร้างชุดแผนที่ที่แสดงแนวคลอง ถนน และวัดที่ปรากฏอยู่ในแต่ละแผนที่ โดยใช้เทคนิคที่ดินเป็นแผนที่อ้างอิง เพื่อให้แผนที่วัดที่ได้มีความถูกต้องที่สุด จากนั้นจึงกำหนดหมายเลขแต่ละวัด พร้อมชื่อวัดที่ปรากฏบนแผนที่นั้น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากแผนที่ประวัติศาสตร์ที่ค้นคว้ามานั้น มีความเก่าแก่ บางแผนที่มีการชำรุด อักษรเลือนรางไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถอ่านรายชื่อวัดที่ปรากฏได้ชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เครื่องหมาย “...” แสดงถึงอักษรที่เลือนไม่สามารถอ่านได้ และใช้วิธีสำรวจวัดบนแผนที่โดยแบ่งพื้นที่จากบนลงล่าง จากซ้ายไปขวา แล้วกำหนดหมายเลขในตำแหน่งวัดที่พบ

1. แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

แผนที่ 2 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

แผนที่ 3 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

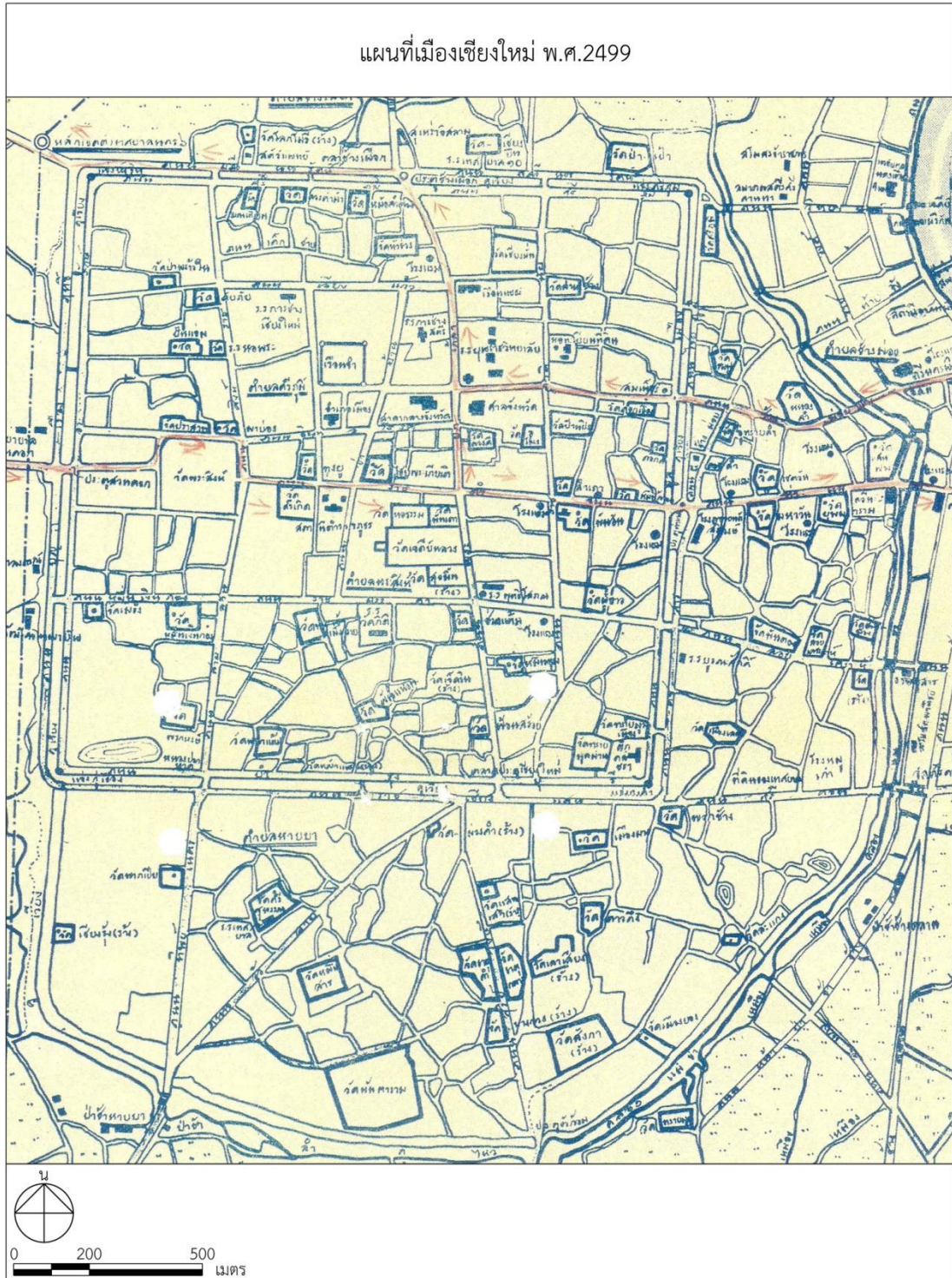

รายชื่อวัดในแผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

หมายเลข 1 ชื่อ วัดมฤทายีน	หมายเลข 2 ชื่อ วัดปวงก้าม้า
หมายเลข 3 ชื่อ วัดหมอค้าตวง	หมายเลข 4 ชื่อ วัดตะเก็น
หมายเลข 5 ชื่อ วัดเชียงหมั่น	หมายเลข 6 ชื่อ วัดหัวควง
หมายเลข 7 ชื่อ วัดปะเป้า	หมายเลข 8 ชื่อ วัดลำช้าง
หมายเลข 9 ชื่อ วัดอะไภย	หมายเลข 10 ชื่อ วัดสุธาवास
หมายเลข 11 ชื่อ วัดนางเลว	หมายเลข 12 ชื่อ วัด...แก้ว
หมายเลข 13 ชื่อ วัดปั่นแจ่ม	หมายเลข 14 ชื่อ วัดหอพระ
หมายเลข 15 ชื่อ วัดจุมปู	หมายเลข 16 ชื่อ วัด...ร้าง
หมายเลข 17 ชื่อ วัดหมื่นคอง	หมายเลข 18 ชื่อ พระเจดีย์
หมายเลข 19 ชื่อ วัดหนองคำ	หมายเลข 20 ชื่อ วัดนาเหือง
หมายเลข 21 ชื่อ วัดปั่นปิง	หมายเลข 22 ชื่อ วัดพญูร้าง
หมายเลข 23 ชื่อ วัดปราสาท	หมายเลข 24 ชื่อ วัดผาบ่อง
หมายเลข 25 ชื่อ วัดโองโงม	หมายเลข 26 ชื่อ วัดอุคำ
หมายเลข 27 ชื่อ วัดอินทชิน	หมายเลข 28 ชื่อ วัดดอกดี
หมายเลข 29 ชื่อ วัดแสนฝาง	หมายเลข 30 ชื่อ วัดดวงคำ
หมายเลข 31 ชื่อ วัดพระสิงหลวง	หมายเลข 32 ชื่อ วัดปั่นระแสงร้าง
หมายเลข 33 ชื่อ วัดดอกเงิน	หมายเลข 34 ชื่อ วัดทุ่งอยู่
หมายเลข 35 ชื่อ วัดใจ	หมายเลข 36 ชื่อ วัดเขตวัน
หมายเลข 37 ชื่อ วัดสะแพ้า	หมายเลข 38 ชื่อ วัดหมื่นล้าน
หมายเลข 39 ชื่อ วัด...เกิด	หมายเลข 40 ชื่อ วัดแสนเมือง
หมายเลข 41 ชื่อ วัดอุปาราม	หมายเลข 42 ชื่อ วัดมะหาวัน
หมายเลข 43 ชื่อ ไ่ม่ระบุ	หมายเลข 44 ชื่อ วัดหอธรรม
หมายเลข 45 ชื่อ วัดปั่นเตา	หมายเลข 46 ชื่อ วัดปั่นอัน
หมายเลข 47 ชื่อ พระเจดีย์	หมายเลข 48 ชื่อ วัดเจดีหลวง
หมายเลข 49 ชื่อ วัดสขขะมัน	หมายเลข 50 ชื่อ วัดสขขวาง
หมายเลข 51 ชื่อ วัดเขฐา	หมายเลข 52 ชื่อ วัดพระชาว
หมายเลข 53 ชื่อ วัดเมธัง	หมายเลข 54 ชื่อ วัดหมื่นเงินกอง
หมายเลข 55 ชื่อ วัดกิติ	หมายเลข 56 ชื่อ วัด...
หมายเลข 57 ชื่อ วัดซังแต่ม	หมายเลข 58 ชื่อ วัดเชียงใหม่

หมายเลข 59 ชื่อ ปรางค์ แต่เลอะเลือน	หมายเลข 60 ชื่อ ปรางค์ แต่เลอะเลือน
หมายเลข 61 ชื่อ วัดพันตอง	หมายเลข 62 ชื่อ วัดช้างลาน
หมายเลข 63 ชื่อ วัด...หลวงร้าง	หมายเลข 64 ชื่อ วัดหมื่นชุม
หมายเลข 65 ชื่อ วัดจิลิน	หมายเลข 66 ชื่อ ไ่ม่ระบุ
หมายเลข 67 ชื่อ ไ่ม่ระบุ	หมายเลข 68 ชื่อ ไ่ม่ระบุ
หมายเลข 69 ชื่อ วัด...หง	หมายเลข 70 ชื่อ วัดปันแหวน
หมายเลข 71 ชื่อ วัดปันส้อย	หมายเลข 72 ชื่อ วัดเมืองเลน
หมายเลข 73 ชื่อ วัดไชยมูล	หมายเลข 74 ชื่อ วัดปกแต่้ม
หมายเลข 75 ชื่อ วัดม่าน	หมายเลข 76 ชื่อ วัดนำ...ร้าง
หมายเลข 77 ชื่อ วัดเชียงสงร้าง	หมายเลข 78 ชื่อ วัด...
หมายเลข 79 ชื่อ ไ่ม่ระบุ	หมายเลข 80 ชื่อ วัดปกกวา
หมายเลข 81 ชื่อ วัดเมืองนาง	หมายเลข 82 ชื่อ วัด...เปีย
หมายเลข 83 ชื่อ วัดสุพรรณ	หมายเลข 84 ชื่อ วัดดาวดึงษ
หมายเลข 85 ชื่อ วัด...	หมายเลข 86 ชื่อ วัดยางควง
หมายเลข 87 ชื่อ พระเจดีย์	หมายเลข 88 ชื่อ วัดหนึ่งทา

2. แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

แผนที่ 4 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

แผนที่ 5 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

รายชื่อวัดในแผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

หมายเลข 1 ชื่อ วัดมณเฑียร	หมายเลข 2 ชื่อ วัดควรคำม้า
หมายเลข 3 ชื่อ วัดหม้อคำตวง	หมายเลข 4 ชื่อ วัดศรีภูมิ
หมายเลข 5 ชื่อ วัดเชียงมั่น	หมายเลข 6 ชื่อ วัดหัวข่วง
หมายเลข 7 ชื่อ วัดป่าพร้าวใน	หมายเลข 8 ชื่อ วัดล้ามช้าง
หมายเลข 9 ชื่อ วัดดัดภัย	หมายเลข 10 ชื่อ วัดปิ่นแจ่ม
หมายเลข 11 ชื่อ วัดชมพู	หมายเลข 12 ชื่อ วัดหนองคำ
หมายเลข 13 ชื่อ วัดดอกเอื้อง	หมายเลข 14 ชื่อ วัดบ้านปิง
หมายเลข 15 ชื่อ วัดปราสาท	หมายเลข 16 ชื่อ วัดผาบ่อง
หมายเลข 17 ชื่อ วัดอุทรายคำ	หมายเลข 18 ชื่อ วัดอุโมงค์
หมายเลข 19 ชื่อ วัดดวงดี	หมายเลข 20 ชื่อ วัดแสนฝาง
หมายเลข 21 ชื่อ วัดพระสิงห์	หมายเลข 22 ชื่อ วัดดอกคำ
หมายเลข 23 ชื่อ วัดทุ่งยู	หมายเลข 24 ชื่อ วัดไชยพระเกียรติ
หมายเลข 25 ชื่อ วัดเขตวัน	หมายเลข 26 ชื่อ วัดสำเภา
หมายเลข 27 ชื่อ วัดหมื่นล้าน	หมายเลข 28 ชื่อ วัดศรีเกิด
หมายเลข 29 ชื่อ วัดบุพผาราม	หมายเลข 30 ชื่อ วัดพันเตา
หมายเลข 31 ชื่อ วัดมหาวัน	หมายเลข 32 ชื่อ วัดหอธรรม
หมายเลข 33 ชื่อ วัดพันอ้น	หมายเลข 34 ชื่อ วัดเจดีย์หลวง
หมายเลข 35 ชื่อ วัดสูงมื่น (ร้าง)	หมายเลข 36 ชื่อ วัดผู้ขาว
หมายเลข 37 ชื่อ วัดเมธี	หมายเลข 38 ชื่อ วัดหมื่นเงินกอง
หมายเลข 39 ชื่อ วัดพระเจ้าเม็งราย	หมายเลข 40 ชื่อ วัดช่างแต้ม
หมายเลข 41 ชื่อ วัดช่างฆ้อง	หมายเลข 42 ชื่อ วัดลอยเคราะห์
หมายเลข 43 ชื่อ วัดพันตอง	หมายเลข 44 ชื่อ วัดหมื่นตูม
หมายเลข 45 ชื่อ วัดเจ็ดริน (ร้าง)	หมายเลข 46 ชื่อ วัด (ร้าง)
หมายเลข 47 ชื่อ วัดพวกหงส์	หมายเลข 48 ชื่อ วัดพันแหวน
หมายเลข 49 ชื่อ วัดพื่อนสร้อย	หมายเลข 50 ชื่อ วัดทรายมูลเมือง
หมายเลข 51 ชื่อ วัดเมืองเลน	หมายเลข 52 ชื่อ วัดพวกแต้ม
หมายเลข 53 ชื่อ วัดทรายมูลม่าน	หมายเลข 54 ชื่อ วัดหญ้าแพรก (ร้าง)
หมายเลข 55 ชื่อ วัดพวกช้าง	หมายเลข 56 ชื่อ วัดม่วงคำ (ร้าง)
หมายเลข 57 ชื่อ วัดเมืองมาง	หมายเลข 58 ชื่อ วัดพวกเปีย

หมายเลข 59 ชื่อ วัดศรีสุพรรณ

หมายเลข 61 ชื่อ วัดดาวดึง

หมายเลข 63 ชื่อ วัดธาตุคำ

หมายเลข 65 ชื่อ วัดเลาเลียย (ร้าง)

หมายเลข 67 ชื่อ วัดหมื่นสาร

หมายเลข 69 ชื่อ วัดลังกา (ร้าง)

หมายเลข 71 ชื่อ วัดนันทาราม

หมายเลข 60 ชื่อ วัดแสนเส้า (ร้าง)

หมายเลข 62 ชื่อ วัดเชียงรุ่ง (ร้าง)

หมายเลข 64 ชื่อ วัดธาตุกลาง

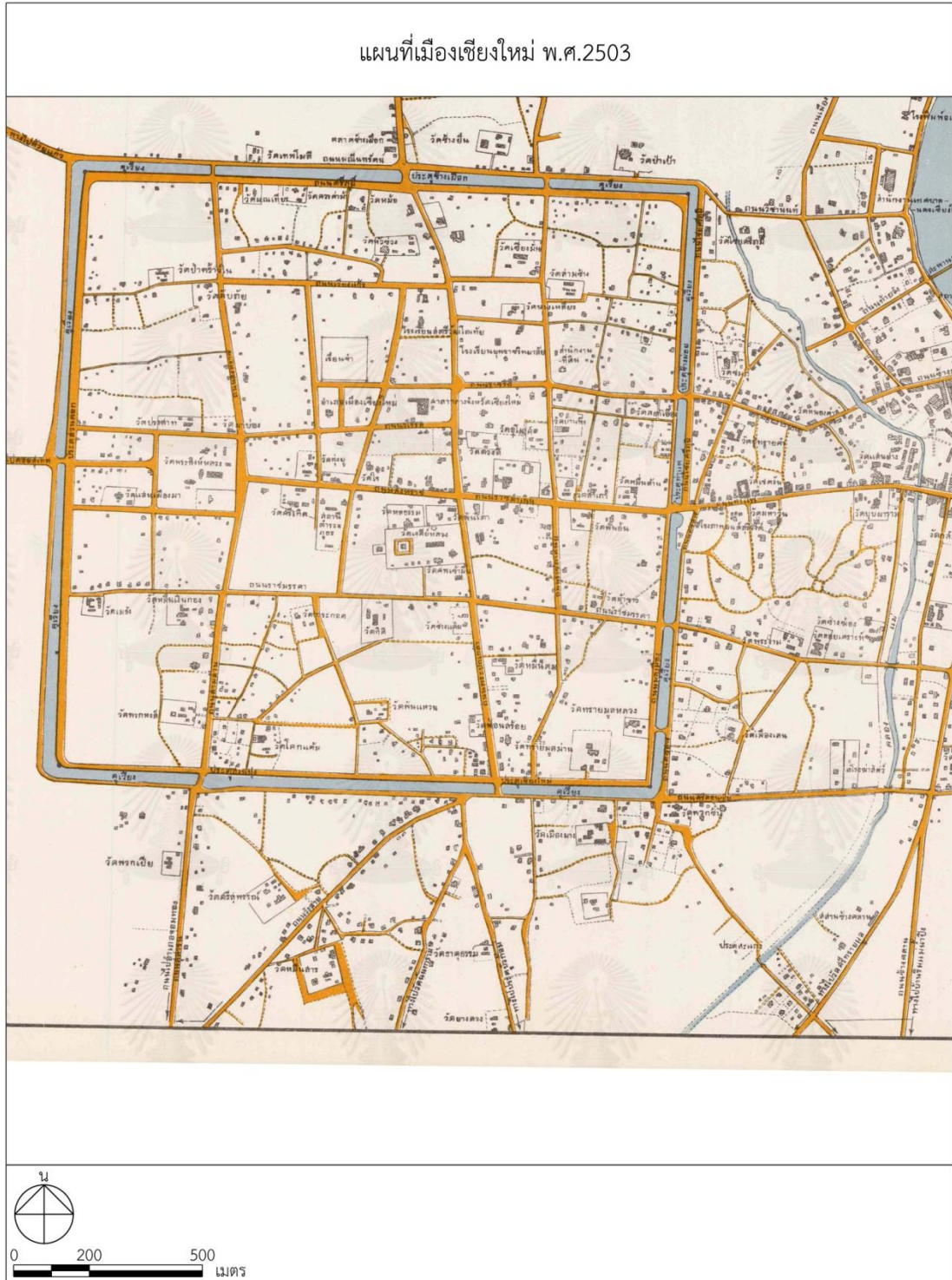
หมายเลข 66 ชื่อ วัดละแกง

หมายเลข 68 ชื่อ วัดยางกวง (ร้าง)

หมายเลข 70 ชื่อ วัดเมืองยอง

3. แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

แผนที่ 6 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

แผนที่ 7 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

รายชื่อวัดในแผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

หมายเลข 1 ชื่อ วัดมณเฑียร	หมายเลข 2 ชื่อ วัดควรคำม้า
หมายเลข 3 ชื่อ วัดหม้อ	หมายเลข 4 ชื่อ วัดไชยศรีภูมิ
หมายเลข 5 ชื่อ วัดเชียงมั่น	หมายเลข 6 ชื่อ วัดหัวข่วง
หมายเลข 7 ชื่อ วัดป่าพร้าวใน	หมายเลข 8 ชื่อ วัดล้ามช้าง
หมายเลข 9 ชื่อ วัดดับภัย	หมายเลข 10 ชื่อ วัดนางเหลียว
หมายเลข 11 ชื่อ วัดขมภู	หมายเลข 12 ชื่อ วัดหนองคำ
หมายเลข 13 ชื่อ วัดดอกเอื้อง	หมายเลข 14 ชื่อ วัดบ้านพิง
หมายเลข 15 ชื่อ วัดปราสาท	หมายเลข 16 ชื่อ วัดผาบ่อง
หมายเลข 17 ชื่อ วัดอุทรายคำ	หมายเลข 18 ชื่อ วัดอุโมงค์
หมายเลข 19 ชื่อ วัดดวงดี	หมายเลข 20 ชื่อ วัดแสนฝาง
หมายเลข 21 ชื่อ วัดพระสิงห์หลวง	หมายเลข 22 ชื่อ ไ่ม่ระบุ
หมายเลข 23 ชื่อ วัดทุ่งยู	หมายเลข 24 ชื่อ วัดใจ
หมายเลข 25 ชื่อ วัดเซตวัน	หมายเลข 26 ชื่อ วัดสำเภา
หมายเลข 27 ชื่อ วัดหมื่นล้าน	หมายเลข 28 ชื่อ วัดศรีเกิด
หมายเลข 29 ชื่อ วัดแสนเมืองมา	หมายเลข 30 ชื่อ วัดบุบผาราม
หมายเลข 31 ชื่อ วัดพันเตา	หมายเลข 32 ชื่อ วัดมหาวัน
หมายเลข 33 ชื่อ วัดหอธรรม	หมายเลข 34 ชื่อ วัดพันอัน
หมายเลข 35 ชื่อ วัดเจดีย์หลวง	หมายเลข 36 ชื่อ วัดศพนเข้ามื่น
หมายเลข 37 ชื่อ วัดผ้าขาว	หมายเลข 38 ชื่อ วัดเม็ง
หมายเลข 39 ชื่อ วัดหมื่นเงินกอง	หมายเลข 40 ชื่อ วัดกิติ
หมายเลข 41 ชื่อ วัดการะกอด	หมายเลข 42 ชื่อ วัดช่างแต้ม
หมายเลข 43 ชื่อ วัดช่างฆ้อง	หมายเลข 44 ชื่อ วัดลอยเคราะห์
หมายเลข 45 ชื่อ วัดพระงาม	หมายเลข 46 ชื่อ วัดหมื่นตุม
หมายเลข 47 ชื่อ ไ่ม่ระบุ	หมายเลข 48 ชื่อ วัดพวกหงส์
หมายเลข 49 ชื่อ วัดพันแหวน	หมายเลข 50 ชื่อ วัดพ่อนสร้อย
หมายเลข 51 ชื่อ วัดทรายมูลหลวง	หมายเลข 52 ชื่อ วัดเมืองเลน
หมายเลข 53 ชื่อ วัดโคกแต้ม	หมายเลข 54 ชื่อ วัดทรายมูลมาน
หมายเลข 55 ชื่อ วัดพวกช้าง	หมายเลข 56 ชื่อ วัดเมืองมาง
หมายเลข 57 ชื่อ วัดพวกเป็ย	หมายเลข 58 ชื่อ วัดศรีสุพรรณ

หมายเลข 59 ชื่อ ไม่ระบุ
หมายเลข 61 ชื่อ วัดหมื่นสาร
หมายเลข 63 ชื่อ วัดนันทาราม¹

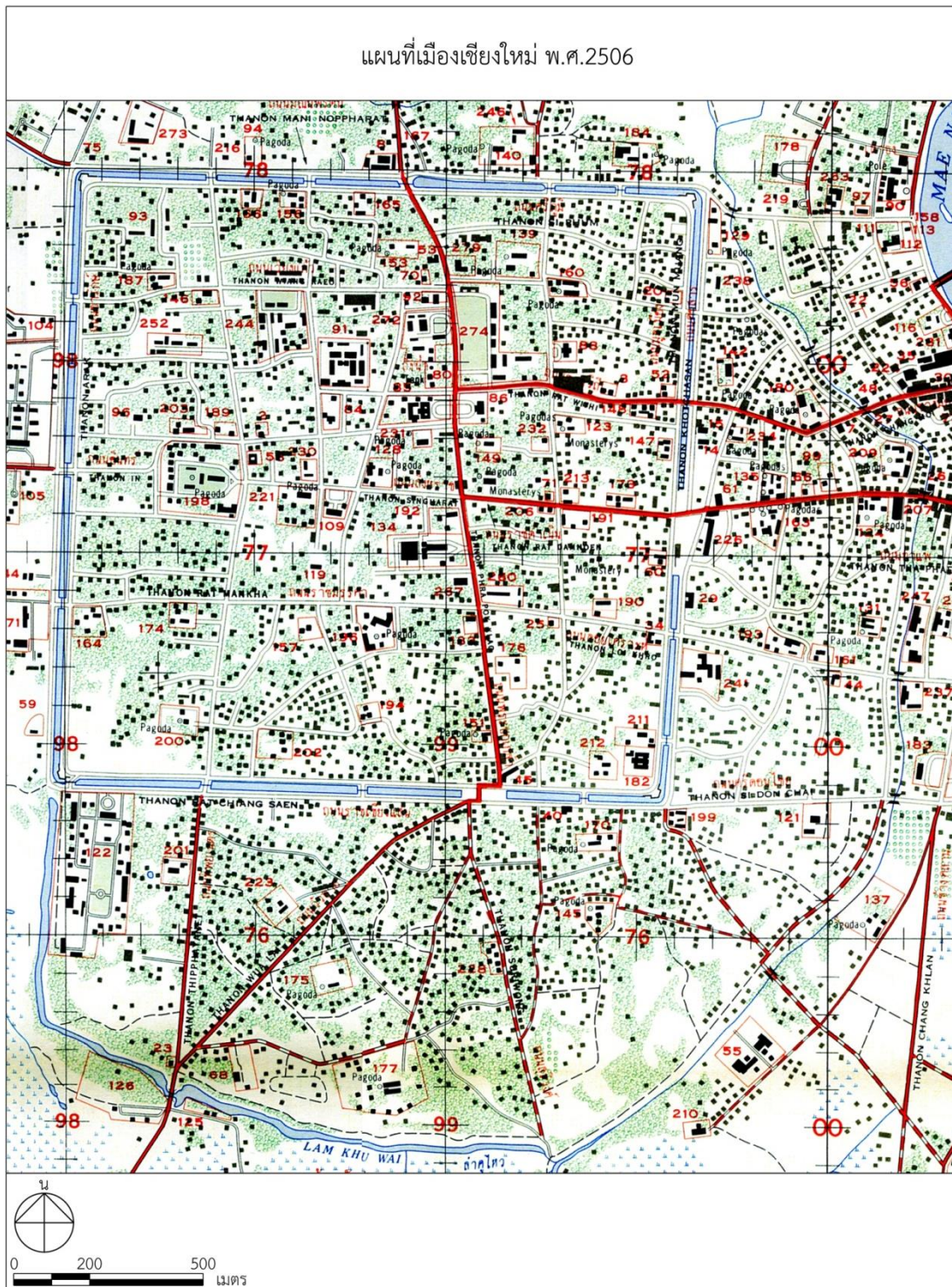
หมายเลข 60 ชื่อ วัดธาตธรรม
หมายเลข 62 ชื่อ วัดยางคอง

---

¹ พบข้อความระบุบนถนนว่า "ทางไปวัดนันทาราม" จึงสามารถอนุมานได้ว่าใน พ.ศ. 2503 ปรางค์วัดนันทาราม

4. แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

แผนที่ 8 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

แผนที่ 9 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

รายชื่อวัดในแผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

หมายเลข 1 ชื่อ วัดมนเทียร	หมายเลข 2 ชื่อ วัดควรคำม้า
หมายเลข 3 ชื่อ วัดหม้อคำตวง	หมายเลข 4 ชื่อ วัดชัยศรีภูมิ
หมายเลข 5 ชื่อ วัดเชียงมั่น	หมายเลข 6 ชื่อ วัดหัวข่วง
หมายเลข 7 ชื่อ วัดป่าพร้าวใน	หมายเลข 8 ชื่อ วัดล้ามช้าง
หมายเลข 9 ชื่อ วัดดับภัย	หมายเลข 10 ชื่อ Pagoda
หมายเลข 11 ชื่อ Pagoda	หมายเลข 12 ชื่อ วัดชมพู
หมายเลข 13 ชื่อ วัดหนองคำ	หมายเลข 14 ชื่อ วัดดอกเอื้อง
หมายเลข 15 ชื่อ วัดบ้านปิง	หมายเลข 16 ชื่อ วัดปราสาท
หมายเลข 17 ชื่อ วัดผาบ่อง	หมายเลข 18 ชื่อ วัดอุ່ทรายคำ
หมายเลข 19 ชื่อ วัดอุโมงค์	หมายเลข 20 ชื่อ วัดดวงดี
หมายเลข 21 ชื่อ วัดแสนฝาง	หมายเลข 22 ชื่อ วัดพระสิงห์
หมายเลข 23 ชื่อ วัดดอกคำ	หมายเลข 24 ชื่อ วัดทุ่งยู
หมายเลข 25 ชื่อ วัดชัยพระเกียรติ	หมายเลข 26 ชื่อ วัดเซตะวัน
หมายเลข 27 ชื่อ วัดสำเภา	หมายเลข 28 ชื่อ วัดหมื่นล้าน
หมายเลข 29 ชื่อ วัดศรีเกิด	หมายเลข 30 ชื่อ วัดบุพพาราม
หมายเลข 31 ชื่อ วัดพันเตา	หมายเลข 32 ชื่อ วัดมหาวัน
หมายเลข 33 ชื่อ วัดพันอัน	หมายเลข 34 ชื่อ วัดเจดีย์หลวง
หมายเลข 35 ชื่อ วัดผ้าขาว	หมายเลข 36 ชื่อ วัดเม็ง
หมายเลข 37 ชื่อ วัดหมื่นเงินกอง	หมายเลข 38 ชื่อ วัดกิติ
หมายเลข 39 ชื่อ วัดพระเจ้าเม็งราย	หมายเลข 40 ชื่อ วัดช่างแต้ม
หมายเลข 41 ชื่อ วัดช่างฮ้อง	หมายเลข 42 ชื่อ วัดลอยเคราะห์
หมายเลข 43 ชื่อ วัดพันตอง	หมายเลข 44 ชื่อ วัดหมื่นตุม
หมายเลข 45 ชื่อ วัดพวกหงส์	หมายเลข 46 ชื่อ วัดพันแหวน
หมายเลข 47 ชื่อ วัดพ่อนสร้อย	หมายเลข 48 ชื่อ วัดทรายมูลเมือง
หมายเลข 49 ชื่อ วัดพวกแต้ม	หมายเลข 50 ชื่อ วัดทรายมูลพะม่า
หมายเลข 51 ชื่อ วัดพวกช้าง	หมายเลข 52 ชื่อ วัดเมืองมาง
หมายเลข 53 ชื่อ วัดพวกเป็ย	หมายเลข 54 ชื่อ วัดศรีสุพรรณ
หมายเลข 55 ชื่อ วัดดาวดิงส์	หมายเลข 56 ชื่อ วัดธาตุคำ
หมายเลข 57 ชื่อ วัดหมื่นสาร	หมายเลข 58 ชื่อ วัดนันตาราม

5. แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

แผนที่ 10 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

แผนที่ 11 แผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

รายชื่อวัดในแผนที่วัดในเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

หมายเลข 1 ชื่อ วัดมณเฑียร	หมายเลข 2 ชื่อ วัดควรค้ำม้า
หมายเลข 3 ชื่อ วัดหม้อคำตอง	หมายเลข 4 ชื่อ วัดชัยศรีภูมิ
หมายเลข 5 ชื่อ วัดเชียงมั่น	หมายเลข 6 ชื่อ วัดหัวข่วง
หมายเลข 7 ชื่อ วัดป่าพร้าวใน	หมายเลข 8 ชื่อ วัดล้ามช้าง
หมายเลข 9 ชื่อ วัดดัดภัย	หมายเลข 10 ชื่อ วัดชมพู
หมายเลข 11 ชื่อ วัดดอกเอื้อง	หมายเลข 12 ชื่อ วัดบ้านปิง
หมายเลข 13 ชื่อ วัดปราสาท	หมายเลข 14 ชื่อ วัดผาบ่อง
หมายเลข 15 ชื่อ โบสถ์	หมายเลข 16 ชื่อ วัดอุโมงค์
หมายเลข 17 ชื่อ วัดดวงดี	หมายเลข 18 ชื่อ วัดพระสิงห์
หมายเลข 19 ชื่อ วัดดอกคำ	หมายเลข 20 ชื่อ วัดทุ่งยู
หมายเลข 21 ชื่อ วัดชัยพระเกียรติ	หมายเลข 22 ชื่อ วัดเซตวัน
หมายเลข 23 ชื่อ วัดสำเภา	หมายเลข 24 ชื่อ วัดหมื่นล้าน
หมายเลข 25 ชื่อ วัดศรีเกิด	หมายเลข 26 ชื่อ วัดบุพพาราม
หมายเลข 27 ชื่อ วัดมหาวัน	หมายเลข 28 ชื่อ วัดพันเตา
หมายเลข 29 ชื่อ วัดพันอัน	หมายเลข 30 ชื่อ วัดเจดีย์หลวง
หมายเลข 31 ชื่อ วัดผ้าขาว	หมายเลข 32 ชื่อ วัดเมธัง
หมายเลข 33 ชื่อ วัดหมื่นเงินกอง	หมายเลข 34 ชื่อ วัดพระเจ้าเม็งราย
หมายเลข 35 ชื่อ วัดช่างแต้ม	หมายเลข 36 ชื่อ วัดช่างฆ้อง
หมายเลข 37 ชื่อ วัดลอยเคราะห์	หมายเลข 38 ชื่อ วัดพันตอง
หมายเลข 39 ชื่อ วัดหมื่นตุม	หมายเลข 40 ชื่อ วัดพวกหงษ์
หมายเลข 41 ชื่อ วัดพันแหวน	หมายเลข 42 ชื่อ วัดพ่อนสร้อย
หมายเลข 43 ชื่อ วัดทรายมูลเมือง	หมายเลข 44 ชื่อ วัดพวกแต้ม
หมายเลข 45 ชื่อ วัดทรายมูลพม่า	หมายเลข 46 ชื่อ วัดพวกช้าง
หมายเลข 47 ชื่อ วัดเมืองมาง	หมายเลข 48 ชื่อ วัดพวกเปี้ย
หมายเลข 49 ชื่อ วัดศรีสุพรรณ	หมายเลข 50 ชื่อ วัดดาวดึงษ์
หมายเลข 51 ชื่อ วัดธาตุดำ	หมายเลข 52 ชื่อ วัดหมื่นสาร
หมายเลข 53 ชื่อ วัดนันทาราม	

4.1.2 จำนวนวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่

จากการสร้างชุดแผนที่ขึ้นมาใหม่ โดยใช้ข้อมูลจากแผนที่ประวัติศาสตร์ ควบคู่กับข้อมูลเอกสาร ทำให้รู้จำนวน และตำแหน่งที่ตั้งของวัดในเมืองเชียงใหม่ที่ชัดเจน รวมทั้งสามารถจำแนกสถานภาพของวัด จากชื่อวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่ได้ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่

แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521
วัดทั้งหมด	88	71	63	58	53
วัด	73	61	63	56	53
วัดร้าง	15	10	-	2	-

ก. วัดทั้งหมด วัดทั้งหมดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่ที่มีจำนวนแตกต่างกัน ได้แก่ แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 พบ 88 แห่ง แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499 พบ 71 แห่ง แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503 พบ 63 แห่ง แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506 พบ 58 แห่ง และแผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521 พบ 53 แห่ง

ข. วัด วัดปรากฏในแต่ละแผนที่ที่มีจำนวนแตกต่างกัน ได้แก่ แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 พบ 73 แห่ง แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499 พบ 61 แห่ง แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503 พบ 63 แห่ง แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506 พบ 56 แห่ง และแผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521 พบ 53 แห่ง

ค. วัดร้าง วัดร้างปรากฏในแต่ละแผนที่ที่มีจำนวนแตกต่างกัน ได้แก่ แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 พบ 15 แห่ง แผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499 พบ 10 แห่ง และแผนที่วัดเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506 พบ 2 แห่ง ส่วนแผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2521 ไม่ปรากฏวัดร้าง

จากข้อมูลข้างต้น พบว่าวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ทั้ง 5 ฉบับ มีจำนวนลดลง

4.2 การเปรียบเทียบตำแหน่งที่ตั้งของวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์

จากการศึกษาจำนวนวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ทั้ง 5 ฉบับ พบว่าทุกแผนที่ที่มีจำนวนวัดแตกต่างกัน โดยจำนวนวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่ที่มีจำนวนลดลงตามลำดับ จึงจำเป็นต้องพิจารณาวัดบนตำแหน่งเดิมในทุกแผนที่ เพื่อให้ได้จำนวนวัดทั้งหมดที่เคยปรากฏบนแผนที่

4.2.1 วัดทั้งหมดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์

จากการพิจารณาวัดบนตำแหน่งเดิมในทุกแผนที่สามารถจำแนกสภาพและการใช้ประโยชน์ของวัดที่ปรากฏ โดยแบ่งวัดที่พบออกเป็น 3 รูปแบบ คือ ปรากฏเป็นวัด ปรากฏเป็นวัดร้าง และบางแผนที่ระบุเป็นวัด บางแผนที่ระบุเป็นวัดร้าง ดังนี้ (ดูผลการสำรวจของวัดทั้ง 98 แห่ง ในภาคผนวก ก)

ก. ตัวอย่างของวัดที่พบในแผนที่

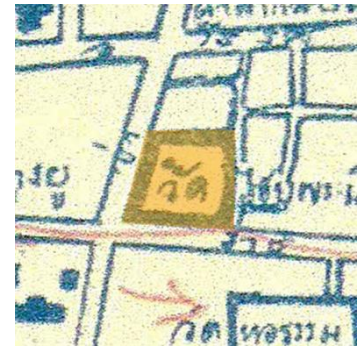
37. วัดชัยพระเกียรติ

Key map

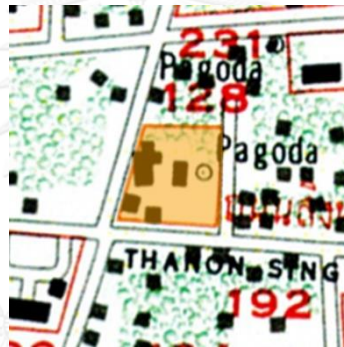
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดใจ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดชัยพระเกียรติ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดใจ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดชัยพระเกียรติ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดชัยพระเกียรติ

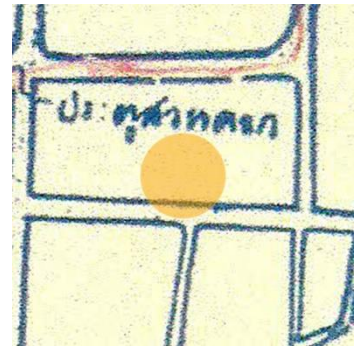
42. วัดแสนเมืองมา

Key map

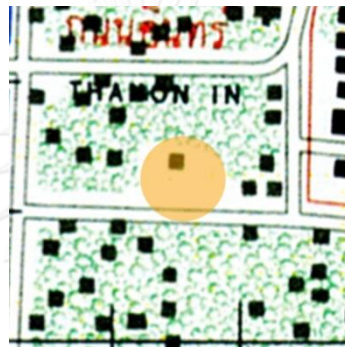
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดแสนเมือง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดแสนเมืองมา
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

ข. ตัวอย่างของวัดร้างที่พบในแผนที่

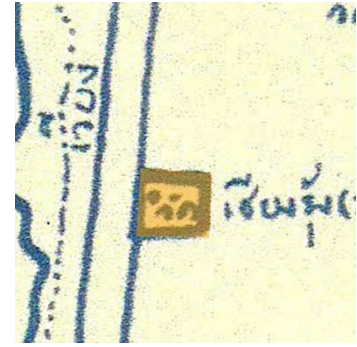
89. วัดเชียงรุ่ง

Key map

พ.ศ. 2436

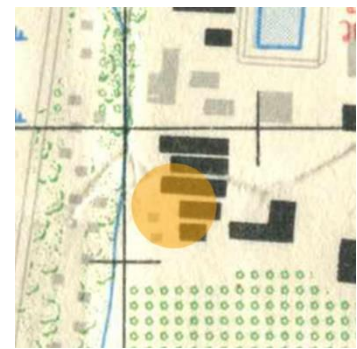
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436
 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499
 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503
 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506
 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

ไม่ปรากฏ
 วัดเชียงรุ่ง (ร้าง)
 ไม่ปรากฏ
 สวนปรุงพยาบาลการแพทย์
 โรงพยาบาลสวนปรุง

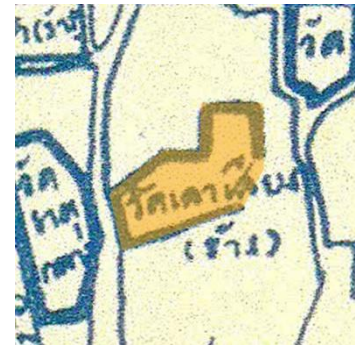
90. วัดเลาเสียง

Key map

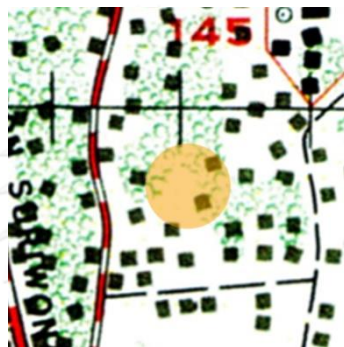
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

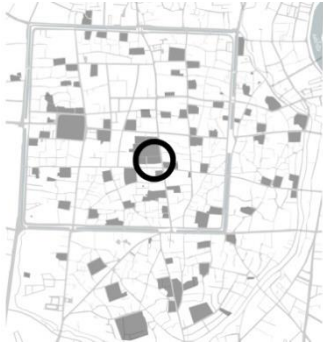

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดเลาเสียง (ร้าง)
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

ค. ตัวอย่างของวัดที่บางแผนทีระบุเป็นวัด บางแผนทีระบุเป็นวัดร้าง

51. วัดสบชะม้น

Key map

พ.ศ. 2436

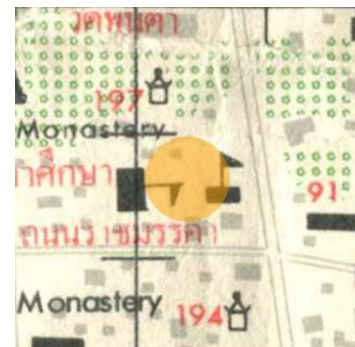
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดสบชะม้น
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดสูงม้น (ร้าง)
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดศพเข้าม้น
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	โรงเรียนอนุบาลวัดกิติ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	โรงเรียนเมตตาศึกษา

97. วัดเมืองยอง

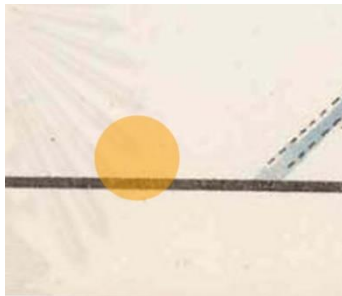
Key map

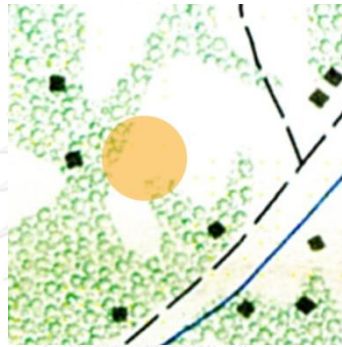
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	พระเจดีย์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดเมืองยอง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

4.2.2 การปรากฏของวัดในแผนที่ประวัติศาสตร์

จากการพิจารณาวัดบนตำแหน่งเดิมในแผนที่ประวัติศาสตร์ทุกฉบับ พบวัดทั้งสิ้น 98 แห่ง สามารถสร้างแผนที่วัดที่พบจากการสำรวจ และจำแนกตามสิ่งที่ปรากฏบนแผนที่ได้ 2 รูปแบบคือ รายชื่อวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์ และสถานภาพของวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์ ได้ ดังนี้

แผนที่ 12 แผนที่วัดทั้งหมดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์

จากการพิจารณาวัดบนตำแหน่งเดิมในทุกแผนที่ พบชื่อวัดบนตำแหน่งเดิมมีความแตกต่างกัน สามารถรวบรวมรายชื่อวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่ได้ดังนี้

ตาราง 2 วัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521
1	วัดราชมณเฑียร	วัดมณเฑียร	วัดมณเฑียร	วัดมณเฑียร	วัดมณเฑียร	วัดมณเฑียร
2	วัดควรคำม้า	วัดปวงกำม้า	วัดควรคำม้า	วัดควรคำม้า	วัดควรคำม้า	วัดควรคำม้า
3	วัดหม้อคำตวง	วัดหม้อคำตวง	วัดหม้อคำตวง	วัดหม้อ	วัดหม้อคำตวง	วัดหม้อคำตวง
4	วัดชัยศรีภูมิ	วัดตะเก็น	วัดศรีภูมิ	วัดไชยศรีภูมิ	วัดชัยศรีภูมิ	วัดชัยศรีภูมิ
5	วัดเชียงมั่น	วัดเชียงหมั่น	วัดเชียงมั่น	วัดเชียงมั่น	วัดเชียงมั่น	วัดเชียงมั่น
6	วัดแสนเมืองมา หลวง	วัดหัวควง	วัดหัวข่วง	วัดหัวข่วง	วัดหัวข่วง	วัดหัวข่วง
7	วัดป่าพร้าวใน	วัดปะเป่า	วัดป่าพร้าวใน	วัดป่าพร้าวใน	วัดป่าพร้าวใน	วัดป่าพร้าวใน
8	วัดลำช้าง	วัดลำช้าง	วัดลำช้าง	วัดลำช้าง	วัดลำช้าง	วัดลำช้าง
9	วัดดับภัย	วัดอะไภย	วัดดับภัย	วัดดับภัย	วัดดับภัย	วัดดับภัย
10	วัดสุธาवास	วัดสุธาवास	ร.ร การช่าง เชียงใหม่	ไม่ปรากฏ	โรงเรียนช่างไม้ เชียงใหม่	วิทยาลัยอาชีวศึกษา (วิทยาเขต1)
11	วัดนางเหลียว	วัดนางเลว	ไม่ปรากฏ	วัดนางเหลียว	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
12	วัดหนองหล่ม	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	เจดีย์	ไม่ปรากฏ
13	วัดจำแก้ว	วัด...แก้ว	หอทะเปียน ที่ดิน	สำนักงานที่ดิน	สำนักงานที่ดิน จังหวัดเชียงใหม่	สำนักงานที่ดิน จังหวัด
14	วัดปันแจ่ม	วัดปันแจ่ม	วัดปันแจ่ม	ไม่ปรากฏ	โรงเรียนหออพระ	โรงเรียนหออพระ
15	วัดหออพระ	วัดหออพระ	วัด ร.ร หออพระ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
16	วัดร่มโพธิ์	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	เจดีย์	ไม่ปรากฏ
17	วัดชมพู	วัดจุมปู	วัดชมพู	วัดชมพู	วัดชมพู	วัดชมพู
18	วัดต้นยาง	พระเจดีย์	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
19	วัดหมื่นคอง	วัดหมื่นคอง	ร.ร ยูพราช วิทยาลัย	โรงเรียนยูพราช วิทยาลัย	ยูพราชวิทยาลัย	โรงเรียนยูพราช วิทยาลัย
20	วัดช้างแก้ว	วัด...ร้าง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
21	วัดหนองคำ	วัดหนองคำ	วัดหนองคำ	วัดหนองคำ	วัดหนองคำ	ไม่ปรากฏ
22	วัดดอกเอื้อง	วัดนาเหือง	วัดดอกเอื้อง	วัดดอกเอื้อง	วัดดอกเอื้อง	วัดดอกเอื้อง

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521
23	วัดพระครู	วัดพระครู	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
24	วัดบ้านปิง	วัดบ้านปิง	วัดบ้านปิง	วัดบ้านปิง	วัดบ้านปิง	วัดบ้านปิง
25	วัดปราสาท	วัดปราสาท	วัดปราสาท	วัดปราสาท	วัดปราสาท	วัดปราสาท
26	วัดผาบ่อง	วัดผาบ่อง	วัดผาบ่อง	วัดผาบ่อง	วัดผาบ่อง	วัดผาบ่อง
27	วัดอุทรายคำ	วัดอุคำ	วัดอุทรายคำ	วัดอุทรายคำ	วัดอุทรายคำ	วัด ไม่ระบุชื่อ
28	วัดอินทขิล สะดือเมือง	วัดอินทขิน	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ศาลาติโลกลาด	ไม่ปรากฏ
29	วัดอุโมงค์มหาเถร จันทร์	วัดอุโมงค์	วัดอุโมงค์	วัดอุโมงค์	วัดอุโมงค์	วัดอุโมงค์
30	วัดดวงดี	วัดดอกดี	วัดดวงดี	วัดดวงดี	วัดดวงดี	วัดดวงดี
31	วัดแสนฝาง	วัดแสนฝาง	วัดแสนฝาง	วัดแสนฝาง	วัดแสนฝาง	ไม่ปรากฏ
32	วัดพระสิงห์ วรมหาวิหาร	วัดพระสิงห์หลวง	วัดพระสิงห์	วัดพระสิงห์ หลวง	วัดพระสิงห์	วัดพระสิงห์
33	วัดดอกคำ	วัดดวงคำ	วัดดอกคำ	วัด ไม่ระบุชื่อ	วัดดอกคำ	วัดดอกคำ
34	วัดปิ่นระแสง	วัดปิ่นระแสง ร้าง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
35	วัดดอกเงิน	วัดดอกเงิน	ร.ร ดอกคำ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	โรงเรียนเทศบาล ดอกเงิน
36	วัดทุ่งยู	วัดทุ่งยู	วัดทุ่งยู	วัดทุ่งยู	วัดทุ่งยู	วัดทุ่งยู
37	วัดชัยพระ เกียรติ	วัดใจ	วัดไชยพระ เกียรติ	วัดใจ	วัดชัยพระ เกียรติ	วัดชัยพระ เกียรติ
38	วัดเซตวัน	วัดเซตวัน	วัดเซตวัน	วัดเซตวัน	วัดเซตวัน	วัดเซตวัน
39	วัดสำเภา	วัดสะเพ้า	วัดสำเภา	วัดสำเภา	วัดสำเภา	วัดสำเภา
40	วัดหมื่นล้าน	วัดหมื่นล้าน	วัดหมื่นล้าน	วัดหมื่นล้าน	วัดหมื่นล้าน	วัดหมื่นล้าน
41	วัดศรีเกิด	วัด...เกิด	วัดศรีเกิด	วัดศรีเกิด	วัดศรีเกิด	วัดศรีเกิด
42	วัดแสนเมืองมา	วัดแสนเมือง	ไม่ปรากฏ	วัดแสนเมืองมา	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
43	วัดบุพพาราม	วัดอุพาราม	วัดบุพพาราม	วัดบุพพาราม	วัดบุพพาราม	วัดบุพพาราม
44	วัดมหาวัน	วัดมะหาวัน	วัดมหาวัน	วัดมหาวัน	วัดมหาวัน	วัดมหาวัน
45	เจดีย์หลังวัดพัน อัน	เจดีย์ ไม่ระบุชื่อ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
46	วัดพันอัน	วัดพันอัน	วัดพันอัน	วัดพันอัน	วัดพันอัน	วัดพันอัน
47	วัดหอธรรม	วัดหอธรรม	วัดหอธรรม	วัดหอธรรม	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521
48	วัดพันเตา	วัดพันเตา	วัดพันเตา	วัดพันเตา	วัดพันเตา	วัดพันเตา
49	เจดีย์ (โรงเรียน ตาบอด)	พระเจดีย์	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
50	วัดเจดีย์หลวง วรวิหาร	วัดเจดีย์หลวง	วัดเจดีย์หลวง	วัดเจดีย์หลวง	วัดเจดีย์หลวง	วัดเจดีย์หลวง
51	วัดสพขะมัน	วัดสพขะมัน	วัดสูงมัน (ร้าง)	วัดศพเข้ามัน	โรงเรียนอนุบาล วัดกิติ	โรงเรียนเมตตา ศึกษา
52	วัดสพขวาง	วัดสพขวาง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
53	วัดเขรฐา	วัดเขรฐา	ร.ร พุทธิโสภณ	ไม่ปรากฏ	โรงเรียนพุทธิ โสภณ	โรงเรียนพุทธิ โสภณ
54	วัดผ้าขาว	วัดพระขาว	วัดผู้ขาว	วัดผ้าขาว	วัดผ้าขาว	วัดผ้าขาว
55	วัดเมธัง	วัดเมธัง	วัดเมธัง	วัดเมธัง	วัดเมธัง	วัดเมธัง
56	วัดหมื่นเงินกอง	วัดหมื่นเงินกอง	วัดหมื่นเงินกอง	วัดหมื่นเงินกอง	วัดหมื่นเงินกอง	วัดหมื่นเงินกอง
57	วัดกิติ	วัดกิติ	ไม่ปรากฏ	วัดกิติ	วัดกิติ	ไม่ปรากฏ
58	วัดพระเจ้าเม็งราย	วัด...	วัดพระเจ้าเม็งราย	วัดการะกอต	วัดพระเจ้าเม็งราย	วัดพระเจ้าเม็งราย
59	วัดช่างแต้ม	วัดช่างแต้ม	วัดช่างแต้ม	วัดช่างแต้ม	วัดช่างแต้ม	วัดช่างแต้ม
60	วัดเชียงใหม่	วัดเชียงใหม่	โรงแรม	ไม่ปรากฏ	โรงแรม	ไม่ปรากฏ
61	วัดช่างฆ้อง	วัด...	วัดช่างฆ้อง	วัดช่างฆ้อง	วัดช่างฆ้อง	วัดช่างฆ้อง
62	วัดลอยเคราะห์	วัด...	วัดลอยเคราะห์	วัดลอยเคราะห์	วัดลอยเคราะห์	วัดลอยเคราะห์
63	วัดพันตอง	วัดพันตอง	วัดพันตอง	วัดพระงาม	วัดพันตอง	วัดพันตอง
64	วัดข่งลาน	วัดข่งลาน	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
65	วัด...หลวง	วัด...หลวงร้าง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
66	วัดหมื่นตุม	วัดหมื่นตุม	วัดหมื่นตุม	วัดหมื่นตุม	วัดหมื่นตุม	วัดหมื่นตุม
67	วัดเจ็ดลิน	วัดจิลิน	วัดเจ็ดริน (ร้าง)	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
68	วัดช่างฆ้อง	เจดีย์ ไม่ระบุชื่อ	วัด (ร้าง)	วัด ไม่ระบุชื่อ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
69	เจดีย์ หลังวัดเจ็ดลิน	เจดีย์ ไม่ระบุชื่อ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
70	เจดีย์ ข้างวัดเจ็ดลิน	เจดีย์ ไม่ระบุชื่อ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
71	วัดพันแหวน	วัดพันแหวน	วัดพันแหวน	วัดพันแหวน	วัดพันแหวน	วัดพันแหวน
72	วัดพวหงษ์	วัด...หง	วัดพวหงษ์	วัดพวหงส์	วัดพวหงษ์	วัดพวหงษ์

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521
73	วัดพอนสร้อย	วัดป็นสร้อย	วัดพอนสร้อย	วัดพอนสร้อย	วัดพอนสร้อย	วัดพอนสร้อย
74	วัดทรายมูลเมือง	วัดไชยมูลเมือง	วัดทรายมูลเมือง	วัดทรายมูลหลวง	วัดทรายมูลเมือง	วัดทรายมูลเมือง
75	วัดเมืองเลน	วัดเมืองเลน	วัดเมืองเลน	วัดเมืองเลน	ไม่ปรากฏ	โรงเรียนศิริกรวิทยา
76	วัดพวกแต้ม	วัดปกแต้ม	วัดพวกแต้ม	วัดโคกแต้ม	วัดพวกแต้ม	วัดพวกแต้ม
77	วัดทรายมูล (พม่า)	วัดม่าน	วัดทรายมูลม่าน	วัดทรายมูลม่าน	วัดทรายมูลพม่า	วัดทรายมูลพม่า
78	วัดเชียงสง	วัดเชียงสงร้าง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
79	วัดนาหาด	วัดนา...ร้าง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
80	วัดหนองหญ้าแพรก	วัด...	วัดหญ้าแพรก (ร้าง)	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
81	วัดเชียงของ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
82	วัดพวกข้าง	วัดปกกวา	วัดพวกข้าง	วัดพวกข้าง	วัดพวกข้าง	วัดพวกข้าง
83	วัดม่วงคำ	ไม่ปรากฏ	วัดม่วงคำ (ร้าง)	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
84	วัดเมืองนาง	วัดเมืองนาง	วัดเมืองนาง	วัดเมืองนาง	วัดเมืองนาง	วัดเมืองนาง
85	วัดพวกเปี้ย	วัด...เปี้ย	วัดพวกเปี้ย	วัดพวกเปี้ย	วัดพวกเปี้ย	วัดพวกเปี้ย
86	วัดศรีสุพรรณ	วัดสุพรรณ	วัดศรีสุพรรณ	วัดศรีสุพรรณ	วัดศรีสุพรรณ	วัดศรีสุพรรณ
87	วัดแสนเส้า	ไม่ปรากฏ	วัดแสนเส้า (ร้าง)	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
88	วัดดาวดิงส์	วัดดาวดิงซ	วัดดาวดิง	วัด ไม่ระบุชื่อ	วัดดาวดิงส์	วัดดาวดิงซ
89	วัดเชียงรุ่ง	ไม่ปรากฏ	วัดเชียงรุ่ง (ร้าง)	ไม่ปรากฏ	สวนปรุงพยาบาลการแพทย์	โรงพยาบาลสวนปรุง
90	วัดเลาเสียง	ไม่ปรากฏ	วัดเลาเสียง (ร้าง)	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
91	วัดธาตุคำ	วัด...	วัดธาตุคำ	วัดธาตุธรรม	วัดธาตุคำ	วัดธาตุคำ
92	วัดละแกง	ไม่ปรากฏ	วัดละแกง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
93	วัดธาตุกลาง	ไม่ปรากฏ	วัดธาตุกลาง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
94	วัดหมื่นสาร	ไม่ปรากฏ	วัดหมื่นสาร	วัดหมื่นสาร	วัดหมื่นสาร	วัดหมื่นสาร
95	วัดยางกวง	วัดยางควง	วัดยางกวง (ร้าง)	วัดยางควง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521
96	วัดลังกา	ไม่ปรากฏ	วัดลังกา (ร้าง)	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	วิทยาลัย นาฏศิลป์ เชียงใหม่
97	วัดเมืองยอง	พระเจดีย์	วัดเมืองยอง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
98	วัดนันทาราม	วัดหนึ่งทา	วัดนันทาราม	วัดนันทาราม	วัดนันทาราม	วัดนันทาราม

จากตารางวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่ พบรายชื่อวัดและสถานภาพของวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่มีความแตกต่างกัน รวมถึงพบการไม่ปรากฏของวัดและการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์บนตำแหน่งวัดเดิม

ก. รายชื่อวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่ เมื่อวิเคราะห์รายชื่อวัดพบว่ามีความแตกต่างกัน บางวัดสามารถพบลักษณะต่อไปนี้ทั้ง 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. วัดที่ชื่อไม่มีการเปลี่ยนแปลง พบ 15 แห่ง ได้แก่ วัดหนองคำ วัดปราสาท วัดผาบ่อง วัดแสนฝาง วัดเซตวัน วัดหมื่นล้าน วัดศรีเกิด วัดหอธรรม วัดหมื่นเงินกอง วัดกิติ วัดช่างฆ้อง วัดลอยเคราะห์ วัดเมืองเลน วัดพวกเปีย และวัดหมื่นसार

2. วัดที่ชื่อมีการเปลี่ยนแปลง พบ 48 แห่ง ได้แก่ วัดราชมณเฑียร วัดควรถาม้า วัดหม้อคำตวง วัดชัยศรีภูมิ วัดเชียงมั่น วัดแสนเมืองมาหลวง วัดป่าพร้าวใน วัดล้ามช้าง วัดล้ามช้าง วัดดบภัย วัดนางเหลียว วัดชมพู่ วัดดอกเอื้อง วัดบ้านปิง วัดอุทรายคำ วัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์ วัดดวงดี วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดดอกคำ วัดทุ่งยู วัดชัยพระเกียรติ วัดสำเภา วัดแสนเมืองมา วัดบุพพาราม วัดมหาวัน วัดพันอ้น วัดพันเตา วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร วัดสบขะมัน วัดผ้าขาว วัดพระเจ้าเม็งราย วัดช่างแต้ม วัดพันตอง วัดหมื่นตุม วัดเจ็ดลิน วัดพันแหวน วัดพวกหงษ์ วัดพอนสร้อย วัดทรายมูลเมือง วัดพวกแต้ม วัดทรายมูล (พม่า) วัดพวกช้าง วัดเมืองมาง วัดศรีสุพรรณ วัดดาวดิ่งส์ วัดธาตุคำ วัดยาangkang และวัดนันทาราม

3. วัดที่ไม่ปรากฏชื่อ พบ 7 แห่ง ได้แก่ วัดร่มโพธิ์ วัดต้นยาง เจดีย์หลังวัดพันอ้น วัดช่างฆ้อง เจดีย์หลังวัดเจ็ดลิน เจดีย์ข้างวัดเจ็ดลิน และวัดเชียงของ

4. วัดที่เปลี่ยนเป็นชื่อการใช้ประโยชน์อื่น พบ 12 แห่ง ได้แก่

- วัดสุธาवास ปรากฏเป็น “ร.ร การช่างเชียงใหม่” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนช่างไม้เชียงใหม่” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 ต่อมาปรากฏเป็น “วิทยาลัย

อาชีวศึกษา (วิทยาเขต1)” ในแผนที่ พ.ศ. 2521

- วัดจำแก้ว ปรากฏเป็น “หอทะเบียนที่ดิน” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 ต่อมาปรากฏเป็น “สำนักงานที่ดิน” ในแผนที่ พ.ศ. 2503 ต่อมาปรากฏเป็น “สำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 ต่อมาปรากฏเป็น “สำนักงานที่ดินจังหวัด” ในแผนที่ พ.ศ. 2521

- วัดปันแจ่ม ปรากฏเป็น “โรงเรียนหออพระ” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521

- วัดหออพระ ปรากฏเป็น “วัด ร.ร หออพระ” ในแผนที่ พ.ศ. 2499

- วัดหมื่นคอง ปรากฏเป็น “ร.ร ยุพราชวิทยาลัย” ในแผนที่ พ.ศ. 2499

ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย” ในแผนที่ พ.ศ. 2503 ต่อมาปรากฏเป็น “ยุพราชวิทยาลัย” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย” ในแผนที่ พ.ศ. 2521

- วัดดอกเงิน ปรากฏเป็น “ร.ร ดอกคำ” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนเทศบาลดอกเงิน” ในแผนที่ พ.ศ. 2521

- วัดเชษฐา ปรากฏเป็น “ร.ร พุทธิโสภณ” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนพุทธิโสภณ” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521

- สบชะม้น ปรากฏเป็น “โรงเรียนอนุบาลวัดกิติ” ในแผนที่ พ.ศ. 2506

ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนเมตตาศึกษา” ในแผนที่ พ.ศ. 2521

- วัดเชียงใหม่ ปรากฏเป็น “โรงแรม” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 และ พ.ศ. 2506

- วัดเมืองเลน ปรากฏเป็น “โรงเรียนศิริกรวิทยา” ในแผนที่ พ.ศ. 2521

- วัดเชียงรุ่ง ปรากฏเป็น “สวนปรุงพยาบาลการแพทย์” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงพยาบาลสวนปรุง” ในแผนที่ พ.ศ. 2521

- วัดลังกา ปรากฏเป็น “วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่” ในแผนที่ พ.ศ. 2521

5. ไม่เข้าพวก พบ 20 แห่ง ได้แก่ วัดสุธาवास วัดหออพระ วัดหมื่นคอง วัดข้างแก้ว วัดพระครู วัดอินทิลสະตือเมือง วัดปันระแสง เจดีย์หน้าโรงเรียนสอนคนตาบอด วัดสบขวาง วัดซังลาน วัด...หลวง วัดเชียงสง วัดนำหาด วัดหนองหญ้าแพรก วัดม่วงคำ วัดแสนเส้า วัดเลาเสียง วัดละแกง วัดธาตุกลาง และวัดเมืองยอง

ข. สถานภาพวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่ สถานภาพวัดจะปรากฏอยู่ในชื่อวัด สามารถแบ่งวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์ออกเป็น 4 รูปแบบ คือ วัด วัดร้าง และวัดที่ปรากฏเป็นวัดและวัดร้าง ดังนี้

1. วัด พบวัดทั้งหมด 73 แห่ง แบ่งเป็นวัดที่ปรากฏทุกแผนที่ และวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ ได้แก่

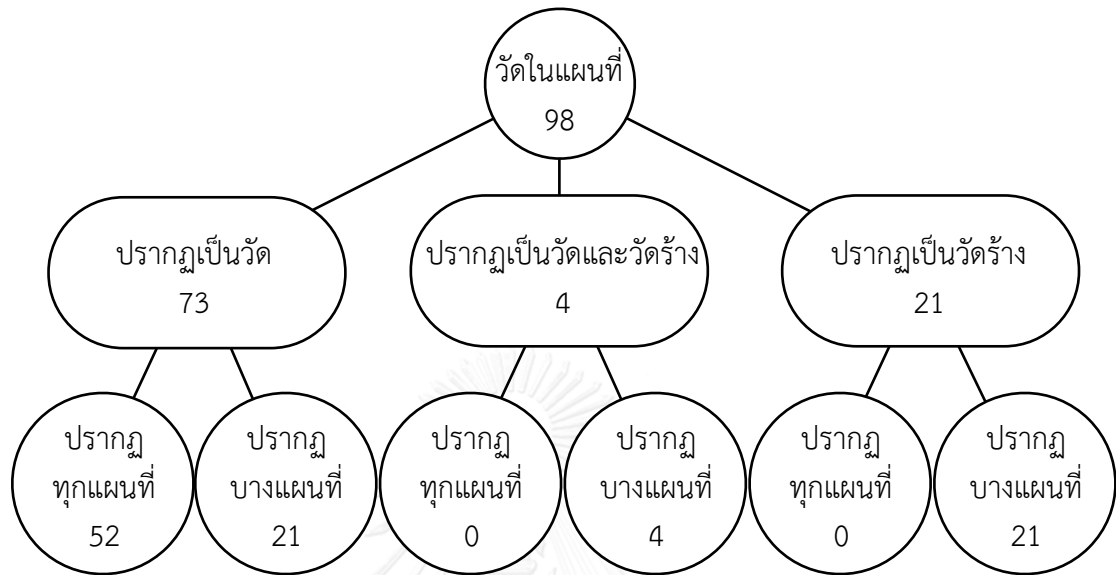
(ก) วัดที่ปรากฏทุกแผนที่ 52 แห่ง ได้แก่ วัดราชมณเฑียร วัดควรค้ำม้า วัดหม้อคำตวง วัดชัยศรีภูมิ วัดเชียงมั่น วัดแสนเมืองมาหลวง วัดป่าพร้าวใน วัดล้ามช้าง วัดดับภัย วัดชมพู วัดดอกเอื้อง วัดป่าบึง วัดปราสาท วัดผาบ่อง วัดอุทัยคำ วัดอุโมงมหาเถรจันทร์ วัดดวงดี วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดดอกคำ วัดทุ่งยู วัดชัยพระเกียรติ วัดเซตวัน วัดสำเภา วัดหมื่นล้าน วัดศรีเกิด วัดบุพพาราม วัดมหาวัน วัดพันอ้น วัดพันเตา วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร วัดผ้าขาว วัดเมธัง วัดหมื่นเงินกอง วัดพระเจ้าเม็งราย วัดช่างแต้ม วัดช่างซ้อง วัดลอยเคราะห์ วัดพันตอง วัดหมื่นตุม วัดพันแหวน วัดพวกหงษ์ วัดพ่อนสร้อย วัดทรายมูลเมือง วัดพวกแต้ม วัดทรายมูล (พม่า) วัดพวกช้าง วัดเมืองมาง วัดพวกเปี้ย วัดศรีสุพรรณ วัดดาวดึงษ์ วัดธาตุคำ และวัดนันทาราม

(ข) วัดที่ปรากฏในบางแผนที่ มี 21 แห่ง ได้แก่ วัดสุธาवास วัดนางเหลียว วัดจำแก้ว วัดปิ่นแจ่ม วัดหอพระ วัดหมื่นคอง วัดหนองคำ วัดอินทิลสะตือเมือง วัดแสนฝาง วัดดอกเงิน วัดแสนเมืองมา วัดหอธรรม วัดสบขวาง วัดเขรฐา วัดกิติ วัดเชียงใหม่ วัดซ่งลาน วัดเมืองเลน วัดธาตุกลาง วัดหมื่นสาร และวัดละแกง

2. วัดร้าง พบวัดร้างทั้งหมด 21 แห่ง ซึ่งทั้งหมดปรากฏในบางแผนที่ ได้แก่ วัดหนองหล่ม วัดร่มโพธิ์ วัดช่างแก้ว วัดต้นยาง วัดพระครู ปันระแสง เจดีย์ข้างวัดพันอ้น เจดีย์หน้าโรงเรียนสอนคนตาบอด วัดช่างซ้อง วัด...หลวง เจดีย์หลังวัดเจ็ดลิน เจดีย์ข้างวัดเจ็ดลิน วัดเชียงสง วัดนำหาด วัดหนองหญ้าแพรก วัดเชียงของ วัดม่วงคำ วัดแสนเส้า วัดเชียงรุ่ง วัดเลาเสียง และวัดลังกา

3. วัดที่ปรากฏเป็นวัดและวัดร้าง พบวัดที่ปรากฏเป็นวัด ต่อมากลายเป็นวัดร้าง มีทั้งหมด 4 แห่ง ซึ่งทั้งหมดปรากฏในบางแผนที่ ได้แก่ วัดสบชะมื่น วัดเจ็ดลิน วัดยางกวง และวัดเมืองยอง

จากการจำแนกสถานภาพของวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่ สามารถสร้างแผนผังแสดงจำนวนวัด แบ่งตามสถานภาพ และการปรากฏบนแผนที่ได้ดังนี้

แผนผัง 1 จำนวนวัด แบ่งตามสถานภาพและการปรากฏบนแผนที่ประวัติศาสตร์

4.3 การสำรวจภาคสนาม

จากการพิจารณาวัดบนตำแหน่งเดิมในแผนที่ประวัติศาสตร์ทุกฉบับ พบวัดทั้งสิ้น 98 แห่ง โดยในจำนวนดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงชื่อวัดและสถานภาพของวัดที่ปรากฏในแต่ละแผนที่ และพบว่าตำแหน่งของวัดในแต่ละฉบับมีบางวัดที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีสำรวจภาคสนาม โดยใช้ตำแหน่งของวัดจากแผนที่วัดทั้งหมดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์เป็นแผนที่สำหรับการสำรวจภาคสนาม จากนั้นเดินสำรวจพื้นที่จริงในบริเวณพื้นที่ศึกษาเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 10-24 มกราคม พ.ศ. 2557 โดยใช้ตำแหน่งของวัดที่รวบรวมได้ในแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ เพื่อตรวจสอบสถานภาพของวัดที่ปรากฏในปัจจุบันว่ายังคงเป็นวัด วัดร้าง หรือเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นอย่างอื่น ดังนี้

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด .....

ที่ตั้ง .....

สภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบ

การใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ

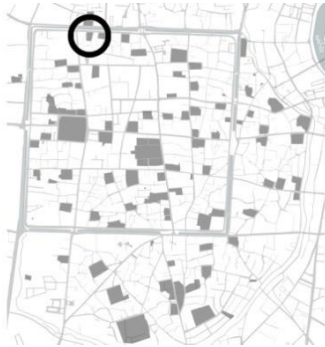
จากนั้นจึงบันทึกผลการสำรวจ บันทึกภาพ และนำมาเรียบเรียงเป็นผลการสำรวจแต่ละวัด (ดูผลการสำรวจในภาคผนวก ข)

4.3.1 วัดทั้งหมดที่ปรากฏจากการสำรวจวัด

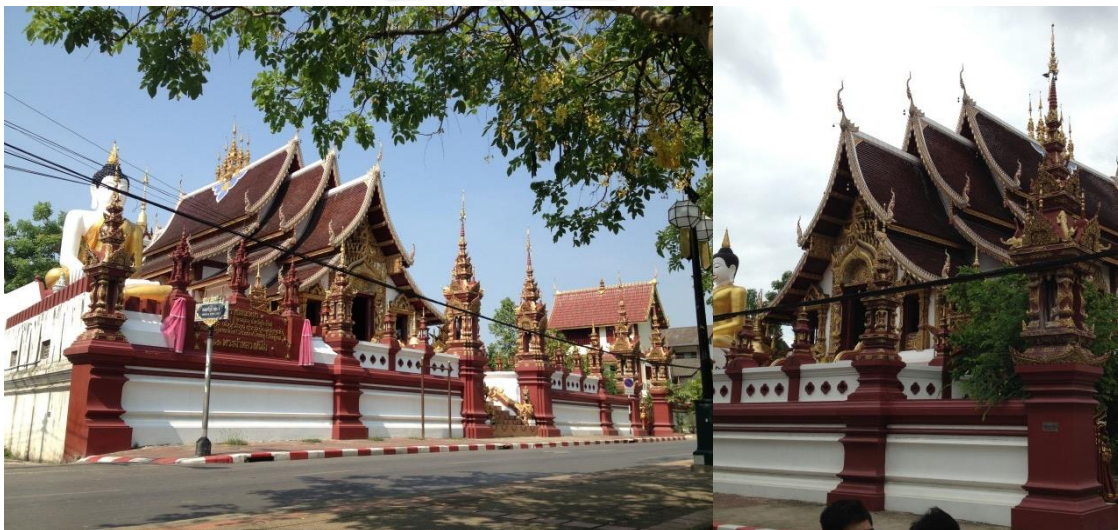
จากการสำรวจสามารถจำแนกสภาพและการใช้ประโยชน์ของวัดที่ปรากฏ โดยแบ่งวัดที่สำรวจพบออกเป็น 4 รูปแบบ คือ วัด วัดร้าง วัดที่ไม่พบในปัจจุบัน และวัดที่ไม่ปรากฏในแผนที่แต่ละพบในการสำรวจ ดังนี้ (ดูผลการสำรวจของวัดทั้ง 99 แห่ง ในภาคผนวก ข)

ก. ตัวอย่างของวัดที่พบในการสำรวจ

1. วัดราชมณเฑียร

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

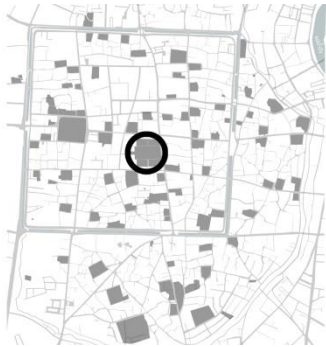
ชื่อวัด   วัดราชมณเฑียร

ที่ตั้ง   ถนนศรีภูมิ แขวงศรีวิชัย

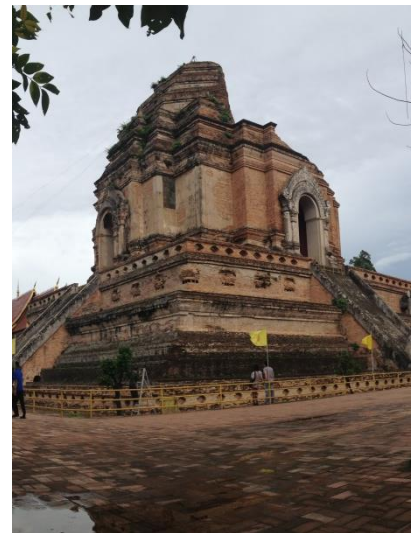
สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

50. วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

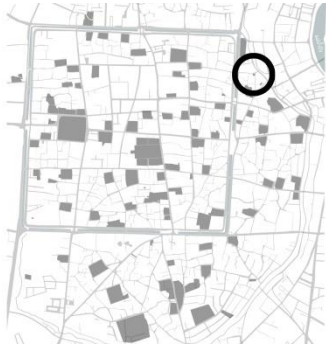
ชื่อวัด วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

ที่ตั้ง ถนนพระปกเกล้า แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ : โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน และพิพิธภัณฑ

ข. ตัวอย่างของวัดร้างที่พบในการสำรวจ

12. วัดหนองหล่ม

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

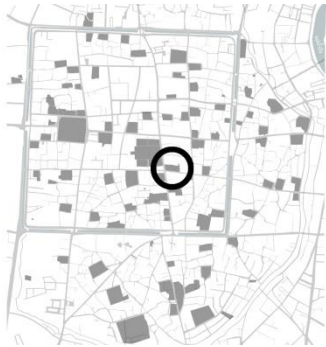
ชื่อวัด   วัดหนองหล่ม

ที่ตั้ง   ถนนชัยภูมิ ซอย 1 แขวงนครพิงค์

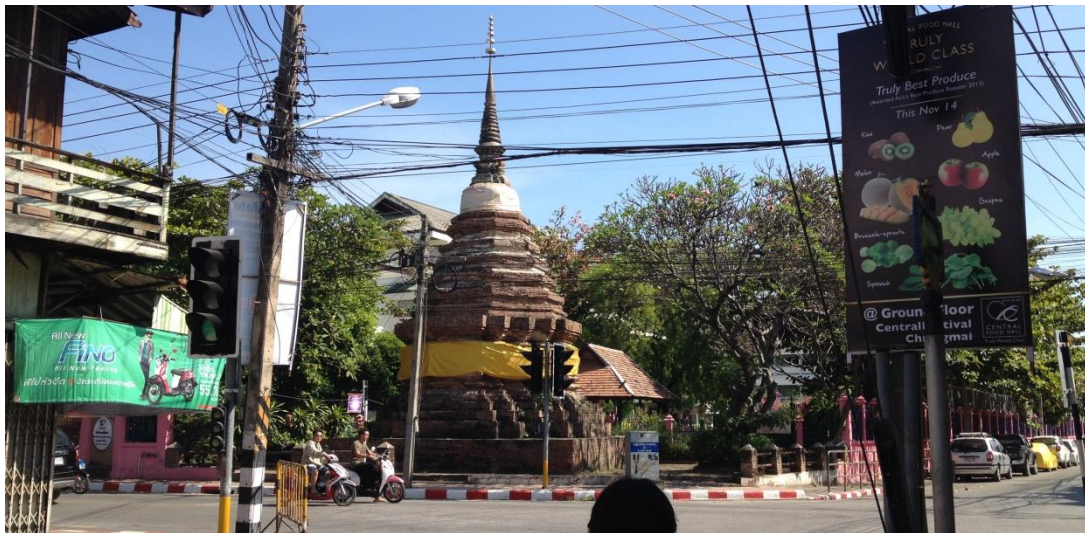
สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

53. วัดเชลฐา

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดเชลฐา

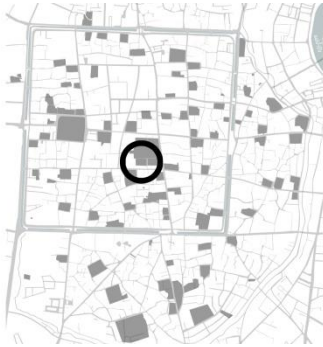
ที่ตั้ง   หน้าโรงเรียนพุทธโศภน ถนนพระปกเกล้า แขวงเม็งราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนพุทธโศภน

ค. ตัวอย่างของวัดที่ไม่พบในการสำรวจ

52. วัดสบขวาง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดสบขวาง

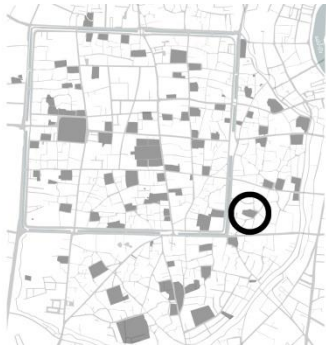
ที่ตั้ง   บริเวณอาคารอนุสรณ์ พระพุทธพจนวราภรณ์ (หลวงปู่จันทร์ กุศลมหาเถร)
ภายในวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ   อื่น ๆ : วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

75. วัดเมืองเลน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

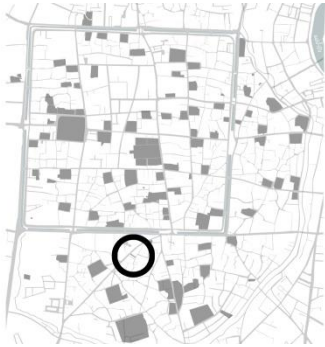
ชื่อวัด   วัดเมืองเลน

ที่ตั้ง   ถนนลอยเคราะห์ ซอย 2 แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนเมโทรเทคโนโลยี

ง. ตัวอย่างของวัดที่ไม่ปรากฏในแผนที่แต่พบในการสำรวจ

99. วัดกุ้เสื่อ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดกุ้เสื่อ

ที่ตั้ง

ถนนวิเวลาย แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน

วัด

วัดร้าง

ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

ศาสนกิจ

อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

4.3.2 สถานภาพวัดที่ปรากฏจากการสำรวจ

จากการลงสำรวจวัดในเมืองเชียงใหม่บนตำแหน่งของวัดที่รวบรวมได้ในแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ทั้ง 98 แห่ง และพบเพิ่มอีก 1 แห่ง รวมตำแหน่งที่สำรวจทั้งหมด 99 แห่ง สำรวจเมื่อมกราคม 2557 สามารถสร้างแผนที่วัดทั้งหมดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์และการสำรวจ และยังสามารถสรุปภาพทั่วไปของวัดที่พบจากการสำรวจ ได้ดังนี้

แผนที่ 13 วัดทั้งหมดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์และการสำรวจ

ตาราง 3 สถานภาพและการใช้ประโยชน์ของวัดจากการสำรวจ

หมายเลข	ชื่อวัด	สภาพปัจจุบัน	การใช้ประโยชน์
1	วัดราชมณเฑียร	วัด	ศาสนกิจ
2	วัดควรคำม้า	วัด	ศาสนกิจ
3	วัดหม้อคำตวง	วัด	ศาสนกิจ
4	วัดชัยศรีภูมิ	วัด	ศาสนกิจ
5	วัดเชียงมั่น	วัด	ศาสนกิจ และร้านค้า
6	วัดแสนเมืองมาหลวง	วัด	ศาสนกิจ
7	วัดป่าพร้าวโน	วัด	ศาสนกิจ
8	วัดลุ่มช้าง	วัด	ศาสนกิจ
9	วัดดัดภัย	วัด	ศาสนกิจ
10	วัดสุธาवास	ไม่พบ	วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่
11	วัดนางเหลียว	เจดีย์	โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
12	วัดหนองหล่ม	เจดีย์	ไม่มีการใช้ประโยชน์
13	วัดจำแก้ว	ไม่พบ	เหล่ากาชาด จังหวัดเชียงใหม่
14	วัดปิ่นแจ่ม	ไม่พบ	โรงเรียนหออพระ
15	วัดหออพระ	ไม่พบ	โรงเรียนหออพระ
16	วัดร่มโพธิ์	เจดีย์	ไม่มีการใช้ประโยชน์
17	วัดชมพู	วัด	ศาสนกิจ
18	วัดต้นยาง	ไม่พบ	สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่6
19	วัดหมื่นคอง	เจดีย์	โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
20	วัดช้างแก้ว	ไม่พบ	บ้านพักอาศัย
21	วัดหนองคำ	วัด	ศาสนกิจ
22	วัดดอกเอื้อง	วัด	ศาสนกิจ
23	วัดพระครู	ไม่พบ	สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่6
24	วัดบ้านปิง	วัด	ศาสนกิจ
25	วัดปราสาท	วัด	ศาสนกิจ
26	วัดผาบ่อง	วัด	ศาสนกิจ

หมายเลข	ชื่อวัด	สภาพปัจจุบัน	การใช้ประโยชน์
27	วัดอุทรายคำ	วัด	ศาสนกิจ
28	วัดอินทพิลสะตือเมือง	วัด	ศาสนกิจ และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่
29	วัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์	วัด	ศาสนกิจ
30	วัดดวงดี	วัด	ศาสนกิจ
31	วัดแสนฝาง	วัด	ศาสนกิจ
32	วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร	วัด	ศาสนกิจ โรงเรียนธรรมราชศึกษา และร้านค้า
33	วัดดอกคำ	วัด	ศาสนกิจ
34	วัดปิ่นระแสง	ไม่พบ	บ้านพักอาศัย
35	วัดดอกเงิน	ไม่พบ	โรงเรียนเทศบาลดอกเงิน
36	วัดทุ่งยู	วัด	ศาสนกิจ
37	วัดชัยพระเกียรติ	วัด	ศาสนกิจ
38	วัดเซตวัน	วัด	ศาสนกิจ
39	วัดสำเภา	วัด	ศาสนกิจ และร้านค้า
40	วัดหมื่นล้าน	วัด	ศาสนกิจ และร้านค้า
41	วัดศรีเกิด	วัด	ศาสนกิจ และร้านค้า
42	วัดแสนเมืองมา	ไม่พบ	สมาคมศิษย์เก่ายุพราชวิทยาลัย
43	วัดบุพพาราม	วัด	ศาสนกิจ และโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดบุพพาราม
44	วัดมหาวัน	วัด	ศาสนกิจ และหัตถกรรมเครื่องเงิน
45	เจดีย์หลังวัดพันอัน	ไม่พบ	ถนน
46	วัดพันอัน	วัด	ศาสนกิจ และร้านค้า
47	วัดหอธรรม	ไม่พบ	วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร
48	วัดพันเตา	วัด	ศาสนกิจ
49	เจดีย์ (โรงเรียนตาบอด)	ไม่พบ	โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ
50	วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร	วัด	ศาสนกิจ พิพิธภัณฑ์ และโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน

หมายเลข	ชื่อวัด	สภาพปัจจุบัน	การใช้ประโยชน์
51	วัดสบชะม้น	ไม่พบ	โรงเรียนเมตตาศึกษา
52	วัดสบขวาง	ไม่พบ	วัดเจติยฺหหลวงวรวิหาร
53	วัดเขฐา	เจติย	โรงเรียนพุทธิโสภณ
54	วัดผ้าขาว	วัด	ศาสนกิจ
55	วัดเมธัง	วัด	ศาสนกิจ
56	วัดหมื่นเงินกอง	วัด	ศาสนกิจ และโรงเรียนเทศบาลวัดหมื่นเงินกอง
57	วัดกิติ	เจติย	โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่
58	วัดพระเจ้าเม็งราย	วัด	ศาสนกิจ
59	วัดช่างแต้ม	วัด	ศาสนกิจ
60	วัดเชียงใหม่	ไม่พบ	บ้านพักอาศัย
61	วัดช่างฆ้อง	วัด	ศาสนกิจ และบ้านพักอาศัย
62	วัดลอยเคราะห์	วัด	ศาสนกิจ
63	วัดพันตอง	วัด	ศาสนกิจ
64	วัดข้งลาน	อิฐและเนินดิน	บ้านพักอาศัย
65	วัด...หลวง	ไม่พบ	บ้านพักอาศัย
66	วัดหมื่นตุม	วัด	ศาสนกิจ
67	วัดเจ็ดลิน	วัด	ศาสนกิจ และบ้านพักอาศัย
68	วัดช่างฆ้อง	วัดร้าง	ไม่มีการใช้ประโยชน์
69	เจติยหลังวัดเจ็ดลิน	เจติย	บ้านพักอาศัย
70	เจติยข้างวัดเจ็ดลิน	ไม่พบ	บ้านพักอาศัย
71	วัดพันแหวน	วัด	ศาสนกิจ
72	วัดพวกหงษ์	วัด	ศาสนกิจ
73	วัดฟ่อนสร้อย	วัด	ศาสนกิจ
74	วัดทรายมูลเมือง	วัด	ศาสนกิจ
75	วัดเมืองเลน	ไม่พบ	โรงเรียนเมโทรเทคโนโลยี
76	วัดพวกแต้ม	วัด	ศาสนกิจ
77	วัดทรายมูล (พม่า)	วัด	ศาสนกิจ

หมายเลข	ชื่อวัด	สภาพปัจจุบัน	การใช้ประโยชน์
78	วัดเชียงสง	เจดีย์	บ้านพักอาศัย และตลาด
79	วัดนำหาด	ไม่พบ	สวนบวkhาด
80	วัดหนองหญ้าแพรก	เจดีย์	สถานธนาฑูบาล เทศบาลนครเชียงใหม่ 3 สถานีดับเพลิง หน่วยประตุเชียงใหม่ และบ้านพักอาศัย
81	วัดเชียงของ	เจดีย์	ไม่มีการใช้ประโยชน์
82	วัดพวกซ้าง	วัด	ศาสนกัจ โรงเรียนเทศบาลวัดพวกซ้าง
83	วัดม่วงคำ	อิฐและเนินดิน	บ้านพักอาศัย
84	วัดเมืองมาง	วัด	ศาสนกัจ
85	วัดพวกเป็ย	วัด	ศาสนกัจ
86	วัดศรีสุพรรณ	วัด	ศาสนกัจ โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ และหัตถกรรมเครื่องเงิน
87	วัดแสนเส้า	เจดีย์	ไม่มีการใช้ประโยชน์
88	วัดดาวดิ่งส์	วัด	ศาสนกัจ
89	วัดเชียงรุ่ง	ไม่พบ	โรงพยาบาลสวนปรุง
90	วัดเลาเสียง	เจดีย์	บ้านพักอาศัย
91	วัดธาตุคำ	วัด	ศาสนกัจ และบ้านพักอาศัย
92	วัดละแกง	อิฐและเนินดิน	บ้านพักอาศัย
93	วัดธาตุกลาง	เจดีย์	บ้านพักอาศัย
94	วัดหมื่นสาร	วัด	ศาสนกัจ และหัตถกรรมเครื่องเงิน
95	วัดยางกวง	วัด	ศาสนกัจ
96	วัดลังกา	อิฐและเนินดิน	วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่
97	วัดเมืองยอง	ไม่พบ	บ้านพักอาศัย
98	วัดนันทาราม	วัด	ศาสนกัจ และบ้านพักอาศัย
99	วัดกู่เสื่อ	เจดีย์	บ้านพักอาศัย

จากตารางจำแนกสภาพและการใช้ประโยชน์ของวัดที่ปรากฏในการสำรวจ สามารถแบ่งวัดที่สำรวจพบออกเป็น 3 รูปแบบ คือ วัด 58 แห่ง วัดร้าง 19 แห่ง และวัดที่ไม่พบในปัจจุบันอีก 22 แห่ง พร้อมทั้งจำแนกการใช้ประโยชน์ของพื้นที่วัด ดังนี้

ก. วัด พบวัดทั้งหมด 58 แห่ง ได้แก่ วัดราชมณเฑียร วัดควรค้ำม้า วัดหม้อคำตวง วัดเชียงมัน วัดแสนเมืองมาหลวง วัดป่าพรวัวโน วัดล่ามช้าง วัดดัดภัย วัดดอกเอื้อง วัดบ้านปิง วัดปราสาท วัดผาบ่อง วัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์ วัดอินทิลสสะตือเมือง วัดดวงดี วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดดอกคำ วัดหุงยู วัดชัยพระเกียรติ วัดสำเภา วัดหมื่นล้าน วัดศรีเกิด วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร วัดพันเตา วัดพันอ้น วัดผ้าขาว วัดเมธัง วัดหมื่นเงินกอง วัดพระเจ้าเม็งราย วัดช่างแต้ม วัดหมื่นตุม วัดเจ็ดลิน วัดพันแหวน วัดพวกหงษ์ วัดฟอนสร้อย วัดทรายมูลเมือง วัดพวกแต้ม วัดทรายมูล (พม่า) วัดชัยศรีภูมิ วัดชมพู วัดหนองคำ วัดอุทรายคำ วัดแสนฝาง วัดเซตวัน วัดบุพพาราม วัดมหาวัน วัดช่างซ้อง วัดลอยเคราะห์ วัดพันตอง วัดพวกช้าง วัดเมืองมาง วัดพวกเปีย วัดศรีสุพรรณ วัดดาวดึงษ์ วัดธาตุคำ วัดหมื่นสาร วัดยางกวาง และวัดนันทาราม

การใช้ประโยชน์ของวัดนอกจากศาสนกิจแล้ว ยังพบการใช้ประโยชน์อื่นภายในพื้นที่วัด 19 แห่ง ได้แก่ โรงเรียน ร้านค้า บ้านพักอาศัย และพิพิธภัณฑ์ ดังนี้

1. โรงเรียน 6 แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดบุพพาราม อยู่ในวัดบุพพาราม
- โรงเรียนธรรมราชศึกษา อยู่ในวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร
- โรงเรียนเทศบาลวัดพวกช้าง อยู่ในวัดพวกช้าง
- โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ อยู่ในวัดศรีสุพรรณ
- โรงเรียนเทศบาลวัดหมื่นเงินกอง อยู่ในวัดหมื่นเงินกอง
- โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน อยู่ในวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

2. ร้านค้า 9 แห่ง ได้แก่

- ร้านค้า อยู่ในวัดวัดสำเภา
- ร้านค้า อยู่ในวัดหมื่นล้าน
- ร้านค้า อยู่ในวัดศรีเกิด

- ร้านค้า อยู่ในวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร
- ร้านค้า อยู่ในวัดเชียงใหม่
- ร้านค้า อยู่ในวัดพันอ้น
- หัตถกรรมเครื่องเงิน อยู่ในวัดมหาวัน
- หัตถกรรมเครื่องเงิน อยู่ในวัดศรีสุพรรณ
- หัตถกรรมเครื่องเงิน อยู่ในวัดหมื่นสาร

3. บ้านพักอาศัย 4 แห่ง ได้แก่

- วัดช่างฆ้อง
- วัดธาตุคำ
- วัดนันทาราม
- วัดเจ็ดลิน

4. พิพิธภัณฑ 2 แห่ง ได้แก่

- พิพิธภัณฑท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในวัดอินทขิลสะดือเมือง
- พิพิธภัณฑ อยู่ในวัดเจติยหลวงวรวิหาร

ข. วัดร้าง พบวัดร้างทั้งหมด 19 แห่ง ได้แก่ วัดนางเหลียว วัดหมื่นคอง วัดเขษฐา วัดกิติ วัดซ่งลาน เจติยหลังวัดเจ็ดลิน วัดหนองหญ้าแพรก วัดเชียงสง วัดหนองหล่ม วัดร่มโพธิ์ วัดช่างฆ้อง วัดเชียงของ วัดม่วงคำ วัดกู่เสือ วัดแสนเส้า วัดเลาเสียง วัดละแกง วัดธาตุกลาง และวัดลังกา

ในจำนวนวัดร้างทั้ง 19 แห่ง มีวัดร้างอยู่ 14 แห่ง ที่อยู่ในพื้นที่การใช้สอยอื่น ได้แก่ โรงเรียน สถานราชการ บ้านพักอาศัย และร้านค้า ดังนี้

1. โรงเรียน 5 แห่ง ได้แก่

- วัดสังกา อยู่ในวิทยาลัยนาฏศิลปะเชียงใหม่
- วัดนางเหลียว อยู่ในโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- วัดหมื่นคอง อยู่ในโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- วัดเขษฐา อยู่ในโรงเรียนพุทธโศภน
- วัดกิติ อยู่ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

2. สถานราชการ 1 แห่ง ได้แก่

- วัดหนองหญ้าแพรก อยู่ในสถานธนาบาล เทศบาลนครเชียงใหม่ 3 และ
สถานดับเพลิง หน่วยประตู่เชียงใหม่

3. บ้านพักอาศัย 9 แห่ง ได้แก่

- วัดช้างลาน
- เจดีย์หลังวัดเจ็ดลิน
- วัดหนองหญ้าแพรก
- วัดเชียงสง
- วัดม่วงคำ
- วัดกู่เสือ
- วัดเลาเสียง
- วัดละแกง
- วัดธาตุกลาง

4. ร้านค้า 1 แห่ง ได้แก่

- วัดเชียงสง อยู่หลังตลาดประตู่เชียงใหม่

ค. วัดที่ไม่พบในปัจจุบัน มีทั้งหมด 22 แห่ง ดังนี้ วัดเมืองเลน วัดปิ่นแจ่ม วัดดอกเงิน วัดสุธา
वास วัดหอพระ เจดีย์หน้าโรงเรียนสอนคนตาบอด วัดสบชะมื่น วัดเชียงใหม่ ปันระแสง วัดช้างแก้ว
วัด...หลวง เจดีย์ข้างวัดเจ็ดลิน วัดเมืองยอง วัดจำแก้ว วัดพระครู วัดต้นยาง วัดเชียงรุ่ง วัดหอธรรม วัด
สบขวาง วัดแสนเมืองมา วัดนำหาด และเจดีย์ข้างวัดพันอัน

วัดที่สำรวจไม่พบทั้ง 22 แห่ง พบว่าทั้งหมดปัจจุบันอยู่ในพื้นที่การใช้สอยอื่น ได้แก่ โรงเรียน
สถานราชการ บ้านพักอาศัย ถูกผนวกเข้ากับวัดอื่น ถนน สวนสาธารณะ และสมาคม ดังนี้

1. โรงเรียน 7 แห่ง ได้แก่

- เจดีย์ หน้าโรงเรียนสอนคนตาบอด อยู่ในโรงเรียนสอนคนตาบอด

ภาคเหนือ

- วัดสุธาवास อยู่ในวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

- วัดหอพระ อยู่ในโรงเรียนหอพระ
- วัดปิ่นแจ่ม อยู่ในโรงเรียนหอพระ
- วัดสขะมื่น อยู่ในโรงเรียนเมตตาศึกษา
- วัดดอกเงิน อยู่ในโรงเรียนเทศบาลดอกเงิน
- วัดเมืองเลน อยู่ในโรงเรียนเมโทรเทคโนโลยี

2. สถานราชการ 4 แห่ง ได้แก่

- วัดต้นยาง อยู่ในสำนักส่งเสริมและพัฒนากาถกรรมเขตที่ 6
- วัดพระครู อยู่ในสำนักส่งเสริมและพัฒนากาถกรรมเขตที่ 6
- วัดเชียงรุ่ง อยู่ในโรงพยาบาลสวนปรุง
- วัดจำแก้ว อยู่ในเหล่ากาชาดจังหวัดเชียงใหม่

3. บ้านพักอาศัย 6 แห่ง ได้แก่

- วัดช้างแก้ว
- วัดปิ่นระแสง
- วัดเชียงใหม่
- วัด...หลวงร้าง
- เจดีย์ ช้างวัดเจ็ดลิน
- วัดเมืองยอง

4. ถูกผนวกเข้ากับวัดอื่น 2 แห่ง ได้แก่

- วัดหอธรรม อยู่ในวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร บริเวณโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน
- วัดสขขวาง อยู่ในวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร บริเวณอาคารอนุสรณ์

พระพุทธรูปจันทราภรณ์ (หลวงปู่จันทร์ กุศลมหาเถร)

5. ถนน 1 แห่ง ได้แก่

- เจดีย์ หลังวัดพันอัน ปัจจุบันเป็นถนนราชภาคินัย บริเวณหลังวัดพันอัน

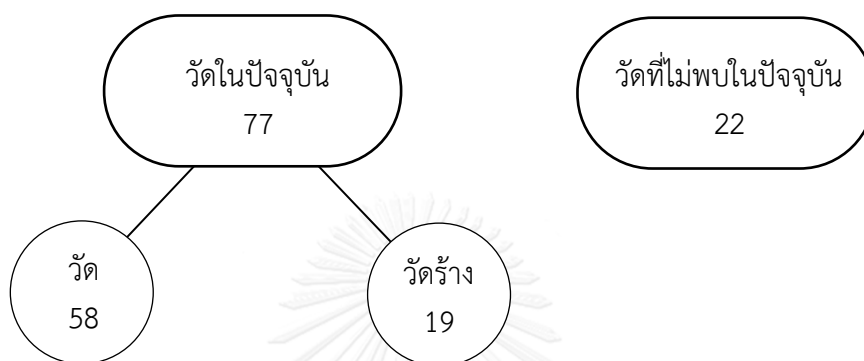
6. สวนสาธารณะ 1 แห่ง ได้แก่

- วัดนำหาด อยู่ในสวนบวกดหาด

7. สมาคม 1 แห่ง ได้แก่

- วัดแสนเมืองมา อยู่ในสมาคมศิษย์เก่ายุพราชวิทยาลัย

จากการลงสำรวจวัดในเมืองเชียงใหม่ สามารถสร้างแผนผังแสดงจำนวนวัดแบ่งตามสถานภาพ และการปรากฏในปัจจุบันดังนี้

แผนผัง 2 จำนวนวัดแบ่งตามสถานภาพและการปรากฏในปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน เมืองเชียงใหม่ ตั้งขึ้นในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 19 เพื่อเป็นศูนย์กลางการปกครองของล้านนา มีการวางผังเป็นกำแพงสองชั้น กำแพงชั้นในรูปสี่เหลี่ยม และกำแพงชั้นนอกเป็นคันดินโอบล้อมกำแพงชั้นในเฉพาะด้านทิศตะวันออก และทิศใต้ เชียงใหม่มีระบอบการปกครองเป็นของตนเอง มีวัฒนธรรมเป็นของตัวเอง และนับถือศาสนาพุทธมาช้านาน

วัดนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของเมืองเก่าเชียงใหม่ พุทธศาสนาและประวัติศาสตร์เชียงใหม่ นั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องมายาวนานตั้งแต่ก่อนก่อตั้งเมืองเชียงใหม่จนถึงปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดสิ่งเคารพเนื่องในพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีวัดมากมายโดยเฉพาะในเขตเมืองเก่า และมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วัดในเชียงใหม่จึงได้รับการอนุรักษ์ เป็นผลให้มีผู้วิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับวัดมากมาย แต่ปรากฏว่างานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่ศึกษางานอนุรักษ์และปรับปรุงทางกายภาพของวัดในเมืองเชียงใหม่ งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบทางสถาปัตยกรรม งานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบการประดับตกแต่ง และที่งานวิจัยทางด้านโบราณสถานของกรมศิลปากรที่รวบรวมวัดวัดร้าง ตลอดจนงานสำรวจโบราณสถานเมืองเชียงใหม่ นั้น จำนวนของวัดแต่ละฉบับ มีข้อมูลไม่ตรงกัน นั่นอาจเป็นเพราะความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ทะเบียนโบราณวัตถุสถานทั่วราชอาณาจักร จังหวัดเชียงใหม่ ระบุว่ามียุทธสถานวัด 29 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ การขึ้นทะเบียนโบราณสถานภาคเหนือ ในเขตความรับผิดชอบของหน่วยศิลปากรที่ 4 ตามโครงการสำรวจ และขึ้นทะเบียนโบราณสถานของกองโบราณคดี ระบุว่าจังหวัดเชียงใหม่มีโบราณสถานวัด 48 แห่ง ทะเบียนโบราณสถานทั่วราชอาณาจักร (พ.ศ. 2524 - 2533) ระบุว่ามียุทธสถานวัดในจังหวัดเชียงใหม่ 35 แห่ง รายงานการสำรวจโบราณสถานเมืองเชียงใหม่ กรมศิลปากร พบโบราณสถานวัด 108 แห่ง

นอกจากนี้ ยังมีผู้ศึกษาวิจัยเรื่องวัดและวัดร้าง ได้แก่ รายงานการสำรวจศึกษาวัดร้างเมืองเชียงใหม่” สำรวจพบวัดร้าง 75 วัด ในบริเวณเมืองเชียงใหม่ สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ รวบรวมวัดร้างทั่วเชียงใหม่ได้จำนวน 140 แห่ง วัดร้างในเวียงเชียงใหม่ รวบรวมรายชื่อวัดร้าง ในเมืองเชียงใหม่ จำนวน 127 วัด ทำเนียบวัดแห่งประเทศไทยรวม 72 จังหวัด รวบรวมรายชื่อวัดในอำเภอเมืองเชียงใหม่ทั้งหมด 117 วัด วัดทั่วราชอาณาจักร ตามระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2525 พิมพ์รายชื่อวัดในอำเภอเมืองเชียงใหม่จำนวน 121 วัด

เห็นได้ว่า จำนวนวัดที่ปรากฏจากงานวิจัย รายงาน วิทยานิพนธ์และหนังสือต่างๆ เหล่านี้ พบว่ามีจำนวนวัดแตกต่างกัน ส่วนใหญ่มุ่งศึกษาเฉพาะโบราณสถานและวัดร้าง อีกทั้งวัดที่ใช้เป็นกรณีศึกษามีจำนวนแตกต่างกัน ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนั้น ๆ ทำให้วัดในเมืองเชียงใหม่ที่ปรากฏในแต่ละเอกสารและงานวิจัยจึงมีจำนวนแตกต่างกัน เกิดความไม่ชัดเจนทั้งจำนวน สถานภาพ และตำแหน่งที่ตั้งของวัดในเมืองเชียงใหม่ที่ไม่สามารถระบุตำแหน่งที่ตั้งอย่างสมบูรณ์ได้

ข้อมูลจากงานวิจัยและหนังสือเหล่านี้ จึงเป็นที่มาของปัญหาที่ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ ศึกษาตำแหน่งที่ตั้งของวัดในเมืองเก่าเชียงใหม่ นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษาประวัติศาสตร์โดยใช้แผนที่ในการตรวจสอบหลายเล่มที่สามารถใช้แผนที่เป็นเครื่องมือหลักในการตรวจสอบข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้ หากเราใช้แผนที่ในการตรวจสอบที่ตั้งและรายชื่อของวัดที่ปรากฏในยุคสมัยต่างๆ เพื่อศึกษาข้อมูล ร่วมกับการสำรวจภาคสนาม ผลการศึกษา น่าจะสามารถให้คำตอบในเรื่องที่ตั้งของวัด จำนวน รายชื่อ และสถานภาพที่แปรเปลี่ยนไปได้อย่างชัดเจนและสมบูรณ์ โดยมุ่งตรวจสอบและเปรียบเทียบตำแหน่งที่ตั้งจากแผนที่ และศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพวัดในเมืองเก่าเชียงใหม่ จากหลักฐานตำแหน่งที่ตั้งในแผนที่ประวัติศาสตร์ เอกสาร และการสำรวจ โดยใช้แผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ในสมัยต่างๆ เป็นเครื่องมือหลักในการศึกษารวบรวม เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม จัดทำเป็นฐานข้อมูลของวัดในเมืองเชียงใหม่ต่อไป

วิธีการศึกษา เริ่มจากการรวบรวมแผนที่เมืองเชียงใหม่จากแหล่งต่างๆ นำมาคัดเลือก สำรวจวัดที่ปรากฏบนแผนที่แต่ละฉบับ และด้วยความไม่ชัดเจนของแผนที่บางฉบับ มาตราส่วนที่ไม่เหมือนกัน ทำให้ผู้วิจัยสร้างแผนที่หลักขึ้นใหม่ เพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่และตำแหน่งที่ตั้งของวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ฉบับรวมกัน และนำแผนที่นี้ไปใช้ในการสำรวจภาคสนามจากการลงพื้นที่จริง เพื่อให้เห็นที่ตั้งและสถานภาพของวัดที่ปรากฏในปัจจุบัน จากนั้นจึงนำมาเปรียบเทียบวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนที่ประวัติศาสตร์และข้อมูลจากการสำรวจ จนได้แผนที่ฉบับใหม่ที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของวัดในเมืองเชียงใหม่ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และมีข้อมูลจำนวนวัดในเมืองเชียงใหม่ที่มีตำแหน่งถูกต้อง รวมทั้งข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพวัดในเมืองเชียงใหม่เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการศึกษาในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา คือพื้นที่ภายในกำแพงและคูเมือง ทั้งส่วนเมืองสี่เหลี่ยมที่มีกำแพงอิฐล้อมรอบ และเมืองชั้นนอกรูปโค้งคล้ายครึ่งวงกลมที่มีคันดินล้อมรอบ ทิศเหนือ ตามแนวคูเมืองฝั่งเหนือ ตั้งแต่แจ่งหัวริน ถึงแจ่งศรีภูมิ ทิศตะวันออก ตามแนวคลองแม่ข่า ตั้งแต่แจ่งศรีภูมิ ถึงประตูระ

แกง ทิศใต้ ตามแนวลำคูไหลและคลองแม่ข่า ตั้งแต่ประตูระแกง ถึงประตูห้ายยา และทิศตะวันตก ตามแนวลำคูไหลและคูเมืองฝั่งตะวันตก ตั้งแต่ประตูห้ายยา ถึงแจ่งหัวริน

จากการค้นคว้าแผนที่เมืองเชียงใหม่จากแหล่งข้อมูลต่างๆ พบแผนที่ที่เกี่ยวข้องกับเมือง เชียงใหม่จำนวน 9 ฉบับ แบ่งเป็น แผนที่เมืองเชียงใหม่ 8 ฉบับ ได้แก่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2443 พ.ศ. 2466 พ.ศ. 2482 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 พ.ศ. 2521 และผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ 1 ฉบับ ได้แก่ พ.ศ. 2527

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัด 2 รูปแบบ คือ บริเวณวัด และเจดีย์ บนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งจะพบสถานภาพของวัด 3 รูปแบบคือ วัด วัดร้าง และเจดีย์ แต่ความเก่าของเอกสาร ตัวอักษรจึงเลอะเลือน

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2443 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงแม่น้ำปิงฝั่งตะวันออก แสดงสภาพธรรมชาติได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โครงข่ายถนน ศาสนสถาน สะพาน ที่ทำการราชการ และห้างร้านสำคัญ ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัดด้วยบริเวณวัด ทั้งนี้พบว่าใช้สัญลักษณ์เดียวกันแทนสถานที่อื่น ๆ และบนตำแหน่งของวัดระบุชื่อบ้าง ไม่ระบุชื่อบ้าง โดยชื่อวัดเขียนเป็นภาษาอังกฤษ หรือตัว “w.” จึงไม่สามารถทราบจำนวนและสถานภาพของวัดแต่ละแห่ง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2466 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ที่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โครงข่ายถนน ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ สถานีรถไฟและเส้นทางรถไฟ เป็นต้น ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัด 3 รูปแบบ คือ บริเวณวัด อาคารในวัด และเจดีย์ การปรากฏมีความแตกต่างกันไป คือ ปรากฏสัญลักษณ์ครบทั้ง 3 รูปแบบในวัดเดียว ปรากฏเฉพาะบริเวณและอาคารในวัด และปรากฏเฉพาะเจดีย์ และบนตำแหน่งของวัดไม่ระบุชื่อวัด จึงไม่สามารถทราบชื่อและสถานภาพของวัดแต่ละแห่ง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2482 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ที่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวคูเมือง โครงข่ายถนน ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ สถานีรถไฟและเส้นทางรถไฟ เป็นต้น ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัดด้วยบริเวณวัด แต่ไม่ระบุชื่อวัด ทั้งนี้พบว่าใช้สัญลักษณ์เดียวกันแทนสถานที่อื่น ๆ และบน

ตำแหน่งของวัดบางวัดเขียนชื่อเป็นภาษาไทย บางวัดไม่มีชื่อกำกับ จึงไม่สามารถทราบจำนวนและสถานภาพของวัดแต่ละแห่ง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โครงข่ายถนน ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ สถานีรถไฟและเส้นทางรถไฟ เป็นต้น ส่วนข้อมูลที่ปรากฏในบัตรรายการของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ได้ระบุชื่อแผนที่ฉบับนี้ไว้ว่า “แผนที่เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แสดงแนวเส้นทางต้อนรับประธานาธิบดีโซการ์โน แห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย 13 มี.ค. 2504” แผนที่ฉบับนี้จึงปรากฏเส้นทางการเดินทางด้วยลูกศรสีแดงกำกับลงไปบนแผนที่ และแสดงให้เห็นว่าแผนที่ฉบับนี้ถูกนำไปใช้ในปี พ.ศ. 2504 ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัดด้วยบริเวณวัด บนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นภาษาไทย หากวัดร้างจะวงเล็บต่อท้ายชื่อวัดว่าร้าง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ กำแพงดินบางส่วน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โครงข่ายถนน ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ และพื้นที่สำคัญอื่น ๆ รวมทั้งอาคารบ้านเรือนทั่วไป ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัด 2 รูปแบบ คือ บริเวณวัด และอาคารในวัด บนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นภาษาไทย ซึ่งจะพบสถานภาพเฉพาะวัด ไม่ปรากฏวัดร้าง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเวียงสวนดอก เมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ คลอง หนองน้ำ ป่าไม้ ที่ลุ่ม เป็นต้น และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โครงข่ายถนนแบ่งตามลักษณะผิวจราจร ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ สถานีรถไฟและเส้นทางรถไฟ ท่าอากาศยาน และพื้นที่สำคัญอื่น ๆ รวมทั้งอาคารบ้านเรือนทั่วไป ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัด 3 รูปแบบ คือ บริเวณวัด อาคารในวัด และเจดีย์ โดยการปรากฏมีความแตกต่างกันไปคือ ปรากฏสัญลักษณ์ครบทั้ง 3 รูปแบบในวัดเดียว ปรากฏเฉพาะบริเวณและอาคารในวัด และปรากฏเฉพาะเจดีย์ และยังใช้สัญลักษณ์เดียวกันแทนสถานที่อื่น ๆ ยกเว้นเจดีย์ ส่วนบนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นตัวเลข ซึ่งเชื่อมโยงตรรกะนี้ประกอบแผนที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในแผนที่ฉบับนี้พบสถานภาพของวัด 2 รูปแบบคือ วัด และวัดร้าง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณเวียงสวนดอก เมืองเชียงใหม่ กำแพงดิน รวมไปถึงสองฝั่งแม่น้ำปิงซึ่งอยู่ที่ทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำ หนองน้ำ ป่าไม้ ที่ห่อหุ้ม เป็นต้น และพื้นที่สำคัญได้แก่ แนวกำแพงและคูเมือง โครงข่ายถนนแบ่งตามลักษณะผิวจราจร ศาสนสถาน โรงเรียน สะพาน ที่ทำการราชการ สถานีรถไฟ และเส้นทางรถไฟ ท่าอากาศยาน และพื้นที่สำคัญอื่น ๆ รวมทั้งอาคารบ้านเรือนทั่วไป ในแผนที่ฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัดด้วยรูปวิหาร ส่วนบนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นตัวเลข ซึ่งเชื่อมโยงตรรกะประกอบแผนที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในแผนที่ฉบับนี้พบสถานภาพเฉพาะวัด ไม่ปรากฏวัดร้าง

ผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2527 แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในพื้นที่บริเวณอำเภอเมืองเชียงใหม่ แสดงสภาพธรรมชาติได้แก่ แม่น้ำ คลอง และแสดงการแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินแบ่งด้วยสีแตกต่างกัน ได้แก่ ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง พาณิชยกรรมและที่อยู่ออาศัยหนาแน่นมาก อุตสาหกรรมและคลังสินค้า คลังสินค้า ชนบทและเกษตรกรรม อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ที่โล่งเพื่อการนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันราชการ รวมทั้งโครงข่ายถนน ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟและเส้นทางรถไฟ ในผังเมืองรวมฉบับนี้ปรากฏสัญลักษณ์แทนวัดด้วยบริเวณสีเทา ส่วนบนตำแหน่งของวัดเขียนชื่อเป็นตัวเลข ซึ่งเชื่อมโยงทำยกกฎกระทรวง

จากการศึกษาแผนที่ประวัติศาสตร์ทั้ง 9 แผนที่ ผู้วิจัยพบว่ามีแผนที่ที่ระบุที่ตั้งและชื่อวัดชัดเจน เพียง 5 ฉบับ ได้แก่ แผนที่เมืองนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 พบวัด 88 แห่ง แผนที่เขตต์เทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2499 พบวัด 71 แห่ง แผนที่บริเวณอำเภอเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503 พบวัด 63 แห่ง แผนที่ Changwat Chiang Mai พ.ศ. 2506 พบวัด 58 แห่ง และแผนที่ Changwat Chiang Mai พ.ศ. 2521 พบวัด 53 แห่ง ทั้งนี้นอกจากจำนวนวัดที่ลดลงแล้ว ยังพบว่าชื่อวัดและสถานภาพของวัดในแต่ละแผนที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องพิจารณาวัดบนตำแหน่งเดิมในแผนที่ประวัติศาสตร์ทุกฉบับ

ผลการพิจารณาวัดบนตำแหน่งเดิมในแผนที่ประวัติศาสตร์ทุกฉบับ พบวัดทั้งสิ้น 98 แห่ง แบ่งเป็นวัดที่ปรากฏในทุกแผนที่ 52 แห่ง และวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ 46 แห่ง ทั้งนี้สถานภาพวัดในแต่ละแผนที่แตกต่างกัน คือ ปรากฏเป็นวัด 73 แห่ง วัดร้าง 21 แห่ง ส่วนวัดอีก 4 แห่ง บางแผนที่ระบุเป็นวัด บางแผนที่ระบุเป็นวัดร้าง ดังแผนที่ต่อไปนี้

แผนที่ 14 การปรากฏของวัดในแผนที่ประวัติศาสตร์

แผนที่ 15 สถานภาพของวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์

ส่วนการสำรวจภาคสนาม พบวัดทั้งหมด 77 แห่ง แบ่งเป็นวัด 58 แห่ง เป็นวัดเดิม 55 แห่ง และวัดที่บูรณะขึ้นใหม่ 3 แห่ง คือ วัดอินทขิลสะดือเมือง วัดเจ็ดลิน และวัดยางทอง ส่วนวัดร้าง 19 แห่ง ตรงกับวัดในแผนที่ 18 แห่ง ส่วนอีกแห่ง คือ วัดกุ้งเสือ ซึ่งไม่เคยปรากฏในแผนที่ฉบับใดมาก่อน ทั้งนี้มีวัดจำนวน 22 แห่ง ที่เปลี่ยนแปลงไปเป็น โรงเรียน 7 แห่ง บ้านพักอาศัย 6 แห่ง สถานราชการ 4 แห่ง ผนวมรวมกับวัดอื่น 2 แห่ง และกลายเป็นถนน สวนสาธารณะ และสมาคม อีกร้อยละ 1 แห่ง

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พบวัดทั้งหมด 99 แห่ง จากการศึกษาตำแหน่งวัดที่ปรากฏบนแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 พ.ศ. 2521 และการสำรวจ พ.ศ. 2557 การศึกษาครั้งนี้นอกจากจะระบุตำแหน่งและที่ตั้งของวัดในเขตเมืองเก่าได้ถูกต้องชัดเจนแล้ว ยังพบการใช้สอยอื่นที่เกิดขึ้นบนพื้นที่วัดในปัจจุบัน 19 แห่ง ได้แก่ โรงเรียน 6 แห่ง ร้านค้า 9 แห่ง บ้านพักอาศัย 4 แห่ง และพิพิธภัณฑ 2 แห่ง รวมทั้งพบวัดร้างในปัจจุบันอีก 14 แห่ง ที่อยู่ในพื้นที่การใช้สอยอื่น ได้แก่ โรงเรียน 5 แห่ง สถานราชการ 1 แห่ง บ้านพักอาศัย 9 แห่ง และร้านค้า 1 แห่ง ดังแสดงในแผนที่ที่สร้างขึ้นใหม่ซึ่งระบุจำนวนวัดที่พบในแผนที่ประวัติศาสตร์และจากการสำรวจ ตารางสรุปจำนวนวัดและสถานภาพปัจจุบัน ต่อไปนี้

แผนที่ 16 สถานภาพของวัดและการใช้สอยอื่นในพื้นที่ที่ปรากฏในการสำรวจ

จากการศึกษาตำแหน่งวัดที่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์เมืองเชียงใหม่ และการลงสำรวจ วัดภาคสนาม สามารถสร้างตารางแสดงสถานภาพที่พบ และการใช้สอยใหม่ที่พบในตำแหน่งที่เคยเป็น วัด เพื่อให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับวัดในเมืองเชียงใหม่ในแต่ละช่วงได้ดังนี้

ตาราง 4 สถานภาพของวัดและการใช้สอยอื่นที่ปรากฏในแผนที่และการสำรวจ

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521	สำรวจ พ.ศ. 2557
1	วัดราช มณเฑียร	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
2	วัดควรคำม้า	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
3	วัดหม้อคำ ตวง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
4	วัดชัยศรีภูมิ	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
5	วัดเชียงมั่น	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
6	วัดแสนเมือง มาหลวง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
7	วัดป่าพร้าว ใน	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
8	วัดล้ามช้าง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
9	วัดดับภัย	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
10	วัดสุธาवास	วัด	ร.ร การ ช่าง เชียงใหม่	-	โรงเรียน ช่างไม้ เชียงใหม่	วิทยาลัย อาชีวศึกษา (วิทยาเขต1)	วิทยาลัยเทคนิค เชียงใหม่
11	วัดนาง เหลียว	วัด	-	วัด	-	-	เจดีย์
12	วัดหนอง หล่ม	-	-	-	เจดีย์	-	เจดีย์
13	วัดจำแก้ว	วัด	หอ ทะเบียน ที่ดิน	สำนักงาน ที่ดิน	สำนักงาน ที่ดินจังหวัด เชียงใหม่	สำนักงาน ที่ดินจังหวัด	เหล่ากาชาด จังหวัด เชียงใหม่

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521	สำรวจ พ.ศ. 2557
14	วัดปันแจ่ม	วัด	วัด	-	โรงเรียน หออพระ	โรงเรียนหอ พระ	โรงเรียนหอ พระ
15	วัดหออพระ	วัด	วัด ร.ร หออพระ	-	-	-	โรงเรียนหอ พระ
16	วัดร่มโพธิ์	-	-	-	เจดีย์	-	เจดีย์
17	วัดชมพู	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
18	วัดต้นยาง	เจดีย์	-	-	-	-	สำนักส่งเสริม และพัฒนากการ เกษตรเขตที่6
19	วัดหมื่นคอง	วัด	ร.ร ยุพราช วิทยาลัย	โรงเรียน ยุพราช วิทยาลัย	ยุพราช วิทยาลัย	โรงเรียน ยุพราช วิทยาลัย	เจดีย์
20	วัดช้างแก้ว	เจดีย์	-	-	-	-	บ้านพักอาศัย
21	วัดหนองคำ	วัด	วัด	วัด	วัด	-	วัด
22	วัดดอกเอื้อง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
23	วัดพระครู	เจดีย์	-	-	-	-	สำนักส่งเสริม และพัฒนากการ เกษตรเขตที่6
24	วัดบ้านปิง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
25	วัดปราสาท	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
26	วัดผาบ่อง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
27	วัดอุ่มทราย คำ	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
28	วัดอินทเขิล สะตือเมือง	วัด	-	-	ศาลาติ โลกลาด	-	วัด
29	วัดอุโมงมหา เถรจันทร์	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
30	วัดดวงดี	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521	สำรวจ พ.ศ. 2557
31	วัดแสนฝาง	วัด	วัด	วัด	วัด	-	วัด
32	วัดพระสิงห์ วรมหาวิหาร	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
33	วัดดอกคำ	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
34	วัดปันระแสง	วัดร้าง	-	-	-	-	บ้านพักอาศัย
35	วัดดอกเงิน	วัด	ร.ร ดอก คำ	-	-	โรงเรียน เทศบาลดอก เงิน	โรงเรียน เทศบาลดอก เงิน
36	วัดทุ่งยู	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
37	วัดชัยพระ เกียรติ	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
38	วัดเขตวัน	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
39	วัดสำเภา	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
40	วัดหมื่นล้าน	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
41	วัดศรีเกิด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
42	วัดแสนเมือง มา	วัด	-	วัด	-	-	สมาคมศิษย์เก่า ยุพราชวิทยาลัย
43	วัดบุพพาราม	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
44	วัดมหาวัน	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
45	เจดีย์หลังวัด พันอัน	เจดีย์	-	-	-	-	ถนน
46	วัดพันอัน	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
47	วัดหอธรรม	วัด	วัด	วัด	-	-	วัดเจดีย์หลวง วรวิหาร
48	วัดพันเตา	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
49	เจดีย์ (โรงเรียนตา บอด)	เจดีย์	-	-	-	-	โรงเรียนสอน คนตาบอด ภาคเหนือ

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521	สำรวจ พ.ศ. 2557
50	วัดเจติย หลวง วรวิหาร	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
51	วัดสขขะมัน	วัด	วัดร้าง	วัด	โรงเรียน อนุบาล วัดกิติ	โรงเรียน เมตตา ศึกษา	โรงเรียนเมตตา ศึกษา
52	วัดสขขวาง	วัด	-	-	-	-	วัดเจติยหลวง วรวิหาร
53	วัดเชฐา	วัด	ร.ร พุทธิ โสภณ	-	โรงเรียน พุทธิ โสภณ	โรงเรียน พุทธิโสภณ	เจติย
54	วัดผ้าขาว	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
55	วัดเมธัง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
56	วัดหมื่นเงิน กอง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
57	วัดกิติ	วัด	-	วัด	วัด	-	โรงเรียน อนุบาล เชียงใหม่
58	วัดพระเจ้า เม็งราย	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
59	วัดช่างแต้ม	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
60	วัดเชียงใหม่	วัด	โรงแรม	-	โรงแรม	-	บ้านพักอาศัย
61	วัดช่างฆ้อง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
62	วัดลอย เคราะห์	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
63	วัดพันตอง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
64	วัดซ่งลาน	วัด	-	-	-	-	อิฐและเนินดิน
65	วัด...หลวง	เจติย	-	-	-	-	บ้านพักอาศัย

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521	สำรวจ พ.ศ. 2557
66	วัดหมื่นตุม	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
67	วัดเจ็ดลิน	วัด	วัดร้าง	-	-	-	วัด
68	วัดช่างฆ้อง	เจดีย์	วัดร้าง	วัด	-	-	วัดร้าง
69	เจดีย์หลังวัดเจ็ดลิน	เจดีย์	-	-	-	-	เจดีย์
70	เจดีย์ข้างวัดเจ็ดลิน	เจดีย์	-	-	-	-	บ้านพักอาศัย
71	วัดพันแหวน	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
72	วัดพวกหงษ์	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
73	วัดพอนสร้อย	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
74	วัดทรายมูลเมือง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
75	วัดเมืองเลน	วัด	วัด	วัด	-	โรงเรียนศิริกรวิทยา	โรงเรียนเมโทรเทคโนโลยี
76	วัดพวกแต้ม	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
77	วัดทรายมูล (พม่า)	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
78	วัดเชียงสง	เจดีย์	-	-	-	-	เจดีย์
79	วัดนำหาด	เจดีย์	-	-	-	-	สวนบวkhาด
80	วัดหนองหญ้าแพรก	เจดีย์	วัดร้าง	-	-	-	เจดีย์
81	วัดเชียงของ	เจดีย์	-	-	-	-	เจดีย์
82	วัดพวกช้าง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
83	วัดม่วงคำ	-	วัดร้าง	-	-	-	อิฐและเนินดิน
84	วัดเมืองมาง	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
85	วัดพวกเปี้ย	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
86	วัดศรีสุพรรณ	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด

หมายเลข	ชื่อวัด	พ.ศ. 2436	พ.ศ. 2499	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2506	พ.ศ. 2521	สำรวจ พ.ศ. 2557
87	วัดแสนเส้า	-	วัดร้าง	-	-	-	เจดีย์
88	วัดดาวดึงส์	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
89	วัดเชียงรุ่ง	-	วัดร้าง	-	สวนปรุง พยาบาล การแพทย์	โรงพยาบาล สวนปรุง	โรงพยาบาล สวนปรุง
90	วัดเลาเสียง	-	วัดร้าง	-	-	-	เจดีย์
91	วัดธาตุคำ	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
92	วัดละแกง	-	วัด	-	-	-	อิฐและเนินดิน
93	วัดธาตุกลาง	-	วัด	-	-	-	เจดีย์
94	วัดหมื่นสาร	-	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
95	วัดยางทอง	วัด	วัดร้าง	วัด	-	-	วัด
96	วัดลิงกา	-	วัดร้าง	-	-	วิทยาลัย นาฏศิลป์ เชียงใหม่	อิฐและเนินดิน
97	วัดเมืองยอง	เจดีย์	วัด	-	-	-	บ้านพักอาศัย
98	วัดนนท ราม	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด	วัด
99	วัดกู่เสือ	-	-	-	-	-	เจดีย์

จากตารางแสดงวัดที่พบในแผนที่และการสำรวจ สามารถจำแนกวัดออกเป็น วัดในปัจจุบัน
วัดร้างในปัจจุบัน และวัดที่ไม่พบในปัจจุบัน ดังนี้

5.1 วัดในปัจจุบัน (58 แห่ง)

จากการสำรวจวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และจากการลงสำรวจพื้นที่จริงภายในขอบเขตการศึกษา พบวัดปัจจุบันทั้งหมด 58 แห่ง แบ่งเป็นวัดและวัดบูรณะใหม่ ดังนี้

5.1.1 วัด (55 แห่ง)

ในปัจจุบันพบวัดในเมืองเชียงใหม่ทั้งหมด 55 แห่ง ในจำนวนดังกล่าวมาจากวัดที่ปรากฏทุกแผนที่ 52 แห่ง และวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ 3 แห่ง ดังนี้

ก. วัดที่ปรากฏทุกแผนที่ (52 แห่ง) คือ วัดในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดในทุกแผนที่ มีทั้งหมด 52 แห่ง ดังนี้ วัดควรค่าม้า วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร วัดชมพู วัดชัยพระเกียรติ วัดชัยศรีภูมิ วัดช่างฆ้อง วัดช่างแต้ม วัดเซตวัน วัดเชียงมั่น วัดดวงดี วัดดอกคำ วัดดอกเอื้อง วัดดับภัย วัดดาวดึงษ์ วัดทรายมูล (พม่า) วัดทรายมูลเมือง วัดทุ่งยู วัดธาตุคำ วัดนันทาราม วัดบุพพาราม วัดปราสาท วัดบ้านปิง วัดป่าพร้าวใน วัดผ้าขาว วัดผาบ่อง วัดพระเจ้าเม็งราย วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร วัดพวกช้าง วัดพวกแต้ม วัดพวกเปี้ย วัดพวกหงษ์ วัดพันตอง วัดพันเตา วัดพันแหวน วัดพันอัน วัดพ่อนสร้อย วัดมหาวัน วัดเมธัง วัดเมืองมาง วัดราชมณเฑียร วัดลอยเคราะห์ วัดลำช้าง วัดศรีเกิด วัดศรีสุพรรณ วัดสำเภา วัดแสนเมืองมาหลวง วัดหม้อคำตวง วัดหมื่นเงินกอง วัดหมื่นตุม วัดหมื่นล้าน วัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์ และวัดอุทรายคำ

ข. วัดที่ปรากฏในบางแผนที่ (3 แห่ง) คือ วัดในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 3 แห่ง ดังนี้

1. วัดแสนฝาง ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2506 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2521
2. วัดหนองคำ ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2506 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2521
3. วัดหมื่นสาร ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2512 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2436

5.1.2 วัดบูรณะใหม่ (3 แห่ง)

ในปัจจุบันพบวัดบูรณะใหม่ในเมืองเชียงใหม่ทั้งหมด 3 แห่ง ในจำนวนดังกล่าวมาจากวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ 1 แห่ง และวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ บ้างเป็นวัด บ้างเป็นวัดร้าง 2 แห่ง ดังนี้

ก. วัดที่ปรากฏบางแผนที่ (1 แห่ง) คือ วัดบูรณะใหม่ ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 1 แห่ง คือ วัดอินทิลลสะตือเมือง ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 และไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันถูกบูรณะขึ้นมาใหม่

ข. วัดที่ปรากฏในบางแผนที่ บางเป็นวัด บางเป็นวัดร้าง (2 แห่ง) คือ วัดบูรณะใหม่ ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดในบางแผนที่ ปรากฏเป็นวัดร้างในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 2 แห่ง ดังนี้

1. วัดเจ็ดลิน ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2499 และไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันถูกบูรณะขึ้นมาใหม่ โดยมีบ้านพักอาศัยตั้งอยู่ในพื้นที่บางส่วนของวัด

2. วัดยางกวัง ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 และ พ.ศ. 2503 ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2499 และไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันถูกบูรณะขึ้นมาใหม่

5.2 วัดร้างในปัจจุบัน (19 แห่ง)

จากการสำรวจวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และจากการลงสำรวจพื้นที่จริงภายในขอบเขตการศึกษา พบวัดร้างทั้งหมด 19 แห่ง ดังนี้

5.2.1 วัดร้าง (19 แห่ง)

ในปัจจุบันพบวัดร้างในเมืองเชียงใหม่ทั้งหมด 19 แห่ง ในจำนวนดังกล่าวมาจากวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ 7 แห่ง วัดร้างที่ปรากฏในบางแผนที่ 11 แห่ง และวัดร้างที่ไม่ปรากฏในแผนที่ 1 แห่ง ดังนี้

ก. วัดที่ปรากฏในบางแผนที่ (7 แห่ง) คือ วัดร้างในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 7 แห่ง ดังนี้

1. วัดกิติ ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2506 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์ ตั้งอยู่ในโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

2. วัดนางเหลียว ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 และ พ.ศ. 2503 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์ในธรรมสถานวัดนาง

เหลียว ตั้งอยู่ในโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

3. วัดซ่งลาน ปราภฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงอิฐและเนินดิน โดยมีบ้านพักอาศัยตั้งอยู่ในบริเวณวัด

4. วัดเซฐา ปราภฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “ร.ร พุทธิโสภณ” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนพุทธิโสภณ” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์ ตั้งอยู่หน้าโรงเรียนพุทธิโสภณ

5. วัดหมื่นคอง ปราภฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “ร.ร ยุพราชวิทยาลัย” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย” ในแผนที่ พ.ศ. 2503 ต่อมาปรากฏเป็น “ยุพราชวิทยาลัย” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย” ในแผนที่ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์ ตั้งอยู่ในโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

6. วัดธาตุกลาง ปราภฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2499 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์ โดยมีบ้านพักอาศัยตั้งอยู่ในบริเวณวัด

7. วัดละแกง ปราภฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2499 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงอิฐและเนินดิน โดยมีบ้านพักอาศัยตั้งอยู่ในบริเวณวัด

ข. วัดร้างที่ปรากฏในบางแผนที่ (11 แห่ง) คือ วัดร้างในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดร้างในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 11 แห่ง ดังนี้

1. วัดเชียงสง ปราภฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์ โดยมีบ้านพักอาศัยและตลาดตั้งอยู่ในบริเวณวัด

2. วัดหนองหญ้าแพรก ปราภฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 และ พ.ศ. 2499 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์ โดยมีสถานราชการอยู่ในบริเวณวัด คือ สถานธนาบาล เทศบาลนครเชียงใหม่ 3 และสถานีดับเพลิงหน่วยประตุงเชียงใหม่

3. วัดช่างฆ้อง ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 และ พ.ศ. 2499 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และไม่ได้ระบุในแผนที่ พ.ศ. 2503 และปัจจุบันเป็นวัดร้าง

4. เจดีย์หลังวัดเจ็ดลิน ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์ ตั้งอยู่ในบริเวณบ้านพักอาศัย

5. วัดเชียงทอง ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์

6. วัดม่วงคำ ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2499 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงอิฐและเนินดิน โดยมีบ้านพักอาศัยตั้งอยู่ในบริเวณวัด

7. วัดลังกา ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2499 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่” ในแผนที่ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงอิฐและเนินดิน ตั้งอยู่ในวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

8. วัดเลาเสียง ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2499 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์ โดยมีบ้านพักอาศัยตั้งอยู่ในบริเวณวัด

9. วัดแสนเส้า ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2499 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์

10. วัดร่มโพธิ์ ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2506 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์

11. วัดหนองหล่ม ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2506 แต่ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันเหลือเพียงเจดีย์

ค. วัดร้างที่ไม่ปรากฏในแผนที่ (1 แห่ง) คือ วัดกู่เสือ ปรากฏเป็นวัดร้างโดยมีบ้านพักอาศัยอยู่ในบริเวณวัด ที่บนตำแหน่งนั้นไม่เคยปรากฏในแผนที่มาก่อน

5.3 วัดที่ไม่พบในปัจจุบัน (22 แห่ง)

จากการสำรวจวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และจากการลงสำรวจพื้นที่จริงภายในขอบเขตการศึกษา พบวัดที่ปรากฏในแผนที่แต่ไม่ปรากฏใน

ปัจจุบันทั้งหมด 22 แห่ง และเมื่อลงสำรวจพื้นที่ ณ ตำแหน่งวัดที่ปรากฏในแผนที่ พบว่าในปัจจุบัน เป็น โรงเรียน บ้านพักอาศัย สถานราชการ ผนวกกับวัดอื่น สมาคม สวนสาธารณะ และถนน ดังนี้

5.3.1 โรงเรียน (7 แห่ง)

ในปัจจุบันพบเป็นโรงเรียนบนตำแหน่งที่ปรากฏวัดในแผนที่ มีทั้งหมด 7 แห่ง ในจำนวนดังกล่าวมาจากวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ 5 แห่ง วัดร้างที่ปรากฏในบางแผนที่ 1 แห่ง และวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ บ้างเป็นวัด บ้างเป็นวัดร้าง 1 แห่ง ดังนี้

ก. วัดที่ปรากฏในบางแผนที่ (5 แห่ง) คือ โรงเรียนในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 5 แห่ง ดังนี้

1. วัดเมืองเลน ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 และ พ.ศ. 2503 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “โรงเรียนศิริกรวิทยา” ในแผนที่ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันคือ “โรงเรียนเมโทรเทคโนโลยี”

2. วัดปันแจ่ม ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 และ พ.ศ. 2499 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “โรงเรียนหออพระ” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันคือ “โรงเรียนหออพระ”

3. วัดดอกเงิน ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “ร.ร ดอกคำ” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนเทศบาลดอกเงิน” ในแผนที่ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันคือ “โรงเรียนเทศบาลดอกเงิน”

4. วัดสุชาवास ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “ร.ร การช่างเชียงใหม่” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนช่างไม้เชียงใหม่” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 ต่อมาปรากฏเป็น “วิทยาลัยอาชีวศึกษา (วิทยาเขต1)” ในแผนที่ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันคือ “วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่”

5. วัดหออพระ ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “วัด ร.ร หออพระ” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 และปัจจุบันคือ “โรงเรียนหออพระ”

ข. วัดร้างที่ปรากฏในบางแผนที่ (1 แห่ง) คือ โรงเรียนในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดร้างในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 1 แห่ง คือ เจดีย์หน้าโรงเรียนสอนคน

ตาบอด ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันคือ “โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ”

ค. วัดที่ปรากฏในบางแผนที่ บ้างเป็นวัด บ้างเป็นวัดร้าง (1 แห่ง) คือ โรงเรียนในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดในบางแผนที่ ปรากฏเป็นวัดร้างในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 1 แห่ง คือ วัดสขะมัน ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 และ พ.ศ. 2503 ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2499 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “โรงเรียนอนุบาลวัดกิติ” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงเรียนเมตตาศึกษา” ในแผนที่ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันคือ “โรงเรียนเมตตาศึกษา”

5.3.2 บ้านพักอาศัย (6 แห่ง)

ในปัจจุบันพบเป็นบ้านพักอาศัยบนตำแหน่งที่ปรากฏวัดในแผนที่ มีทั้งหมด 6 แห่ง ในจำนวนดังกล่าวมาจากวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ 1 แห่ง วัดร้างที่ปรากฏในบางแผนที่ 4 แห่ง และวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ บ้างเป็นวัด บ้างเป็นวัดร้าง 1 แห่ง ดังนี้

ก. วัดที่ปรากฏในบางแผนที่ (1 แห่ง) คือ บ้านพักอาศัยในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 1 แห่ง คือ วัดเชียงใหม่ ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “โรงแรม” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 และ พ.ศ. 2506 และปัจจุบันคือบ้านพักอาศัย

ข. วัดร้างที่ปรากฏในบางแผนที่ (4 แห่ง) คือ บ้านพักอาศัยในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดร้างในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 4 แห่ง ดังนี้

1. ปันระแสง ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปัจจุบันคือบ้านพักอาศัย

2. วัดช้างแก้ว ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปัจจุบันคือบ้านพักอาศัย

3. วัด...หลวง ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปัจจุบันคือบ้านพักอาศัย

4. เจดีย์ข้างวัดเจ็ดลิน ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปัจจุบันคือบ้านพักอาศัย

ค. วัดที่ปรากฏในบางแผนที่ บ้างเป็นวัด บ้างเป็นวัดร้าง (1 แห่ง) คือ บ้านพักอาศัยในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดในบางแผนที่ ปรากฏเป็นวัดร้างในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 1 แห่ง คือ วัดเมืองยอง ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2499 ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปัจจุบันคือบ้านพักอาศัย

5.3.3 สถานราชการ (4 แห่ง)

ในปัจจุบันพบเป็นสถานราชการบนตำแหน่งที่ปรากฏวัดในแผนที่ มีทั้งหมด 4 แห่ง ในจำนวนดังกล่าวมาจากวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ 1 แห่ง วัดร้างที่ปรากฏในบางแผนที่ 3 แห่ง ดังนี้

ก. วัดที่ปรากฏในบางแผนที่ (1 แห่ง) คือ สถานราชการในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 1 แห่ง คือ วัดจำแก้ว ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “หอทะเบียนที่ดิน” ในแผนที่ พ.ศ. 2499 ต่อมาปรากฏเป็น “สำนักงานที่ดิน” ในแผนที่ พ.ศ. 2503 ต่อมาปรากฏเป็น “สำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 ต่อมาปรากฏเป็น “สำนักงานที่ดินจังหวัด” ในแผนที่ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันคือ “เหล่ากาชาดจังหวัดเชียงใหม่”

ข. วัดร้างที่ปรากฏในบางแผนที่ (3 แห่ง) คือ สถานราชการในปัจจุบัน ที่บนตำแหน่งนั้นปรากฏเป็นวัดร้างในบางแผนที่ และไม่ปรากฏในบางแผนที่ มีทั้งหมด 3 แห่ง ดังนี้

1. วัดพระครู ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปัจจุบันคือ “สำนักส่งเสริมและพัฒนากาชาดเขตที่ 6”

2. วัดต้นยาง ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปัจจุบันคือ “สำนักส่งเสริมและพัฒนากาชาดเขตที่ 6”

3. วัดเชียงรุ่ง ปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2499 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 โดยปรากฏเป็น “สวนปรุงพยาบาลการแพทย์” ในแผนที่ พ.ศ. 2506 ต่อมาปรากฏเป็น “โรงพยาบาลสวนปรุง” ในแผนที่ พ.ศ. 2521 และปัจจุบันคือ “โรงพยาบาลสวนปรุง”

5.3.4 ผนวกกับวัดอื่น (2 แห่ง)

ในปัจจุบันพบว่าถูกผนวกกับวัดข้างเคียง พบปรากฏเป็นวัดในบางแผนที่และไม่ปรากฏในบางแผนที่ทั้ง 2 แห่ง ดังนี้

ก. วัดหอธรรม ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 พ.ศ. 2499 และ พ.ศ. 2503 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2506 พ.ศ. 2521 ปัจจุบันถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร โดยบริเวณวัดหอธรรมปัจจุบันเป็นที่ตั้งของ “โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน”

ข. วัดสบขวาง ปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 ปัจจุบันถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของวัดเจดีย์หลวงวรวิหาร โดยบริเวณวัดสบขวางปัจจุบันเป็นที่ตั้งของ “อาคารอนุสรณ์พระพุทธรพจนวราภรณ์ (หลวงปู่จันทร์ กุศลมหาเถร)”

5.3.5 สماعيل (1 แห่ง)

วัดแสนเมืองมา เป็นวัดที่ปรากฏในบางแผนที่ โดยปรากฏเป็นวัดในแผนที่ พ.ศ. 2436 และ พ.ศ. 2503 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และในปัจจุบันคือ “สماعيلศิษย์เก่ายุพราชวิทยาลัย”

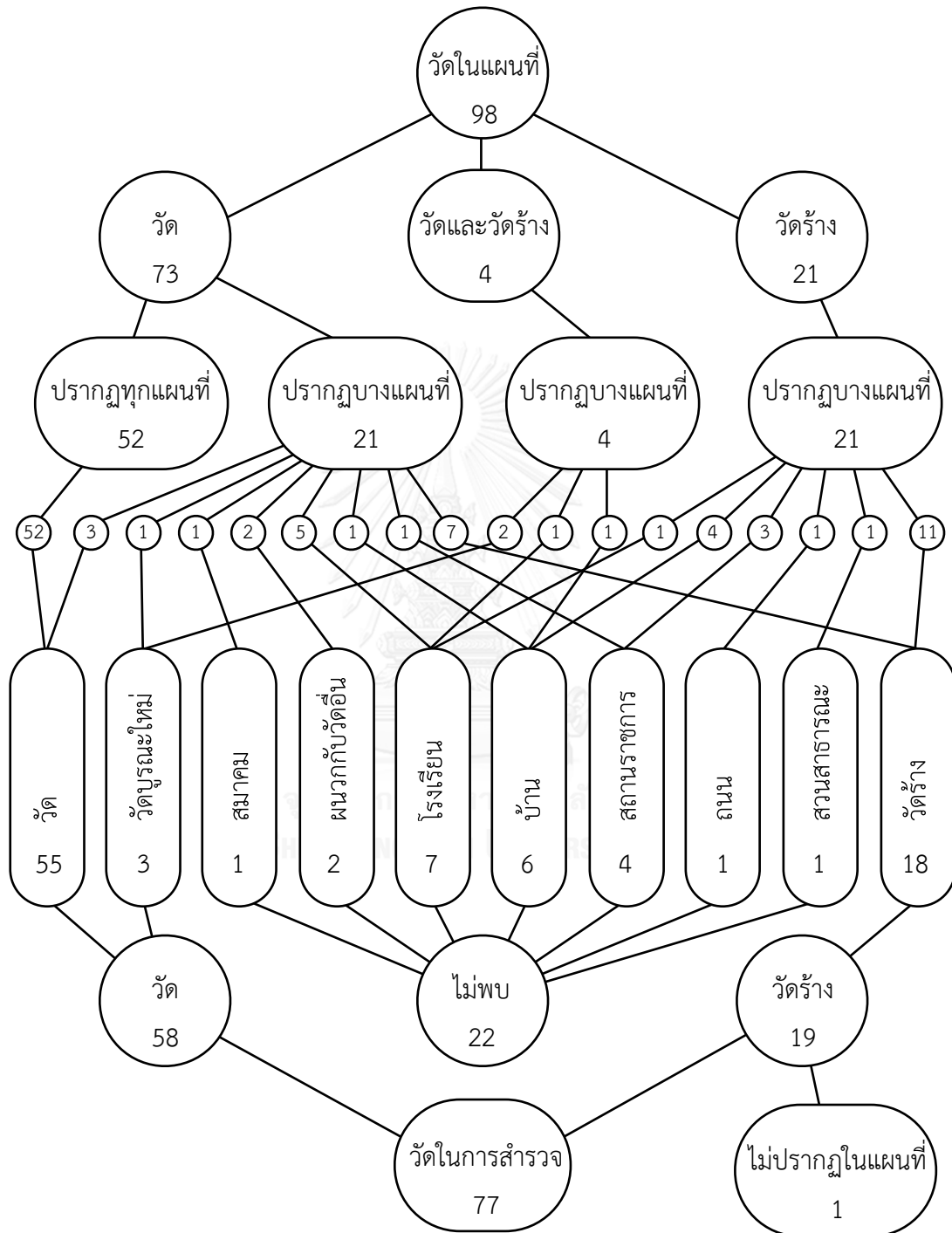
5.3.6 สนวนสารณะ (1 แห่ง)

วัดนำหาด เป็นวัดร้างที่ปรากฏในบางแผนที่ โดยปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และในปัจจุบันคือ “สวนบวกรหาด”

5.3.7 ถนน (1 แห่ง)

เจดีย์ข้างวัดพันอัน เป็นวัดร้างที่ปรากฏในบางแผนที่ โดยปรากฏเป็นวัดร้างในแผนที่ พ.ศ. 2436 ไม่ปรากฏในแผนที่ พ.ศ. 2499 พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2521 และในปัจจุบันคือ ถนนราชภาคินัยบริเวณข้างวัดพันอัน

จากการเปลี่ยนแปลงของวัดทั้งหมด สามารถสร้างแผนผังการเปลี่ยนแปลงของวัดระหว่างแผนที่และการสำรวจได้ดังนี้

แผนผัง 3 การเปลี่ยนแปลงของวัดระหว่างแผนที่และการสำรวจ

5.4 ข้อเสนอแนะ

แผนที่ฉบับนี้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การศึกษาสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่พึงตระหนักว่าแผนที่แต่ละฉบับที่สร้างขึ้นมา ย่อมมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน สิ่งที่ปรากฏบนแผนที่จึงแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของการใช้งาน การนำแผนที่มาศึกษาวิเคราะห์ ข้อมูลใดๆก็ตามจึงควรศึกษารวบรวมแผนที่ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด นำมาคัดเลือก แล้วสร้างแผนที่ชุดใหม่ขึ้นมาเป็นแผนที่จำลองที่บันทึกข้อมูลผลการศึกษาจากแผนที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏ ก็จะได้ชุดข้อมูลแผนที่ที่สมบูรณ์ขึ้นกว่าเดิม แต่ถึงกระนั้น ข้อมูลที่ปรากฏบนแผนที่ประวัติศาสตร์ต่างยุคต่างสมัย อาจจะไม่มามีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการสำรวจลงพื้นที่จริงเพื่อเก็บข้อมูล ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ข้อมูลจากแผนที่ประวัติศาสตร์และการสำรวจภาคสนาม ทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ชัดเจน และยังเกิดข้อค้นพบใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน

การศึกษาวัดในเมืองเชียงใหม่โดยใช้ข้อมูลจากแผนที่ประวัติศาสตร์และการสำรวจภาคสนาม ในครั้งนี้ สามารถพบข้อมูลวัดในเมืองเชียงใหม่ทั้งที่เป็นวัด วัดร้าง และวัดที่เปลี่ยนแปลงสถานภาพการใช้งานที่มีความสมบูรณ์ชัดเจน อันเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ต่อไป และสามารถใช้ระเบียบวิธีวิจัยนี้ในการศึกษาเรื่องวัด หรือสถานที่สำคัญในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไปในอนาคต ทั้งนี้การศึกษาจากการถือครองบนโฉนดที่ดินก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีความชัดเจน

รายการอ้างอิง

ทำเนียบวัดแห่งประเทศไทย รวม 72 จังหวัด. กรุงเทพฯ: วัชรินทร์การพิมพ์.

ภาคเหนือ. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย (2542).

กรมการศาสนา. วัดทั่วราชอาณาจักร ตามระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2525. เล่มที่ 1.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2525.

กรมแผนที่ทหาร. ที่ระลึกครบรอบวันสถาปนา 100 ปี กรมแผนที่ทหาร 3 กันยายน 2528.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2528.

กรมศิลปากร. การขึ้นทะเบียนโบราณสถานภาคเหนือ ในเขตความรับผิดชอบของหน่วยศิลปากรที่ 4 ตามโครงการสำรวจ และขึ้นทะเบียนโบราณสถานของกองโบราณคดี. 2525.

กรมศิลปากร. ทะเบียนโบราณวัตถุสถานทั่วราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ, 2516.

กรมศิลปากร. ทะเบียนโบราณสถานทั่วราชอาณาจักร (พ.ศ. 2524-2533). เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2533.

กรมศิลปากร. รายงานการสำรวจโบราณสถานเมืองเชียงใหม่. กรมศิลปากร, 2530.

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร. คู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพประเภทวัด. เล่มที่ 2 วัดในภาคเหนือ.

สินีร์ จ้อยรักษา. ตัวมอม : ที่มาของรูปแบบหน้าที่ในงานประดับวัดในเมืองเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2548.

พนมบุตร จันทรโชติ. การศึกษาประติมากรรมรูปสัตว์ประดับสถาปัตยกรรมทางศาสนาของเมืองเชียงใหม่ ในพุทธศตวรรษที่ 24. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2536.

สมหมาย เปรมจิตต์ กมล ศรีวิชัยนันท์ และสุรสิงห์สำรวม นิมพะเนา. พระเจดีย์ในลานนาไทย.

เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2524.

ชาตรี ตะนัย. แนวทางการปรับปรุงการรับรู้เชิงทัศน์ของวัดในเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และสุรพล ดำริห์กุล. วัดร้างในเวียงเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักงานเลขาธิการสถาบันวิจัยสังคม, 2529.

อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และสุรพล ดำริห์กุล. วัดร้างในเวียงเชียงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์, 2539.

- จรัสศักดิ์ เดชวงศ์ญา. พระเจดีย์เมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่: วรณรักษ์, 2541.
- บุษยา บริบูรณ์. พระธาตุเจดีย์ในจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย. มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2514.
- สุรพล ดำริห์กุล และวรลัญจก์ บุญยสุรัตน์. การศึกษาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมโบราณสถานร้างเมืองเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.
- กิตติพงษ์ พุกษชาติ. สะพานในกรุงเทพฯ สมัยรัชการที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554.
- วรชาติ มีชูบท. ย้อนอดีตล้านนา ตอนรวมเรื่องนำรู้จากแผนที่เมืองนครเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- สุพิชฌาย์ เมืองศรี. แนวทางการปรับปรุงคุณภาพเชิงทัศนวิสัยมุมมองสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในเขตเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.
- ประวุฒิ แยมยลงาม. การวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณวัดในเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2537.
- ควิน ลิ้มบี. การศึกษาตึกแถวในสมัยรัชกาลที่ 5 จากแผนที่กรุงเทพฯ ปี พ.ศ. 2450 เขตสัมพันธวงศ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.
- สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์. ปัญหาการอนุรักษ์โบราณสถานและวัดในเชียงใหม่. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2539.
- เหมันต สุนทร. สิบสองนักษัตรความเชื่อที่แสดงออกในงานศิลปกรรมล้านนา : กรณีศึกษาวัดในเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2552.
- สรายุทธ ทวีพิสุข และจักรพร สุวรรณนคร. โครงการการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางกายภาพของศาสนสถานภายในกรุงรัตนโกสินทร์ จากแผนที่ประวัติศาสตร์ พ.ศ. 2430 - 2550. สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552.
- นิจ หิณูชีระนันท์. สัมภาษณ์โดย ปริญญาญ์ เจียรณณีโชติชัย, 9 กุมภาพันธ์ 2555.
- ธนธร เหลี่ยมวานิช. รายงานการสำรวจศึกษาวัดร้างเมืองเชียงใหม่. สำนักศิลปากรที่ 8 เชียงใหม่, 2553.
- วิฑูรย์ เหลือรุ่งเรือง. สถาปัตยกรรมเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- สร้อยสวัสดิ์ อ่องสกุล. ประวัติศาสตร์ล้านนา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อมรินทร์, 2551.
- มารุต อัมรานนท์. ลายปูนปั้นประดับสถาปัตยกรรมในเมืองเชียงใหม่ สมัยราชวงศ์มังราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2524.

ธีรยุทธ อินทจักร์. การศึกษาวิหารล้านนาสกุลช่างเชียงใหม่เพื่อออกแบบวิหารวัดโลกโมฬี.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2545.
ไกรสิน อุ๋นใจจันต์. บุษบกธรรมาสน์เมืองเชียงใหม่. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2525.

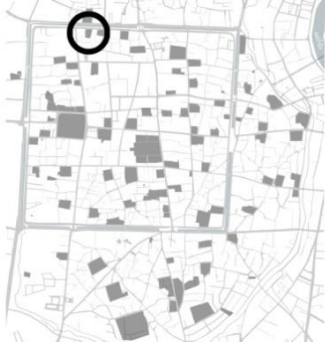

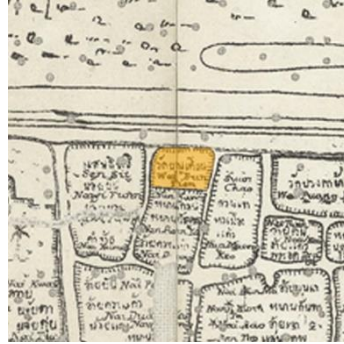
ภาคผนวก ก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1. วัดราชมณเฑียร

Key map

พ.ศ. 2436

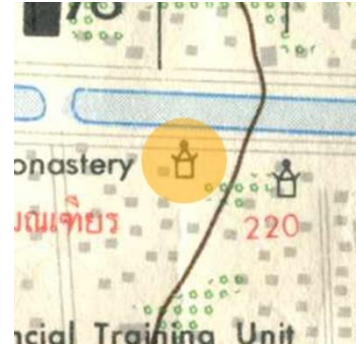
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดมัญเฑียร
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดมณเฑียร
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดมณเฑียร
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดมนเฑียร
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดมณเฑียร

2. วัดควรคำม้า

Key map

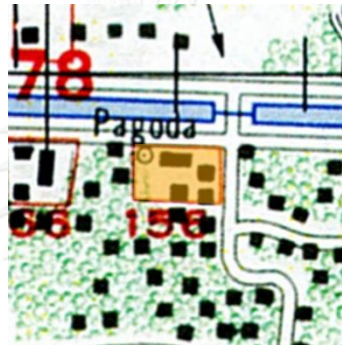
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดปวงคำม้า
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดควรคำม้า
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดควรคำม้า
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดควรคำม้า
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดควรคำม้า

3. วัดหม้อคำตวง

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

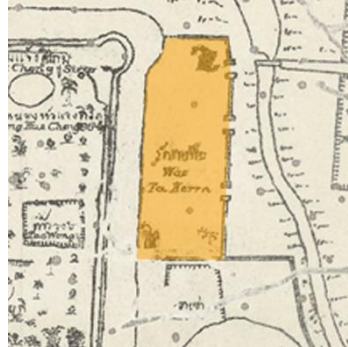
พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดหม้อคำตวง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดหม้อคำตวง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดหม้อ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดหม้อคำตวง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดหม้อคำตวง

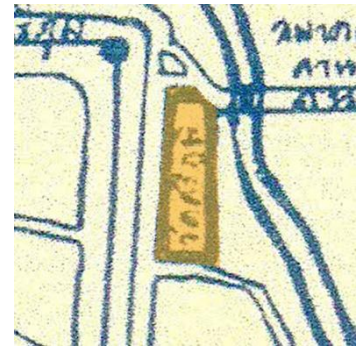
4. วัดชัยศรีภูมิ

Key map

พ.ศ. 2436

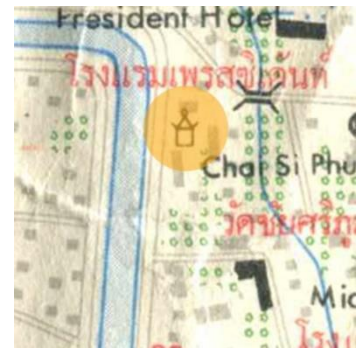
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดตะเก็น

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดศรีภูมิ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดไชยศรีภูมิ

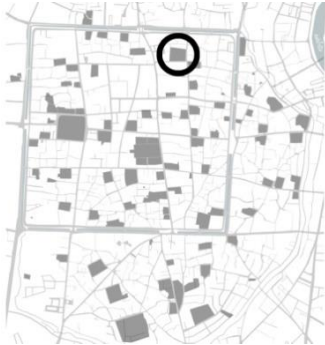
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

วัดชัยศรีภูมิ

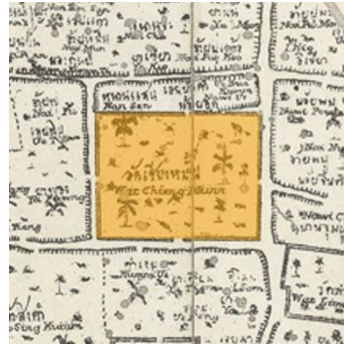
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

วัดชัยศรีภูมิ

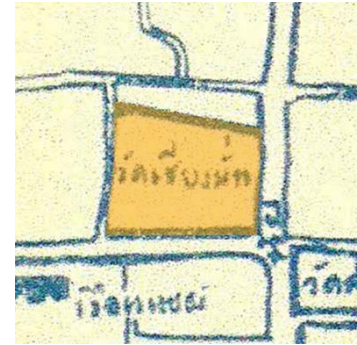
5. วัดเชียงมั่น

Key map

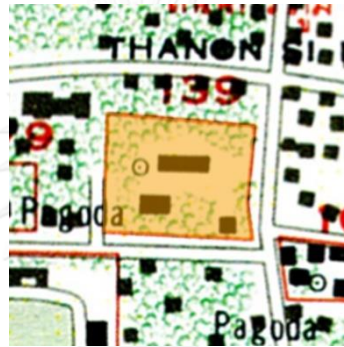
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดเชียงมั่น
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดเชียงมั่น
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดเชียงมั่น
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดเชียงมั่น
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดเชียงมั่น

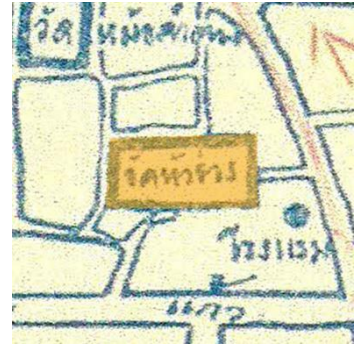
6. วัดแสนเมืองมาหลวง

Key map

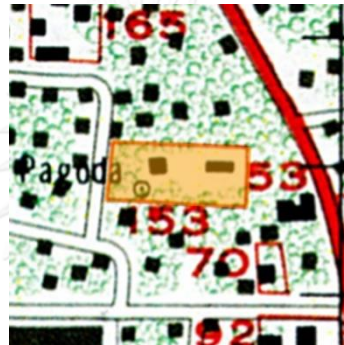
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดหัวควง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดหัวข่วง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดหัวข่วง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดหัวข่วง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดหัวข่วง

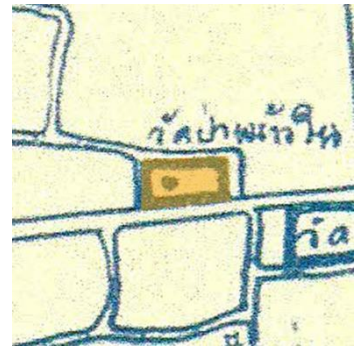
7. วัดป่าพร้าวใน

Key map

พ.ศ. 2436

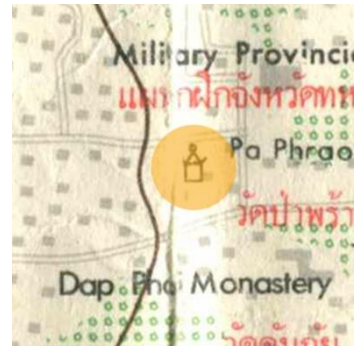
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดปะเป่า
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดป่าพร้าวใน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดป่าพร้าวใน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดป่าพร้าวใน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดป่าพร้าวใน

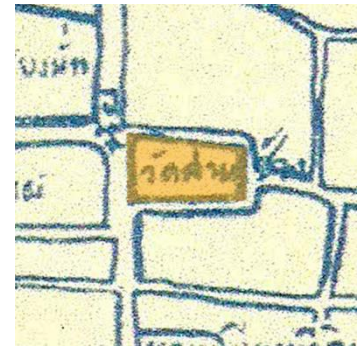
8. วัดล่อมช้าง

Key map

พ.ศ. 2436

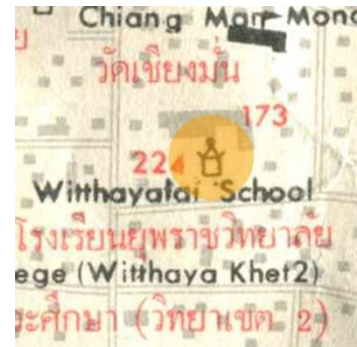
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดลำช้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดล่อมช้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดล่อมช้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดล่อมช้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดล่อมช้าง

9. วัดดับภัย

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดอะไถ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดดับภัย
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดดับภัย
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดดับภัย
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดดับภัย

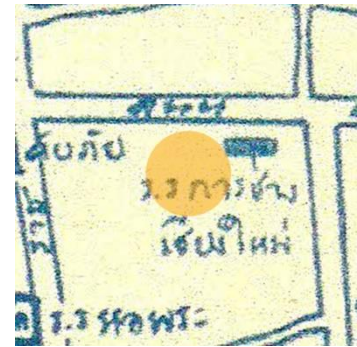
10. วัดสุธาवास

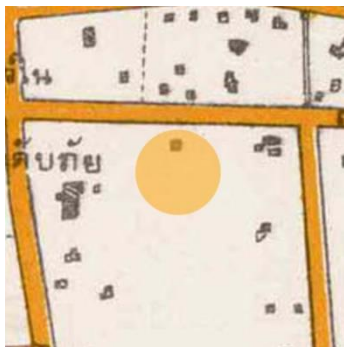
Key map

พ.ศ. 2436

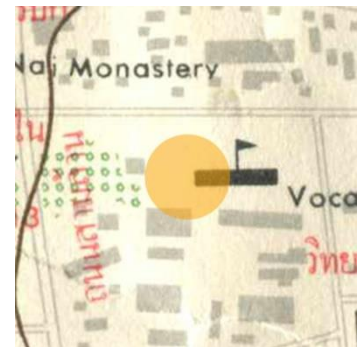
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

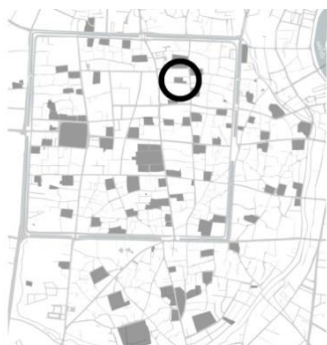
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดสุธาवास
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ร.ร การช่างเชียงใหม่
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	โรงเรียนช่างไม้เชียงใหม่
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วิทยาลัยอาชีวศึกษา

11. วัดนางเหลียว

Key map

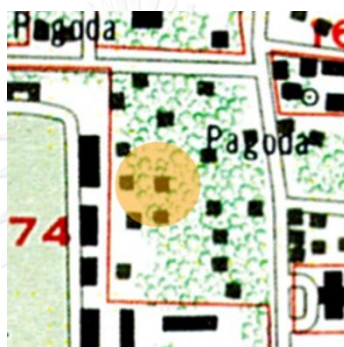
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

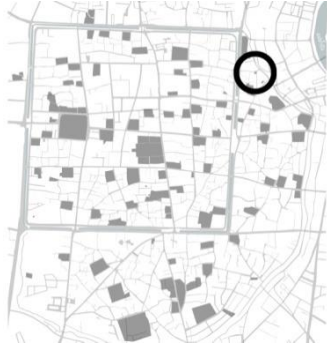
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดนางเลว
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดนางเหลียว
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

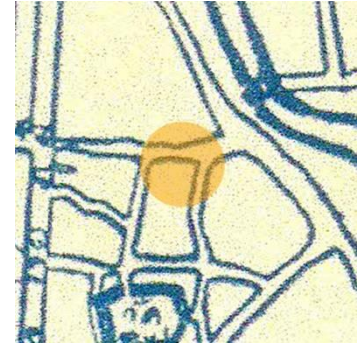
12. วัดหนองหล่ม

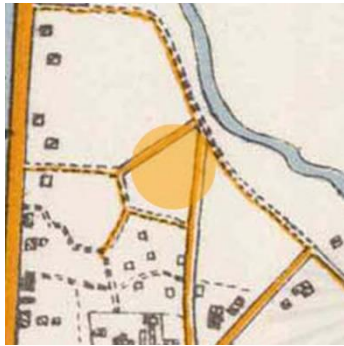
Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

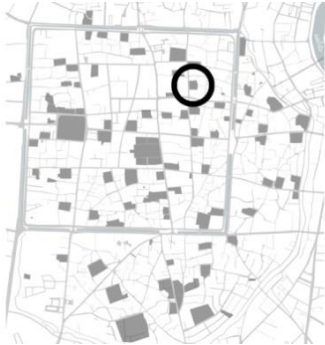
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	Pagoda
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

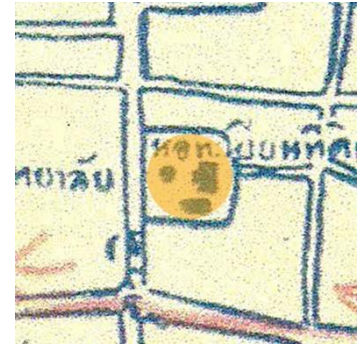
13. วัดจำแก้ว

Key map

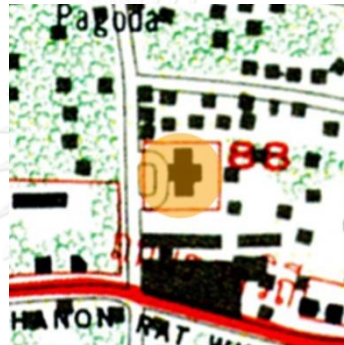
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

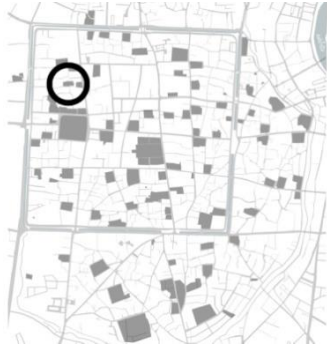
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัด...แก้ว
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	หอทะเบียนที่ดิน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	สำนักงานที่ดิน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	สำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	สำนักงานที่ดินจังหวัด

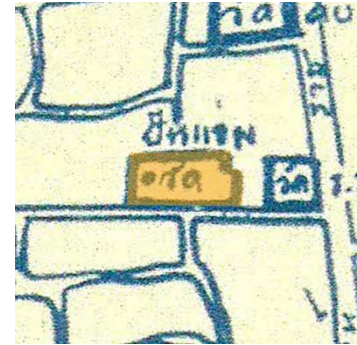
14. วัดปิ่นแจ่ม

Key map

พ.ศ. 2436

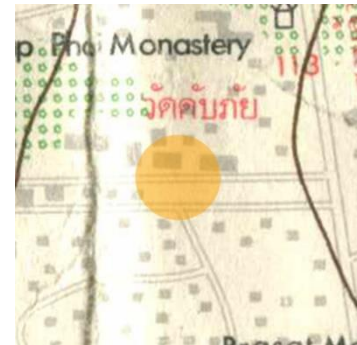
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

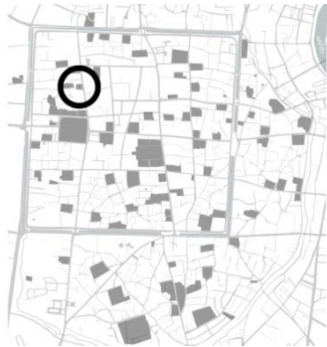

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดปิ่นแจ่ม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดปิ่นแจ่ม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	โรงเรียนหอพระ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	โรงเรียนหอพระ

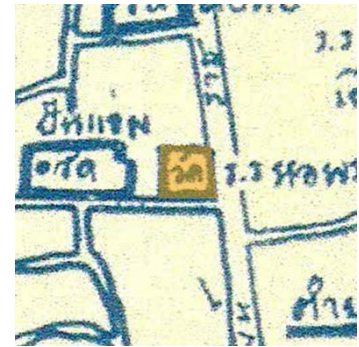
15. วัดหอพระ

Key map

พ.ศ. 2436

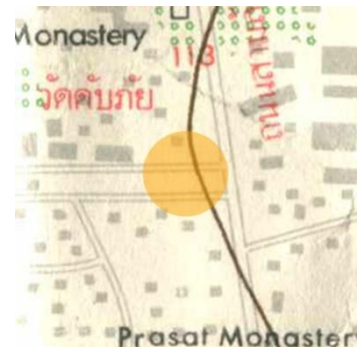
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดหอพระ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัด ร.ร หอพระ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

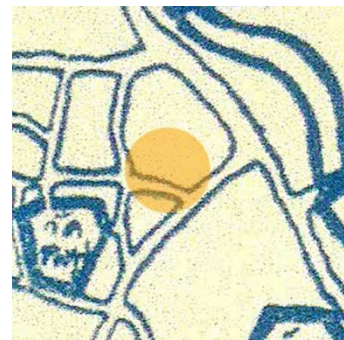
16. วัดรมโพธิ์

Key map

พ.ศ. 2436

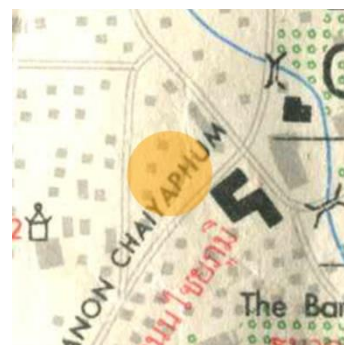
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	Pagoda
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

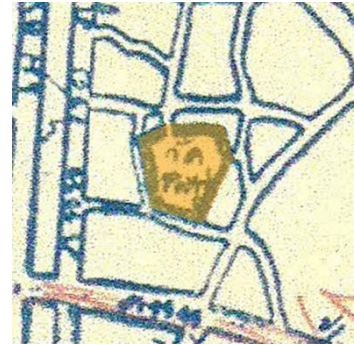
17. วัดชมพู

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดจุมปู
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดชมพู
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดชมพู
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดชมพู
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดชมพู

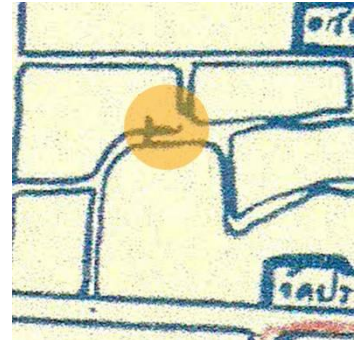
18. วัดต้นยาง

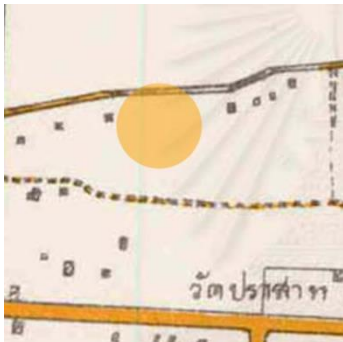
Key map

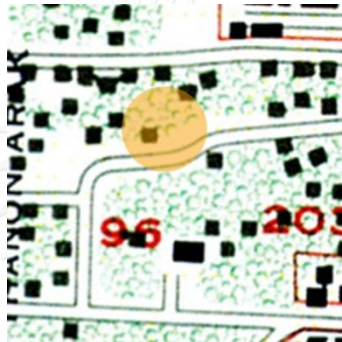
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

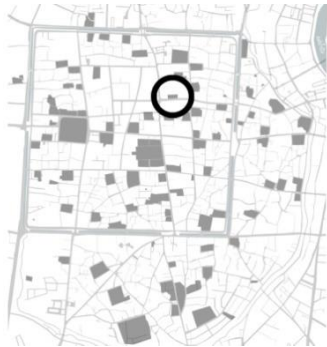
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	พระเจดีย์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

19. วัดหมื่นคอง

Key map

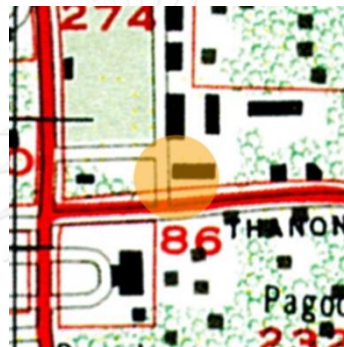
พ.ศ. 2436

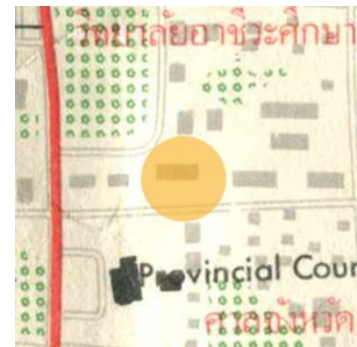
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดหมื่นคอง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ร.ร ยูพราชวิทยาลัย
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ยุพราชวิทยาลัย
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

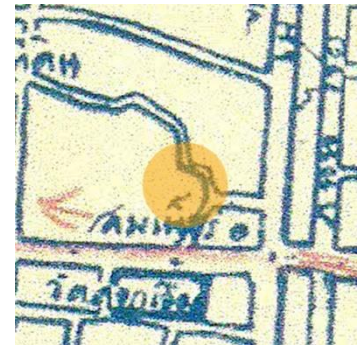
20. วัดช้างแก้ว

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัด...ร้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

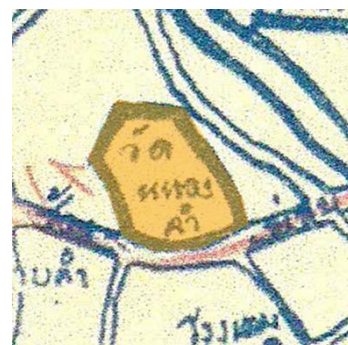
21. วัดหนองคำ

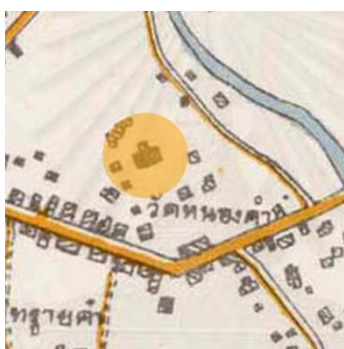
Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

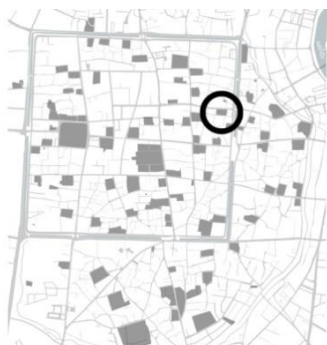
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดหนองคำ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดหนองคำ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดหนองคำ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดหนองคำ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

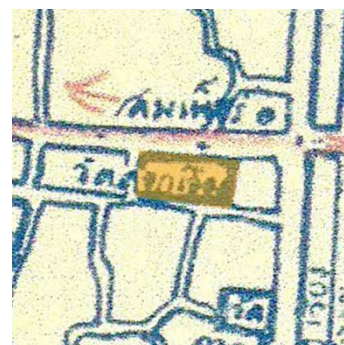
22. วัดดอกเอื้อง

Key map

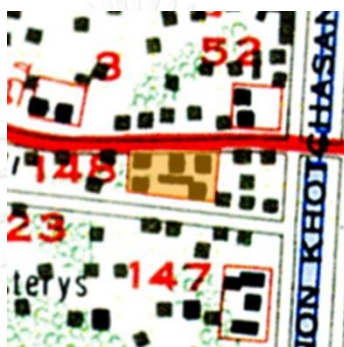
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดนาเหือง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดดอกเอื้อง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดดอกเอื้อง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

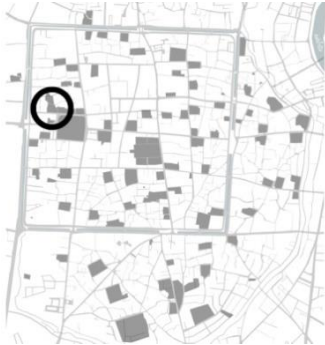
วัดดอกเอื้อง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

วัดดอกเอื้อง

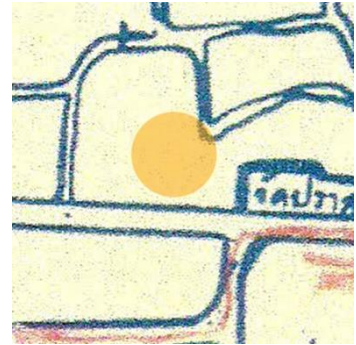
23. วัดพระครู

Key map

พ.ศ. 2436

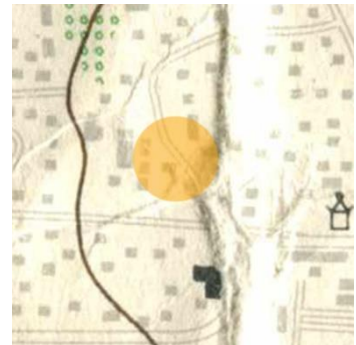
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

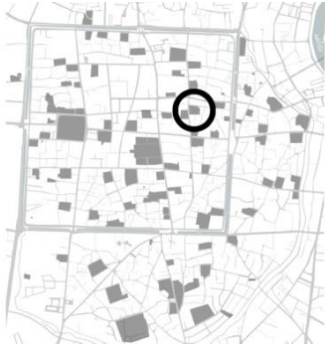
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดพญาร้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

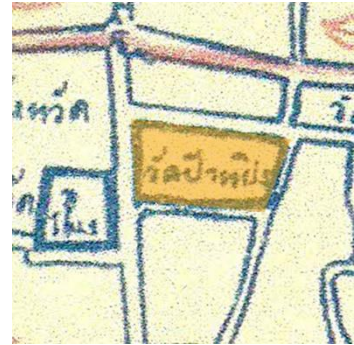
24. วัดบ้านปิง

Key map

พ.ศ. 2436

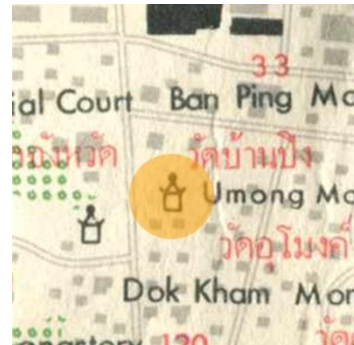
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

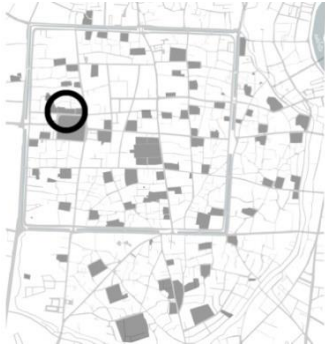
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดบ้านปิง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดบ้านปิง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดบ้านปิง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดบ้านปิง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดบ้านปิง

25. วัดปราสาท

Key map

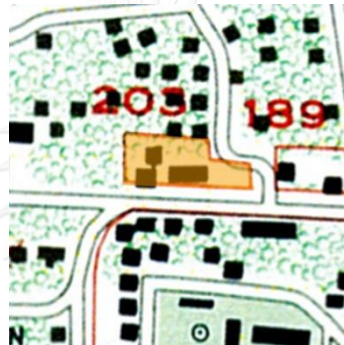
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

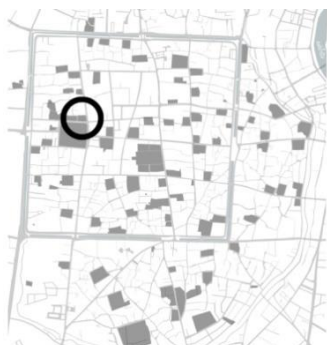
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดปราสาท
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดปราสาท
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดปราสาท
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดปราสาท
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดปราสาท

26. วัดผาบ่อง

Key map

พ.ศ. 2436

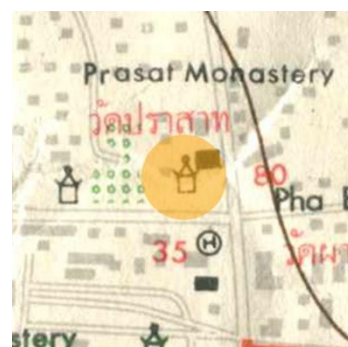
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

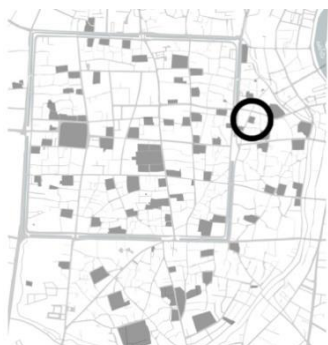
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดผาบ่อง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดผาบ่อง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดผาบ่อง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดผาบ่อง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดผาบ่อง

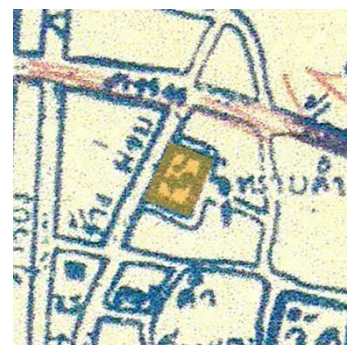
27. วัดอุทรายคำ

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดอุค์คำ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดอุทรายคำ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดอุทรายคำ

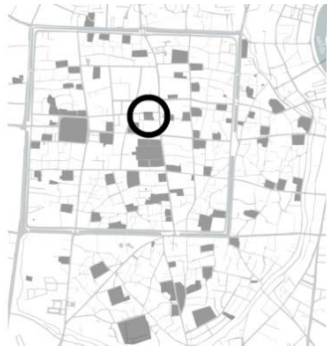
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

วัดอุทรายคำ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

โบสถ์

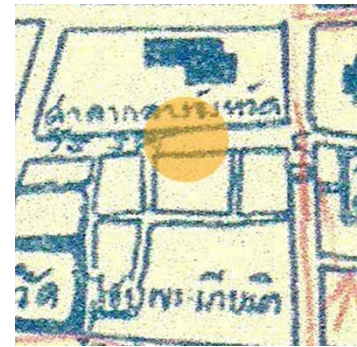
28. วัดอินทขีลสะดือเมือง

Key map

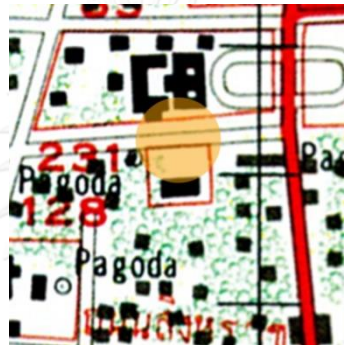
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดอินทขิน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ศาลาติโลกลาด
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

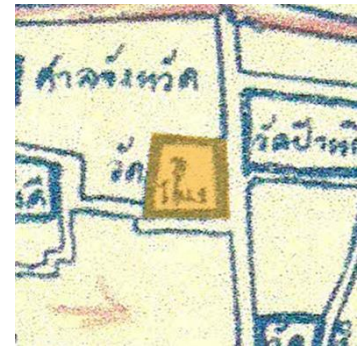
29. วัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

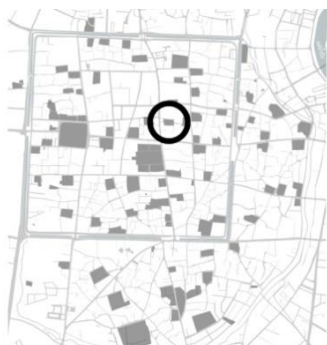
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดโองมือง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดอุโมง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดอุโมงค์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดอุโมงค์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดอุโมงค์

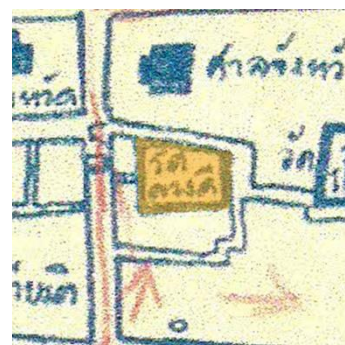
30. วัดดวงดี

Key map

พ.ศ. 2436

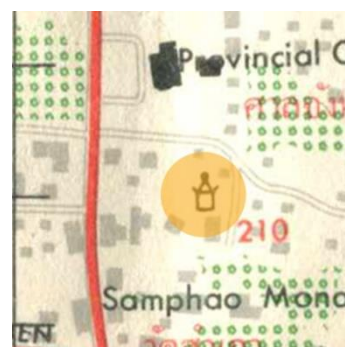
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดดอกดี
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดดวงดี
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดดวงดี
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดดวงดี
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดดวงดี

31. วัดแสนฝาง

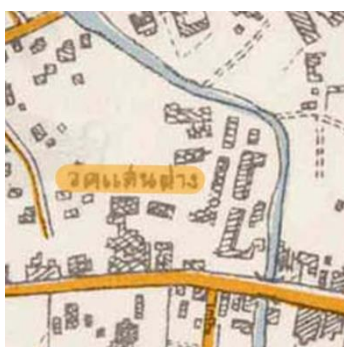
Key map

พ.ศ. 2436

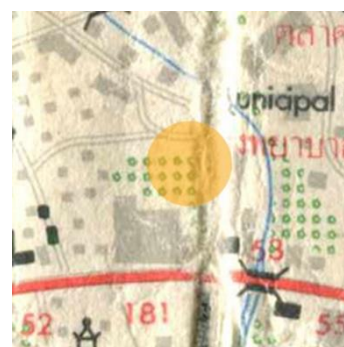
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดแสนฝาง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดแสนฝาง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดแสนฝาง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดแสนฝาง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

32. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

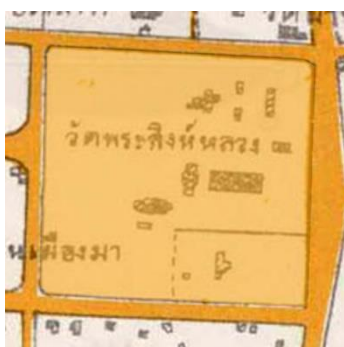
Key map

พ.ศ. 2436

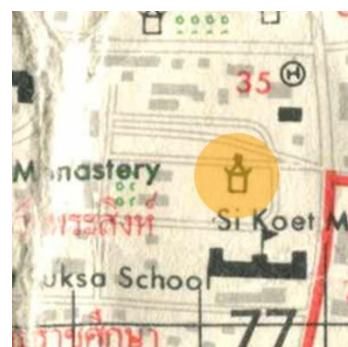
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดพระสิงห์หลวง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดพระสิงห์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดพระสิงห์หลวง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดพระสิงห์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดพระสิงห์

33. วัดดอกคำ

Key map

พ.ศ. 2436

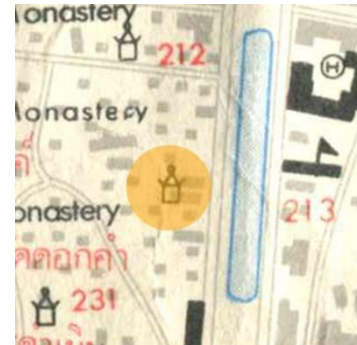
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดดวงคำ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดดอกคำ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

ไม่ระบุ

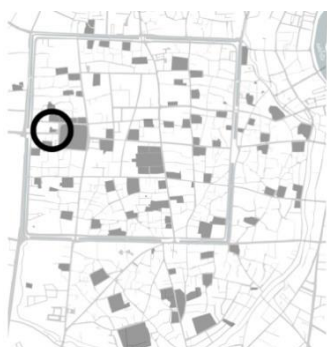
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

วัดดอกคำ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

วัดดอกคำ

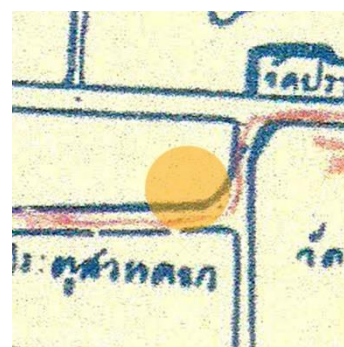
34. วัดปิ่นระแสง

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

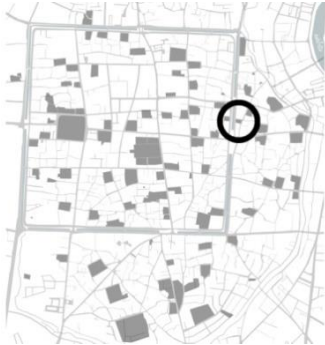
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดปิ่นระแสงร้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

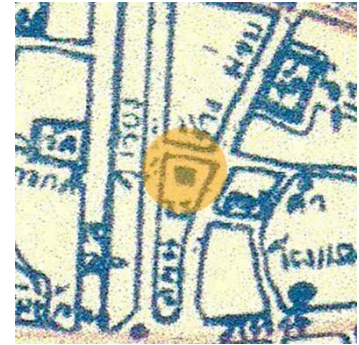
35. วัดดอกเงิน

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดดอกเงิน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ร.ร ดอกคำ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	โรงเรียนเทศบาลดอกเงิน

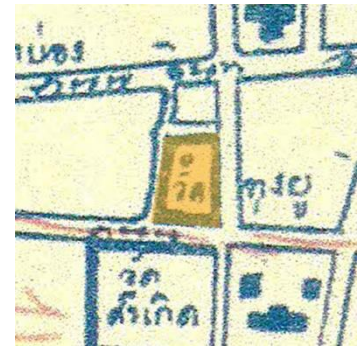
36. วัดทุ่งยู

Key map

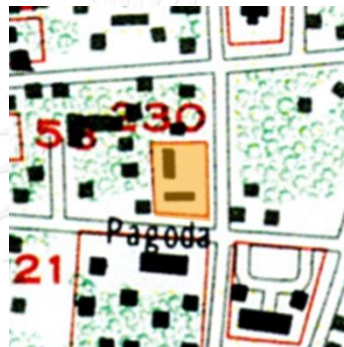
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดทุ่งยู
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดทุ่งยู
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดทุ่งยู
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดทุ่งยู
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดทุ่งยู

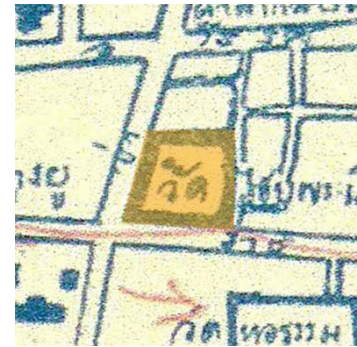
37. วัดชัยพระเกียรติ

Key map

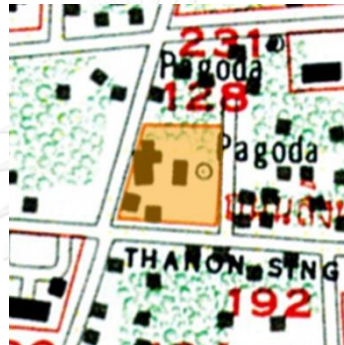
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดใจ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดชัยพระเกียรติ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดใจ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดชัยพระเกียรติ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดชัยพระเกียรติ

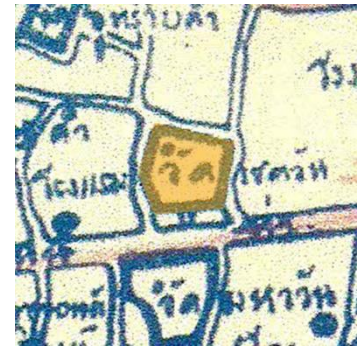
38. วัดเชตวัน

Key map

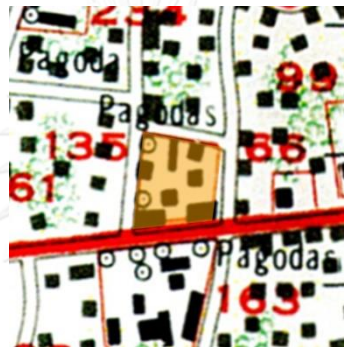
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

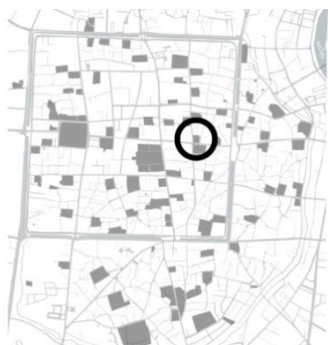

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดเชตวัน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดเชตวัน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดเชตวัน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดเชตวัน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดเชตวัน

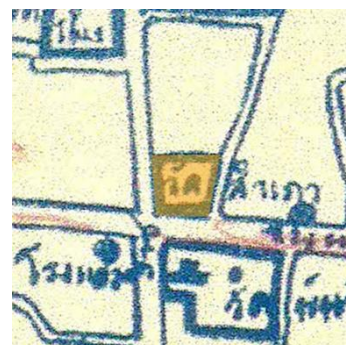
39. วัดสำเภา

Key map

พ.ศ. 2436

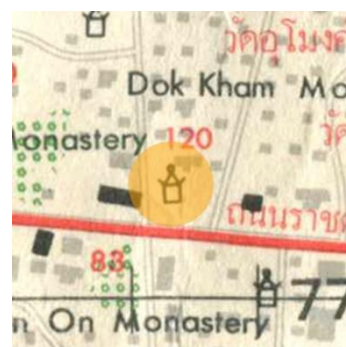
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดสะเพ้า
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดสำเภา
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดสำเภา
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดสำเภา
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดสำเภา

40. วัดหมื่นล้าน

Key map

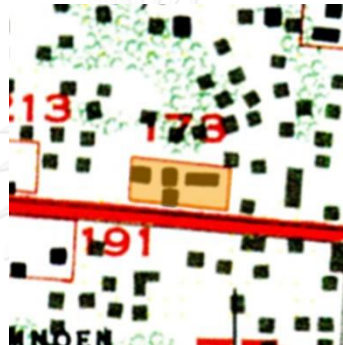
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

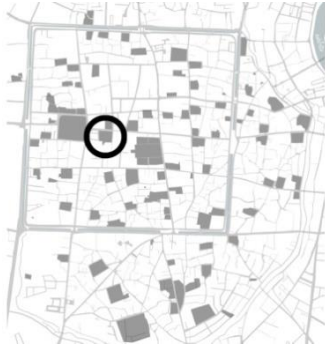
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดหมื่นล้าน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดหมื่นล้าน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดหมื่นล้าน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดหมื่นล้าน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดหมื่นล้าน

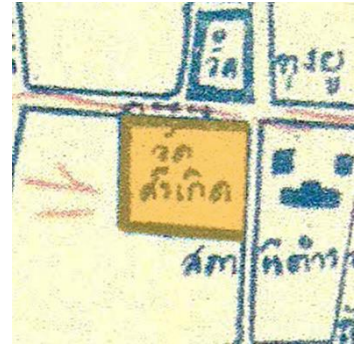
41. วัดศรีเกิด

Key map

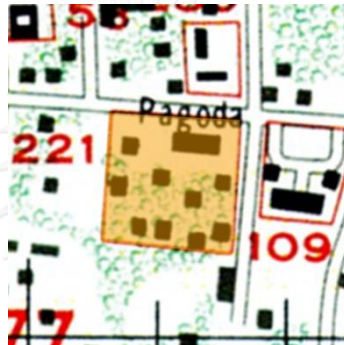
พ.ศ. 2436

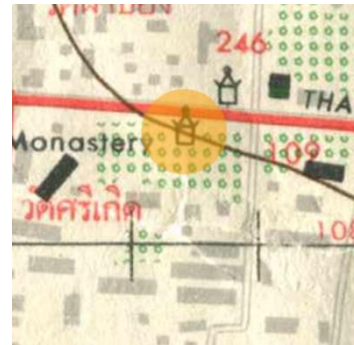
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัด...เกิด
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดศรีเกิด
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดศรีเกิด
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดศรีเกิด
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดศรีเกิด

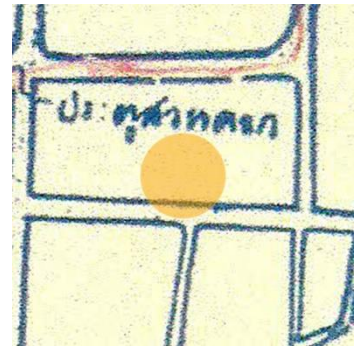
42. วัดแสนเมืองมา

Key map

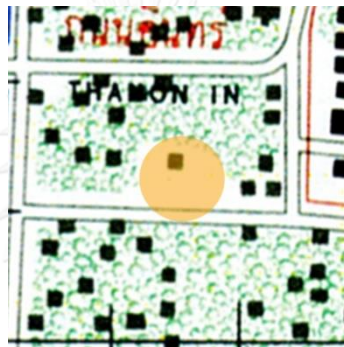
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดแสนเมือง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดแสนเมืองมา
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

43. วัดบุพพาราม

Key map

พ.ศ. 2436

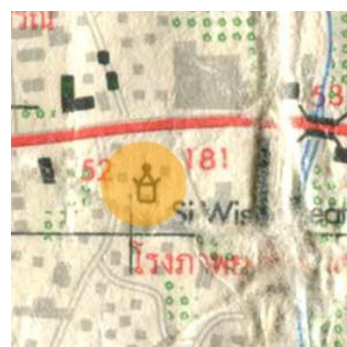
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436
 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499
 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503
 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506
 แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

วัดอุปาราม
 วัดบุพพาราม
 วัดบุพพาราม
 วัดบุพพาราม
 วัดบุพพาราม

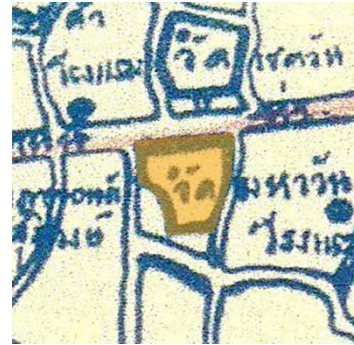
44. วัดมหาวัน

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดมะหาวัน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดมหาวัน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดมหาวัน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดมหาวัน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดมหาวัน

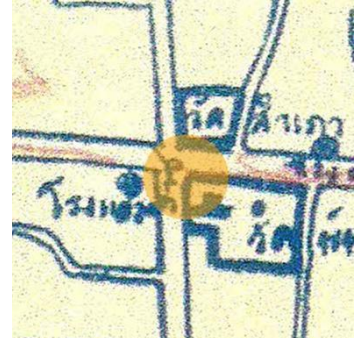
45. เจดีย์หลังวัดพันอัน

Key map

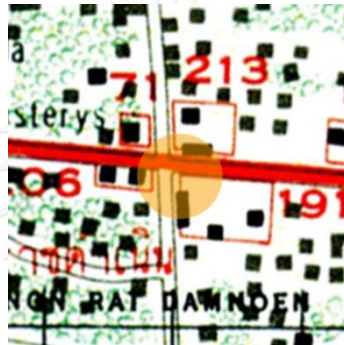
พ.ศ. 2436

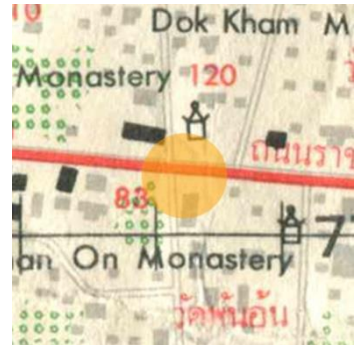
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

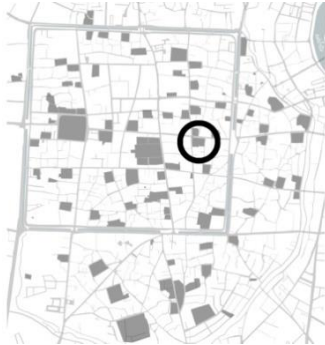
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ระบุ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ถนน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ถนน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ถนน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ถนน

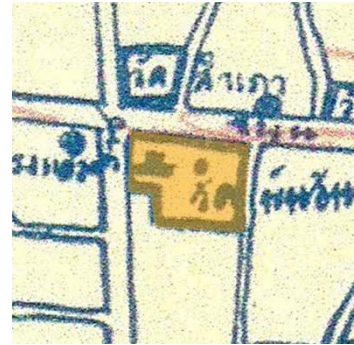
46. วัดพันอ้น

Key map

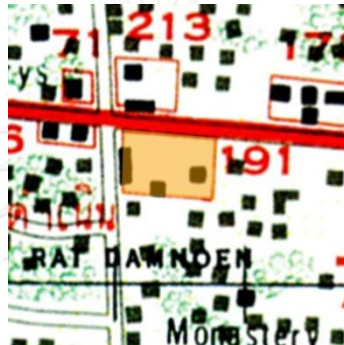
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

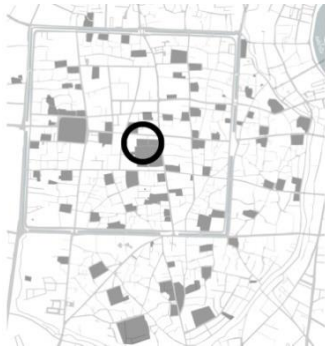

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดพันอ้น
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดพันอ้น
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดพันอ้น
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดพันอ้น
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดพันอ้น

47. วัดหอธรรม

Key map

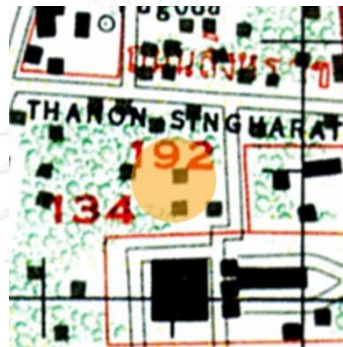
พ.ศ. 2436

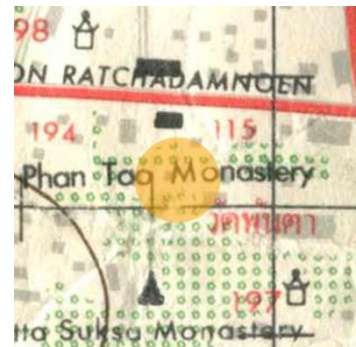
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

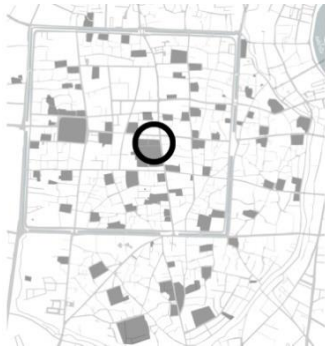
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดหอธรรม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดหอธรรม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดหอธรรม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

48. วัดพันเตา

Key map

พ.ศ. 2436

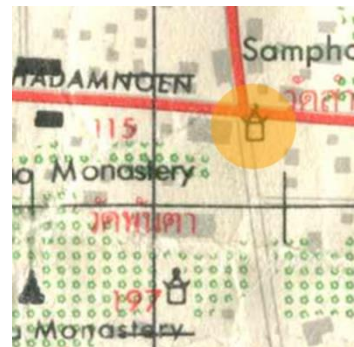
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดพันเตา
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดพันเตา
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดพันเตา
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดพันเตา
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดพันเตา

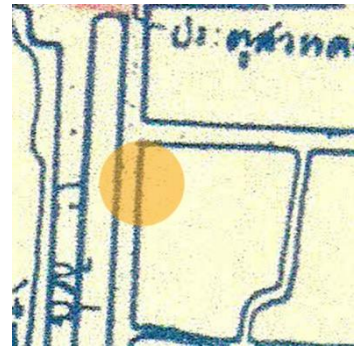
49. เจดีย์ (หน้าโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ)

Key map

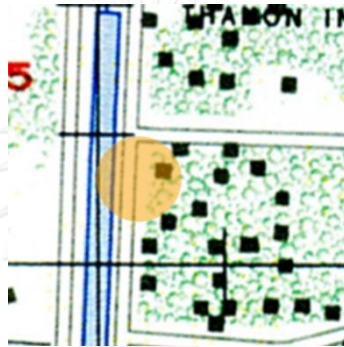
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

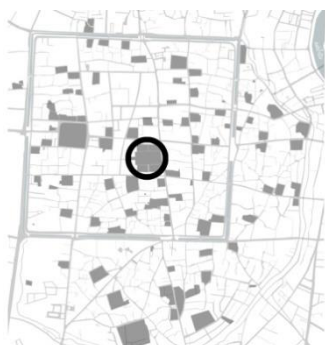
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	พระเจดีย์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

50. วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

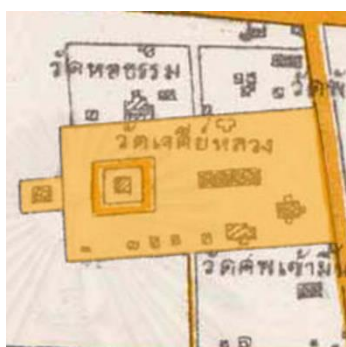
Key map

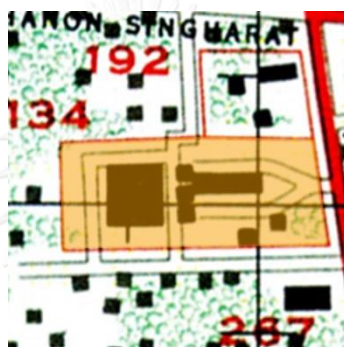
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

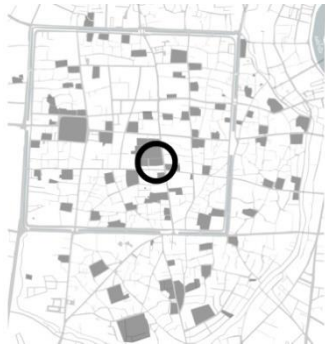
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดเจดีย์หลวง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดเจดีย์หลวง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดเจดีย์หลวง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดเจดีย์หลวง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดเจดีย์หลวง

51. วัดสขะมัน

Key map

พ.ศ. 2436

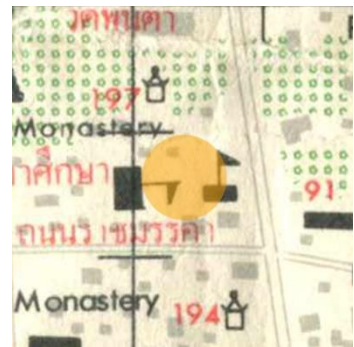
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดสขะมัน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดสูงมัน (ร้าง)
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดศพเข้ามัน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	โรงเรียนอนุบาลวัดกิติ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	โรงเรียนเมตตาศึกษา

52. วัดสบขวาง

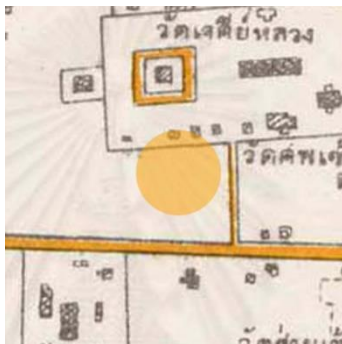
Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

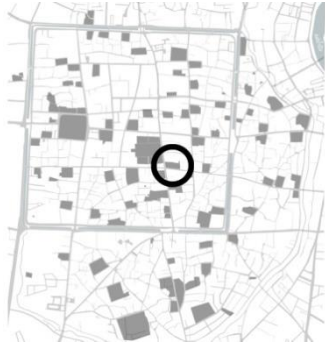
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดสบขวาง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

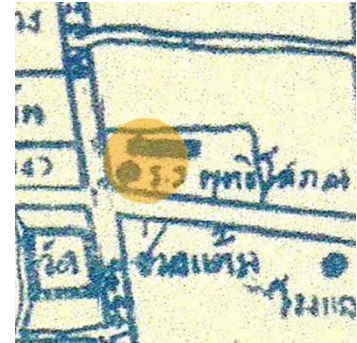
53. วัดเชษฐา

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

วัดเชษฐา

ร.ร พุทธิโสภณ

ไม่ปรากฏ

โรงเรียนพุทธิโสภณ

โรงเรียนพุทธิโสภณ

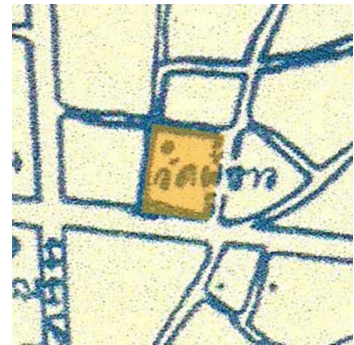
54. วัดผ้าขาว

Key map

พ.ศ. 2436

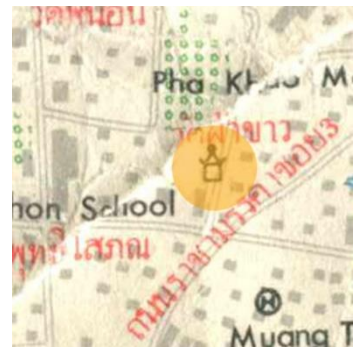
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดพระขาว
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดผู้ขาว
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดผ้าขาว
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดผ้าขาว
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดผ้าขาว

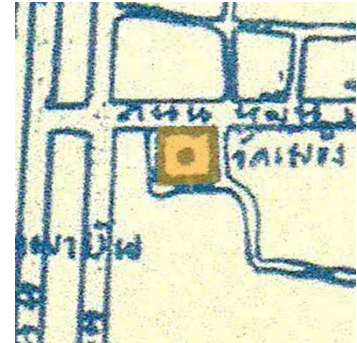
55. วัดเมธัง

Key map

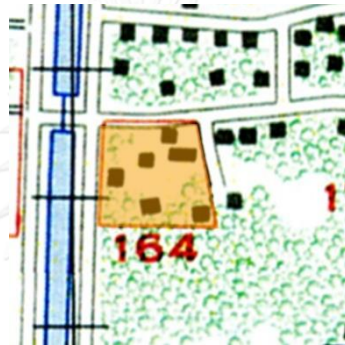
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดเมธัง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดเมธัง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดเมธัง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดเมธัง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดเมธัง

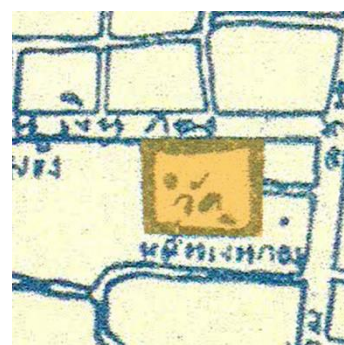
56. วัดหมื่นเงินทอง

Key map

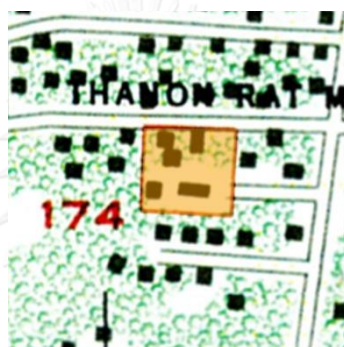
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดหมื่นเงินทอง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดหมื่นเงินทอง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดหมื่นเงินทอง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดหมื่นเงินทอง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดหมื่นเงินทอง

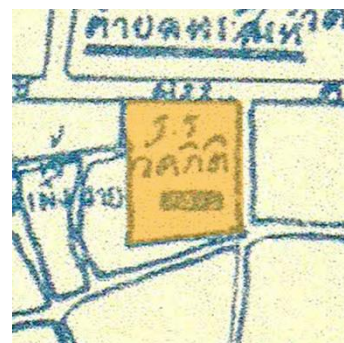
57. วัดกิติ

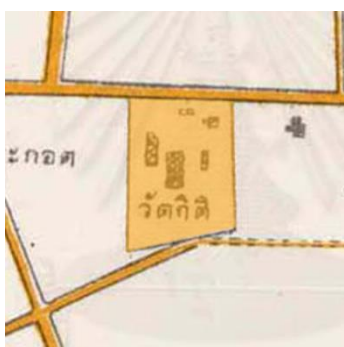
Key map

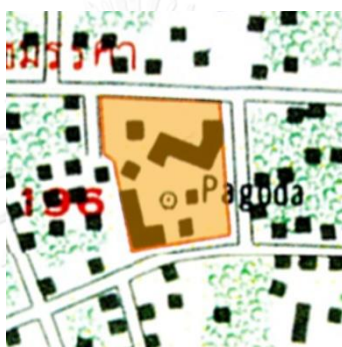
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดกิติ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

ร.ร วัดกิติ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดกิติ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

วัดกิติ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

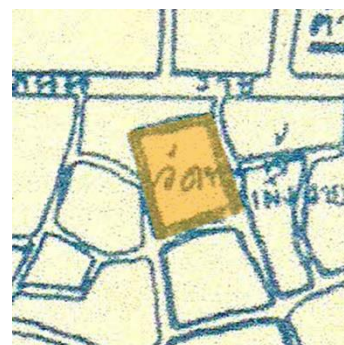
58. วัดพระเจ้าเม็งราย

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัด...

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดพระเจ้าเม็งราย

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดการะกอต

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

วัดพระเจ้าเม็งราย

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

วัดพระเจ้าเม็งราย

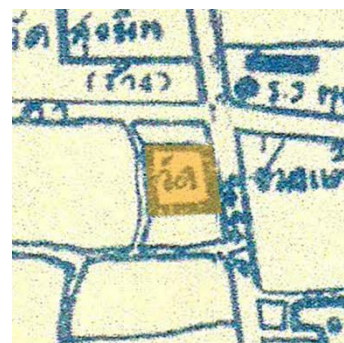
59. วัดช่างแต้ม

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดช่างแต้ม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดช่างแต้ม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดช่างแต้ม

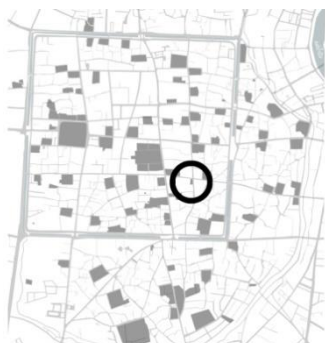
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

วัดช่างแต้ม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

วัดช่างแต้ม

60. วัดเชียงใหม่

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดเชียงใหม่
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	โรงแรม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	โรงแรม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

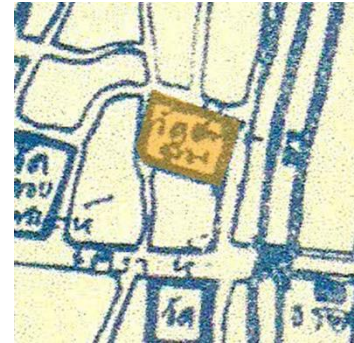
61. วัดช่างฆ้อง

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัด...
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดช่างฆ้อง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดช่างฆ้อง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดช่างฆ้อง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดช่างฆ้อง

62. วัดลอยเคราะห์

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

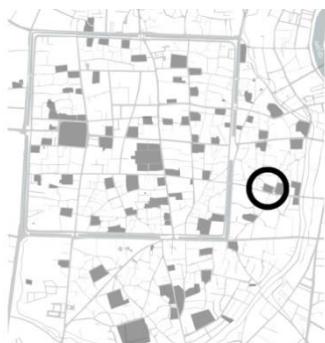

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัด...
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดลอยเคราะห์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดลอยเคราะห์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดลอยเคราะห์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดลอยเคราะห์

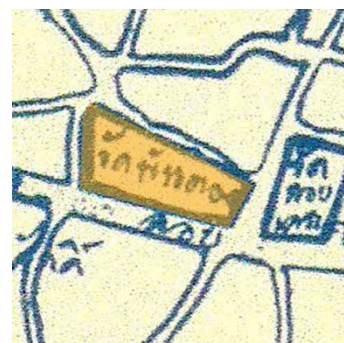
63. วัดพันตอง

Key map

พ.ศ. 2436

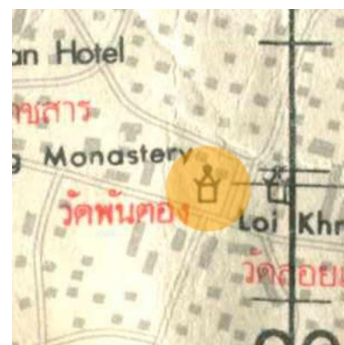
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

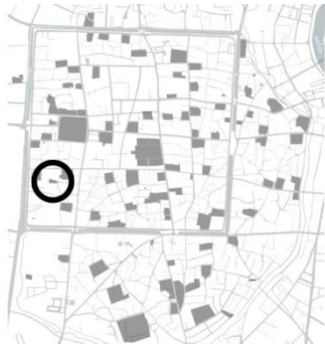
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดพันตอง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดพันตอง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดพระงาม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดพันตอง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดพันตอง

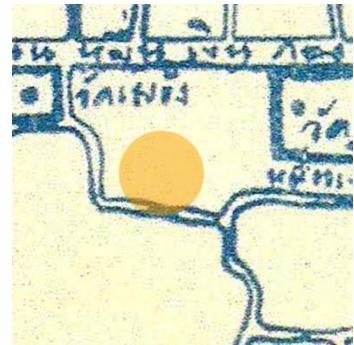
64. วัดช้างลาน

Key map

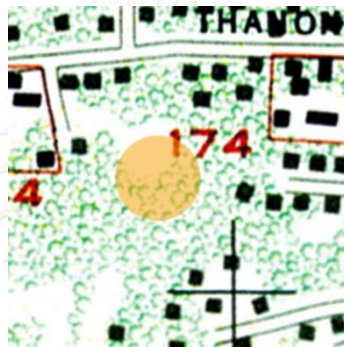
พ.ศ. 2436

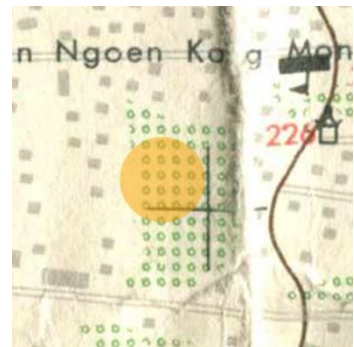
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

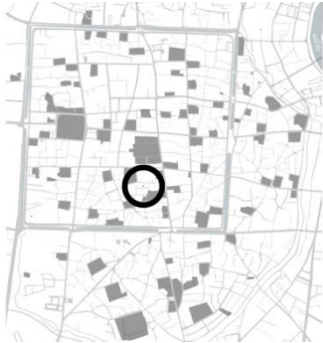
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดช้างลาน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

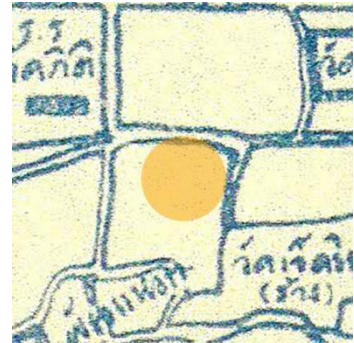
65. วัด...หลวง

Key map

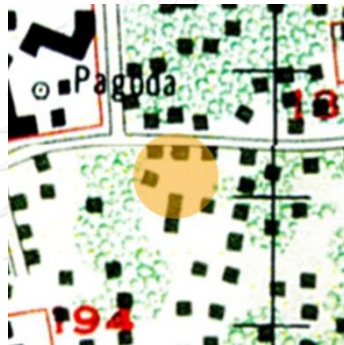
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

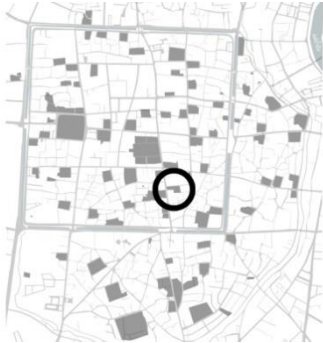
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัด...หลวงร้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

66. วัดหมื่นตุม

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

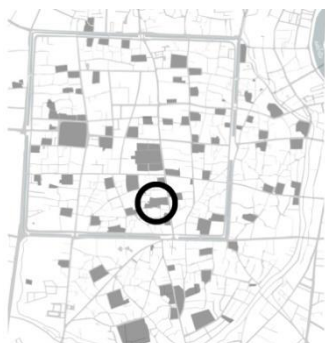
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดหมื่นตุม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดหมื่นตุม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดหมื่นตุม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดหมื่นตุม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดหมื่นตุม

67. วัดเจ็ดลิน

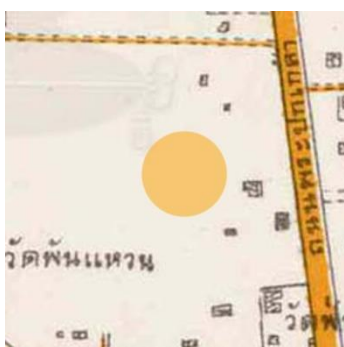
Key map

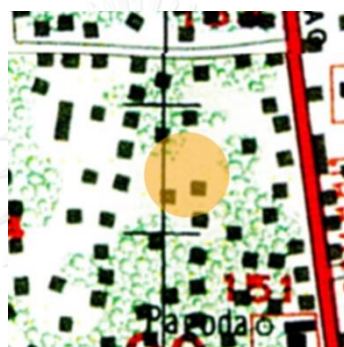
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดจิลิน

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดเจ็ดลิน (ร้าง)

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

ไม่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

ไม่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

ไม่ปรากฏ

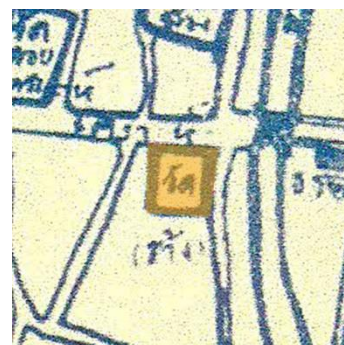
68. วัดช่างฆ้อง

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

ไม่ระบุ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัด (ร้าง)

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

ไม่ระบุ

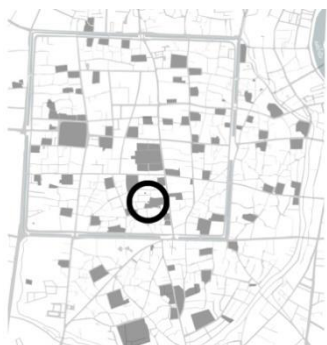
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

ไม่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

ไม่ปรากฏ

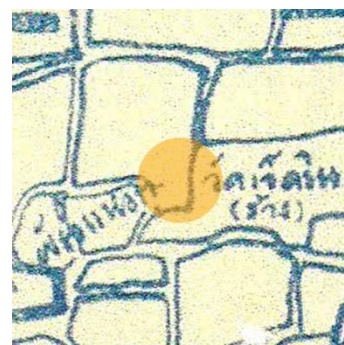
69. เจดีย์หลังวัดเจ็ดลิน

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

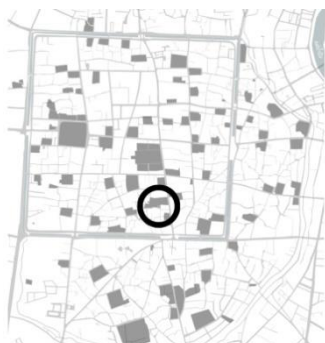
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ระบุ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

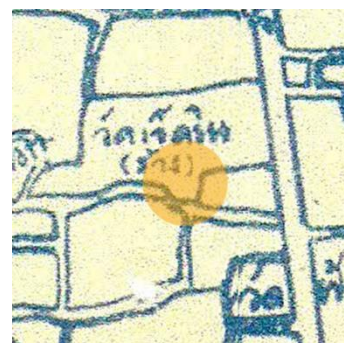
70. เจดีย์ข้างวัดเจดลิน

Key map

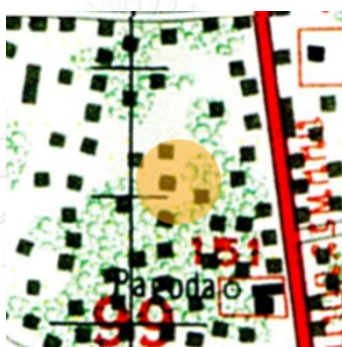
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

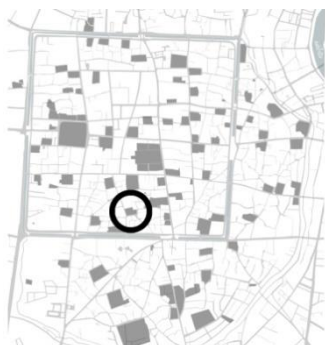

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ระบุ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

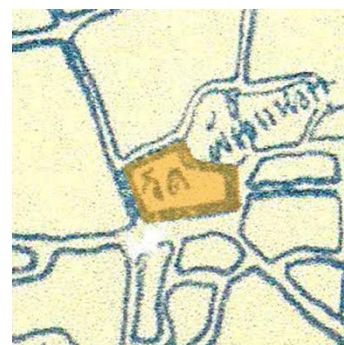
71. วัดพันแหวน

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดพันแหวน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดพันแหวน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดพันแหวน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดพันแหวน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดพันแหวน

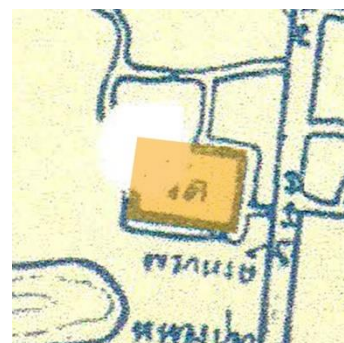
72. วัดพุกหงษ์

Key map

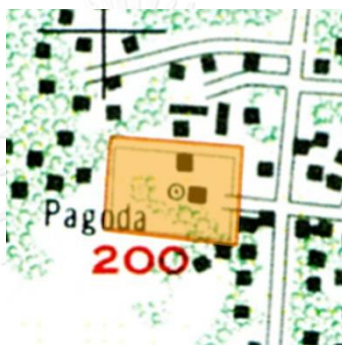
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

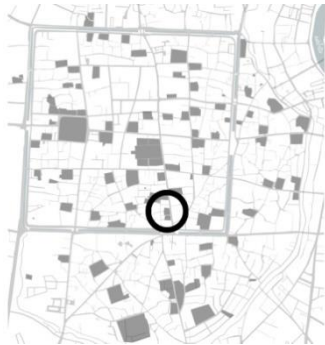
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัด...หง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดพุกหงษ์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดพุกหงส์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดพุกหงษ์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดพุกหงษ์

73. วัดพอนสร้อย

Key map

พ.ศ. 2436

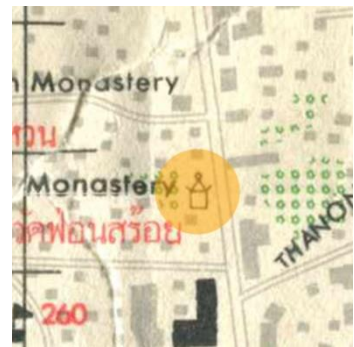
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดป่าน้อย

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดพอนสร้อย

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

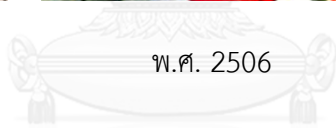
วัดพอนสร้อย

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

วัดพอนสร้อย

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

วัดพอนสร้อย

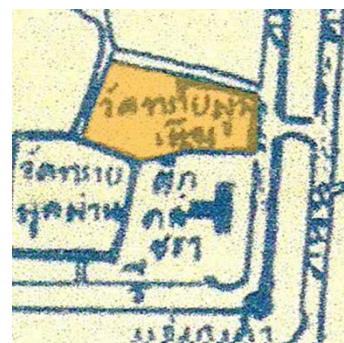
74. วัดทรายมูลเมือง

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดไชยมูล
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดทรายมูลเมือง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดทรายมูลหลวง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดทรายมูลเมือง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดทรายมูลเมือง

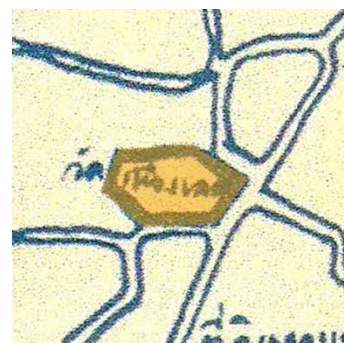
75. วัดเมืองเลน

Key map

พ.ศ. 2436

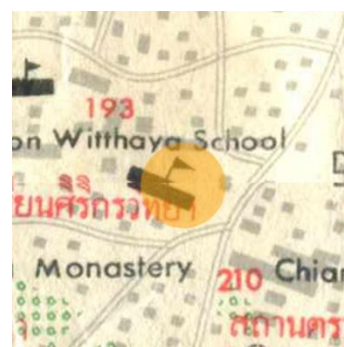
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดเมืองเลน

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดเมืองเลน

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดเมืองเลน

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

ไม่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

โรงเรียนศิริกรวิทยา

76. วัดพวกแต้ม

Key map

พ.ศ. 2436

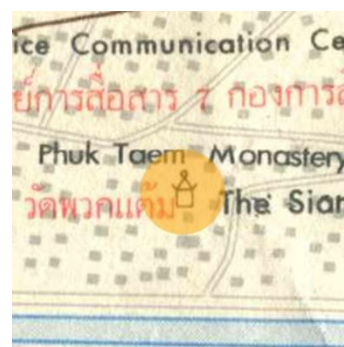
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดปกแต้ม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดพวกแต้ม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดโคกแต้ม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

วัดพวกแต้ม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

วัดพวกแต้ม

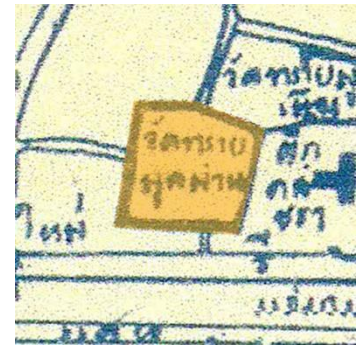
77. วัดทรายมูล (พม่า)

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดม่าน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดทรายมูลม่าน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดทรายมูลม่าน
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดทรายมูลพะม่า
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดทรายมูลพม่า

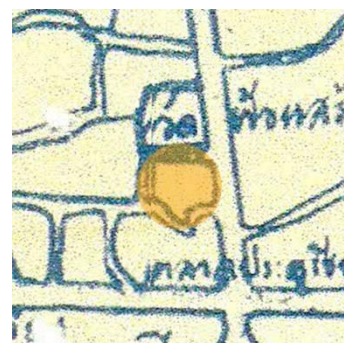
78. วัดเชียงสง

Key map

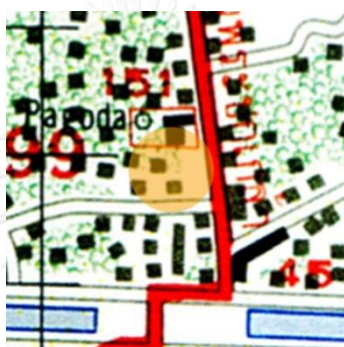
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดเชียงสงร้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

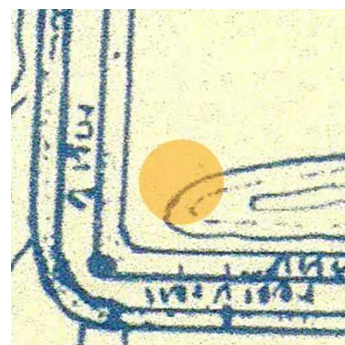
79. วัดนำหาด

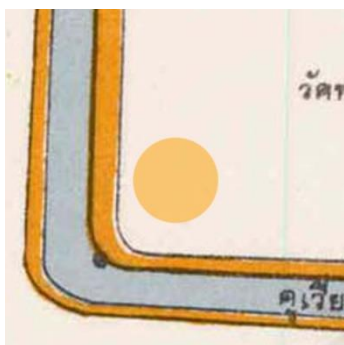
Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดนำ...ร้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

80. วัดหนองหญ้าแพรก

Key map

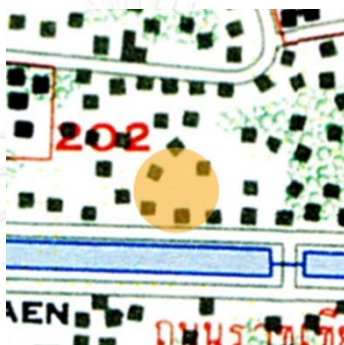
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

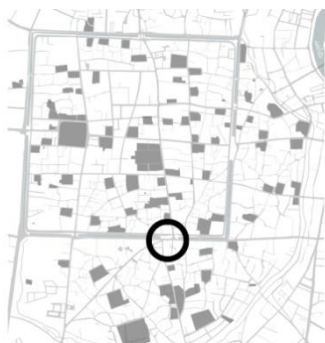
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัด...
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดหญ้าแพรก (ร้าง)
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

81. วัดเชียงทอง

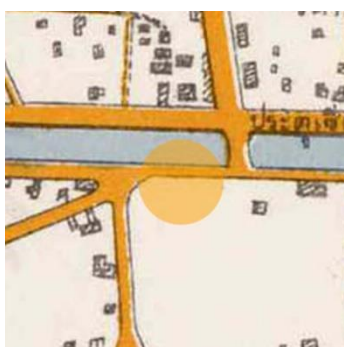
Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ระบุ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

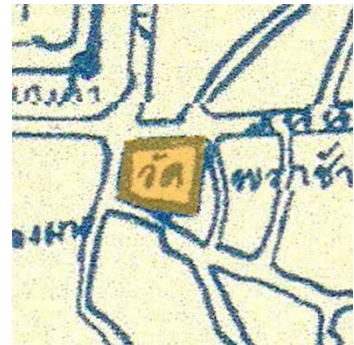
82. วัดพวกช้าง

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

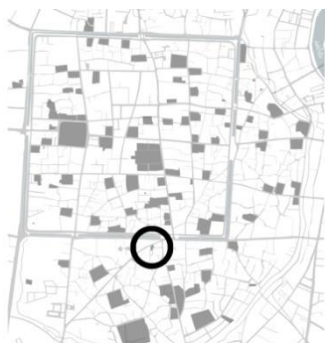
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดปกกวา
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดพวกช้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดพวกช้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดพวกช้าง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดพวกช้าง

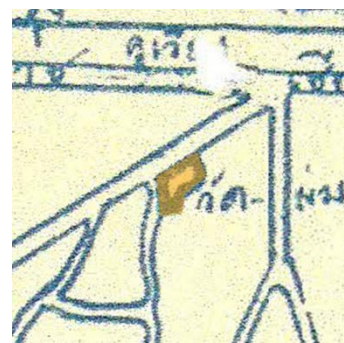
83. วัดม่วงคำ

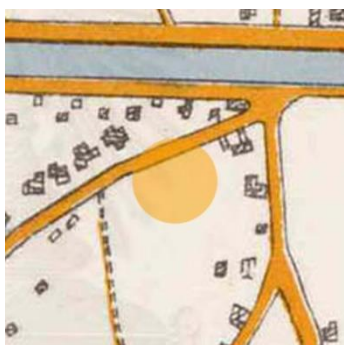
Key map

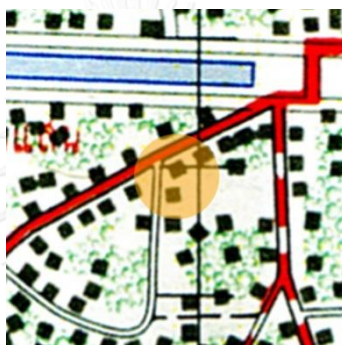
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

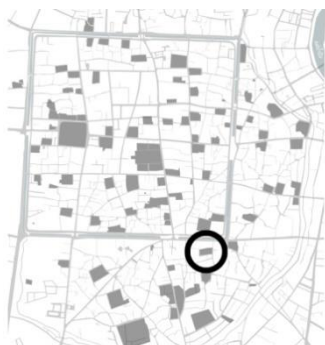
พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดม่วงคำ (ร้าง)
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

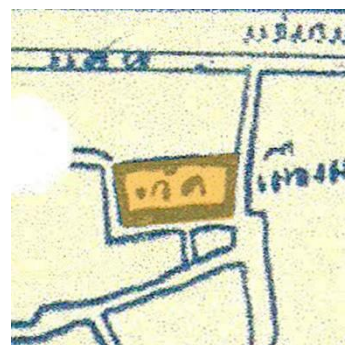
84. วัดเมืองมาง

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดเมืองนาง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดเมืองมาง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดเมืองมาง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดเมืองมาง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดเมืองมาง

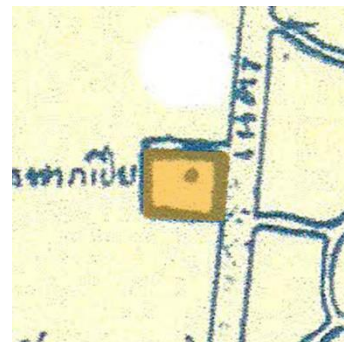
85. วัดพวกเป็ย

Key map

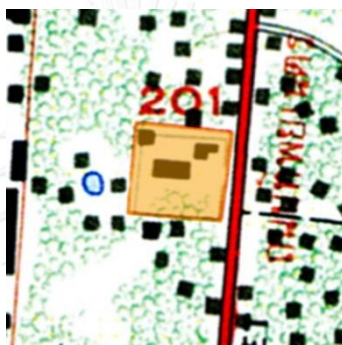
พ.ศ. 2436

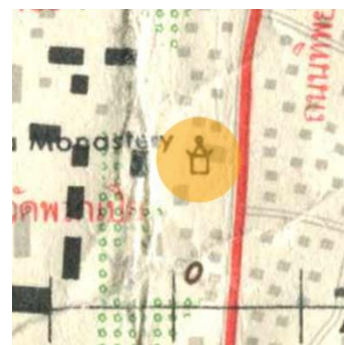
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัด...เป็ย
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดพวกเป็ย
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดพวกเป็ย
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดพวกเป็ย
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดพวกเป็ย

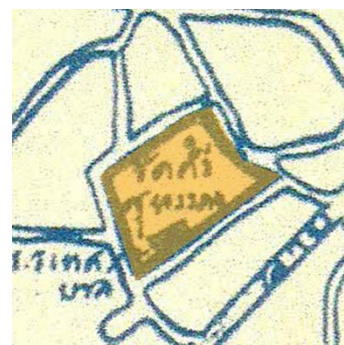
86. วัดศรีสุพรรณ

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดสุพรรณ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดศรีสุพรรณ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดศรีสุพรรณ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

วัดศรีสุพรรณ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

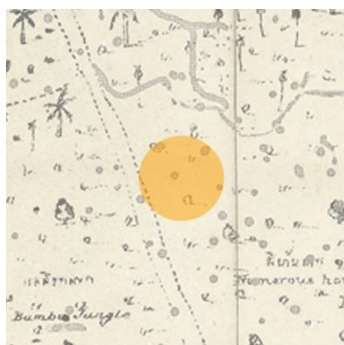
วัดศรีสุพรรณ

87. วัดแสนเส้า

Key map

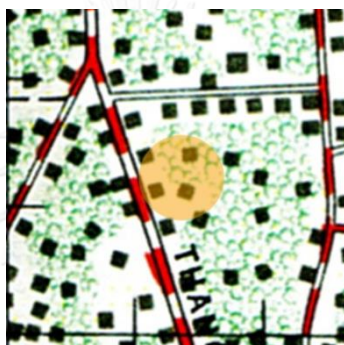
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดแสนเส้า (ร้าง)
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

88. วัดดาวดึงษ์

Key map

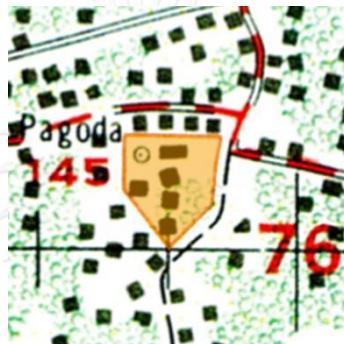
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

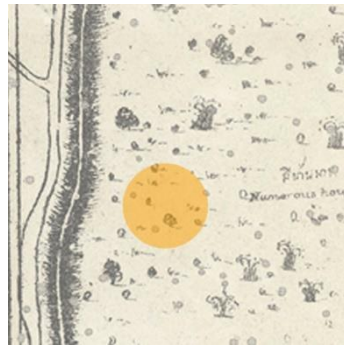
พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัดดาวดึงษ์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดดาวดึง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ระบุ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดดาวดึงส์
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดดาวดึงษ์

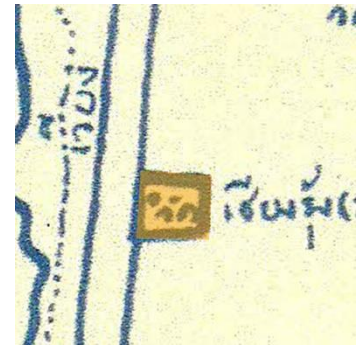
89. วัดเชียงรุ่ง

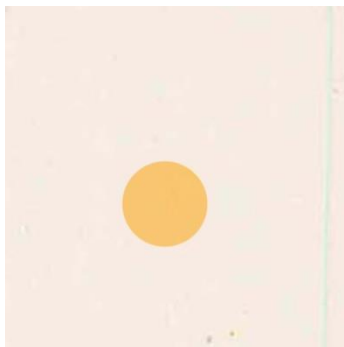
Key map

พ.ศ. 2436

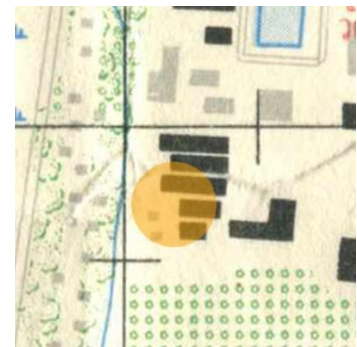
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

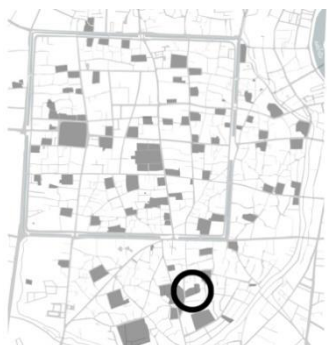

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506
แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

ไม่ปรากฏ
วัดเชียงรุ่ง (ร้าง)
ไม่ปรากฏ
สวนปรุงพยาบาลการแพทย์
โรงพยาบาลสวนปรุง

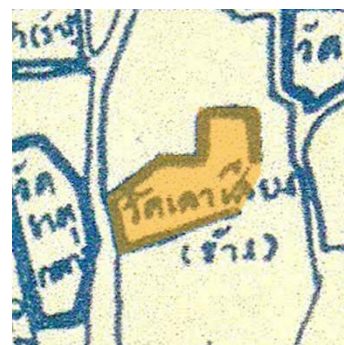
90. วัดเลาเสียง

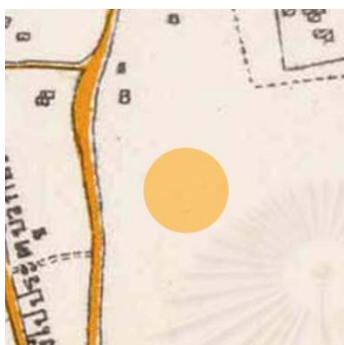
Key map

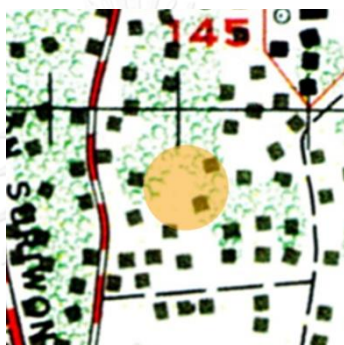
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

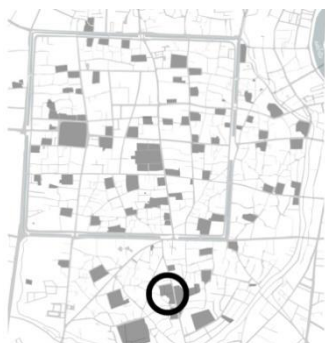
พ.ศ. 2506

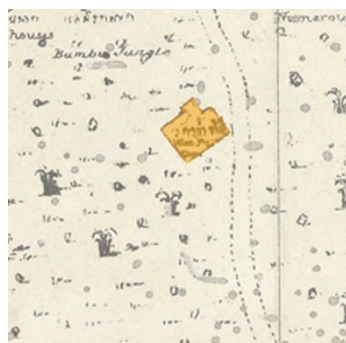
พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดเลาเสียง (ร้าง)
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

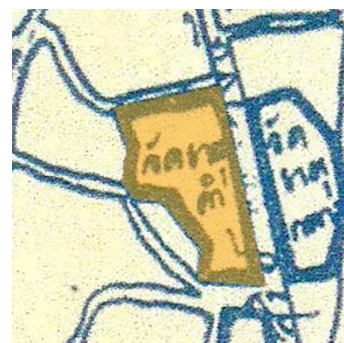
91. วัดธาตุคำ

Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	วัด...
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดธาตุคำ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดธาตุธรรม
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดธาตุคำ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดธาตุคำ

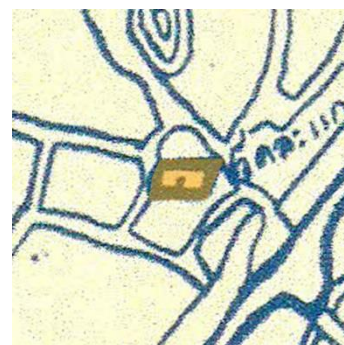
92. วัดละแกง

Key map

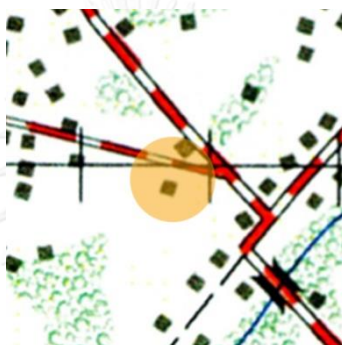
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดละแกง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

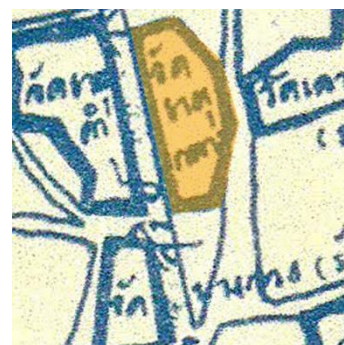
93. วัดธาตุกลาง

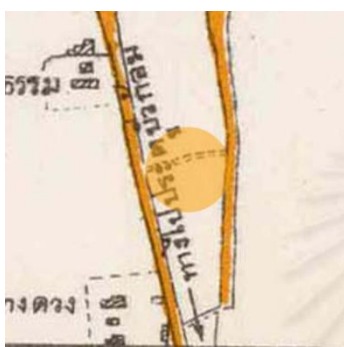
Key map

พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

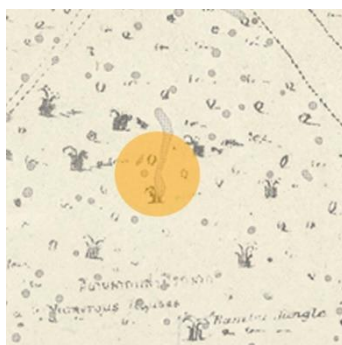
พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดธาตุกลาง
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	ไม่ปรากฏ

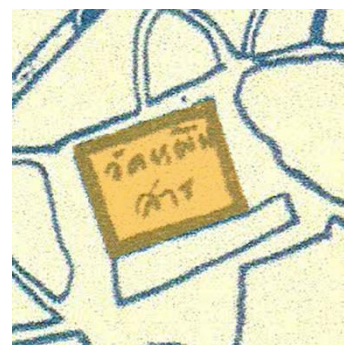
94. วัดหมื่นสาร

Key map

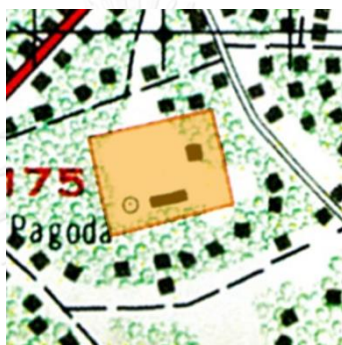
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436	ไม่ปรากฏ
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499	วัดหมื่นสาร
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503	วัดหมื่นสาร
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506	วัดหมื่นสาร
	แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521	วัดหมื่นสาร

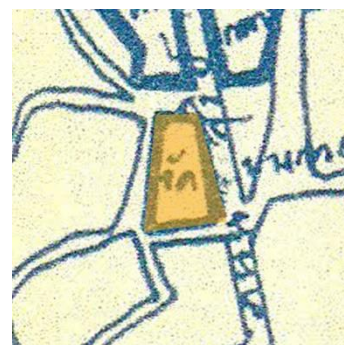
95. วัดยางทอง

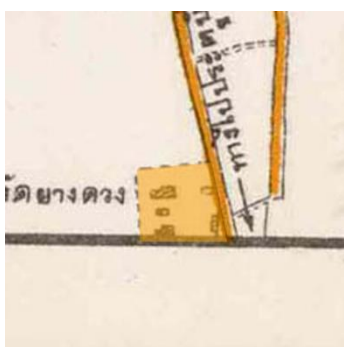
Key map

พ.ศ. 2436

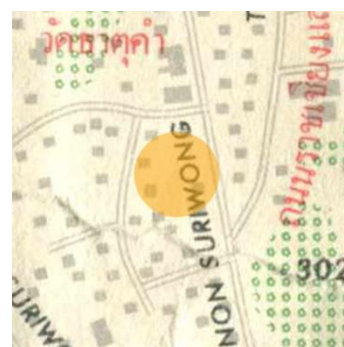
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดยางทอง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดยางทอง (ร้าง)

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดยางทอง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

ไม่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

ไม่ปรากฏ

96. วัดสังกา

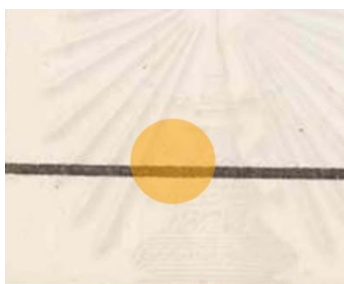
Key map

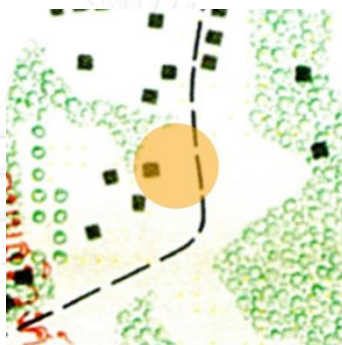
พ.ศ. 2436

พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

ไม่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดสังกา (ร้าง)

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

ไม่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

ไม่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

97. วัดเมืองยอง

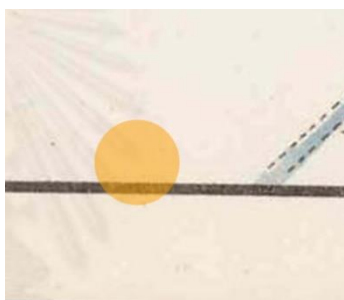
Key map

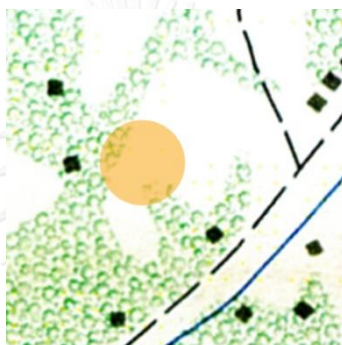
พ.ศ. 2436

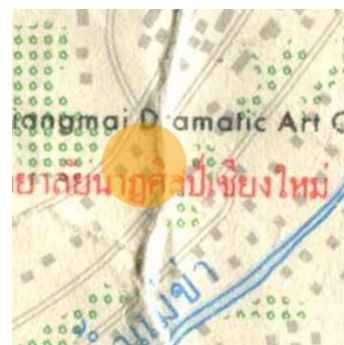
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

พระเจดีย์

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดเมืองยอง

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

ไม่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

ไม่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

ไม่ปรากฏ

98. วัดนันทาราม

Key map

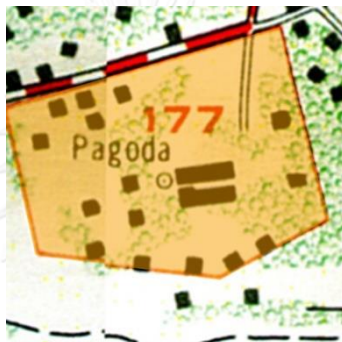
พ.ศ. 2436

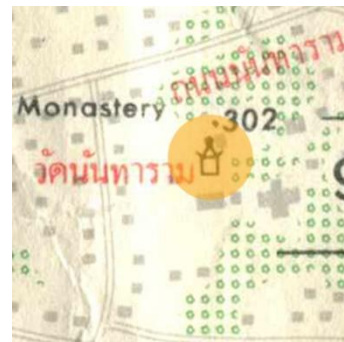
พ.ศ. 2499

พ.ศ. 2503

พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2521

ชื่อวัดที่ปรากฏ

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2436

วัดหนึ่งทา

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2499

วัดนันทาราม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2503

วัดนันทาราม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2506

วัดนันทาราม

แผนที่เมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2521

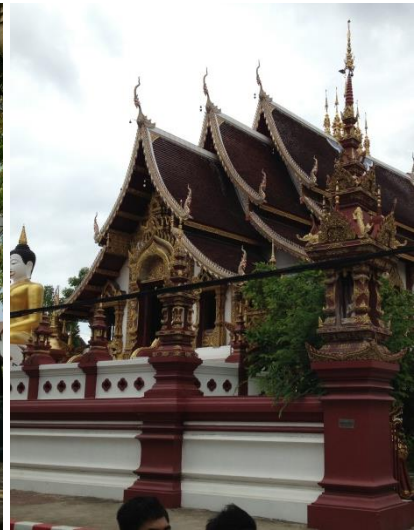
วัดนันทาราม

1. วัดราชมณเฑียร

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดราชมณเฑียร

ที่ตั้ง

ถนนศรีภูมิ แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน

วัด วัดร้าง ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

ศาสนกิจ อื่น ๆ

2. วัดควนคำม้า

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด วัดสุวรรณค้ำมา

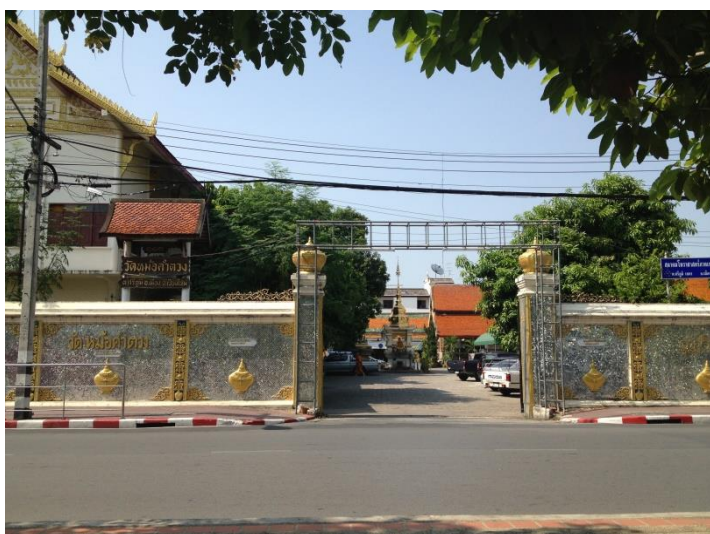
ที่ตั้ง ถนนศรีภูมิ แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ

3. วัดหม้อคำตวง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดหม้อค่าตวง

ที่ตั้ง   ถนนศรีภูมิ แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

4. วัดชัยศรีภูมิ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดชัยศรีภูมิ

ที่ตั้ง

ถนนชัยภูมิ แขวงนครพิงค์

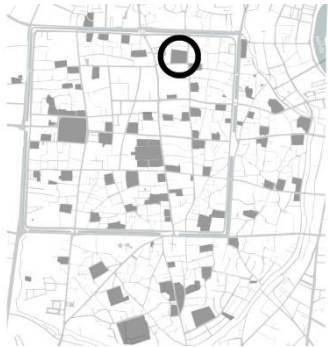
สภาพปัจจุบัน

 วัด วัดร้าง ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ อื่น ๆ

5. วัดเชียงมั่น

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

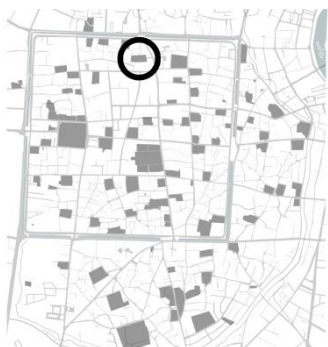
ชื่อวัด   วัดเชียงมั่น

ที่ตั้ง   ถนนราชภาคินัย แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ   อื่น ๆ : ร้านค้า

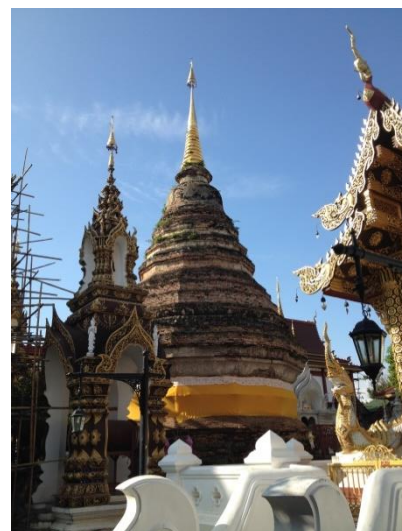
6. วัดแสนเมืองมาหลวง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดแสนเมืองมาหลวง

ที่ตั้ง

ถนนพระปกเกล้า แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน

วัด

วัดร้าง

ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

ศาสนกิจ

อื่น ๆ

7. วัดป่าพร้าวนิ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดป่าพร้าวนิ

ที่ตั้ง

ถนนสิงหราช ซอย 3 แขวงศรีวิชัย

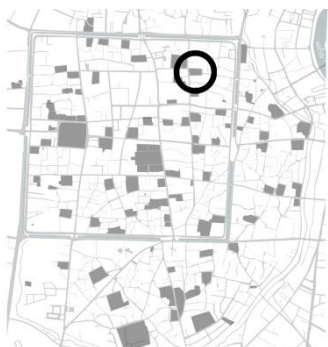
สภาพปัจจุบัน

 วัด วัดร้าง ไม่พบ

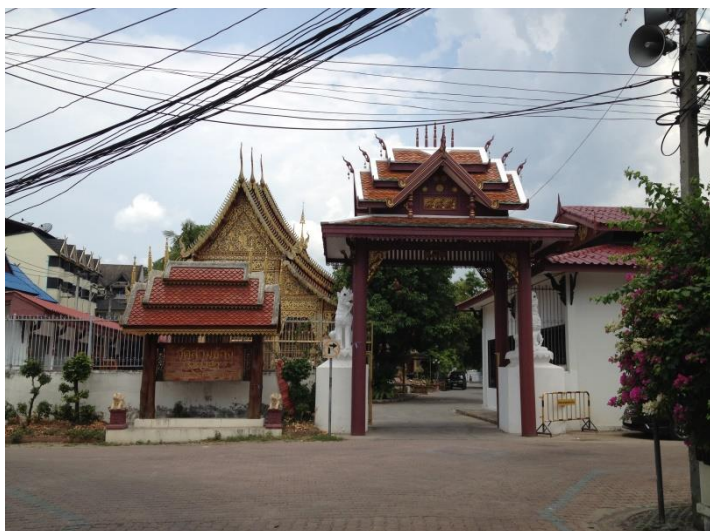
การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ อื่น ๆ

8. วัดล่อมช้าง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

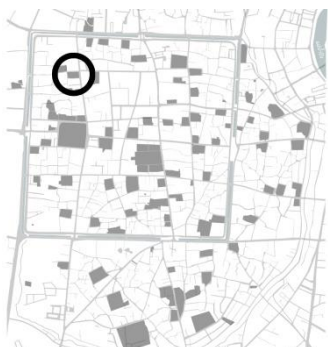
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดล่อมช้าง

ที่ตั้ง   ถนนราชภาศินัย แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ   อื่น ๆ

9. วัดดับภัย

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

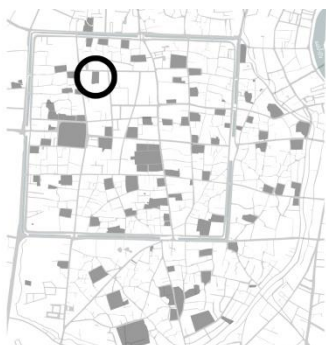
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด วัดดับภัย

ที่ตั้ง ถนนสิงหราช แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ

10. วัดสุธาवास

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

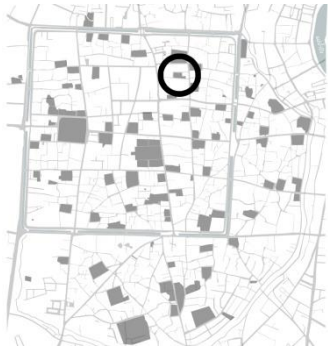
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดสุธาवास

ที่ตั้ง   วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ถนนเวียงแก้ว แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

11. วัดนางเหลียว

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   ธรรมสถานวัดนางเหลียว

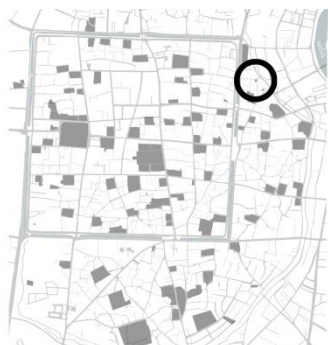
ที่ตั้ง   โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ถนนพระปกเกล้า แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

12. วัดหนองหล่ม

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

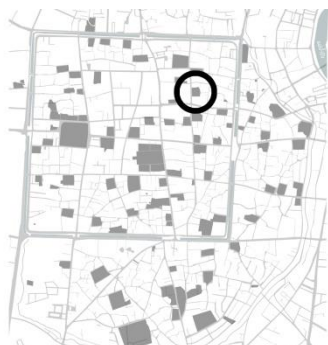
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดหนองหล่ม

ที่ตั้ง   ถนนชัยภูมิ ซอย 1 แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

13. วัดจำแก้ว

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดจำแก้ว

ที่ตั้ง   เหล่ากาชาดจังหวัดเชียงใหม่ ถนนราชภาคินัย แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : เหล่ากาชาดจังหวัดเชียงใหม่

14. วัดปิ่นแจ่ม

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

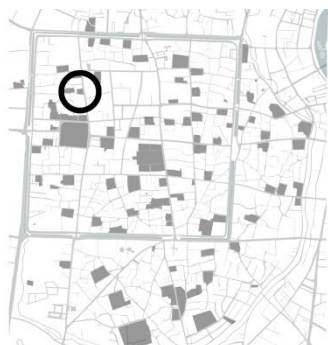
ชื่อวัด   วัดปิ่นแจ่ม

ที่ตั้ง   โรงเรียนหอพระ ถนนสิงหราช แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนหอพระ

15. วัดหอพระ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดหอพระ

ที่ตั้ง   โรงเรียนหอพระ ถนนสิงหราช แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนหอพระ

16. วัดรมโพธิ์

Key map

ภาพในปัจจุบัน

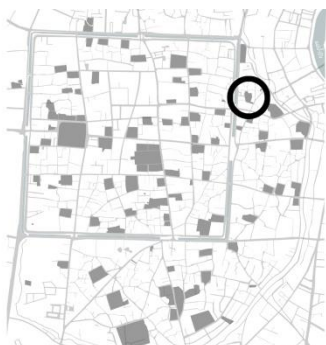
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดรมโพธิ์

ที่ตั้ง   ถนนช้างม้อยเก่า แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

17. วัดชมพู

Key map

ภาพในปัจจุบัน

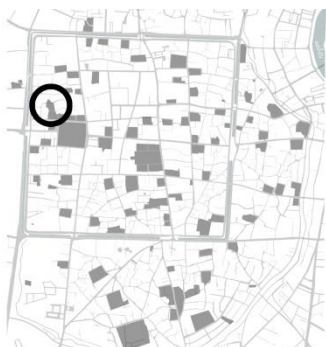
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดชมพู

ที่ตั้ง   ถนนช้างม้อยเก่า แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

18. วัดต้นยาง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

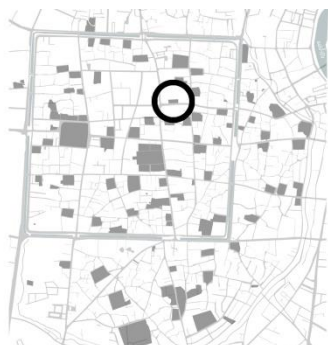
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดต้นยาง

ที่ตั้ง   สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 ถนนอารักษ์ ซอย 5 แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6

19. วัดหมื่นคอง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

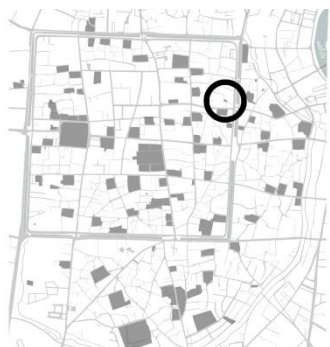
ชื่อวัด วัดหมื่นคอง

ที่ตั้ง โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ถนนพระปกเกล้า แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ : โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

20. วัดช้างแก้ว

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

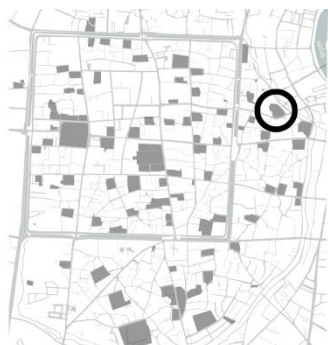
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดช้างแก้ว

ที่ตั้ง   ถนนราชวิถี ซอย 1 แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

21. วัดหนองคำ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

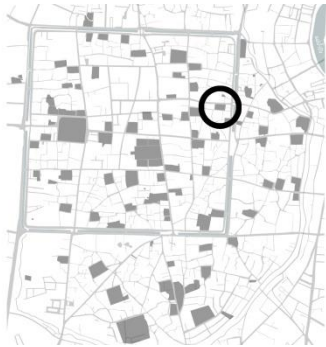
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดหนองคำ

ที่ตั้ง   ถนนช้างม้อย แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

22. วัดดอกเอื้อง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดดอกเอื้อง

ที่ตั้ง

ถนนราชวิถี แขวงนครพิงค์

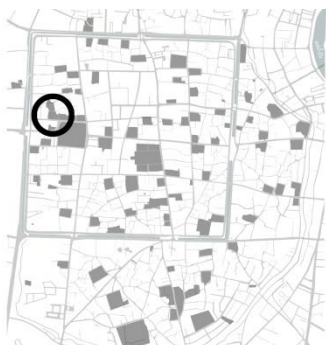
สภาพปัจจุบัน

 วัด วัดร้าง ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ อื่น ๆ

23. วัดพระครู

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

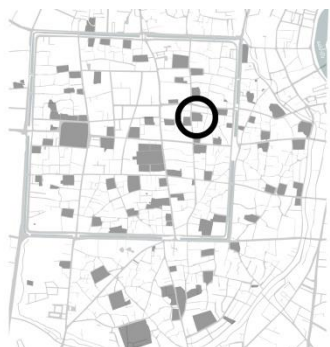
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดพระครู

ที่ตั้ง   สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 ถนนอารักษ์ ซอย 5 แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6

24. วัดบ้านปิง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดบ้านปิง

ที่ตั้ง

ถนนราชภาคินัย แขวงนครพิงค์

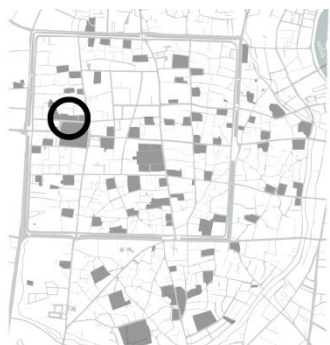
สภาพปัจจุบัน

 วัด วัดร้าง ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ อื่น ๆ

25. วัดปราสาท

Key map

ภาพในปัจจุบัน

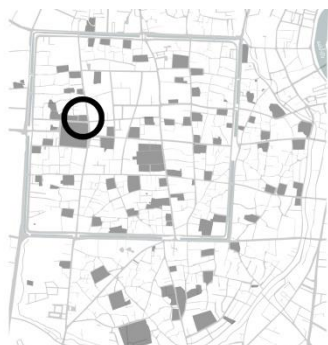
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดปราสาท

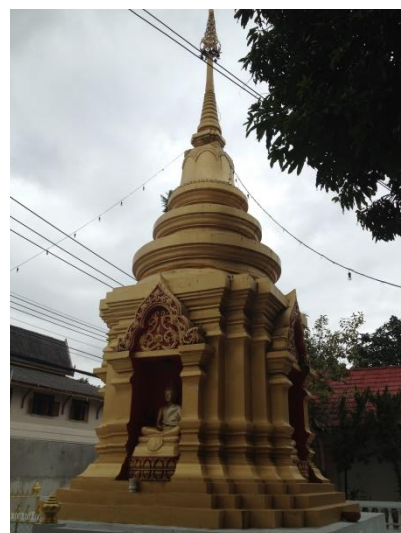
ที่ตั้ง   ถนนอินทรวโรรส แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

26. วัดผาบ่อง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

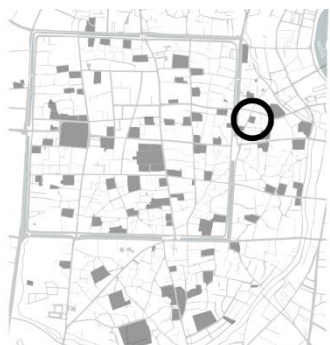
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดผาบ่อง

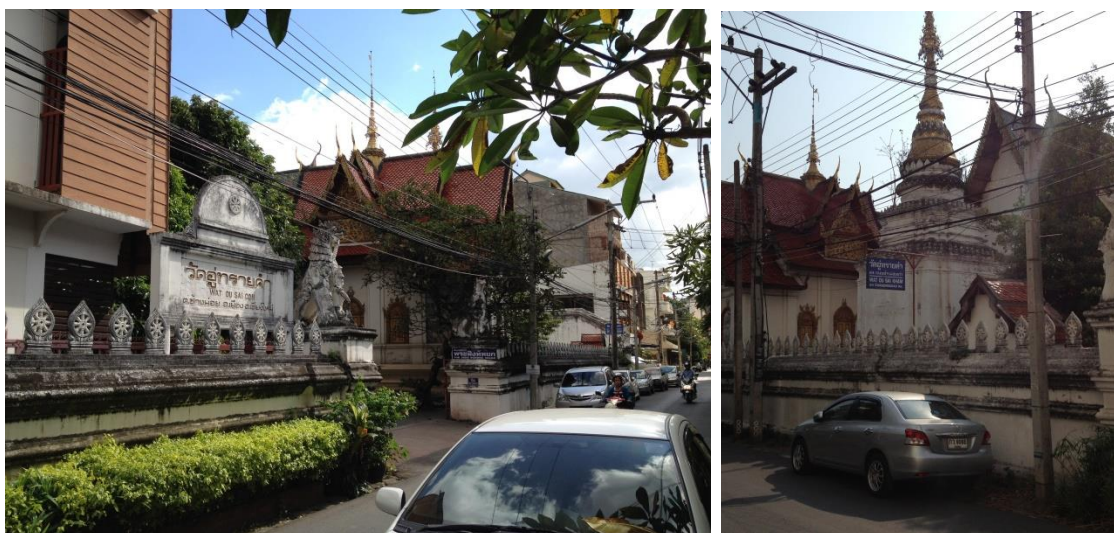
ที่ตั้ง   ถนนสิงหราช แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

27. วัดอุทรายคำ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

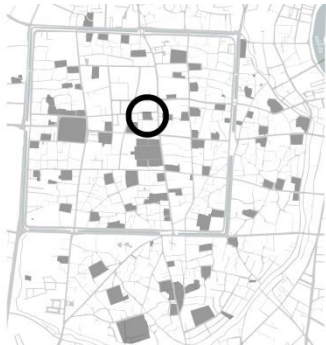
ชื่อวัด   วัดอุทรายคำ

ที่ตั้ง   ถนนช้างม้อยเก่า แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

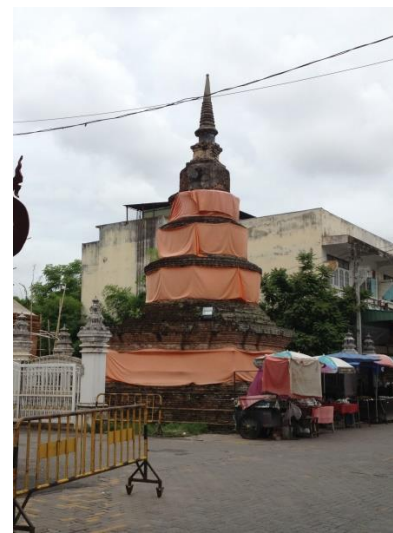
28. วัดอินทขีลสะดือเมือง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

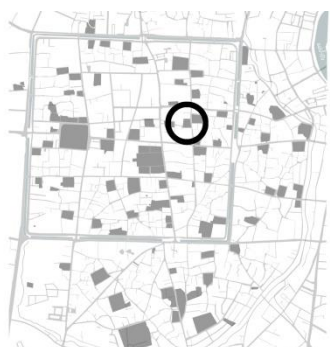
ชื่อวัด   วัดอินทขีลสะดือเมือง

ที่ตั้ง   ถนนอินทวโรรส แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่

และหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่

29. วัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์

Key map

ภาพในปัจจุบัน

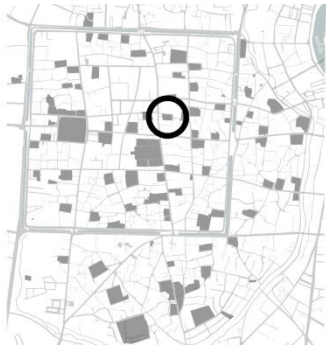
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดอุโมงค์มหาเถรจันทร์

ที่ตั้ง   ถนนราชภาดคินัย แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

30. วัดดวงดี

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดดวงดี

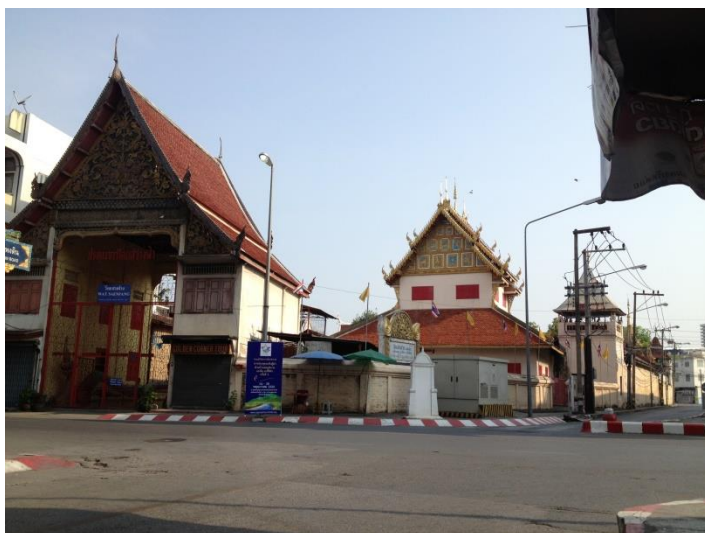
ที่ตั้ง   ถนนพระปกเกล้า แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ   อื่น ๆ

31. วัดแสนฝาง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดแสนฝาง

ที่ตั้ง

ถนนท่าแพ แขวงนครพิงค์

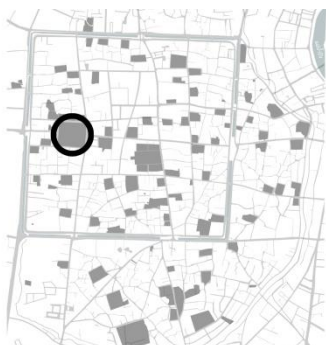
สภาพปัจจุบัน

 วัด
  วัดร้าง
  ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ
  อื่น ๆ

32. วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

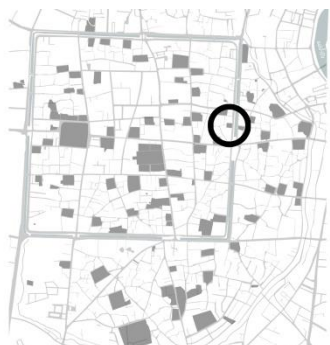
ชื่อวัด   วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร

ที่ตั้ง   ถนนสิงหราช แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนธรรมราชศึกษา และร้านค้า

33. วัดดอกคำ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดดอกคำ

ที่ตั้ง

ถนนมุลเมือง แขวงนครพิงค์

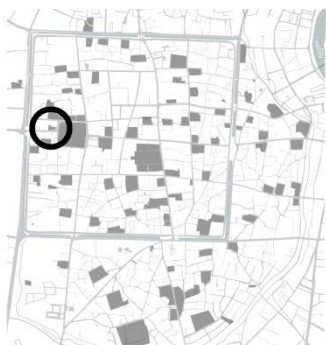
สภาพปัจจุบัน

 วัด
  วัดร้าง
  ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ
  อื่น ๆ

34. วัดปิ่นระแสง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

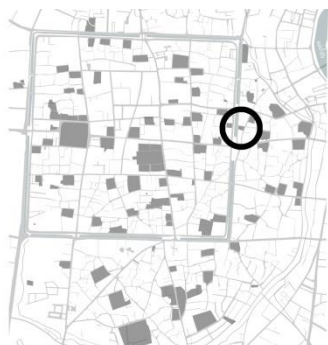
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดปิ่นระแสง

ที่ตั้ง   ถนนอินทรวโรรส แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

35. วัดดอกเงิน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

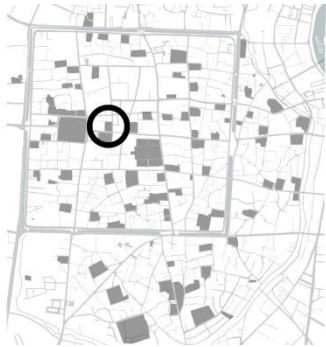
ชื่อวัด   วัดดอกเงิน

ที่ตั้ง   ถนนชัยภูมิ แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนเทศบาลดอกเงิน

36. วัดทุ่งยู

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

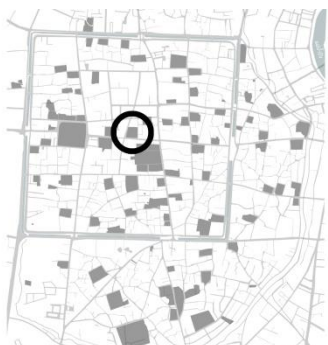
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดทุ่งยู

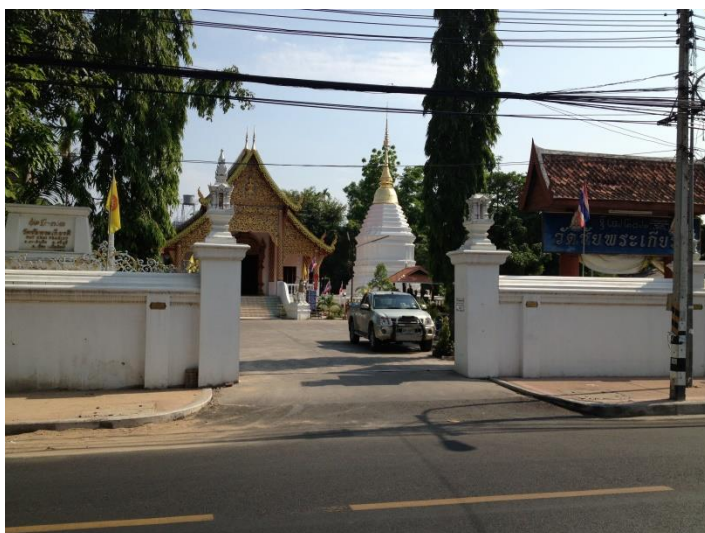
ที่ตั้ง   ถนนราชดำเนิน แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

37. วัดชัยพระเกียรติ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

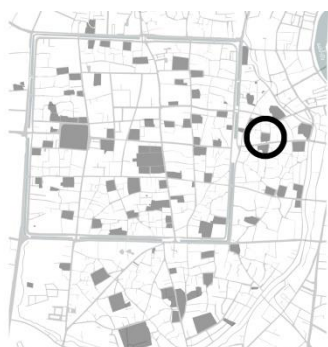
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดชัยพระเกียรติ

ที่ตั้ง   ถนนราชดำเนิน แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

38. วัดเซตวัน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

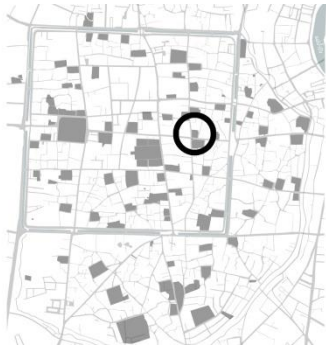
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด วัดเซตวัน

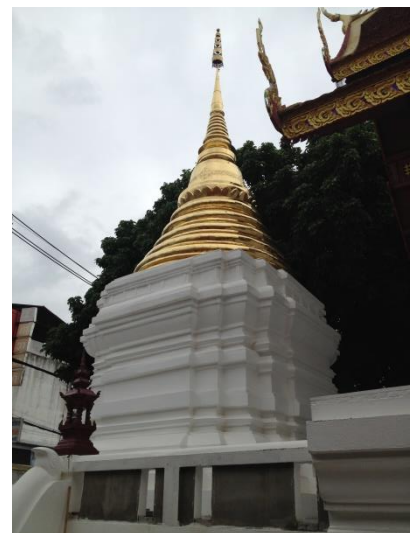
ที่ตั้ง ถนนท่าแพ แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ

39. วัดสำเภา

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

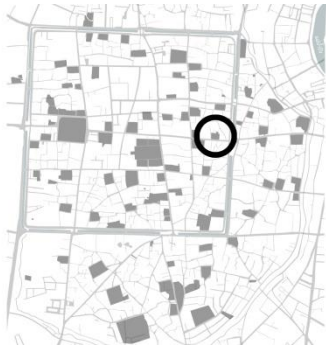
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดสำเภา

ที่ตั้ง   ถนนราชดำเนิน แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : ร้านค้า

40. วัดหมื่นล้าน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

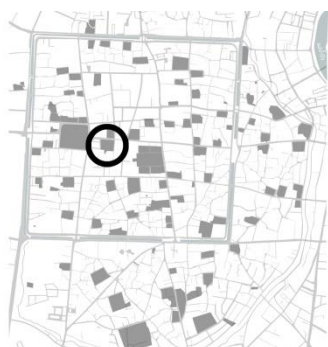
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดหมื่นล้าน

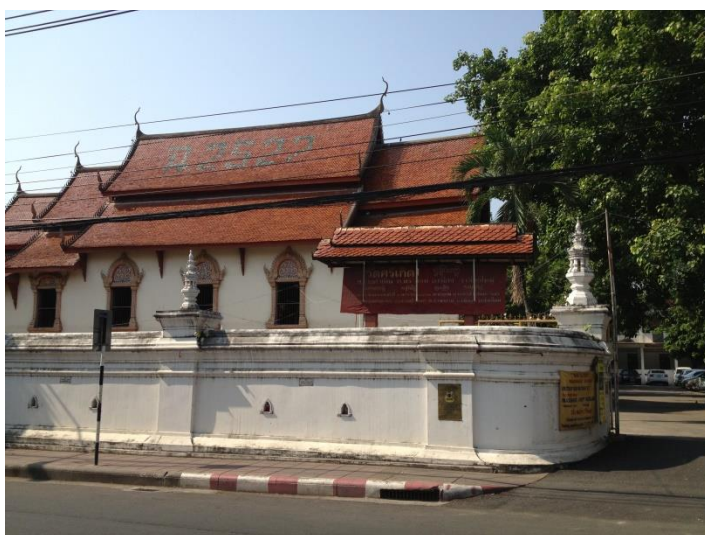
ที่ตั้ง   ถนนราชดำเนิน แขวงนครพิงค์

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : ร้านค้า

41. วัดศรีเกิด

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดศรีเกิด

ที่ตั้ง

ถนนราชดำเนิน แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน

 วัด
  วัดร้าง
  ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ
  อื่น ๆ : ร้านค้า

42. วัดแสนเมืองมา

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

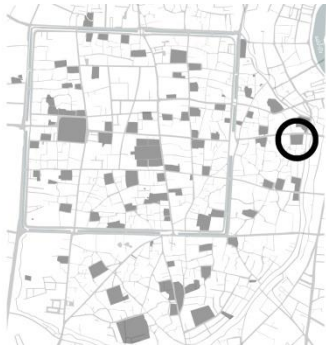
ชื่อวัด   วัดแสนเมืองมา

ที่ตั้ง   ถนนสามล้าน ซอย 1 แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : สมาคมศิษย์เก่ายุพราชวิทยาลัย

43. วัดบุพพาราม

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

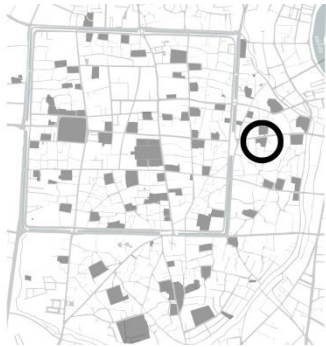
ชื่อวัด   วัดบุพพาราม

ที่ตั้ง   ถนนท่าแพ แขวงเม็งราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดบุพพาราม

44. วัดมหาวัน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

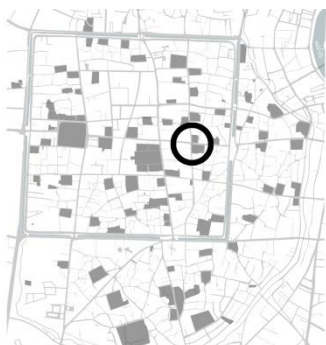
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดมหาวัน

ที่ตั้ง   ถนนท่าแพ แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : หัตถกรรมเครื่องเงิน

45. เจดีย์หลังวัดพันอัน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

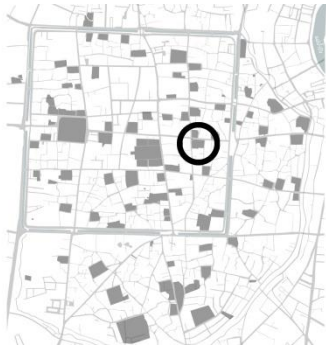
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   ไม่พบ

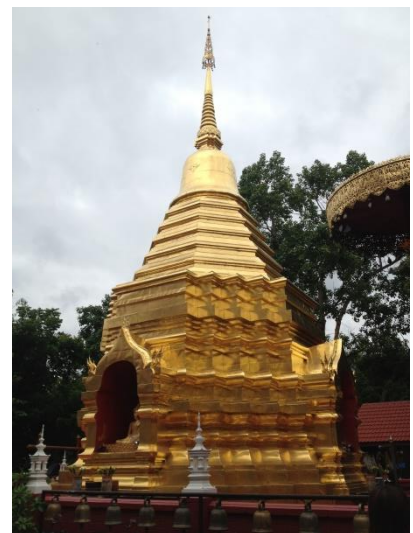
ที่ตั้ง   บริเวณหลังวัดพันอัน ถนนราชภาดินัย แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : ถนน

46. วัดพันอ้น

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

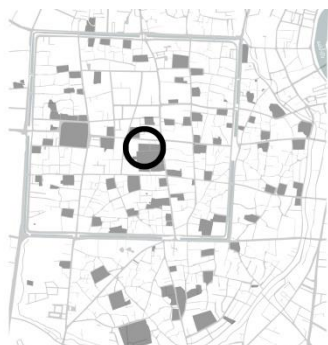
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดพันอ้น

ที่ตั้ง   ถนนราชดำเนิน แขวงเม็งราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : ร้านค้า

47. วัดหอธรรม

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดหอธรรม

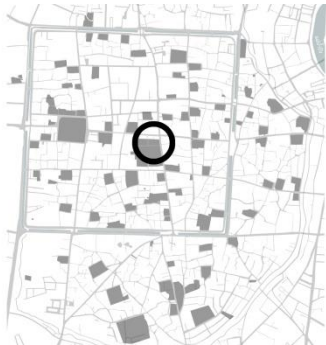
ที่ตั้ง

บริเวณโรงเรียนสามัคคีวิทยาทานภายในวัดเจติยหลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า
แขวงศรีวิชัย

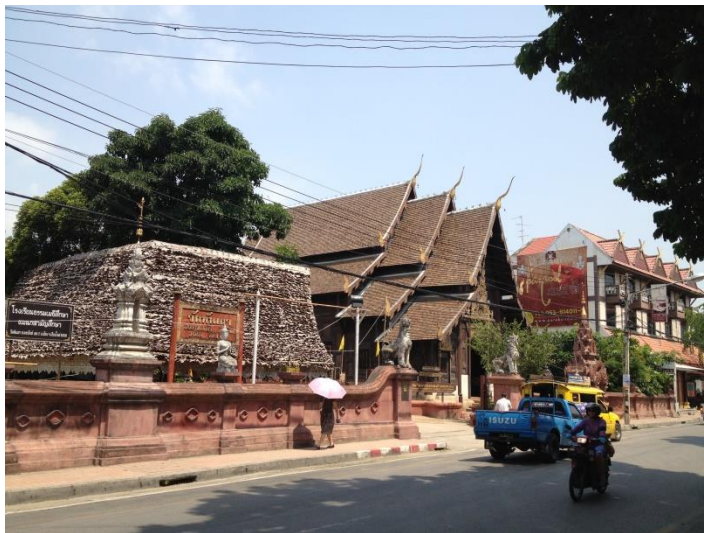
สภาพปัจจุบัน

 วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ : วัดเจติยหลวงวรวิหาร

48. วัดพันเตา

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

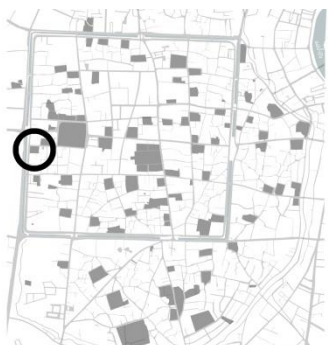
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดพันเตา

ที่ตั้ง   ถนนพระปกเกล้า แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ   อื่น ๆ : ร้านค้า

49. เจดีย์หน้าโรงเรียนสอนคนตาบอด

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

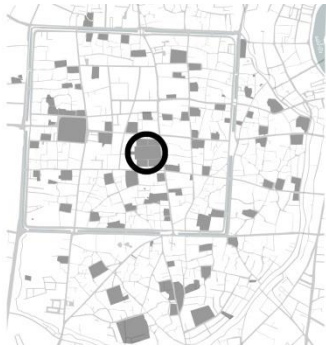
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   ไม่พบ

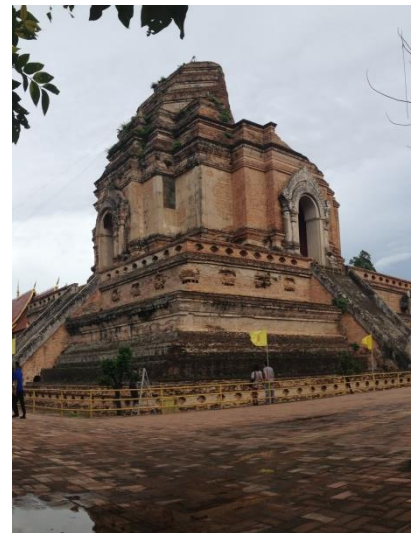
ที่ตั้ง   โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ ถนนอารักษ์ แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ

50. วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

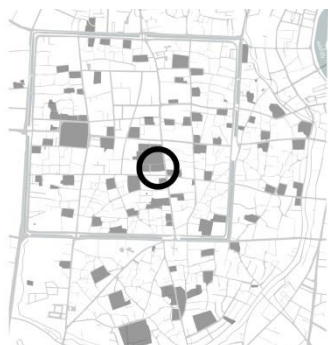
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร

ที่ตั้ง ถนนพระปกเกล้า แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ : โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน และพิพิธภัณฑ

51. วัดสขะมীন

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

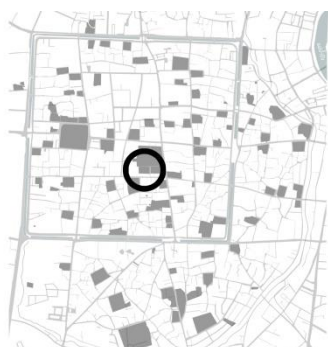
ชื่อวัด   วัดสขะมীন

ที่ตั้ง   โรงเรียนเมตตาศึกษา ถนนพระปกเกล้า แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนเมตตาศึกษา

52. วัดสบขวาง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

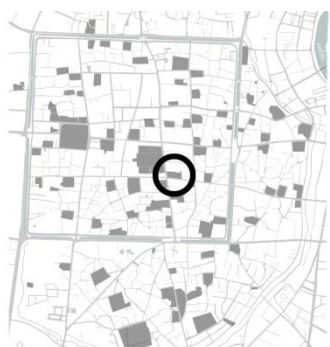
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

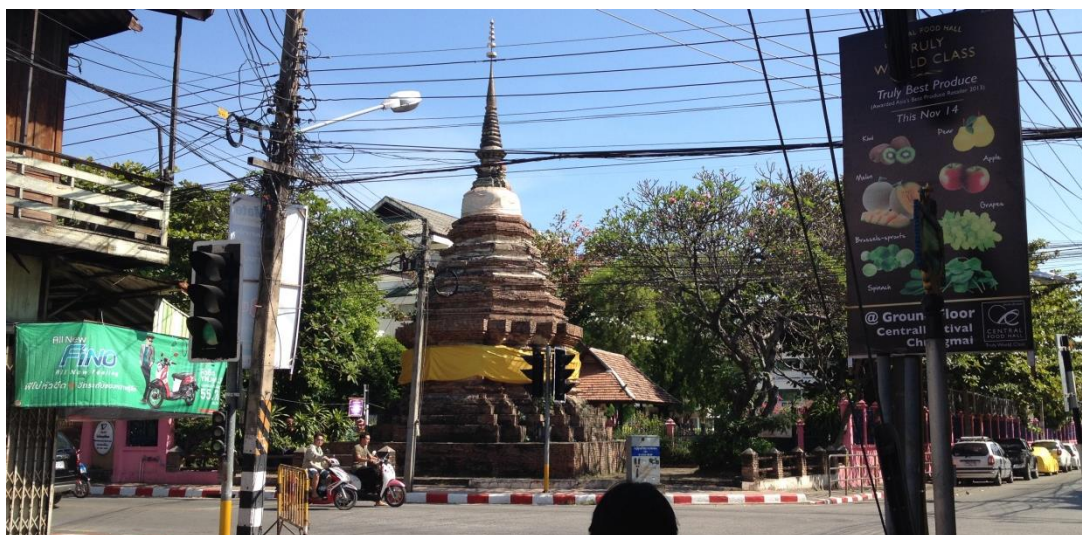
ชื่อวัด วัดสบขวาง

ที่ตั้ง บริเวณอาคารอนุสรณ์ พระพุทธพจนวราภรณ์ (หลวงปู่จันทร์ กุศลมหาเถร)
ภายในวัดเจติยหลวงวรวิหาร ถนนพระปกเกล้า แขวงศรีวิชัยสภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ : วัดเจติยหลวงวรวิหาร

53. วัดเชลฐา

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

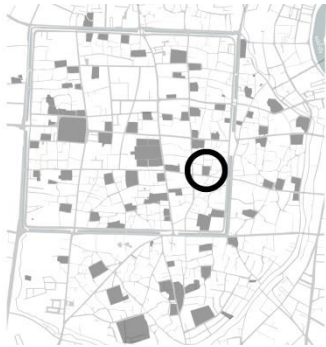
ชื่อวัด   วัดเชลฐา

ที่ตั้ง   หน้าโรงเรียนพุทธโสภณ ถนนพระปกเกล้า แขวงเม็งราย

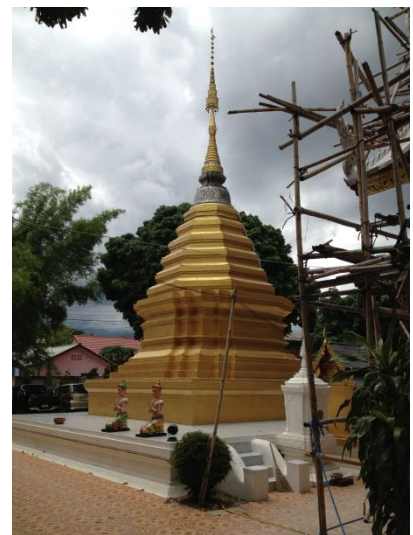
สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนพุทธโสภณ

54. วัดฟ้าขาว

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

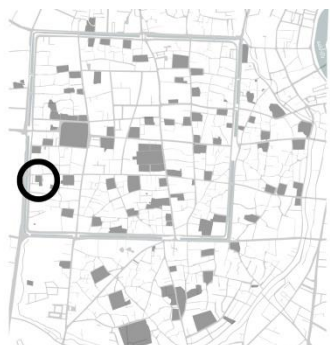
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดฟ้าขาว

ที่ตั้ง   ถนนราชมรรคา แขวงเม็งราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

55. วัดเมธัง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

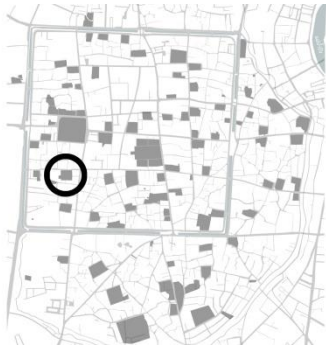
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด วัดเมธัง

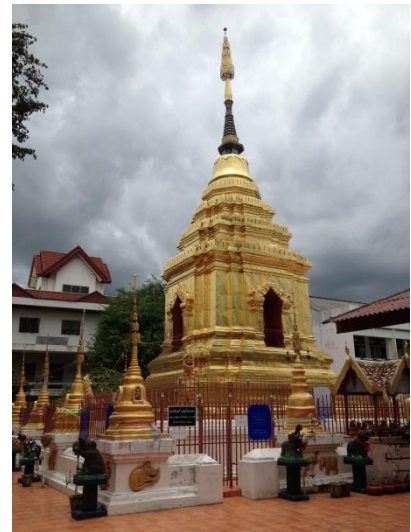
ที่ตั้ง ถนนราชมรรคา แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ

56. วัดหมื่นเงินทอง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

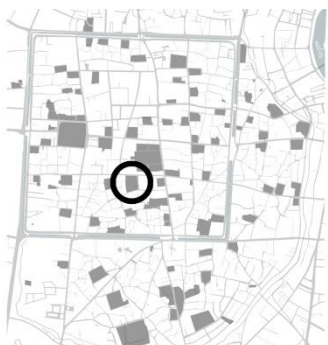
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดหมื่นเงินทอง

ที่ตั้ง   ถนนราชมรรคา แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนเทศบาลวัดหมื่นเงินทอง

57. วัดกิติ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดกิติ

ที่ตั้ง

โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ ถนนราชมรรคา แขวงศรีวิชัย

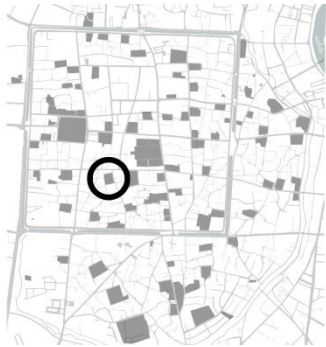
สภาพปัจจุบัน

 วัด วัดร้าง ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ อื่น ๆ : โรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่

58. วัดพระเจ้าเม็งราย

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

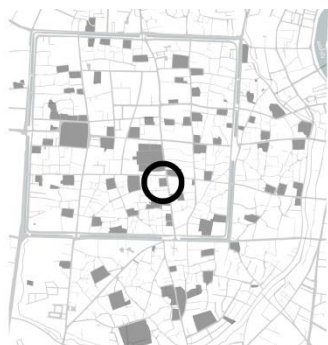
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดพระเจ้าเม็งราย

ที่ตั้ง   ถนนราชมรรคา ซอย 6 แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

59. วัดช่างแต้ม

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดช่างแต้ม

ที่ตั้ง

ถนนพระปกเกล้า แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน

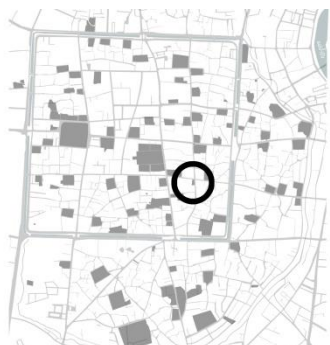
 วัด
  วัดร้าง
  ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ
  อื่น ๆ

60. วัดเชียงใหม่

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

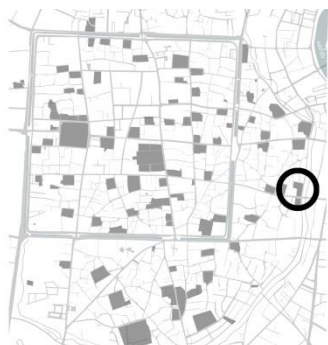
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดเชียงใหม่

ที่ตั้ง   ถนนพระปกเกล้า แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

61. วัดช่างฆ้อง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

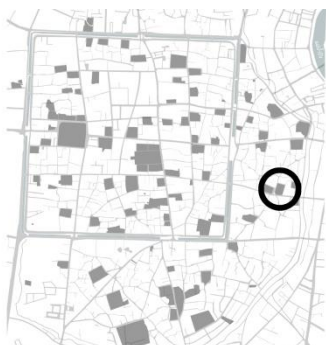
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดช่างฆ้อง

ที่ตั้ง   ถนนกำแพงภูณ แขวงเม้งราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

62. วัดลอยเคราะห์

Key map

ภาพในปัจจุบัน

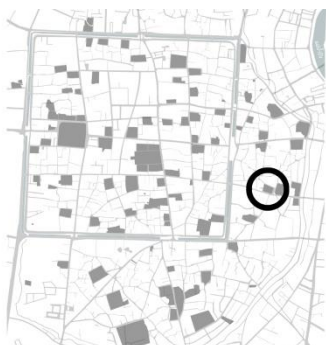
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดลอยเคราะห์

ที่ตั้ง   ถนนลอยเคราะห์ แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ   อื่น ๆ

63. วัดพันตอง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดพันตอง

ที่ตั้ง

ถนนลอยเคราะห์ แขวงเมืองราช

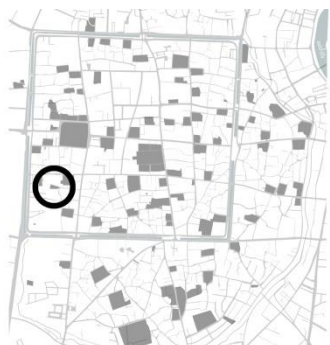
สภาพปัจจุบัน

 วัด
  วัดร้าง
  ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ
  อื่น ๆ

64. วัดซ่งลาน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

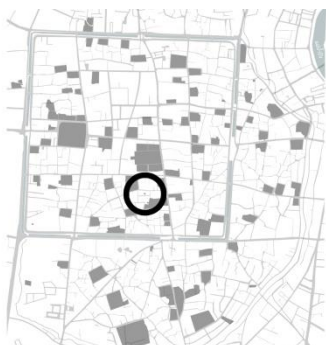
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดซ่งลาน

ที่ตั้ง   ถนนสามล้าน ซอย 3 แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

65. วัด...หลวง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

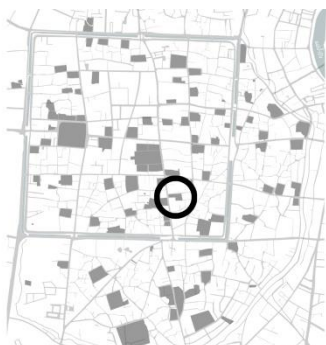
ชื่อวัด   วัด...หลวง

ที่ตั้ง   ถนนพระปกเกล้า ซอย 7 แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

66. วัดหมื่นตุม

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดหมื่นตุม

ที่ตั้ง

ถนนพระปกเกล้า แขวงเมืองราย

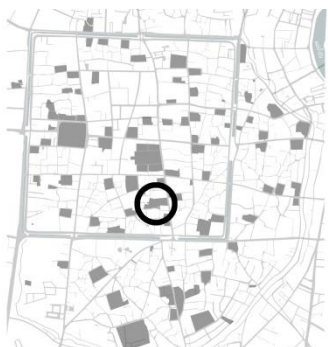
สภาพปัจจุบัน

 วัด วัดร้าง ไม่พบ

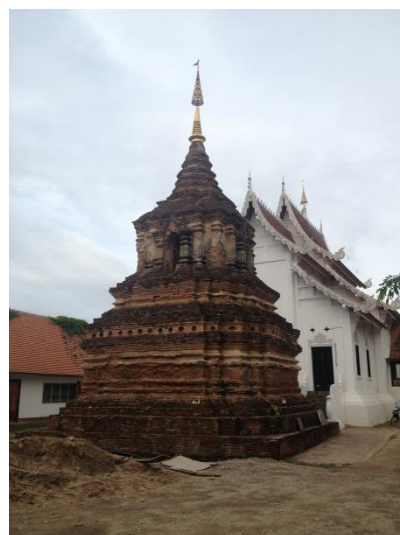
การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ อื่น ๆ

67. วัดเจ็ดลิน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดเจ็ดลิน

ที่ตั้ง

ถนนพระปกเกล้า แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน

 วัด
  วัดร้าง
  ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ
  อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

68. วัดช่างฆ้อง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดช่างฆ้อง

ที่ตั้ง

ถนนกำแพงภูม แขวงเมืองราช

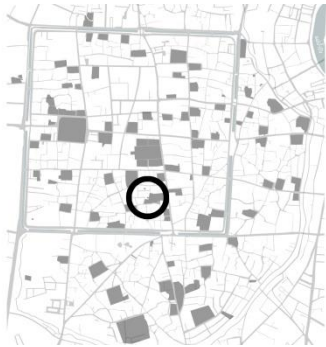
สภาพปัจจุบัน

 วัด วัดร้าง ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ อื่น ๆ

69. เจตีย์ หลังวัดเจ็ดลิน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

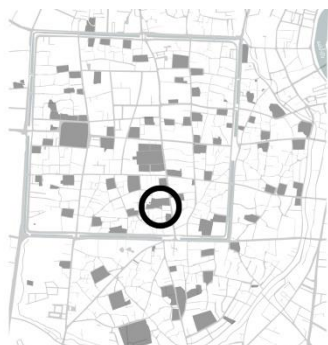
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   ไม่พบ

ที่ตั้ง   ถนนพระปกเกล้า ซอย 4 แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

70. เจตีย์ ข้างวัดเจ็ดลิน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

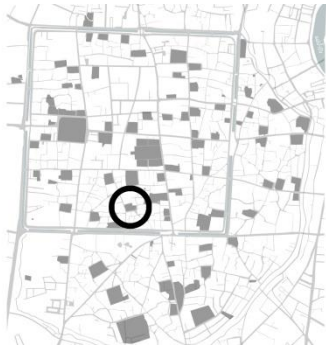
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   ไม่พบ

ที่ตั้ง   ถนนพระปกเกล้า ซอย 4 แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

71. วัดพันแหวน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

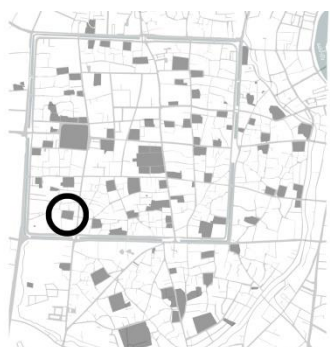
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด วัดพันแหวน

ที่ตั้ง ถนนราชมรรคา ซอย 6 แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ

72. วัดพุกหงษ์

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดพุกหงษ์

ที่ตั้ง

ถนนสามล้าน แขวงศรีวิชัย

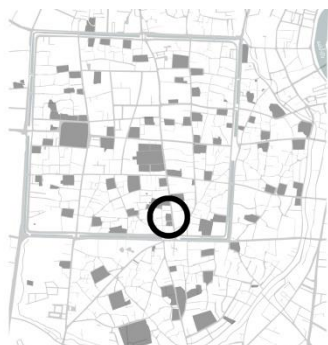
สภาพปัจจุบัน

 วัด
  วัดร้าง
  ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ
  อื่น ๆ

73. วัดฟอนสร้อย

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดฟอนสร้อย

ที่ตั้ง

ถนนพระปกเกล้า แขวงศรีวิชัย

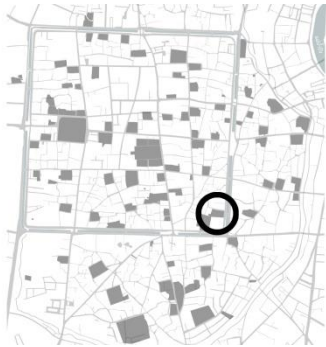
สภาพปัจจุบัน

 วัด
  วัดร้าง
  ไม่พบ

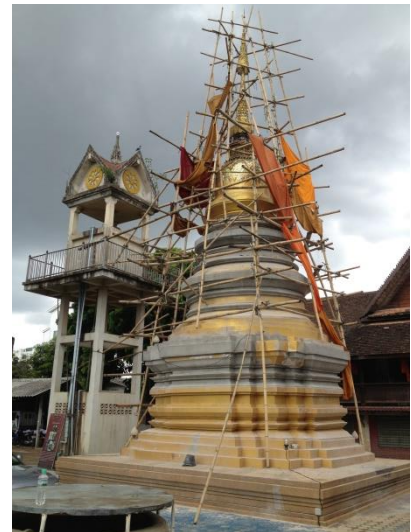
การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ
  อื่น ๆ

74. วัดทรายมูลเมือง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

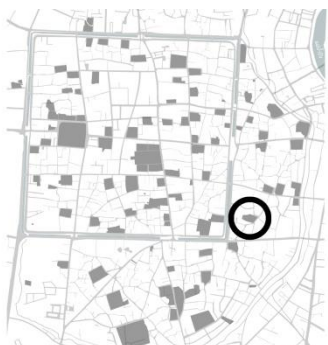
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดทรายมูลเมือง

ที่ตั้ง   ถนนมูลเมือง แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

75. วัดเมืองเลน

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดเมืองเลน

ที่ตั้ง

ถนนลอยเคราะห์ ซอย 2 แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน

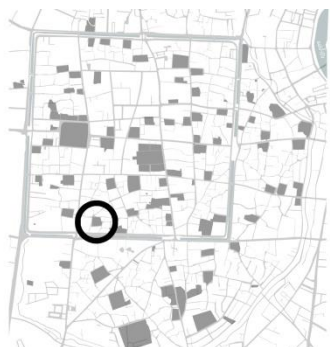
 วัด วัดร้าง ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

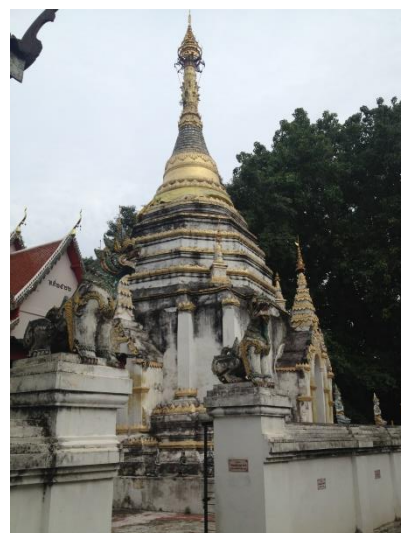
 ศาสนกิจ อื่น ๆ : โรงเรียนเมโทรเทคโนโลยี

76. วัดพุกแต้ม

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดพุกแต้ม

ที่ตั้ง

ถนนสามล้าน ซอย 7 แขวงศรีวิชัย

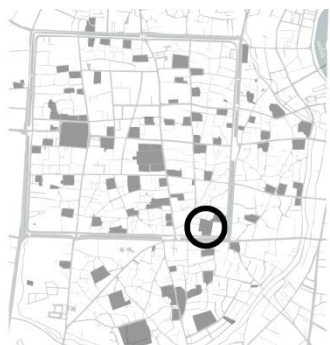
สภาพปัจจุบัน

 วัด
  วัดร้าง
  ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ
  อื่น ๆ

77. วัดทรายมูล (พม่า)

Key map

ภาพในปัจจุบัน

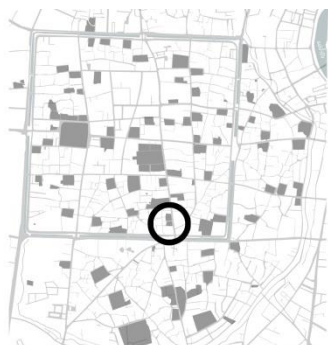
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดทรายมูล (พม่า)

ที่ตั้ง   ถนนมูลเมือง แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

78. วัดเชียงสง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

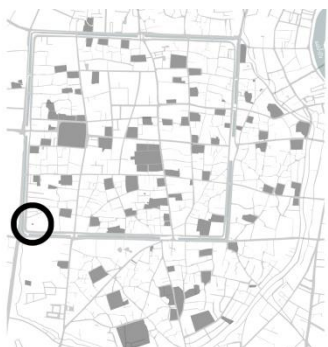
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดเชียงสง

ที่ตั้ง   ถนนพระปกเกล้า ซอย 2 แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย และหลังตลาดประตูเชียงใหม่

79. วัดนำหาด

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

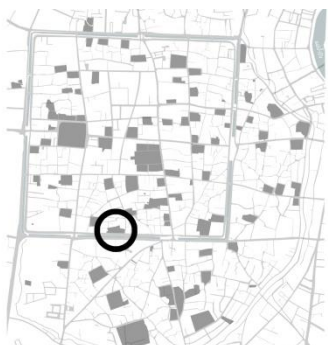
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดนำหาด

ที่ตั้ง   ถนนบำรุงบุรี แขวงศรีวิชัย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : สวนบวภหาด

80. วัดหนองหญ้าแพรก

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดหนองหญ้าแพรก

ที่ตั้ง   ถนนบำรุงบุรี แขวงศรีวิชัย เทศบาลนครเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

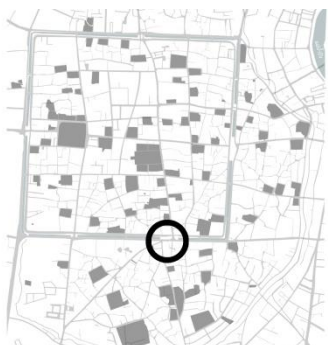
สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : สถานธนาอนุบาล เทศบาลนครเชียงใหม่ 3

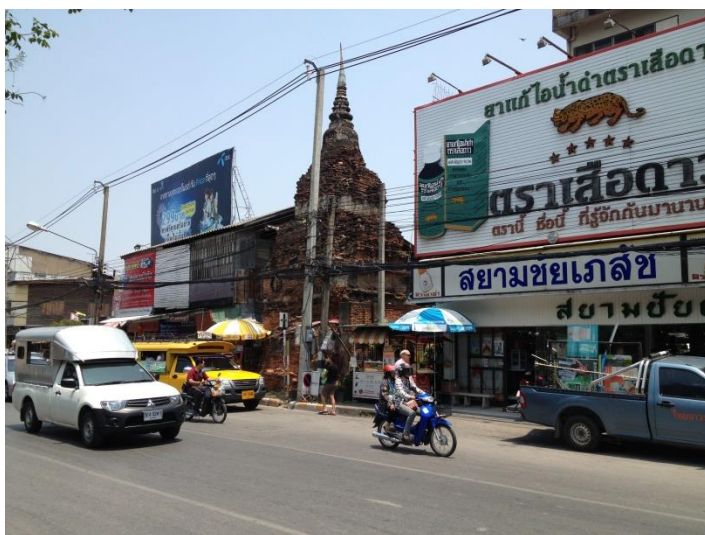
สถานีดับเพลิง หน่วยประตู่เชียงใหม่

และบ้านพักอาศัย

81. วัดเชียงทอง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

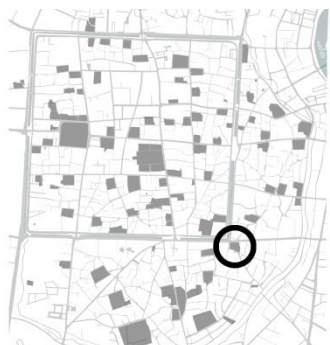
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดเชียงทอง

ที่ตั้ง   ถนนช่างหล่อ แขวงเม็งราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

82. วัดพวกช้าง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

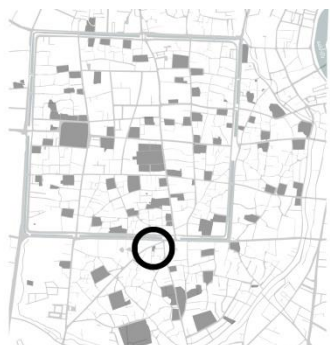
ชื่อวัด   วัดพวกช้าง

ที่ตั้ง   ถนนศรีดอนไชย แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนเทศบาลวัดพวกช้าง

83. วัดม่วงคำ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

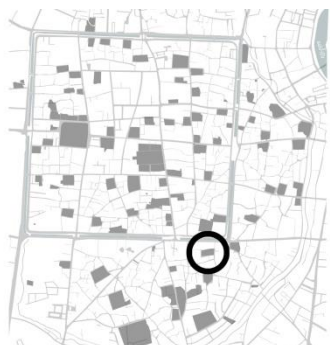
ชื่อวัด   วัดม่วงคำ

ที่ตั้ง   ถนนวิวาลัย แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

84. วัดเมืองมาง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

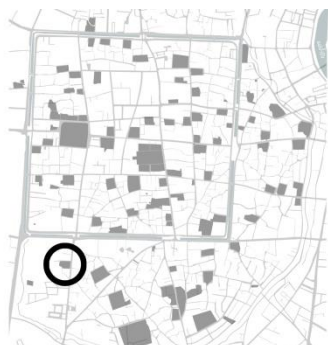
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดเมืองมาง

ที่ตั้ง   ถนนราชเชียงใหม่ ซอย 2 แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

85. วัดพวกเป็ย

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

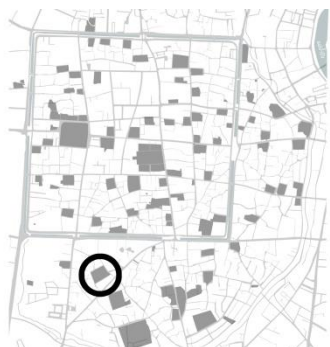
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดพวกเป็ย

ที่ตั้ง   ถนนทิพย์เนตร แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

86. วัดศรีสุพรรณ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

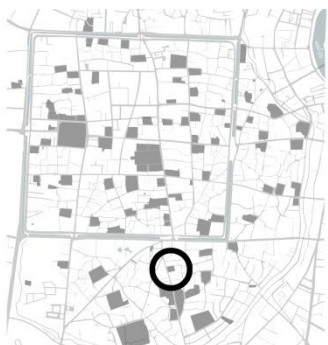
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดศรีสุพรรณ

ที่ตั้ง   ถนนวิภาวดี แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ

87. วัดแสนเส้า

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

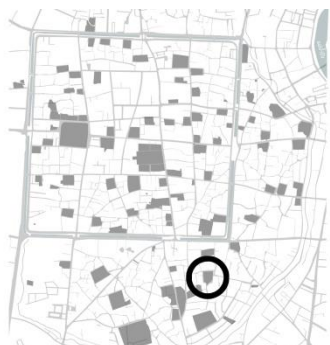
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดแสนเส้า

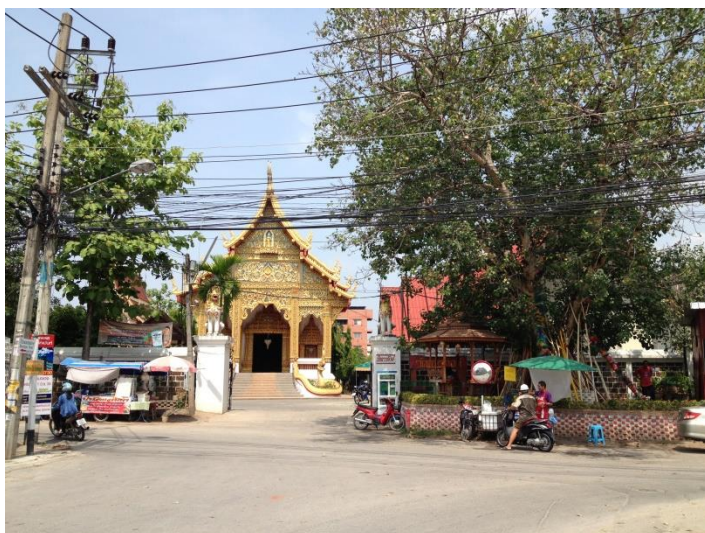
ที่ตั้ง   ถนนสุริยวงษ์ แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

88. วัดดาวดึงษ์

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด

วัดดาวดึงษ์

ที่ตั้ง

ถนนราชเชียงแสน ซอย 2 แขวงเมืองราย

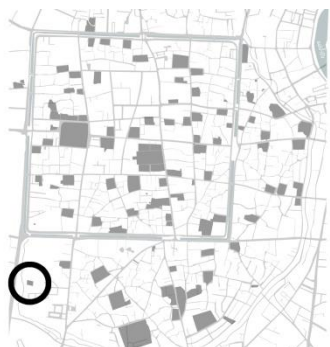
สภาพปัจจุบัน

 วัด วัดร้าง ไม่พบ

การใช้ประโยชน์

 ศาสนกิจ อื่น ๆ

89. วัดเชียงรุ่ง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

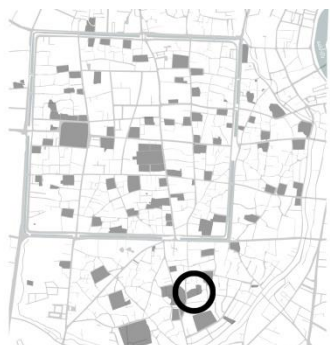
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดเชียงรุ่ง

ที่ตั้ง   โรงพยาบาลสวนปรุง ถนนช่างหล่อ แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : โรงพยาบาลสวนปรุง

90. วัดเลาเสียง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

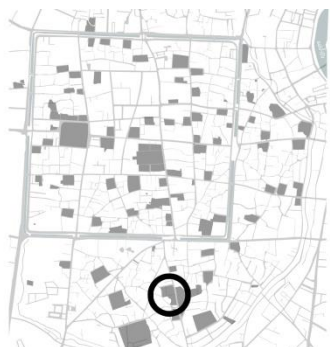
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดเลาเสียง

ที่ตั้ง   ถนนราชเชียงแสน ซอย 2 ข แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

91. วัดธาตุคำ

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

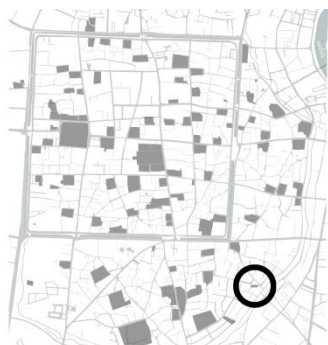
ชื่อวัด วัดธาตุคำ

ที่ตั้ง ถนนสุริยวงษ์ แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน วัด วัดร้าง ไม่พบการใช้ประโยชน์ ศาสนกิจ อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

92. วัดละแกง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

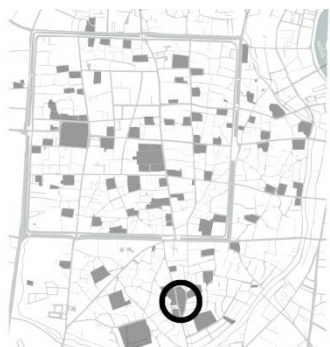
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดละแกง

ที่ตั้ง   ถนนราชเชียงใหม่ 2 ก แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

93. วัดธาตุกลาง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

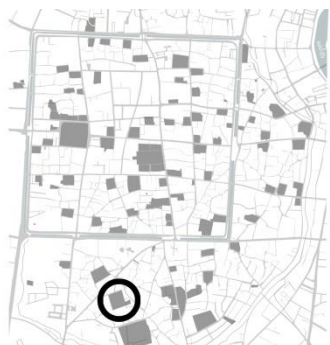
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดธาตุกลาง

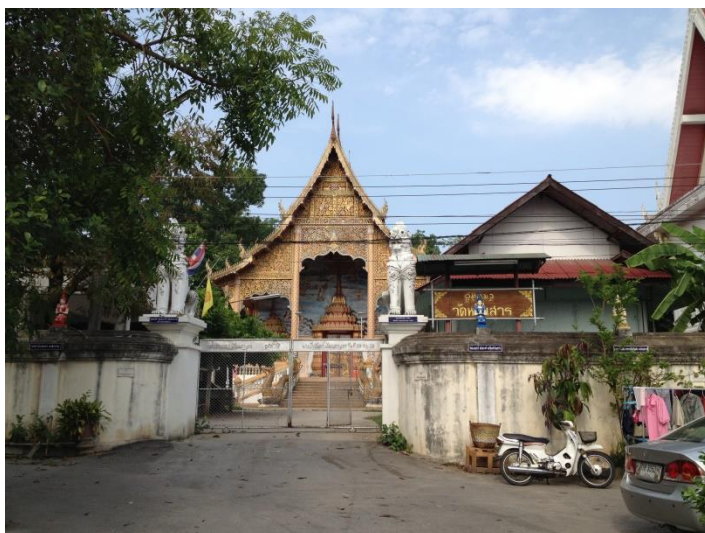
ที่ตั้ง   ถนนสุริยวงษ์ แขวงเม็งราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

94. วัดหมื่นสาร

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

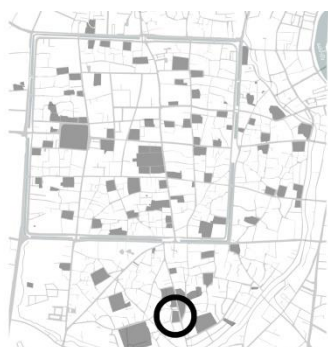
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดหมื่นสาร

ที่ตั้ง   ถนนวิวาลัย แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

95. วัดยางทอง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

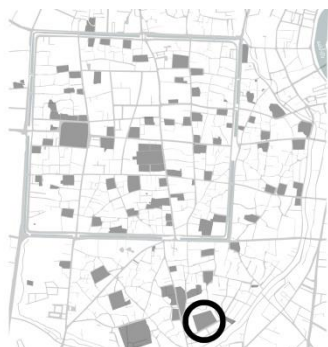
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดยางทอง

ที่ตั้ง   ถนนสุริยวงษ์ แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ

96. วัดลังกา

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

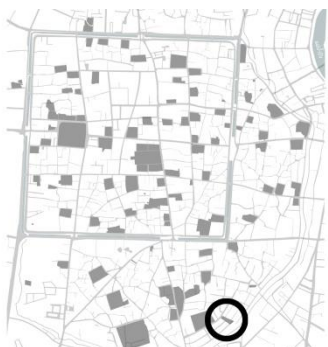
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดลังกา

ที่ตั้ง   วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ถนนสุริยวงษ์ ซอย 5 แขวงเมืองราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

97. วัดเมืองยอง

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดเมืองยอง

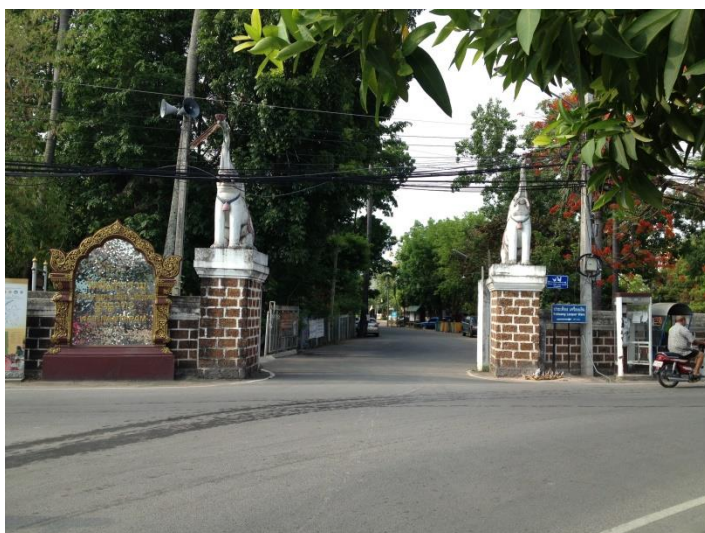
ที่ตั้ง   ถนนสุริยวงษ์ ซอย 5 แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

98. วัดนันทาราม

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

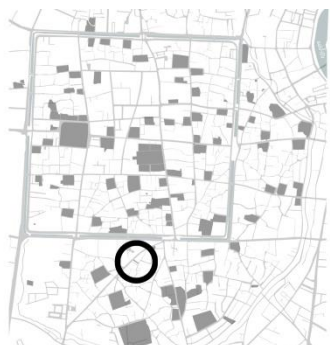
ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดนันทาราม

ที่ตั้ง   ถนนนันทาราม แขวงเม็งราย

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบการใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

99. วัดกุเสือ (ไม่ปรากฏในแผนที่ประวัติศาสตร์)

Key map

ภาพในปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ข้อมูลสำรวจ

ชื่อวัด   วัดกุเสือ

ที่ตั้ง   ถนนวิภาวดี แขวงเมืองราช

สภาพปัจจุบัน   วัด   วัดร้าง   ไม่พบ

การใช้ประโยชน์   ศาสนกิจ   อื่น ๆ : บ้านพักอาศัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นายภกช ตันสุวัฒน์

วัน เดือน ปีเกิด 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2531

ที่อยู่ 86/3 หมู่ 2 ตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน 51000

e-mail jspagoj@gmail.com

การศึกษา

2550 - 2554 ระดับปริญญาตรี ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2555 - 2557 ระดับปริญญาโท ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY